

819,4

Horn

HOMILIU-BÓK

JSLÄNDSKA HOMILIER

EFTER EN HANDSKRIFT

FRÅN TOLFTE ÅRHUNDRADET

UTGIFNA AF

D.R THEODOR WISÉN

PROFESSOR VID UNIVERSITETET I LUND

Järländska skinnboken 15 qm. av Kungl. Bibliotheket i Stockholm

LUND 1872

C W K GLEERUPS FÖRLAG

De Isländska Homilier, som härmed öfverlemnas i allmänhetens händer, utgöra ett fullständigt aftryck af en Kungl. Bibliotheket i Stockholm tillhörig Isländsk skinnbok, N:o 15 quarto. Handskriften har på 1600-talet tillhört Antiquitets-Collegiet, utan att nu kan utrönas huru det kom i besittning af boken. År 1780 öfvergick hon jämte Collegiets öfriga handskrifter och böcker till Kungl. Bibliotheket. Boken är bunden i gammalt sälskinnsband och innehåller nu 102 blad af omkring $7\frac{3}{4}$ svenska decimaltums höjd och $5\frac{1}{2}$ tums bredd. Bladen äro fördelade på 13 lägg, men bladens antal i hvert lägg vexlar enligt följande ordning: 9, 8, 8, 10, 9, 8, 4, 13, 8, 3, 8, 9, 5. Radernas antal på hvarje sida plägar vexla mellan 30 och 40. Membranen bär visserligen spor af ålder och slitning — i synnerhet är sista sidan mycket svårslälig — men är i allmänhet väl medfaren. Självva handstilen är redig och vårdad samt företer på olika ställen någon olikhet i skriftdragen, hvilken likväl ej är större, än att man kan antaga hela boken vara skrifven af en och samma hand. I början af boken saknas något, så att första sidan nu börjar mitt i en mening. I öfrigt är handskriften fullständig. Likasom i den tryckta boken äro i handskriften de särskilda homilierna åtskilda genom ett mellanrum, där afskrifvaren ofta, men icke alltid, satt en öfverskrift till den näst följande homilian. På några ställen, där öfverskrift ursprungligen saknats, har en yngre hand, från 15:de århundradet, anbragt en sådan, vanligen med röda bokstäfver (t. ex. öfverst på sid. 69^b i membranen). På andra ställen (t. ex. sidd. 18^b, 22^a, 26^a i membranen) har handen från 15:de århundradet skrifvit en ny rubrik jämte den gamla öfverskriften.

Innehållet i membranen utgöres af homilier och hela boken är twifvels utan en mer eller mindre parafraserande öfversättning af

latinska urskrifter. Om än boken sålunda eger ett icke ringa culturhistoriskt värde, kan hon dock icke i afseende på innehållets vigt jämföras med den fornordiska litteraturens mera självständiga alster. Så mycket dyrbarare är denne codex i palæografiskt hänseende, emedan han hör till de allra äldsta ännu bevarade Isländska handskrifter. RYDQVIST ytrar om denna handskrift¹⁾: "Bland allt hvad hittills i tryck utkommit af Isländska och Forn-Norska, lärer väl, att döma af språk och rättskrifning, knappast något kunna sättas till täflan i ålder, om ej det af 2:ne blad bestående fragment (N:o 237 uti Arne-Magneanska samlingen i Köpenhamn), hvarur GISLASON meddelar utdrag, och om hvilket han säger, 'att knappt någon äldre Isländsk eller Norsk handskrift lärer finnas'; eller det i *Islendinga sögur I*, 385 med förändrad rättskrifning — — — aftecknade stycke ur en gammal membran (N:o 1812 på Kongl. Bibliotheket i Köpenhamn)." — I *Antiquarisk Tidskrift* för 1846—48, sid. 96, (Köpenhamn 1847) säges om denna Homiliebok, att "den hörer til de ældste skrevne Sprogmonumenter fra Island, der nu kjendes, og bruger de selvsamme Sprog- og Skriftformer, som man nu kun finder i enkelte Brudstykker og i de levnede Afskrifter af Are frodes *Islendingabók*." Enligt RYDQVISTS uppgift²⁾ har handskriftens ålder af Isländaren JON SIGURDSSON blifvit "angifven till tolfte århundradet, af andre närmare bestämd till omkring år 1150, hvilket ej är utan sannolikhet." En annan åsigt ytras af LYNGBY³⁾, som anser denna handskrift i ålder knappast kunna mäta sig med den Arne-Magneanska handskriften N:o 677, 4:o, hvars tillkomst af utmärkte handskriftkännare blifvit bestämd till början af det trettonde århundradet. Att döma af de prof ur cod. Arne-Magn. 677, hvilka GISLASON och LYNGBY offentliggjort, synes dock den Stockholmska Homilieboken icke stå till baka för den förstnämnde i ålder, utan snarare tvärt om. Å andra sidan torde man näppeligen böra sätta den nu utgifna handskriftens ålder så långt till baka som till 1150; sannolikare bör hon hänföras till slutet af tolfte århundradet eller till omkring år 1200.

Man har länge insett, att en membran af den ålder och det omfång, som förevarande Homiliebok, vore väl värd att i tryck utgivvas. Ett noggrant studium af denne codex bör nämligen kunna

¹⁾ Se RYDQVIST, *Svenska Språkets Lagar*, I, XIV; Stockholm 1850.

²⁾ Anfördt ställe.

³⁾ Se *Tidsskrift for Philologi og Pædagogik*, II, 292; Köpenhamn 1861.

lempna icke ovigtiga bidrag till Skandisk språkforskning i allmänhet och särskilt till forn-isländskans ljud- och formlära. Också har RYDQVIST i sitt stora arbete Svenska Språkets Lagar på otaliga ställen begagnat och hävvisat till Homilieboken. Men svårigheten att i vårt land finna en förläggare till ett dyligt arbete, som detta, har gjort det omöjligt att med allvar tänka på handskriftens utgivande, ända till dess Kungl. Maj:t på min underdåliga begäran år 1870 beviljat ett bidrag till tryckningskostnaden.

Min afsigt vid utgivvandet har varit att med största möjliga noggrannhet återgifva handskriftens stafsätt och interpunction. Handskriften är sålunda aftryckt ord efter ord, bokstaf efter bokstaf, och ingen annan förändring därvid gjord, än att vid det skrifnas öfverförande till tryck självfa formen af bokstäfverne i vissa fall blifvit en annan (så att *d*, *i*, *r*, *s*, *p*, blifvit återgifna med *d*, *i*, *r*, *s*, *v*), ävensom att alla slags förkortningar (både bönd och skammstafanir) blifvit upplösta men antydda genom cursiv. Likaså hafva sammanslingrade bokstäfver återgifvits med cursiv stil. På några få ställen hafva skammstafanir bibeihållits i texten, men i sådant fall angifves i noterna förkortningens betydelse. Inga andra rättelser hafva blifvit införda i texten än de, som synas härrära från textskrifvarens egen hand. Sådana rättelser, som af en yngre hand på ett och annat ställe blifvit gjorda i skinnboken, omnämnes i noterna, och jag har äfvenledes där anmärkt de textställen, som synts mig felaktiga, och anfört mina förslag till rättelser. Där något ord eller någon bokstaf bortslitits från handskriften eller otydlighet uppkommit genom skrapning eller hol i skinnet, har det i codex saknade supplerats i den tryckta boken, antingen i noterna eller inom klammer i texten. Den på aftryckets första sida anbragta titel *Homiliu-Bók* saknas i urskriften.

De vidfogade anmärkningarna hafva nästan uteslutande ett textkritiskt syfte. Det skulle allt för mycket hafva ökat bokens omfång, om man velat anmärka allt annat, hvartill texten kunnat gifva anledning. En utförlig och fullständig redogörelse för handskriftens egendomliga stafsätt skulle äfvenledes kräva ett allt för stort utrymme samt torde ock vara mindre behöflig för den språklärde, som genom det stränga återgifvandet af handskriftens skriptsätt nu mera är i tillfälle att bilda sig en klar föreställning om skinnbokens i många afseenden märkvärdiga orthografi. Här må endast i korthet några antydningar i nämnda hänseende lemnas.

a förekommer på några ställen, där man väntat u-omljud af a¹), t. ex. margfaldom 60³⁴, dasamopo 130³⁶. I 62¹⁶ är fauronauta felaktigt ändradt till faronauta. — an i stället för en förekommer ofta, t. ex. 3⁶, 4¹⁵, 45^{12, 14, 24}, 118^{17, 18}, 201²⁷. — För ytre skrifves ytra 189¹⁴; äfvensom antakristo 105¹¹, antakristz 105¹², men anticriz 155². — ay för ey finnes i laynda 78⁶, kayptesc 105²³, ayeþ 131¹⁴. — Ofta inträder a i stället för e i sådana masc. subst., hvilka i regeln ändas på -are, t. ex. kallere 14^{~8}, skapera 2¹⁸, hugera 22²⁷, lausera 20¹⁰. Detta e kan bibehållas under böjningen och förhindrar då användningen af samljud, t. ex. scullderom 31¹⁵ (men sculdorum 198³¹), iaterom 41¹³, kenerom 209³⁹. På samma sätt i comparativer: litellátere 41³⁵. Denna grumling af a till e synes vara förorsakad af det efterföljande r²); också finner man den för er vanliga förkortningen någon gång brukad till beteckning af ar, och detta icke allenast i ändelser, t. ex. preningar 35²⁸, keningar 36¹⁹, konungar 56³³, skírnarenar 60²¹, med flera ställen, utan äfven i stamstafvelsen, t. ex. parfelega 21¹⁵. Detta visar, att ar och er stått hvarandra nära i uttalet. — Substantivändelsen -ande omväxlar med -ende, t. ex. hygiande 119⁵, 153²⁶, 157^{28, 29}, men hyggiende 90²¹, hyggende 12⁵, 113²⁶, 191²⁷; óhreínde 185¹¹, men óhreínende 185²⁷.

ar betecknar tveljudet au, t. ex. davpa 2²⁵, sarþer 15¹⁸, (men sauþa 15¹⁹) o. s. v. Äfven i främmande ord står ar = au, t. ex. augusto 46²⁰, esar 166¹. — Ganska sällan står ar = ö, såsom i læstom 42²³, arfund 44¹², óbótabal 44^{24 3}). — Lika sällsynt är au = ö, t. ex. fauroneýte 6¹⁷, 128¹⁸.

ao förekommer oftast såsom u-omljud af a, t. ex. faognopr 1¹⁹, baorn 21²¹, ællom 11³³ o. s. v. — Mycket ofta förekommer det så-

¹⁾ LYNGBY menar (Tidskr. for Phil. og Pæd., II, 296), att a i dylika fall ej bör antagas beteckna ett rent a-ljud, utan stå i st. f. ø eller æ.

²⁾ En annan mening hysa GISLASON (Oldnordisk Formlære, sidd. 11—12; Köpenh. 1858) och RYDQVIST (Sr. Spr. L., IV, 19, Stockholm 1868), hvilke anse denna vocalvexling såsom ett verkligt omljud.

³⁾ RYDQVISTS uppgift (anf. st. I, xv), att æ står i stället för ö, ø och å, beror på en förvexling af æ och ø. Handskriften skiljer i allmänhet ganska bestämdt mellan æ och ø. I här ofvan uppräknade undantagsfall står æ = ö (men aldrig = ø eller å) och på några få, äfven här nämnda, ställen står ø = æ = au. Med fränräkning af dessa undantag utbytes aldrig æ mot ø, ej heller tvärt om. Det i Islendinga Sögur I 385—386 (Köpenh. 1843) intagna stycket af Homilieboken har öfver allt felaktigt æ i stället för ø, hvilken förvexling naturligtvis och återfinnes i MÖBII aftryck af sistnämnda stycke (Analecta Norroena sidd. 285—6; Leipzig 1859).

som tecken för u-omljudet af á, t. ex. sær (*acerba*) 5²⁵, átto 6¹⁷, áon 9⁸, ráþ 13³, sáð 20³, næþo 40¹⁷, sátt 42²², ára (*nostros*) 84²⁸, áro (*nuntios*) 89⁷, ár (*nuntius*) 89¹², nænd 105⁸ o. s. v. — På några ställen är æ = au, t. ex. ráóst 2^{10, 16}, ágo 99⁵, 144¹³, þæ 182¹⁸, meínlæser 183¹⁹; jfr 100²⁸, 103²⁵, 127²², 128³⁹, 150²². Mera vanligt är æ = ó i normal räckskrifning, t. ex. ták 8²¹, 98¹¹, fáro 11³², fár 12¹, sáutto 12³, hágvære 141^{28, 32}, gráfo 151⁷, o. s. v. — Någon gång finnes i ändelser æ begagnadt i st. f. o eller den normala räckskrifningens u, t. ex. helgæom 29¹³, dýrlegæ 40³², conæ 134¹⁴, cómæ 171²⁶; jfr 42¹⁴, 126⁸, 150²³. Mycket sällan finnes æ användt i stamstafvelsen i st. f. u, såsom sängen 123¹² (men sungin 123¹⁹), sængö 125⁸ (men sungo 125⁹), sæmom 204²². — I stället för det annars i skinnboken vanliga eo finner man æ användt i algor 200¹. — Sällsynt är ao i stället för æ, såsom faognopr 45²¹.

e brukas i alla de fall, där det användes i normal skrifning, men dess utom är det här på otaliga ställen, särdeles i afledningar och ändelser, användt i stället för i och är mycket vanligare än detta. Sålunda förekomma oftast: -engr, -lengr, -ell, -enn, -en, -eng, -neng, -ende (omväxlande med -andi på förut uppräknade ställen; mera sällan förekommer -ynde, t. ex. hogynde 100¹⁵; jfr 142¹⁴, 216⁷, fagryndom 144¹³, rangyndom 186^{1, 3}, rettyndom 198³⁸, 199¹; -indi användes icke), -egr, -legr, (med undantag af bægilict 161⁴), -eþr, o. s. v. — I slutet af ord är e för i vida öfvervägande. — På några sidor i handskriften finner man dock i företrädesvis användt i ändelser, men dessa ställen utgöra blott en ringa del af det hela; jfr handskriftens sidd. 43^a o. följ., 63^a, 69^b, 74^a m. fl. st. — Möjligien kan denna olikhet i stafsätt bero därpå att afskrifvaren på olika ställen haft olika skriftiliga källor att följa.

e eller oftare é förekommer = æ, t. ex. vénge 20¹⁶, athéfesens 22⁸, méler 30⁷, vere 13²⁴, netr 109¹⁸, métti 139⁴, hrécpr 146¹, o. s. v. — e står áfven = ei, t. ex. elifa 41¹², 126³³, rétlépasc 29²⁷, ena 44¹⁰, beisclée 62⁶, vetti 63³⁴, vetr 152², egi 163¹⁸, o. s. v. Omvändt står ei i st. f. e uti veinio 22⁸, och i st. f. é uti heíto 104³¹.

é med eller utan accent är en regelbunden och vanlig beteckning för æ, med hvilket det omväxlar, t. ex. méren 13²⁷, men mären 13³². På icke få ställen förekommer é brukadt i st. f. enkelt e, t. ex. én 9³⁰, frémia 11³⁷, hélga 15¹, vénio 133¹⁹, i gegn 175²⁶. — é motsvarar äfven é, t. ex. léttare 11²⁵, vélta 13²⁰.

æ förekommer = e både i stamstafrelser och i ändelser (således och = i enligt normal rättskrifning), t. ex. steóræ 11³⁹, sæger 54³⁹, callæþ 218³⁹, darþæ 219¹¹; äfven = é, såsom i fæ 12¹⁶, sætti 61¹⁶, 139²² m. fl. st. Således också wi = ei t. ex. einlæiter 66¹, mæinlæte 156¹, 159³⁶. Äfvenledes kan æ ensamt stå i st. f. ei, såsom þær 137² (= þeir), tvær 206¹ (= tveir).

ei är = æ i meinleitom 38³², tveir 123⁴ (= tvær), så och ei = æ i beipe 59⁸, heitti 132¹¹. — ei förkortas till e framför ett consonantpar t. ex. vetka 157³⁹, etke på fl. st.

ey vexlar med eo och ø, uti eyrende 22^{1,23}, 4¹⁹, 9³⁵ o. s. v. — Sällan står ey = ei, såsom leýþe 71⁵. — I endrneyiaþese 26⁶ är ey skriffl. — ea och eo användas någon gång = ia, io, t. ex. vilea 115¹⁰, skilea 115²⁸, vileanom 119³¹, hearta 119³⁴, sealft 119³⁵; leosare 31³², neóta 115³⁴, beortum 115⁷, leoseno 216²⁵.

i vexlar med e i ändelser, men är dock vida sällsyntare än detta. På åtskilliga ställen i handskriften sporas en benägenhet att använda i i ändelsen, när stamstafvelsen har samma vocal, t. ex. ríki, vitni, þripi, mikill, litill, bindip, þiggip o. s. v. — I några fall användes i, där vanligt skrifbruk fordrar e eller é, såsom gingo 41²⁰, 127³⁴, 181²⁸, gingi 141³¹, ginget 106^{26,29}, 109¹¹, fingit 78¹³, afingit 11⁶. — Sällan i för y eller í för ý, såsom fir 59²³, skí 181²⁷. — På åtskilliga ställen uteleminas framför hård vocal det annars vanliga i (= j), t. ex. glikom 42^{34,36}, 105³¹, 182⁸, glíka 105²⁸, wikom 24²⁹, svelga 75²⁸, ofdrykeona 216¹⁷, ástarväengom 84²⁰, 182³³. På andra ställen inskjutes ett i mot vanligheten, t. ex. virpingiar 64²³, gyþingiar 67²⁶, bioggio 126²², sionhverfingiar 155²³.

o brukas i st. f. det genom u-omljud af a i normaliserad stafning vanliga ö, hvilket sistnämnda icke förekommer i handskriften. — I böjningar och ändelser är o mycket vanligare än u och dessa stå till hvarandra ungefärligen i samma förhållande som e och i. — Ändelserna -noþr och -on äro mycket mera brukliga än -naþr och -an. — o användes sällan = ø, såsom gor 46⁴, 180²⁸, m. fl. st. — Äfven i stamstafvelser brukas o för u, t. ex. vermonande 48²⁹, ȝfonda 211²; mycket ofta mon, mono, scolop o. dyl. — Särskilt bör och annärmkas, att u utbytes mot o äfven i det verbalformer suffigerade 2:dra pers. pron. sing., såsom scaldo 11², fyr gefþo 31²⁰, 68³, monto 76⁶; och benägenheten för o visar sig äfven i rent latinska ändelser, t. ex. samaritanom 86¹⁷. — Undantagsvis står o = œ i hogende 64²³. — o användes äfven

på mångfaldiga ställen att beteckna u-omljudet af á¹⁾, t. ex. tilkvomo 2¹⁵, holeitar 12², hotípar 39³¹, siome 42²⁴, monopr 74²¹, olhuga 113¹⁹. Den vanligaste beteckningen af detta omljud är ó.

ó och ö användas i likhet med o och ó, med det undantag att de förstnämnda vanligen brukas endast i stamtafelser (bolvön 158²⁰ är ett enstaka undantag). ó är således u-omljud af a, t. ex. nofn 2¹⁷, ollom 4¹², lög 8³, o. s. v. — ó och ö beteckna u-omljud af á, såsom i boro 11³⁰, fóm 12²¹ m. fl. st. Ofta står ó (eller ö) i st. f. den vanliga rättskrifningens ó, till ex. fór 11¹⁶, sótt 9²⁷ o. s. v. — Mycket sällan är ó = ø såsom i gor 2²⁹, órvínan 175⁸. Lika sällsynt är ó = u eller y i normal skrifning, t. ex. songva 125¹, rétsongen 126⁸, mono 43¹⁷, scolo 45²⁵ m. fl. — Mera vanlig är användningen af ó i stamtafelser i stället för det annars använda o, t. ex. foglar 82²⁸, 156²⁴, böþorþom 10²⁸, 27⁶, fornomb 35²⁵, honom 201¹⁸ m. fl. st.

ð står = ö, t. ex. ófyndar 42², órom 150²²; ofta är det = ó i normal skrifning, t. ex. ðase 11², óbyria 10²⁹, óskadr 6³⁵, ópi 44³³ m. fl. — ð betecknar och u-omljudet af á, t. ex. ón 24³², osööt 33³⁶. — Undantagsvis är ð = o, t. ex. óc 154¹¹.

ø förekommer sällan. Det står = ö i þórf 9⁹, och = ó i þaþesc 13⁷.

ø användes för att beteckna det ljud, som uppstått af a genom u- och i-omljud på en gång, eller af e genom u-omljud, eller af o genom i-omljud, och dess utom i några andra fall. Handskriften är mycket noggrann i beteckningen af detta veka ö-ljud. Exempel: gløggr 48³⁷, sløcqva 156¹³, þrøngva 158¹³, söcpom 27¹, söcqve 27³, øngom 142¹⁹, øngvar 26²², nørþra 124⁸, øfri 197³⁸, kømr 160¹⁷, 162¹³, o. s. v. — Vidare står ø i ør 86³² och i ord, därmed sammansatta, t. ex. ørvilnasc 19²⁴, ørvilnon 136^{20,21}, ørvasa 19²⁶, 36¹¹. — Analogt med ø i sist nämnda ord bör det må hänta äfven uppfattas i några andra fall, t. ex. kørner 168^{22,24}, kørin 168²⁶, sore 144³⁴, misnøro 116³². — I vissa ord användes ø i st. f. o, u, y, ey i normal skrifning, t. ex. øss 9^{6,7,10}, 10^{17,18}, mørndo 11²², 32⁸, fintøgonda 74³³, søner 34²⁴, 96³³, 200³², søni 156¹⁶,

¹⁾ I användning af detta omljud är Homilieboken mycket noggrann och ett sådant undantag som qvamo (d. v. s. qvámo) 26¹² är ytterst sällsynt. Nämnda omljud betecknas o, ó, ø, ð, ø, ø, á. Om de olika fall, då det inträder, se den fullständiga redogörelsen af GÍSLASON i "Annaler for Nordisk Oldkyndighed og Historie," 1858, sidd. 90 ff. Hvad där är sagdt med afseende på den Isländske Elucidarius, kan äfven tillämpas på Homilieboken.

øxn 181¹⁶, 203⁶, øxna 96³⁵, kvøqve 210¹⁶. — Att ø betecknar u-omljudet af a är så sällsynt att man kan såsom enstående anse skrifsfädden høndom 156³⁸, voxstr 167¹¹.

ø (eller oock oacentueradt ø) står användt för oe i vanligt skrifsfädd, t. ex. brøþr 34²⁵, móþom 38²⁵, þotte 87³⁰ o. s. v. — I st. f. ø finnes äfven ø t. ex. okþnsea 3⁶; hvilket sistnämnda oock står = au i bþpk 157¹¹.

eo och eó förekomma mycket ofta i Homilieboken och stå fullkomligt omväxlande med ø och ø. Man finner sålunda jämte här ofvan uppräknade skrifsfädd äfven dessa: gleoct 106²¹, sleocqva 180²⁰, eongom 132^{1,37}, neorþre 47³², eofstr 38⁸, keour 194⁵, eorhiarta 22³², eorvasa 36⁸, eoss 6¹³, 10²¹, (eosss 39²²), meone 8³⁸, meonde 11³⁴, tuiteogr 201²⁶, seoner 163¹⁰, 179³⁴, seone 181¹³, eoxn 206⁷, eoxna 203⁹, keóqver 208⁴ o. s. v.

u och v brukas utan åtskillnad; hägge äro tecken för både själfljud och medljud. — I ändelser är u (eller v) ej så brukligt som o, men användes dock, särdeles när stamstafvelsen har u, t. ex. þurrum 63⁷, snuum 150³¹, truum 216²¹, buum 108^{9,13}, sumum 41¹¹ o. s. v. — Enstående teckningssätt äro hlutet 128³⁴ (jfr fornsvenska lutit), stundom 82¹⁸, rumaborg 48⁵, vrvasa 19⁴. v förekommer någon gång = y, t. ex. nauþsvn 15²⁷, vverbót 50¹⁵; jfr i synnerhet sid. 217, där många exempel finnas. I öfverensstämmelse härmed användes ev = ey, såsom cevqve 209²⁸, devr 215³⁰.

y är användt för i i myclo 5¹⁸, 63²⁸ m. fl., fyrer 32¹⁵, fyrþu 195¹¹, fyre 199²⁴, vyk 52³², sýna 56²⁸, systkyn 70²⁰ m. fl. st. — y = u står i syngin 124¹¹, 125²².

b skrifves nästan alltid i umb; dock icke i vñhygio 52¹⁴, vñlipen 74⁴. Det utelempnas i drams 64²¹.

c omväxlar med k och är vanligare än detta. — c står = g i heilacleic 201¹², haues 202¹⁶, riener 163¹² lostea 168¹⁰; i synnerhet fram för t, t. ex. unet 23²³, andlect 69¹⁷ o. s. v. — c i st. f. ee, kk eller ck förekommer i dryc 5¹⁰, 66³¹, vereau 117³¹ (men verecaups 214³⁷); omvändt står ck = k i verckom 19¹⁴, vackrer 67¹².

ch användes på några ställen för k: ransacheþ 91¹¹, michilli 129²³, þocha 143¹⁰, elschem 191³² m. fl.

d skrifves än med rak staf, än har det formen ð. Skilnaden är blott grafisk och är därför ej antydd i aftrycket. — d står = þ (d. v. s. ð i normal rättskrifning), t. ex. virde 5¹⁹, virder 5²¹, goddome 60³⁵, qvad 105³⁷ m. fl. st. — d för t finnes i scald 138¹⁵, 192⁴. — dd = þ i gyrdde 64¹⁹. — d står på flera ställen

för dd, såsom óskadr 6³⁵, greódr 63¹⁴, leídr 66³⁰, brodr 75³⁴, neýdr 115³⁵, stadr 212¹¹, beidesc 75³³, deýdo 153¹⁵, röd 80²¹, 172²⁷, scrýdesc 176³³.

ð förekommer aldrig i Homiliebokens text, utan endast i ett par rättelser, som härröra från en yngre hand. Se sid. 135, anm. 3, och sid. 144, anm. 5.

g bibehålls alltid i glíkr, glikia o. s. v. — Enkelt g för dubbelt finnes t. ex i hugeópe 8³⁶, hugasc 49² o. s. v. — Omvänt är léggia = légia 38¹³. — g = k i gligt 107³¹ (gonungs 164¹⁹ är väl blott skriffler). — gk för k i sárleigk 169⁷. — g föreställer vanligen gg, t. ex. þrigia 12²¹, men är också ofta lika med enkelt g, t. ex. þriggia 1²⁶.

h utelemmas på flera ställen, där det borde stå, t. ex. ene 26¹¹, ertoge 57⁸, arme 60¹³, ilm 81²⁷, iarta 103²⁰, ymne 122²⁴, eipsæi 130²⁵, epan 132¹⁸, lif 178²⁵ o. s. v. — Å andra sidan står det öfverflödigt i hrike 47¹, hynþe 50³², hefsto 60¹⁴, helsca 81², her 86²³, hef 86²⁷, heýro 144¹².

j i fjrresc 39⁷ är blott grafiskt olika med i. Likaså J = I.

k står stundom för kk, såsom fek 52¹⁶, hek 69¹⁵, 134³², drak 75²¹, þyker 107³⁰, m. fl. st. — En sammanslingring af kc användes = kk, men på några ställen står kc för enkelt k, t. ex. tekcr 95³, bókeini 153¹⁸, mikeil 169^{1,5}, och cke = kk, t. ex. mickclo 106⁷, geckc 167²⁶. — k utelemmas i beist 12³⁰.

l fördubblas ofta fram för d och t. Dubbelt l skrifves ofta så att det första l står något litet högre än det andra och öfrige bokstäfver¹). Då denna obetydliga grafiska egendomighet hvarken kan hämföras till bönd eller skammstafanir, har hon icke blifvit genom cursiv stil antydd. — Dubbelt l står i st. f. rl, t. ex. iamframalla 9³³, valla 12¹⁴, kalla 72³², framalla 132¹⁹; i stället för pl i traulla 22³², frolleícr 58²¹; i stället för ldl i verallego 78³²; för lt i vill 13²⁸, scall 131³⁶ m. fl. st.

I stället för mm användes m i smalvæom 11³⁹, fim 72²⁰, grimleic 76³⁸; det står äfven = m, t. ex. almóttkom 15⁷, stoþlarsom 53⁹. — mn för fm förekommer i suemne 151³, haomn 139²² (men hafn 139³⁰). — För nominativen maþr användes på några ställen runen Þ, t. ex. 63²², 65²⁸.

N betecknar i regeln nn, men står också ofta för n. I synnerhet är teckningen nd vanlig och ofta äro dessa bokstäfver sam-

¹) Det dubbla l har sålunda ej i denna handskriften det utseendet, som angifves på flera ställen i GÍSLASONs Frumpartar Islenzkarar Tíngu (Köpenhamn 1846), t. ex. sid. LXIV, hvarest det ena är stäl.t ofvan på det andra.

anslingrade, i hvilket fall de här blifvit återgifna med cursiv. — **n** kan äfven beteckna nd, t. ex. *anstygr* 37⁹, *anmarkana* 50³², *anlat* 66¹⁸, *åstfrēnkonor* 72¹⁵, *vanlega* 143⁸; någon gång skrifves *det för nt*, t. ex. *mon* 75²⁶, *mun* 96²², *hrein* 146²³; på ett ställe är **n** = **ndn**, näml. *oblanar* 81³². — **nd** = **nn** i *kendþu* 194²³, där d är föranledd af det efterföljande þ. — För nn skrifves äfven **n**, t. ex. *hene* 9³⁴, *keningar* 10¹, *hugrenigar* 12¹ o. s. v. — **n** föreställer och **nd** i *anskota* 75²⁷, *anmarka* 106⁷, *fræncona* 139¹⁸. — **n** utelemnas i *vatskirk* 54^{26,28}, *vatsens* 79²⁸, *vats* 189⁸, 190⁷.

Näsljudet ng angifves oftast med det enda tecknet η, (i tryck återgivet med cursiveradt ng), dock äfven medelst särskiljande af n och g. I stället för ng skrifves gn i nægns 61⁵, nōgns 61⁷, gagn-dogom 85¹¹, bunign 103²³; omväntt ng för gn i gangs 106⁴, gang-stapleger 118²⁰. — gn står för ngn i gegner 46¹², 118³¹. — ng föreställer npg i syngom 3²⁴. — ng är ej nasalljud i inganga 121²⁷.

p och f vexla ofta, synnerligen i förbindelsen med t, t. ex. t. ex. *grefta* 3³², *grepte* 4², o. s. v. Äfven finnes teckningen fpt i efta 16¹⁷. — Märkvärdigt är det på ganska många ställen förekommande skrifsättet fst för ft eller pt; således efster 43³³, 136⁷, och flera ställen; heifst 198³⁶, heifstüp 78¹⁹, (men heift 67³⁷, 94¹⁰); gifst 200³¹, crafstr 30²⁴, 47^{2,15,17} (men craftr 59¹⁷), ofst 19⁹, 195³² (men oft 8^{3,6}), lofste 37³¹, serifstar ganga 61¹¹ (men script 61²¹)¹⁾. — Att man här verkligen bör läsa fst (rätteligen f/t) och ej ft är mången gång svårt att afgöra, emedan tvärstrecket vanligtvis går öfver alla 3 bokstäfverne; men på några ställen står dock alldeles tydligt och otvetydigft fst, t. ex. efster 60², ofstar 60²⁰, och det synes därfor vara rättast att öfver allt anse denna teckning betyda fst, helst som man vid ett noggrannare akgifvande skall finna någon skilnad mellan grundstrecken i f och s. För denna uppfattning talar och skrifsättet skipstesc 101¹³, ävensom den omständigheten att f aldrig annars fördubblas (effling 38³⁴ är blott skriffl). — Mellan m och t inskjutes p i osömpt 27³⁴, scampt

¹⁾ Om teckningen fst se GYLASON, *Frumpart. isl. t.*, sid. 100. — Samme författare har i "Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie", 1870, sid. 267, uttalat den åsigten att man i Cod. Arne-Magn. 674 A bör anse nämnda teckning vara ft, icke fst. Att döma af det fotolithografiska aftryck af Cod. A. M. 674 A, hvilket utgafs i Köpenhamn 1869, kan det ej heller nekas, att begge de bokstäfver, som i dylika fall stå närmast före t, äro så lika formade att man snarare kan läsa ft än fst. Möjligens skulle dock bland annat just Homiliebokens användning af fst, hvilken teckning jag där anser fullt constaterad, gifva stöd för den mening, att äfven i *Elucidarius* fst blifvit användt.

155³¹. — *Enstående är nefä* 95¹¹ = nema. — *I stället för fst skrifves ft eller pt i efta* 28²⁹, efta 42^{25,26}, epta 110⁵. *Äfven detta häntyder på någon likhet i uttalet af ft (pt) och fst.*

qv vexlar med ev och kv, men det förstnämnda är det vanligaste. Exempel: qveþr 3²⁰, qvómo 97⁷, evómo 209⁴, evómom 217³² o. s. v. — I stället för k användes q framför vocaliskt u i squa 176²⁶ (jfr GISLASON, Frumpart. isl. t., sid 84).

r har ofta formen : isynnerhet efter d och o, men då detta blott är en grafisk egenhet, har det ej blifvit antydt i aftrycket. R och r uppträda vaxelvis, såsom maria, dýrp, maria, dýrp o. s. v., och står ofta bredvid hvarandra, t. ex. mirro 59²³, georr 90⁸. R betecknar dock i regeln rr, t. ex. anara 5¹⁸, þeiró 112⁷ o. s. v. — rr för enkelt r står på några ställen t. ex. georrer 52¹², fiórra 180¹⁵; omvänt finnes r för rr, t. ex. var 208²⁹, hver 208³¹ m. fl. st. — R kan äfven beteckna rp såsom i atfer 80²⁵, 111¹⁹. — Någon likhet i uttalet af r och þ tyckes hafva förefunnits, hvadan ett annars öfverflödigt r insättes efter þ och t, såsom i orþr 9²⁸, boþorþr 4³, byþr 115⁶, gottr 17²⁵, m. fl. st.¹). — Å andra sidan bortkastas r någon gång, där det fordras enligt normal rättskrifning, t. ex. blindleic 168¹⁵, sit 90², lýþ 86⁴ o. s. v. — Likasom i vanlig skrift utelemnas det i þycki mér 95¹⁴, 97^{27,31}, þrim 105¹⁶ (annars vanligen þimr), o. s. v.

s betecknas i handskriften med f, och s antyder consonantens fördubbling. Dock kan äfven s stå för enkelt s, t. ex. i framljudet och i den ofta använda förkortningen s^l=ser. I gen. sing. fördubblas s ofta efter vocal, t. ex. galeýsess 27³⁵, lénessens 50²⁴, tréss 85⁴; så ock i adverbiala genitivbildningar, t. ex. aleípess 4¹¹, 38³⁸. — s användes för ss i misnøro 116³², misnua 116³³.

t skrifves ofta enkelt, där normalt stafsätt fordrar det dubbelt, t. ex. drotens 6^{4,9}, rétlega 8²⁹, rétlót 10²⁷, setr 99¹⁹, þót 6⁶⁶, o. s. v. Å andra sidan fördubblas ofta t, där det annars vanligtvis skrifves enkelt, t. ex. vertt 6²³, gettner 14⁵, heyrtt 167⁵, 203⁹ m. fl. st. — d framför k öfvergår till t i stentk 11¹⁰. — t bortfaller stundom framför st, t. ex. veíst 103²⁷, 200²³ (men veítst

¹⁾ Härom se vidare GISLASON, Annal. f. Nord. Oldk. 1858, sid. 136, not. 6. — Hvad býþr beträffar, tyckes RYDQVIST (Sv. Spr. L., I 307) fatta det i likhet med ee koemr, ee vänter och andra dylika i senare isländska handskrifter icke ovanliga former för 1 sg. præs. ind. — Då imellertid Homilieboken aldrig annars använder r i 1 sing., synes det ligga närmare till hands att anse r såsom ett öfverflödigt bihang till þ, eller, kanske ännu sannolikare, býþr såsom ett skriffel, framkalladt af det omedelbart följande yþr,

103²⁸); inskjutes i andra fall öfverflödigt, såsom minetsc 110³⁵, ótplega 142³⁰. — I 2 pers. plur. står t på några ställen för þ, t. ex. leyset 16⁶, comet 218³⁰, óetsc 87²⁰ m. fl. st. Likaså är t = þ i qvatsc 7³⁵. — T är på många ställen beteckningen för tt, t. ex. got 112^{8,11}, gnót 112³⁰, eit 112³⁶, mit 112³⁷ o. s. v.

þ motsvarar i handskriften den vanliga orthografiens både þ och ð, hvilket senare icke i Homilieboken begagnas. — I sin motsvarighet till ð förekommer þ här oftare än i senare isländska skrifter. Det användes sålunda efter l och n i præteritiformer (synnerligen af verb med återgångsljud), t. ex. talþe 87²⁰, valþe 16¹⁹, dualþa 202³⁴, hulþe 70¹⁴, skilþi 189³, þolþe 185⁸, spanþe 210³³; vidare i substantiv, t. ex. stulp 103¹⁷, kulþe 109³⁴, sälþ 169¹⁷, vesolþ 169¹⁸, huilþ 48¹⁷, 66¹¹, 101³¹ (men huild 149²⁴, 204^{1,3}), synþ 1²⁶, ynþe 211¹⁶, girnþ 144²⁶; äfvensom i participier t. ex. hulþr 177⁸, valþr 177¹² o. s. v. Däremot i sådana ordformer, hvarest den före tandljudet stående liquidan ljöd (och ofta äfven skrefs) dubbel, användes aldrig þ (ð) utan d, t. ex. kende (d. v. s. kennde) 83¹⁸, villde 88⁹ o. s. v. — Efter m tecknas þ i lampesc 206⁹, scæompesc 207¹⁰, skemp 98², meínsemp 207²⁶, vegsemp 212²⁵, framqvemþ 153¹, dömpþ 65³. — eþ eller kþ förekomma t. ex. i vacþe 176²², merceþ 203^{10,11}, secp 141²⁰, reókþ 9⁶, styrcþ 39¹⁵, specþ 30²⁴, mercep 25³⁰ o. s. v. — I både finita och participiala præteritiformer användes på många ställen skrifarten þd i stället för det vanliga dd, t. ex. staþder 8², hræþdesc 57²⁵, hræþdr 95¹⁰, sapde 121²² (men sadde 60²⁸), hlýpde 211¹², scryþder 215¹⁵, clæþdan 216²⁵ o. s. v. — På några ställen utelemnas þ framför r, såsom orþsqvir 164³⁶, sagr 149²³, vafr 177⁴, seofr 181^{18,36}; äfven detta vitnar om den ofvan antydda likheten i uttalet af þ och r. — I utländska ord skrifves omväxlande þ och th, t. ex. Þomas 17²⁷, Thomas 17¹¹ o. s. v.

v har vanligen denna form, men ofta skrifves det med en nedåt gående spets, såsom t. ex. i LYNGBYS i 2 årgången af Tidskr. f. Philol. og Pædag. intagna aftryck af Cod. A. M. 619 4:o. Denna egenhet, utan all vigt i språkligt afseende, har ej med särskild typ här blifvit återgivven. — v står ofta för f mellan 2 vocaler, t. ex. hever 3⁸, yver 8¹⁸, liver 55⁴, gæuogra 103³⁸; äfven efter l, t. ex. sialver 31³⁴ o. s. v. — w förekommer på åtskilliga ställen, t. ex. 44¹⁶, 44²⁷, 133^{21,25,26,34} o. s. v. Det skrifves och vv, t. ex. 39²⁴, 133^{31,33}.

x företräder ks, t. ex. blíndleíx 47²¹, spax 59¹⁶, heilagleíx 186³¹. Det skrifves äfven cx eller kx, t. ex. octxa 182¹⁴, wikx 60⁸.

z står för ds eller ts, eller ock blott för s, i synnerhet efter en liquida eller t; t. er. lanz 5¹⁵, elz 48³⁶, allz 3²³, cristz 15¹⁷ o. s. v.

I afseende på ordens böjningsformer, ordfogningen, användning af annars icke i litteraturen förekommande ord o. dyl. erbjuder Homilieboken äfvenledes ganska mycket, som för språkforskningen bör vara af värde. — Vi anföra här blott några af de mest egendomliga företeelserna:

Genitivändelsen bortkastas flerstädes i orden gub, cristr, israel, t. ex. 25²⁷, 26²⁶, 57⁸, 83^{29,30,37}, 62¹⁰, 136²⁰. — Genitiven fäpfors 138²⁰ är sannolikt blott skriffel, enär -s kan vara föranledd af det närmast följande sín. — Som skriffel måste väl ock anses skirnenar 54³⁶, oakadt dess öfverensstämmelse med fornsvenskans bruk att vid artikelns suffigering bortkasta -ar i gen. sing. fem. — En likartad företeelse möter oss i formerna musterens 130^{21,29}, bopins 163^{1,31}. — Af nött finna vi gen. neutr 109¹⁸. — Starka feminina behålla ofta i denna codex ändelsen -o (-u) i dat. sing., mot det annars vanliga förhållandet, t. ex. tipo 79⁶; solone 6^{31,32} (men solene 18³³), iorpone 20¹⁹, 153⁸, iorpune 44³⁴, 160²⁹ (men sistnämnda rad äfven iorpiNi). — Af dagr förekommer dativformen dag 74²⁷, ävensom dagnom 22¹² (där a dock är otydligt, emedan man förmödligent velat ändra det till e; jfr 22²⁰). — En annan ovanlig dativform är kirkionnom 92³⁵.

Den verbala reflexiv-ändelsen är för 2 och 3 pers. -sc eller -sk (-zk). Den 1 pers. sing. ändas, med fränräknande af ett par undantag, alltid på -me (-mk), t. ex. ee comome 97³, vitrome 131³⁷, hræddome ee 202⁵, gørþome ee 202⁶ o. s. v.; för -mk finnes endast -m i gerom ee 113³, ee þykiom 195^{3,1}) Första pers. plur. ändas omväxlande på -me eller -mse (-mk, -msk), t. ex. hræþomk vér 150²⁸, vér þykiomk 196^{31,33}, sýneme vér 217¹⁵, vér miNome 182⁷; ävensom geromsc vér 81¹⁶, vér þuaemsk 107¹⁶, sýnemsc 194⁷, minomsc 109⁵. — I stället för -sk skrifves på ett par ställen -sck, näml. lósek 155²², qvislasck 156³⁰ (se dock anm.!). — På ett ställe finnes -st, cystost 118²²; flerstädes endast -s, t. ex. gengs 3²⁶, snuas 18²⁰, 53²², leípas 18²⁶, sýndes 26², iprastu 50¹⁷, rębs 65²², leíprettes 68³², helgobos 80¹¹, legs 119¹⁵ m. fl. st.

¹⁾ Dessa sistnämnda former böra sannolikt ej anses såsom felskrifna, ty -m för -mk i sing. förekommer på flera ställen i andra skrifter; jfr *Helgakv. Hund.* I, 25; *Sonart.* 1; *Korm.* S. 5, 2; m. fl. st. — Äfven RYDQVIST (*Sv. Spr. L.*, I 473) tyckes anse nysä nämnda former i Homilieboken vara riktigt tecknade och stöder i viss mon på dem sin förklaring af den mycket olika uppfattade ändelsen -mk i reflexivformens 1 pers. sing.

Suffixnegationen -at (-a) förekommer på några ställen, t. ex. 2⁴, 157³⁰, 191³⁴, 209¹⁷.

Åtskilliga verbalformer äro särskilt anmärkningsvärda, t. ex. hefrat 2⁴, hefr 118²⁷, 149²¹, 150⁹; óro (= vóro) 128¹⁴; òro 130²⁰; UNO 137¹⁸. — Första pers. plur. mister aldrig sitt -m för ett efterföljande vér eller vit; det heter sålunda seolom vit 13¹⁰, fñrom ver 14³⁴. Det enda härifrån afvikande väoro vér 203²⁹ är säkerligen blott ett skriffel. — Andra personens verbalform i pluralis ändas allmäneligen på -þ, äfven då 2 pers. plurala pronomen följer näst efter, och detta pronomen skrifves alltid ér samt suffigeras ofta verbet, t. ex. seþér 50¹³, komeþer 49⁵⁰. Det 66¹¹ förekommande mege þér är väl endast en grafisk tillfällighet för megeþ ér; så kan ock skrifsättet kome þér 67⁸ anses, churu dessa orden i hds. stå på olika rader — en omständighet, som likväld ej betyder mycket, då man finner sådana raddelningar som h|afþe, R|enþu, 92^{4.5}.

När skinnboken skrefs, hade man ännu minne af suffixartikeln ursprung och han skrifves derför ofta fristående såsom ett självständigt ord efter sitt substantiv, t. ex. men ener 14³⁰, iþron en 50¹³, ørvilnon en 136²¹. Artikelnas självständighet möjliggör ock sådana teckningar, som likameen 27²⁸, trua en 209³⁰. Å andra sidan finnas likheter med vanligt skrifbruk, t. ex. tiþna 85³⁶, sólna 121¹.

I stället för ero. erom suffigeras ofta formerna 'ro, 'rom, hvilka då vanligen erhålla accent och skrifvas antingen tillsaman med det föregående ordet eller skiljas från detta med ett ringare mellanrum, än annars är vanligt mellan de särskilda orden; t. ex. hvererro 16²³, sélerró 17³⁴, þeir ró 18²³, vér róm 158²⁹, vér óm 217¹¹. — Verbet har i totecknet fått en ersättning för hvad det mist genom aphæresis.

Vissa ord sammanskrifvas ofta i codex och aftrycket har följt originalets beteckning. T. ex. aþþui, fyrbui (mycket ofta); mikillhlide 25¹⁴, 111²⁶, einhlut 126³¹, allahlute 189³⁵, velflestar 25¹⁴ o. s. v. — Å andra sidan särskiljas ofta sammansatta ords beständsdelar, hvilket äfven blifvit i trycket angifvet; så t. ex. veiþi maþren 22²⁵, til qvómo 24¹⁰, hæfþ ðor 89¹²; ð skadr 6³⁵, ð hrædder 8³⁸; mellan det annars inseparabla o- och hufvudordet kan till och med artikeln inskjutas, såsom ó en óþste 116¹⁴.

Præpositionerna á och í ställas ofta (och då vanligen utan accent), på ett ringare afstånd från sin efterföljande casus än annars är vanligt mellan orden; t. ex. a beónom 10³¹, i burþ 11⁴. I närvarande upplaga har detta blifvit efterliknadt.

Handskriften nytjar ofta, men icke alltid, accent i de fall, där han i normal rättskrifning erfordras; och dess utom vanligtvis öfver tveljuden. Allt detta är i trycket noggrant återgivet, hvarvid bör märkas att eí, aú, eý o. s. v. här i upplagan fått accenten öfver sista bokstaven, under det originalet ofta låter tontecknet stå öfver den första bokstaven eller sträcka sig öfver begge vocalerna.

— På några få ställen anbringas tontecknet oriktigigt öfver kort stafvelse, men dessa fall äro tydlichen misskrifningar; ex. hugábáster 8³⁶, kómen 9¹⁶, móttógr 214^{11,12} m. fl. st. — Anmärkas bör att främmande namn, i synnerhet de hebreiska, vanligen hafva toncken på slutstafvelsen, såsom elisabép 10²⁶, iordón 13⁴, bepleém 26¹³, enóch 40¹⁹, iacób 40²⁰, sará 55¹², moisés 63⁸, ionás 63³¹, adám^r 85¹, davíd 127¹⁵, kaifás 171³², salomón 212³⁹ o. s. v.

Räkneorden angifvas vanligen med romerska siffror, men finnas äfven ofta utskrifna. I denna upplaga följes öfver allt skinnbokens skrifsätt i detta fall.

Förkortningstecknen äro de samma, som vanligen förekomma i de äldsta isländska handskifterna. Af typografiska skäl konna de ej här återgivvas. Den som ej har tillfälle att studera fornordiska handskifter kan om deras beteckningar inhenta en ganska noggrann kännedom dels i GÍSLASONS Frumpartar íslenzkrar tungu och i hans upplaga af Elucidarius, dels ock af de fotolithografiska aftryck af Arne-Magneanska handskifter, som nyligen börjat utgivvas. Här må blott nämnas, att upplösningarna alltid skett i öfverensstämmelse med på andra ställen befintliga, mer eller mindre fullständigt utskrifna, ordformer. Sålunda har utgivvaren t. ex. skrifvit konungar 46¹⁹, konungren 46³⁰, i enlighet med handskriftens beteckningar 26¹² och 39²⁰; honom enligt skrifsättet 5¹⁶ (dock äfven honum 44³⁷); himinriki enligt 1²⁸, 74¹²; himinn enligt himinin 21²⁸ (dock finnes himen 80¹³, 197³⁷, himen 196²²); monoþr 129⁷ enligt 6¹⁸; nót 23⁴ enligt skrifsättet 26⁴ o. s. v. Äfven bör märkas, att utgivvaren alltid upplöst gup, biscop, bróþr, sunr o. s. v. enligt de på många ställen sålunda utskrifna orden (t. ex. 114^{8,11}, 77²⁷, 131¹⁹, 160¹⁹, 28²⁰, 211²⁶ m. fl. st.), oaktadt man äfven finner de utskrifna formerna gop, byscop, breóþr, sonr o. s. v. (t. ex. 89^{19,22,23,25}, 122²⁷, 128³⁵, 15⁵, 40⁶, 206²¹ o. s. v.) — Det mest mångtydiga förkortningstecknet är det för er vanligen använda; det kan dock äfven beteckna mycket annat, t. ex. ar i parfelega 21¹⁵; re i mären 13²², æ i þær 19²; ei i þeir 131²³; eir i meiri 128³⁶; ri i grimom 19³⁰; e i per 11¹¹; r i heyrþop 157²¹ o. s. v. Mångtydigt är och ett vågrätt streck öfver en bokstaf; det betyder oftast

m eller n, t. ex. i upnumningar 8²²; men äfven in, t. ex. i amining; äfven væ eller ve, t. ex. atqvæpom 21³⁵, qveþet 22²⁴; i nefndr 40⁵, nefndar 89¹ ställes det af grafiska skäl ej öfver f utan öfver e. — eg har blifvit upplöst eige, antingen det är partikel eller verbalform, t. ex. eige ma faber heita nema barn eige 29²¹. — n (= non) är återgivet med cursivt eige, t. ex. 161²⁹. — s; (= sed) är det vanliga förkortningstecknet för adv. heldr, t. ex. 202²⁹, men användes äfven för verbalformen heldr 122¹. — I öfrigt hafva de latinska orden och abbreviationerna vanligen blifvit i upplagan bibehållna.

Åtskilliga ord finnas i Homilieboken, hvilka mig veterligen ej påträffats annanstädes i den fornnordiska litteraturen. De flesta af dem finnas upptagna i FRITZNERS ordbok och där förklaraade; några vänta dock ännu på sin uttydning, t. ex. fjalla 116¹², skeiton 61¹⁷, hárþráþr 206³⁵, gygver 108¹⁸ m. fl.

Skiljetecken i handskriften äro punkt (. eller ·), colon (; t. ex. 33^{27,37}), frågetecken (° t. ex. 33^{15,17}).

Att handskriften är isländsk bestyrkes ej blott af palæografiska vitnesbörd utan framgår äfven tydlichen af uttrycket "oláfr er til sípar oc friþar barpisc i norvegi" 159¹², och ännu mer af orden 212³⁵⁻³⁷: "licams loste a þesso lande es hafþr i róþom . . . svarem ofdrykcia í norvege".

Flere af de i denna bok befintliga homilier förefinnas med större eller mindre afvikelser äfven i andra fornnordiska homiliesamlingar. Särskildt har den nu utgifna samlingen åtskilligt gemensamt med Codex Arne-Magn. 619 qv., hvilken blifvit utgivven af Prof. C. R. UNGER i Christiania 1864 under titel Gammel Norsk Homiliebog. Man kan sálunda i de tryckta upplagorna jämföra den isl. homilieboken, sidd. 4²¹ ff. med den norska, sidd. 168¹⁶ ff.

"	"	"	37 ⁵	"	"	"	"	140 ⁵	"
"	"	"	39 ²³	"	"	"	"	184 ²¹	"
"	"	"	54 ¹	"	"	"	"	84 ¹⁵	"
"	"	"	66 ²²	"	"	"	"	111 ³	"
"	"	"	79 ⁹	"	"	"	"	88 ²⁶	"
"	"	"	82 ³	"	"	"	"	99 ³	"
"	"	"	98 ³²	"	"	"	"	131 ³	"
"	"	"	176 ³²	"	"	"	"	73 ²¹	"
"	"	"	180 ¹¹	"	"	"	"	78 ²	"
"	"	"	183 ¹	"	"	"	"	81 ¹⁸	"
"	"	"	185 ¹	"	"	"	"	86 ¹⁵	"
"	"	"	186 ³¹	"	"	"	"	89 ¹⁶	"

Äfven följande codices bevara stycken, gemensamma för dem och vår Homiliebok. I Cod. A. Magn. 686 C. qv. finnes ett blad (aftryckt i GISLASONS Frumpart. sidd C—CIII), hvars innehåll motsvarar denna upplagas sidd. 74⁸—75²⁷. — Codex A. Magn. 624 qv. sidd. 37²⁰—47¹⁷ motsvarar med obetydliga skiljaktigheter Homiliebokens sidd. 98³³—103³. — Codex A. Magn. 237, fol., (jfr GISLASONS Frumpart. sidd. XVII—XVIII) i ålder må hända jämförlig med Homilieboken, består af 2 blad med tvåspaltig skrift; första bladet motsvarar i denna upplaga sidd. 100⁷—102²¹. Efter orden "vara mina" 101²² tillägger Cod. A. M. 237: 'sva sem hann petta mælte. luc upp þu munn minn þa es betr gegner at mæla an þegia. en þu byrg hann þa es betra es þagat an mælt'. — Homiliebokens sidd. 121²⁶ o. följ. motsvaras af de första sidorna i Cod. A. M. 672 B, som dock innehåller många afvikelser och olikheter med vår text. — Codex A. M. 686 B, qv. (jfr GISLASONS Frumpart. sid. C) består af 2 hela blad och 5 mindre fragment. Sista bladets senare hälft motsvaras här af sid. 138¹—138¹¹ (t. o. m. orden 'qvibar þíns'). — Codex A. M. 655, qv., fragm. XIV B (jfr GISLASONS Frumpart. sid. LXXVIII) utgöres af 1 skinnblad, där sid. 1, rad. 7—13, motsvarar homiliebokens sid. 176¹⁸ (En petta etc.) —176¹⁹; och fragmentets sidd. 1¹³—2⁴⁰ motsvara i denna boken sidd. 201³—205⁷ (t. o. m. orden 'mep helgan').

Det har förut blifvit nämntt, att dessa isländska homilier grunda sig på latinska original. Då det imellertid i filologiskt hänsynne är af underordnad vigt att känna hvor den latinska grundtexten till hvor och en homilia förefinnes, har utgivaren icke velat genom dylika forskningar, som skulle kräfva mycket lång tid för att gifva något nämnvärdt resultat, till en obestämbar framtid uppskjuta offentligrörandet af den gamla handskriften. Vid en mera flyktig granskning af de å härvarande Universitetsbibliothek förvarade latinska homilieböcker har det imellertid lyckats att anträffa originalen till en och amnan isländsk homilia. I detta afseende har det mesta varit att hemta från en i Cöln 1539 tryckt samling under titel: "Homiliæ, hoc est, sermones sive conciones ad populum . . . primum ab Alcuino Leuita iussu CAROLI MAGNI in hunc ordinem redactæ" etc. Så motsvaras t. ex. i den isländska Homilieboken sidd. 39¹⁹ ff., 54 ff., 56³⁰ ff., 183 ff. respective af sidd. 474, 66, 70, 57 i den Alcuinska samlingen. Ofta är dock den latinska texten vidlyftigare och mera parafraserad än den isländska.

Slutligen bör jag med tacksamhet omnämna, att jag haft tillfälle jämföra min egen afskrift af det isländska manuscriptet med en annan, som Professor UNGER för flere år sedan gjort. Efter UNGERS afskrift har jag på några ställen (t. ex sid. 2³⁶, 77³⁷) supplerat luckor i texten, och samma afskrift har äfven lemnat god hjälp vid tydningen af den svårlästa sista sidan. — Likaledes betygar jag min erkänsla till Kgl. Bibliothekarien i Stockholm Dr G. E. KLEMMING, som välvilligt beredt mig tillfälle att här i Lund få begagna den gamla membranen; ävensom till Akademi-Boktryckaren Dr F. BERLING, som förfärdigat alla erforderliga nya typer och förskaffat arbetet en prydlig utstyrsel. — Fotolithografien är en afbildning af sid. 96^b i handskriften och återgifver fullkomligt troget originalets skriftdrag, men papperets färg är betydligt ljusare än den åldriga membranens. Arbetet är utfört af Hrr BUDTZ MÜLLER & C:o i Köpenhamn.

Af denna bok äro endast 200 exemplar tryckta.

LUND, 1872.

Utgifvaren.

HOMILIUM-BÓK

HOMILIU-BÓK.

1a
|| alldre pessa heims voro guþs viner oflger. sem somer hirþmonnom
5 oc conungs vinom. Secundus¹⁾ heiter þunga ... ²⁾ þuiat þyngre
hefnder kómo fyrer illífe i flóþe oc fyr ofmetnoþ i stopols smíþ
a þeim heims alldre helldr en sípar yrþe. Tercius heiter harþ-
lyndess ton. þuiat harþare manraún eþa ástar lagþe guþ viþ
abraham en viþ aþra mev. i ástar freístne viþ sik. Quartus heiter
10 uox adulationis epter melos tón.³⁾ þuiat a moyses æfe lisþe guþ
fleíra epter sinom lýþ oc teygþe a fleire vega heldr en fyr. Quintus
heiter mansaongs raúst þuiat þeim david oc salomon veitte guþ
mesta skilning of astríki brúþar oc brúþguma. þat es heilagrar
cristne oc guþs. Sextus heiter gráz tón þuiat a miscunar tíþ er
15 bøpen synþa ipron ^{immritis} oc líen fyrer heitit. Septimus heiter stirpleics
tón. þuiat i hvers manz lífláte es nauþ ^{uoxt leticie} oc ótte. Octauus heiter
gleþe ton. þuiat i eilifo lífe es sœn gleþe oc faðgnopr ón enda:
20 Peir ero meþ eíno raustar hallde. Primus adam. Quartus
Moyses⁴⁾. Sextus iohannes⁵⁾. þuiat til einar miscunar væro
kallaþer aller kyn adams fyr lög. oc under laogom oc a
iohanne ^{moise}
25 miscunar tíþ. Su raúst es peir hafa stendr a eno niunda hlioþe
allrar raustar þuiat a huere tíþ pessa þriggia væro marger
peir es nu ero laþaþer meþ nio engla sveítom. peir ero meþ
abraham. david. himinriki.
30 aþþro hallde saman. Tercius. Quintus. Octauus. oc iarteína peir
eílift frelse. Abraham gat frelsta frándr sína er tecner voro aþr.
en david gekc ein a mótt andscota gyþinga folks oc tók hann

¹⁾ Hds. 'SecunduS.' ²⁾ Läs 'þunga [ton]'. Ordet 'ton,' som stått i öfre
hörnet af handskriften första blad, är bortslitet; ordet 'þunga' nära oläsligt.

³⁾ Monne 'eptermæles ton?' ⁴⁾ Hds. 'MoysE.S.' ⁵⁾ Hds. 'iohanneS.'

brixle oc anaúp af guþs fólk. Sva es oc sála himinrikiss frióls
oc ottalaus at fraskilpom oc yferstignom aðllom þessa heíms hlutom.
Su raust es þeir hafa stendr a eno ellepta hlioþe allrar raustar.
Ellefo tala er samvirþilegost viþ aþrar¹⁾ tolor. þuiat hon hefrat²⁾
helfning ne þripiung ne fiórþung. Sva hefir oc eilif sála enga
samvirþing viþ allt unaþ anat at virþa. En secundus³⁾ noe tonus
hefer lægst ráústar lag fyrþui at sa ton iarteiner noa⁴⁾ æfe. En
þa varþ su hefnd vandrar atferþar es mest læging var heim-
stoponar es aðlo vas drect nema áttu monnom. Oc þa létsce guþ
iþrasc es hann hafþe scappan manen. Su ráost stendr a eno 10
siaunda hlioþe. þuiat sá tón merker ótta þessa heíms fyr synþa
flóþs sacar en aðl heimstafa líþ fram a .vij. daðgom. Septimus
tónus hefer hæst raustar halld. J þui merker hann fægnoþ þanz
verþr i lífláte góþs manz þuiat fægnoþr verþr þessa heims sa
hæstr es góþr maþr fagnar engla til kvomo a dauþa stundo sine. 15
En ráost hans stendr a tólf hlioþe oc merker þat.

Men peir es bera kene manna nöfn oc vígslor yfer olærþom
monnom þeir ero scyllder at þíona guþe skapera sínom a aðllom
hotíþom meþ tuiþre þíonosto þeire anare at veita tíþa georþ 1
heýrn ýþr slíca sem til hverrar hotíþar es gor a bókom oc reka 20
sva eyrende yþvart viþ guþ. at hallda fyr ýþr beónom þeim es
til ero settar. En su þionasta qnor es oss bópen viþ guþ a helgom
tíþom at vér scolom hans eyrende reka viþ ýþr oc kyna ýþr
muscun þa alla es hann hefer oss veitt i burþ sínom oc hervist sine
oc pisl oc upriso af daþa oc þeire skipon margfalldre es þeim 25
iarteinom fylgþe [ættem ver oc at⁵⁾.

1b || . . . . .⁶⁾ hótíþ Marië morþ drottens es í dag er hallden. af aðlo
cristno fólk. a þeire tíþ . . .⁷⁾ helgar bóer segia. at hon hafe

¹⁾ Hds. 'aþrar viþ' med omflytningstecken. ²⁾ Otydligt. ³⁾ Jfr. sid. 1 not. ⁴⁾.

⁵⁾ Ordet 'noa' mycket otydligt. ⁶⁾ Från [otydligt, emedan desse bokstäfver, såsom 30
stående i första bladets nedre hörn, är nästan bortnötte. Stycket fortsättes sid. 4.
rad. 3. ⁶⁾ Oläsligt. Man kan supplera '[S]u er en me]sta,' ty möjligens skönjas där
bokstäfverne sta. Detta kapitel om jungfru Maria synes vara inskrivet i codex
vid ett annat tillfälle än det näst föregående och näst efterföljande stycket. I
detta stycket är texten i hds. skrifven tvärs öfver hela bladet, så att ingen mar- 35
ginal finnes, såsom annars är vanligt. ⁷⁾ Oläsligt. UNGER tillägger 'års es.'

fram lípet af þessa heims lífe. oc faret í anan heím til . . . ifrar¹⁾ dýrpar. En ver megom sva áætla at þótt oss se skyllt. at hallda meþ allre gæfgon oc virþingo messo daga heilagra manna. þeira er heilog cristne hever i venio tekst at hallda. þa eigom²⁾ þó
 5 meire costgæfe³⁾. oc víst meþ allre vandvirke þena dag framar at dýrka. an hvern messo dag anan. þan es helgom monnom sé hallden til dýrpar a hverio áre. Sva mæler en helge Jeronimus prestr i tolo sine. þeire er hann hever talt of dýrcon dags þessa.
 at sva sem etke ma maría móper drottens. coma í samiofnun viþ
 10 aþra helga men. i verpleícom sínom. fyr þui at hon er þeim aðlom hære oc helgare. sva er oc sia⁴⁾ hotíp oc⁵⁾ samvirþileg. hotípom anarra heilagra manna. oc er englom guþs at eíns þat móttólect. at virþa sva mikils þessa hotíp sem hon er⁶⁾ verþ. En þót ver villdem viþ leíta synþger men oc seker margra gagngerþa
 15 viþ guþ. at lofa mópor hans a hótíþar dege sínom. þa er mioc ugganda. at eige mege. sœmeselect verþa í mune oss lof hennar. oc má þat eíncum í þui sanlegast þykcia at sva mege vera. er en málssniallaste maþr oc dýrlengr guþs ieronimus telr sic eige fóran til fyr orþa gnóttar sacar eþa skírleícs atferþar maclega marío at⁶⁾
 20 lofa. allra hellzt fyrþui qveþr hann at hvatke er men mego af hugvite síno. mæla til lofs henne. þa er þat allt lágt oc litet. at virþa hia lofe heilagra engla eþa spamanна. er hana lofa gopplego love. at tilvison heilags anda. En allz þó vill guþ sialfr lofaþr vera. af syngom⁷⁾ monnom. þa megom ver aþþui trauste
 25 hafa i mune lof marío. oc megom ver þat vita at meíra mun i þui male metasc góþvile vá�. an okónsca þar er þat gengs⁸⁾ á. En þar er til máls at taka fra Mario at segia eþa of hana at róþa. at fáþer hennar hét ioakim en ana móper. Til þess verþr scýrlega vísat i guþspiollom. at Maria átte konunglect kyn til davíþs⁹⁾
 30 at telia. oc eige síþr var biscopa kyn at henne. or áetrifi aarons ens fyrsta bishops gyþenga. † þat var þa er Maria var af heime lípen. at þa voro aller postolar hiá. oc þiónóþo líegrefte hennar. bar þar iacobus. zebedei sunr.¹⁰⁾ vatn en anar iacobus crux. Joan bar kerti oc liós. Symon oc iudas frændr hennar hringþo
 35 kluccom. Petrus oc Paulus gengo under þorum undar haefþa hlut. Andreas oc Barpolomeus¹¹⁾ philippus¹²⁾ under miþiom þorum.

1) Läs 'eilibrar.' De förste bokstäfverne äro utplånade. 2) Tillägg 'vér.' 3) 'cost' är skrifvet öfver raden. 4) Hds. 'sia oc' med omflytningstecken. 5) 'oc' bör utgå. 6) Ordet är öfsverskr. 7) För 'synþgom.' 8) Läs 'gengsk.' 9) Hds. 'davíþs.' 10) Hds. 'iacobus. s.' 11) Tillägg oc. 12) Skrifvet i kanten med hänvisningstecken.

40 10) Hds. ^z 'iacobus. s.' 11) Tillägg oc. 12) Skrifvet i kanten med hänvisningstecken.

Thomas oc Matheus¹⁾ under fóta hlut. Aller fylgþo læresveínar
oc þionopho grepte hennar.

²⁾ kyna yþr boþorþr³⁾ hans. hve hann vill at ver skipem voro
atæfe pess es ver megem þa farsælo nyta oss. es cristr siálfir
hefer oss til boþet. Nu pó at at⁴⁾ vér sém mioc vanbúner til hvárar 5
sem vér fremiom guþs þiónosto þeíka es nu hefe⁵⁾ til tíndar. þa
verþr þo at hvóro yþr þat allra aupþýnst. hve miok vér erom
vanbúner viþ þui es vér seðlom guþi þíona a þa tungo oc 'a þa
malýtseó es ér cunoþ iamt skilia oc umb at málala sem vér. þurþom
vér fyr þui of þan hlut eíkom mest yþvarar várcunar. oc pess 10
at ér feórep þau orþ aleípess es vér villdom málala til þurftar
qlöllom oss. pó at ér fineþ á því sana málstapi. at eige se æollo
máleno orþfimlega faret eþa scorolega. Vitom vér pess vón of vallt
es vér málom fyr mioc mærgom monnom. at þeir mono a ór orþ
heýra flester es bæþe móno betr búner at vite oc at málle an vér 15
sém. Nu ef ér vileþ pó at hvóro taka viþ keñingo hugþecklega
oc litellátlega. þót eige se meþ forkunarorþom framfeórþ. þa mon.
Guþ drottinn⁶⁾ vár viþ yþr dýrst virþa ef ér þekcezct⁷⁾ pó
vel hans orþ oc eyrende. þót eige se meþ snild mikille fram
tulkat.: 20

2a

assumptio sancte marie⁸⁾.

EN helga mær Maria moþer drottens vars var ens betzta kyns
komen fra abraham oc ór kyne davids konungs⁹⁾. Ener nognost
frændr hennar voro rétláter. oc haefþo mikit crafta lán af goþe.
en litet aura lán af heime. En þegar er Maria kvne góþs oc¹⁰⁾ 25
greiner oc illz. þa laghe hon þegar áóst viþ Guþ. suat hon vas
a vallt i guþs þionosto anattveggia á bónom. eþa hon hugþe at
spamanna bócvn. eþa vas i necqverio góþo verke. Fyrst qvena
het hon þui heite guþe at halda hreínlife. oc nam hon eige þat
af anara¹¹⁾ deómom. ne keñingom. heldr glíceþ hon þat epter guþs 30

¹⁾ Hds. 'Matheus.' ²⁾ Fortsättning från sid. 2, rad. 26. ³⁾ f. 'boþorþ.' ⁴⁾ Det
ena 'at' bör utgå. ⁵⁾ Tillägg 'ek.' ⁶⁾ Hds. 'G. d.' ⁷⁾ Det andra c är överskrifvet.
Läs 'þekcezct.' ⁸⁾ Jfr 'Gammel Norsk Homiliebog,' utg. af C. R. UNGER (Christiania
1864), sidd. 168 ff. ⁹⁾ Från styckets början t. o. m. 'konungs' äro orden i hds.
öfverstrukna, men fullt läsliga. ¹⁰⁾ oc bör utgå. ¹¹⁾ I st. f. 'anara.'

englom. Hafa mego góper men hreinlíf þat es maria hafþe áþr
 hon bære crist. en þo es hennar hreinlíf dyrlegra en anara.
 þuiat meíre vegr es at syna en betsto deóme en epter at glíkia.
 En síþan er hon bar drotten várn. þa vas alt líf henar helgara
 5 en men mege epter glíkia eþa fra segia. En afþui at hon tóesc
 meira ahendr guþe at þíona. en boþorþ vþere til eþa deóme. þa
 lét guþ hana framar. góþom ná. verkom en aþra helga men.
 Öll góþ verk þau es aprer men gera viþ lípo guþs. þau georþe
 maria viþ siálfan drotten. Aprer men gefa hungroþum feótslo en
 10 þyrstom dryc. en maría feódde drotten várn siálfan a brióste sér
 oc af sino erfeþe. Aprer men clæþa þá er kalner ero. en maría
 klædde son guþs holde síno. oc reífom oc klæþom. Aprer men
 vitia þeira er i myrvastofom ero. eþa veita þeim miscun er fyr
 deómpur ero. af ofríke vándra manna. en maria fleóþe undan
 15 ofríke herodes meþ drotten várn til egyptalandz. En meþan drotten
 várn vas þessa heíms. þa fylgþe maria honom. oc nam at honom
 alla speke oc geótse. svarem maþr má of nema eþa vita. oc
 framar myclo en hver anara heilagra manna. En þó at guþ
 veítte hene þessa hlute. þa virde¹⁾ hon sic þo litils. oc vas þess
 20 at litellátare a valt sem guþ veítte henne meire dýrp. þeir men
 ero ok mikils virder²⁾ af guþe es piningar taka af vándom monnom.
 fyr hans sakar. en þo hefer maría þessa dýrp framar en aprer.
 þuiat aprer helger men tóko piningar a likame sína. en aond
 marío vas pínd þa es hon sa aúgom sínom a píning drottens várs.
 25 En þat of markar at glikendom hve saor henne mynde vesa sú
     sýn. at sia einga son sín píndan. þan es hon hafþe geten || af 2b
     helgom anda. oc hon visse hann hafa allan guþdóm meþ þeim
     likam es hann tók af henar holde. þars aþrom monnom fellr
     nær þót litit se í meín gort barne þeira. þui es af synþom es
 30 getet. oc siólfom hever litils góps kost. En þeim mun une maría
     meire áóst oc helgare sinom syne sem henar sunr vas helgare an
     aprer. þat ma oc sia hue mielo heldr hon mynde vilia taka siólf
     allar piningar. a sin likam. heldr en sia sun sín píndan. þar
     es hon une honom miklo meira en siálfre sér. þui es hennar
 35 pining meire oc helgare an anarra manna. at aondó hennar varþ
     sárara viþ daupa drottens en enge maþr mege kena a likam sinom.
 Efter píning drottens várs. oc upriso. þa fylgþe hon postolom
     guþs. oc varþeite hag hennar allra mest ioan postole systor
     sunr hennar sva sem drotten baup honom. þa es hann heck a

crossenom at hann scyllde henne fylgia sem sine móþor¹⁾. Meðan hon vas i þessom heime þa vas hon i þeim stóþom es cristr var boren eþa píndr eþa hann sté til himna. eþa fôr þar a miþle at henne scyllde aldrege fyrnask stórmerke drotens várs. En þat es eige sagt at hon georpe iarteíner í life síno. þuiat allt²⁾ líf henar var iarteinom eóþra. af þui at vander men gera iarteíner stundom sem góper. en etke vas þess i lífe mario. es vánder of hafe. en mart helgara en góper of náe. En þó es ein henar iarteín helgare oc eóþre en allar iarteiner heilagra. su er hon bar drotten várn. þan es allar iarteiner oc alla miscun veíter helgom monn-om. Oc þat allt es guþ hefer oss veítt miscunar i hingat qvæmo sunar sins. þa hofom ver þat alt af hene hlotet. þuiat hon georþesc verþ at bera þan es eoss leýste meþ síno blóþe fra helvitíis qvælom. Eþa hvat of iafne æþrom monnom viþ hana. þar es hon hever sva miklo meíre navisto hafþa viþ guþdómen sialfan en aprer men þeir es náþo framarst es sáð drotten. eþa³⁾ orþ hans. eþa vœro i fauroneýte hans oc áotto mat viþ hann eþa svefn. En maria náþe þui framær. at hon hafþe hann .ix. monoþr sér í qvíþi. ok tók hann af hennar hollde alt likamlegt eple. Nu sva sem aller hluter urþo at helgom dómom. þeir es drotne órom vœoro nálægster. sem etan es hann vas i lageþr. þa er hann var barn. eþa klæþe eþa marger hluter aprer. þa ma af sliko marka. hve heilog sia mær es. er alla æfe hafþe goþe piónat. oc vas

3a glíkare || guþs englom en monnom í atferþ sine. áþr hon bære dróten várn. oc náþe sva mikille sanvisto viþ guþ. at hon hafþe hann lucpan likama sínom. En þar es vér erom iarþleger. at atferþ váre. þa megom vér hug ærom eige næð of koma himnescom hlutom nema vér takem deome af iarþlegom hlutom. at vér megem et andlega skilia. En þau deóme of tekr til þessa. þa es sól skín a gler í heíþe. þa es gleret lysesc. oc hitnar af solone. en geísle sa es skín igeðnom gleret hever lýse oc hita af solone. en liceske af glereno. Sólen merker guþdóm en gleret ena helgo mario. en geíslen drotten várn iesum christum. þa es sól skín a gleret þa er hon iambiort sem áþr. oc tekse etke af lyse henar. sva vas oc guþdómren heill oc ó skadr i ællom krafte a himnom. þót hann teóke mandóm a sic her a iorþo. En gleret es hreint oc gagnsátt svát igeðnom þat ma siá sem etke se fyrr. bæþe sól oc anat. Sva má oc líta himneset líf í atferþ mario es

¹⁾ Hds. 'mþr.' ²⁾ ll skrifvet öfver raden. ³⁾ Tillägg 'heyrþo.'

sva hreínan hug¹⁾ a valt til guþs. at enge varþ likamleg munop
 i holde henar. svat hon kende aldrege munoparenar. heldr en
 lerept es pat i sund²⁾ er skoret. þui mótté hon maclega son geta
 af helgom anda. at hon vas þeim mun ællom hreínlifre en aprer
 5 men. sem gler es hreína oc gagnsára en anat smípe. En droten
 átte at taka likam meþ þeire meyio es sva være hreinlíf. sem
 liceske verþr meþ þeim lit oc geísla sem igeynom skin.³⁾ pót goll
 oc silfr se i solskine. þa es þó enge geísle igeynom pat. þuiat pat
 es eige gagnsátt. sva sem margar konor hofþo dýrlega aferþ⁴⁾.
 10 sem goll oc silfr ero georsemar. væro aþþui eige verþar at bera
 drótten. at þær hofþo eige hreínlife sem sancta maria. sva sem
 eige má geísle skína igeynom þat smípe es eige er gagnsátt. pót
 pat se fagrt aliz oc got at reýna. A góðo glere es bæþe golz litr
 oc silfrs oc aller ener fegrsto liter. sva vas oc i atferþ Mario
 15 aller ener dýrlegsto kraptar. sva⁵⁾ at hon hafþe eige hreínlífe.
 at eins nema oc alla geótsco pa es men visso deome til. oc þeim
 mun hvern góðgerning framær en aprer men sem aller liter ero
 biartare a glereno i solskine en hvar anars staphar. Gler þat es
 huít es at eíns iarteiner engla guþs. þuiat þat es allra hreínst oc
 20 skírst svarem góper englar ero sva helger oc hreiner at þeir hafa
 i eongom hlut sitt eple saurgat. Ef sól skín || a huit glér. þa
 es geísle igeynom oc eige liceske meþ þeim geisla. þuiat gleret
 es meþ einom lit oc meþ eongo liceske. sva hafa oc guþs englar
 gliking gopdoms birtenar i eple síno. en þó mótté eige mandóm
 25 taka af þeira eple þar es þeir⁶⁾ hafa eige likame. svarem eige
 es liceske i geíslanom ef eige es af glereno. Sva hafþe maria
 hreínlífe slíct sem englar. oc alla mandýrp at aukahlut. þui
 mótté hon maclega vera móper guþs at hon hafþe hreínlífe sem
 guþs englar. oc manlect eple sva at guþdómren matte taka af
 30 henar holde mandómen. svarem hann hafþe skapat fyr ændverþo
 at maþr skylldé fra mane getase. En geíslen skín igeynom gleret.
 oc hever bæþe birte solskins. oc liceske af glereno. sva hever
 oc drótten vár iesus cristr bæþe guþdom af guþe. en mandóm af
 mario. En alla geótsco sína varþeitte maría meþ litellæte. sva
 35 at hene grandaþe aldrege ofmetnopr. oc qvatse hon hafa litelletes
 sins at þui mest notet es guþ veitte hene sva miela dýrkþ. En
 meþan hon vas i þessom heime. þa skifte hon sér litit af flesto
 oc vas hlióþ of valt oc hógvær. oc hafþe i hug sér guþs dýrp oc

1) Tillägg 'hafþe.' 2) Läs 'sundr.' 3) I st. f. 'skin.' 4) Läs 'atferþ.' 5) Hds.
 40 'svat' (t bör utgå). 6) Ordet skrifvet öfver raden.

iarteíner. en gerþe þat eitt at upburþom es nauþsyniom sätte. En viþ andlát henar varo staþder aller postolar. þuiat hon and-
aþesc fyr. en þeir skiptese til landa. þat finzk oft i saögum
heilagra manna. at englar guþs vittrasc i andlátte þeira meþ lióse.
eþa þeir es hia standa kena himneskan ilm eþa heyra fagran saong. 5
En ef droten iesus cristr veíter oft slíka dýrþ i andlátte þræla
sina. þa megom ver at glikendum marka hverso mikla dýrþ hann
mynde sýna i andlátte mópor sinar er drotning er omnium sancto-
rum. Eþa ella hefþe hann eige halden pau log es hann baup
hveriom manne at gaofga fáþor sin oc mópor. Af þui scolom vér 10
trua at droten iesus cristr. fór i gegn aond mópor sinar meþ alre
himna dýrþ. oc góþom ilm. oc vas sén i andlátte henar oc heýrþ
aall su dýrþ es men móttó standase at sia eþa heýra. En alz lik-
amr henar fanze eige. þa hygia marger at hon hafe upp veret
numen bæþe meþ aond oc licama. En likamr henar vas grafeñ i 15
dal þeim es heiter uallis iosafaph¹⁾ oc vas þar geor sípan kirkia
dýrleg henne til vefs. en nu es þar tóm funden grøfen. En aond
hennar vas upp hafþ yver aall engla fylgia. ²⁾ oc lúta henne aller
englar oc aller helger men. Jeronimus prestr seger skýrt at hon
andapesc oc vas grafen. en hann seger eige víst hvárt heldr vas 20

4a at hon ták upriso likams síns lítlo || epter andlát sitt. eþa guþ
fal likam henar at synþger men mege eige siá. Hotíp upnumningar
mópor guþs veiter mikin faognop englom a himne. oc monnom a
iorpo. Ef dróten sagþe faognop vesa englom a himne yver einom
manne þeim es iprasc synþa sina. þa ma sia at glíkendum hverso 25
mikill faognopr þeim mynde þa verþa es þangat kom drotning
þeira oc móper drotens þeira. A iorpo es monnom skylt at fagna
dýrþ henar. þuiat hon vill hiálpa aðllom þeim es hana dýrka. oc
ma hon aðllom hiálpa þeim es hon vill. En sa dýrkar rétlega guþs
mópor. er líf sit mynder epter hennar atferþ³⁾ svát hann metr 30
son hennar til alra góþgerninga sina. oc letr hans aðst bana sér
munoper rangar. Nu reóddom ver nacqvat of heilagleíc mario. at
yþr mætte skiliase huesso⁴⁾ miklo hon er helgare en aþrer helger
men. En sva sem⁵⁾ trú at hon es aðllom helgare. sva scolom
vér oc þui trua at hon se aðllom várkuNlátare oc betre beóna. 35
þuiat alt hugeóþe er af guþe oc ero þeir hugábáster er honom ero
glikaster. Af þui scolom vér a hana kalla til arnafar orþs fyrst
alra heilagra manna. oc ó hrædder of þat vesa at eige meone hon

¹⁾ Läs 'iosafat.' ²⁾ Läs 'fylki.' ³⁾ t öfverskr. ⁴⁾ Bokstáfverna sso stå öf-
ver raden. ⁵⁾ Tillägg 'vér.'

oss þui betre a heíts en aþrer. sem ver þurðom henar meír. Verþr
 at þui at eige þycke hon betre a heítz en aþrer helger men viþ
 sóttom eþa æþrom likamlegom meínom. en þo at sva reýnese.
 þa er víst i hverio aheíte viþ hana. at hon mun anattveggia¹⁾
 5 þat veíta er hon es þeþen. eþa annat nauþsynlegra ella. En hvat
 se af meire reókþ viþ oss en at veita oss betra en ver kvnem
 biþia. þuiat ver biþiom oft at þeir hluter hverfe fra oss. er ver
 verom²⁾ síts³⁾ áon at hafa. en viliom eige þess biþia es ver
 ættem mesta þþrf at geta. þui skal þat uphaf beóna vára. at
 10 gúþ gefe oss þat vit at vér megem skilia hue miclo meíra ero
 verþer andleger hluter en líkamleger. oc betra at þiggia himnesca
 speke. en iarpleg⁴⁾ auþeófe. oc meíre porf heilagrar ástar viþ
 gúþ oc men. en vegsemþar af monnom. Svasem dominus sýnde
 of siálfan sik. at hann vas þessa heims⁵⁾ svarem válaþer men. oc
 15 vas hlýpen móþor sine oc fóstra. oc van þat a længom dege er
 þau qvarþdo hann. eþa þa⁶⁾ at æþrom. oc qvatsc eige til kómen
 þess i heim þena at láta sér þíona. heldr at þíona sialfr æþro⁷⁾.
 Nu hver þeira es hans sporgaþgo maþr vill gerasc. þa take fyrst
 allra hluta at hafna aðlom hlutom þeim es til epterlifes ero i 4b
 20 þessom heime. en sípan at vera námgiarn at gúþs lögom. oc góþr
 kenninga viþ sér ófrópare men. oc leíta at fremia þat alt i verkom
 er hann kener æþrom meþ orþom. En ef sva má verþa þa hever
 hann oþlatsc et ézta lán af guþe. þat er meira es vertt en licam-
 legar iarteiner. þuiat hver hever alt eoret es góþs er verþr af
 25 goþe. Dominus bar vitne siálfri í gúþspialle of þetta þa er hann
 talþe fyr monom. en kona necqver heýrþe mál hans. Sæll es sa
 qvíþr es þic bar. oc þat brióst er þu sótt. En hann svaraþe.
 hui in síþr ero þeir sáler er heýra orþ⁸⁾ gúþs. oc varþveita þau
 sípan. þesse orþ mono sva þyckia horfa sem aþrer hafe heýrt orþ
 30 gúþs oc varþveitt. heldr en en helga maria. es bar drótten oc
 hafþe sér á brióste. en ef rétt es greínt. þa er þetta einkom mælt
 of sancta Mario. Oc skal þa sér hvárt greína. verþleic henar.
 oc laun verþleiksen. Huer se sa manna es iamframalla hafe nát
 at heýra orþ gúþs. þar er gabriel bar hene⁹⁾ at eyrom et helg-
 35 asta eyrende. oc heýrþe þau orþ es hirparner saogþo. oc sva
 þat es austr vegs konungarner mælto. En þetta alt varþveit hon
 i hug ser. en es drotten vár tók at kena kenningar. þa fylgþe hon

1) I st. f. 'anattveggja.' 2) För verim l. værim? 3) I st. f. sít. 4) i
 öfverskr. 5) Hds. 'heimS.' 6) För 'þo.' 7) Läs 'æþrom.' 8) Läs 'orþ.' 9) I
 40 st. f. 'hene.'

honom. oc heyrpe lífs keningar¹⁾ ór hans munne. en alt þat es hon heyrpe skilpe hon betr en aprer. oc vas mingare at epter oc georþe betre loc a²⁾) at efna. Fyr þetta var verpleícr henar. en slíc lavn tóe hon at móte sem nu mon ek segia. Hon bar drótten i þena heim.²⁾ oc er nu drotning himins oc iarpar oc aðollom helgom 5 monnom helgare. En þess³⁾ orþ drótten^s es hann málte i guþ-spialle. scolom ver sva skilia. at hann hafe sva lióslega mælt. pót er megeþ þat skilia at su mær es sael er mik bar oc feóþde ser á brioste. þa skolom vér eige mina virþa atferþ henar góþa. þa er hon vilde vita orþ guþs. oc halda þau sípan. Kostom ver 10 þess nu góþer braþr at glíkiasc ene helgo Mario. i góþre atferþ oc i heilagre namgirne. i litellæte i óst viþ guþ oc men. i hóf-seme oc i aðollom góþom hlutom. þeim es hon georþe. En hvern þeira es sva georer mon óþlase arnápar orþ henar viþ drótten varn. oc fulting viþ alre freistne fiandans i þessom heíme. oc 15 samvisto henar epter andlát i himinrikes dýrp⁴⁾ oc helgom monn-
 5a om. En drotten vár sialfr mon || at róþno vera meþ oss ef hann ser góþfýse vára. oc efla oss til allz ens góþa. svat hver⁵⁾ góþgerning⁶⁾ vár mon betr lukasc en ver hafem uphafet. oc vaxa verpleícr vár viþ guþ dag fra dege mepan vér erom þessa heims. 20 en i aþpro life veita eoss meíre dýrp en ver kunem nu bibia. sa en same iesus cristr es meþ feþr oc helgom anda lifer oc riker per omnia seculorum.

Nativitas sancti Johannis baptiste.

Sva seger lukas evangelista at a dogom herodis konungs vas 25 biscoþ sa er zacharias het. en kona hans hét elisabéþ. hon var komen fra aaron bróþor moises. þau vþoro réttlót bæþe fyr guþe. oc gerþo epter hans bþorþom svát enge fan at þeim. Etke átko⁷⁾ þau barna. þuiat elisabeth vas óþyria. En þa er kom at hleyte zacharias at fremia biscoþs embette⁸⁾. þa fer hann til templum 30 domini at bera þar reykelse. En aprer men stóþo a beónom vti meþan hann bar reykelset. þa sér hann engel guþs til heógre

¹⁾ I st. f. 'keningar.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Hds. 'þeSSe.' ⁴⁾ Tillägg 'meþ guþi.'

⁵⁾ Hds. 'v.' ⁶⁾ Läs 'góþgerningr.' ⁷⁾ I st. f. 'áttó.' ⁸⁾ Det första t är 35 öfverskr.

handar. en ötte mikill fylgþe syn engelsens. Engellen qvadde *hann*. Eige sealdo ðasc zakarias þuiat heýrþ er beón þín. mon-
opit elisabép svn eiga oc scalldy *hann* ioan kalla. Mon *hann* pér
verþa at ynþe oc gleþe. oc marger mono fagna i burþ hans.

5 Mikill mon *hann* verþa fyr guþe. mona *hann* vín drecka ne þat
er afingit er. *heldr* mon *hann* taka gipt ens helga anda fyr en
hann se boren. oc mórgom lýþ mon *hann* snua guþe til handa af
keningom sínom. Zacharias svarape englenom. hvapan af scal ec
petta vita. Ec em gamall. en kona mín hever eige eþle til barna
10 elþes. þa svarape engellen¹⁾). Ec em gabriel er stentk fyr guþe
oc emk sendr at mæla viþ þic. oc segia þer þessa hlute. Nu
scaldu missa máls þíns' vnz pesser²⁾ hluter fyllase oc koma fram.
fyrþui at eige truer þu orþom mínom þeim er fram mono koma.
þíóþen beíþ úti zacharias oc undrapesc er *hann* varþ sva seín. en
15 *hann* mætte eige mæla viþ þa. en þó visso þeir at fyrrer *hann* hafþe
boret fyrþuiat *hann* bende þeim. Sípan fór zacharias heím. oc
vitiþe kono sinar. þa verþr elisabép hafande. oc leýnde hon þvi
.v. monoþr. Bravt tóc qvap hon drótten brigþli mitt fra mér.
A enom setta manape var sendr en same engell till mario guþs
20 móþor. En epter þat fór maria til fundar viþ elisabép. oc qveþr
drotning hana fyr. En er elisabép heýrpe heilson maríe. þa keomr
þat fram er engellen || qvap sveinen mœndo taka en helga anda
i móþor qvíþe. tekr þaþan af elisabép gipt ens helga anda. er
sveinen hafpi aþr teket. En er kom sú tip sem nú hældom vér.
25 þa verþr elisabép léttare. En er þat heyrþo frændr hennar oc
viner. at guþ leit miscunar augom a hana. þa fægnoþo þeir. En
áæta dag kómo þeir at gefa seurþarskírn sveinenom oc nafn. oc
villdo *hann* heita lata zachariam. en elisabép lét *hann* ioan seyldo
heita. Peir léto of þui kynlega. oc taolþo enge sva heita hennar
30 frænda. Boro sípan ritfeóre at zakaria. oc baþþo *hann* ríta hvé
hann skylde heita. En þa er *hann* hafþe ritit. þa gefsc honom
málet. Joan scal *hann* heita qvap *hann*. þesse típende fáro víþa
oc þótté ællom mikils umb vert. Var of þat típreótt hverr svein
sva³⁾ meonðe verþa fyr sér. þa tekr zakarias af gipt ens helga
35 anda at yrkia. Benedictus dominus deus israel. Joan magnaþesc
sípan sem vón var of þan er en helge ande stýrþe at *hann* leitaþe
at siá viþ synþom ællom. oc frémia mandýrþ hveria. *Hann* varaþ-
esc sva afgeorþer at *hann* villde eige *heldr* láta sik seokia smál-
væom. en steóræ⁴⁾ gleope. *Hann* orkaþesc svá at því at forþasc

rangar hugreningar oc orþa slaúg at *hann* fór fra æþrom monnom til iordanar oc kende þar holeitar keningar. *þeim* es til hans sáttó. Fyrpuí at eige vilde *hann heldr* misgera i þognene en i maleno. *Skyldr* er sa hvern til at kena æþrom heil róþ er guþ lér¹⁾ hyggende til²⁾. of þat fram sem anar kan sér. hvártz *hann* er 5 lærþr eþa ólærþr. *Hann* kende sva mikla örlynde. at maþr skyldre gefa anan kyrtel sin *þeim* er enge átte. oc þaneg sva taka nær ser en at skipta fótzlane viþ apra. þat boþorþ mon fleston monnom eoret örlyndlect þyckia.²⁾ oc þat vel gjort er sva es. oc eige er maþr skyldr at gefa framar. en eige þverer þat dýrþar verket. 10 at maþr gere framar en honom sé boþet. oc vile *hann heldr* hneppa viþ sik þan en eína búningen er honom er leyfþr. þat sýna eoss deome ens sæla marteins biscops. þars *hann* gaf tysvar sva klæþe af sér at *hann* var valla qber epter. Joan kyne oc vilde velia sér en bazta hlut. þui kars *hann* at eiga etke at þat er góþo betra. 15 Gott er at gefa fæ³⁾ sín fyr guþs sakar þurfaðom. en en er óþra at vilia etke eiga oc vna viþ þat. þat syndé qss sia guþs dyrlengr er nu holdom vér burþar tíþ ioan baptiste. hverso gørla skal fyr láta aurana. sa er sana hæfmon fiarhlutana fórer goþe.

6a Pat er sanle|ga eíns manz buningr at eige se i eino klæþe verþ 20 tveggja eþa þrigia eþa meir⁴⁾. Fóm ætla ec þat i hug koma at varasc þat. þót *hann* vili algeor vera at hafa ullklæþe til fata sér. nema þessom ioane er nu reóþom vér umb. *Hann* let clippa flóka af úlfæðdom oc gera sér þar kyrtel yr. þat klæþe hafþe *hann* a valt fyrþi at sa eín var. þat var hvártke heógt⁵⁾ ne scraulteet. 25 þaneg svá varapesc *hann* synþer skrartz oc hógenden. þau sette *hann* róþ viþ ofáte⁶⁾ at hafa þat eitt til feótslo sér. er solltena manna matr þótté vera. Fogla þa veiddhe *hann* sér til handa er locuste ero kallaþer. oc drack par viþ vatn eþa skógar hunang. þui er kallat beist⁷⁾ at bergia. En viþ þat er *hann* gerþesc slíkr 30 afburþar maþr. þa lægþo men a *hann* þa virþing at þeir fáro til fundar viþ *hann* oc spurþo ef *hann* vere⁸⁾ cristr. En viþ svær þau er *hann* svaraþe lýsesc yfer þui. i hveriom crafte litellætt- 35 esens⁹⁾ *hann* stóþ. Eige em ek cristr qvaþ *hann*. en stendr sa a meþal yþvar. er ek véra þeyge verþr at leýsa scóþveng hans. pót ec læga allr viþ iorþo rakeþr fyr honom. mon *hann* vaxa at

¹⁾ Ordet är skrifvet öfver raden och mycket otydligt. ²⁾ Öfverskr. ³⁾ I st. f. 'fē.' ⁴⁾ Ordet mycket otydligt. ⁵⁾ Kan äfven läsas 'heóct.' ⁶⁾ Hds. 'ofátté' (d. v. s. det ena t bör utgå). ⁷⁾ Läs 'beiskt.' ⁸⁾ I st. f. 'være.' ⁹⁾ Läs 'litellætesens.'

virþingo en ec mon þuerra. Marger men sípan leitópo sér hiálþáps af honom hvesso þeir skyldo afgerþer sínar beóta. En hann leggr þat mark a þa alla er ipropose synþa sina oc tæko ráþ af honom. at hann skírþe þa alla i æne iordón oc vas su kællþop 5 ipranar skírn. Þa bar gæfoet vitne iesus sialfr hve honom þotte funden sú breytne. alz hann sótte siálfr heim ioan oc baþ hann skíra sik. Joan ðaþese oc leit at sa var komen. er hann þurpte at huivetna. en sa þurfti hans at engo. oc svaraþe. Hui ertu komen til míni þars ec em þráell þin. en þu ert drotten míni. oc 10 átpu mik at skíra synþgan¹⁾ en þu ert synþa laßs. Sva²⁾ scolom vit gera alt sem batst er qvæþ iesus. oc scaldu skíra mik i vatneno. fyr þui at vogteni þurfo helgonar. Þa bar ioan þat vitni iesu at þar megoþér nú qvæþ hann sia þan guþs gymbel. er a braut tekr synþer heimsens. oc hann sá en helga anda³⁾ koma yfer 15 hann i dyfo like. þa er hann skírþe hann. Er hann af þui kallaþr ioan baptiste at hann skírþe bæþe guþ oc men. Nu afþui at meíra voro meten orþ hans en anara manna þa vildó men en oc at hann sæte fyr vandendum þeim er a urþo. þa urþo missatter breóþr tueir 20 oc konungar at nafne. Herodes oc philippus syner herodis þess er børnom lét fara. hafþe herodis⁴⁾ vélta kono bróþor síns frá honom. Bar hann fagrmále sípan a ioan. sagþe ioan at eongom mane være lofat at || hafa bróþor kono sina. þa let herodes taka ioan oc setia 6b i myrvastofa. Sípan fylles hann þess of metnaþar. at hann heldr burpar tíþ sína. sem honom eþr aþþrom vere⁵⁾ veitt i at hann 25 være⁶⁾ borein. Herodiadis hét kona sú er hann hafþe af⁷⁾ philippo teket. dóttir hennar fylgþe hene. En er manboþet preifsc þa léi mæren vel fyr konunge oc boþsmönnum. þa mæler herodes viþ meyna. Kióstþu þaz þu vill at leiks launom. oc mun ec veita þer þót þu viler hálft rike mitt. Mæren renr þa til móþor sínar. oc 30 leitar ráþs under hana hvers bipia skylde. En þapan kom et mesta oráþ. þess scaldu bipia qvæþ hon at þer sé fört hofþ ioans baptiste a diske. Mæren kýss þetta sem móþer hexar hafþe fyrer hana lagt. kom þat þar fram sem miok oft þyker verþa. att kolld ero qvena róþ. Var ioan fyr þessa soc af lifi teken. Oc var fölget 35 hæfþ. hans langa efe. vnz hann sagþe siálfr húar var. Lær- esveiner hans grøfo likama hans virþeléga. Burþar tíþ ioans baptiste holldom vér i dag góþ systken. en þat er eongom leýft

¹⁾ Det första n öfverskr. ²⁾ v öfverskr. ³⁾ Ordet är skrifvet öfver raden.

⁴⁾ Läs 'Herodes.' ⁵⁾ I sf. f. 'være.' ⁶⁾ Hds. 'v.' ⁷⁾ f öfverskr.

fleiron heilagra. Gups eins oc Mario oc ioans er burpar tíþ halden. Qbyrian bar ioan oc átte *hann* viþ buanda sínom. en mæren gat iesum af gipt ens helga anda. Mikill er ioan siá. af þuiat siálfr iesus bar honom pat vitni. at enge være honom mæire ¹⁾ karla boren þeira er af hiuseap være gettnar ²⁾. En at pat keóme fram sem *hann* sagþe sialfr. at *hann* mon vaxa qvæþ *hann* en ec þverra. þuiat ioan var boren fyrst þegar a þeim dege er þapan af skemmasc dagar. en iesus a þeim dege er þeir taka at lengiasc. þui hældom ver burpar tíþ ioans at hon er full af tákne láegþar várrar. sicut ³⁾ burpar tíþ domini nostri er full af tacne héþar várrar. Lægiom ver oss siáluer. at gub hefe oss. Legesc dirfp mansens ⁴⁾ at vaxe misericordia domini. Tácn þessa hlutar fyldesc i písl þeira. þui var hogvet hófop af ioane at minkapesc maþren. en þui vas iesus festr a cross at gup heófese upp. Segia mon ek yþr ⁵⁾ fyr hui greoparen kallaþe ioan liosker eþa fyr hui *hann* villde senda *hann* fyrer sik i heim pena. af þui er *hann* en kallaþr fyrer renare domini. Joan er sva sendr fyr guþe sem rødd fyr orþe. liós fyr sólo. kallere fyr dómanda. þræll fyr drótne. vinr fyr brúþgvma. En áþr ioan keóme pa hæfpo sva lipet of allan heim. synþa myrer oc nött ótrúnar. at eige móttó of siá sól rétlætes þeir er óskygner vþro orþner af illzko sine. Nu þeir er eige móttó líta mikit liós oc satt. þui var ioan sendr at þeir venþesc fyrst 7a || viþ et mina lios kenninga hans. pat es þó firde ⁶⁾ þa synþom. at þeir mætte nióta þess ens himneska þá er keóme iesus christus dominus noster. Sicut verþa kan ef þu ber at mannae ⁷⁾ biart liós oc se honom illt i augom. þa vex verer í augom hans viþ en eige er honom gagn at ⁸⁾ Sva er oc meþan maþr vner viþ synþer sinar. þa verþra honom gagn at lióse kenninga heldr meín. þui gerþe gup oc vár drotten sva. at *hann* sende ioan fyrst at eige of stópose men ener ellegar biartleíc hans. Sva verþr oc at at ⁹⁾ fara viþ óstyrkia men. at mina þa hóglega a þurpt sína. En huí se eige þa sem ván var at mikit stopape til gagns pat er ioan var sendr allz *hann* þýpesc misericordia gups; en at ver megem góþ systken halda hotíþ *hans* eige síþr andlegom fagnape en likamlegom. fórom ver hug vár til miscunár viþ vesalinga. oc vesom fripsamer viþ alla. kost gæfom at staðþva qss siálfa sem vér megom á slíkom hótíþom at ferlego orþalage. oc sva alla þa er hia eoss ero fyr gups

¹⁾ I st. f. 'meire.' ²⁾ Läs 'getner.' ³⁾ Vanligt i st. f. 'svasem.' ⁴⁾ Det första s öfverskr. ⁵⁾ Hds. 'yþr ek' med omflytningstecken. ⁶⁾ Läs 'firþe.'

⁷⁾ Hds. ⁸⁾ 'm.' ⁹⁾ Öfverskr. ¹⁰⁾ Felaktigt upprepadt.

sakar. oc látom hvertke oss saurga sva¹⁾ hélga tíþ. grímpar orþ
ne munuþar. þa ma sanctus ioan geta at guþe þat er hann biþr
fyr oss. ef hann sér oss hallda hotíþ sína fripsama oc hreína oc
grandvara. A þessa hlute hefe ec yþr mint. góþ systken²⁾ af fæþor-
5 legre umbhygio. En sva treystome ek yþvare gótsko at ér breóþr³⁾
monoþ varþeita yþr hreinlega. oc sva alla þa er ér megóþ orþom
víþ koma. þáfan af geore ek þakker almótkom goþe oc þess bip
ec at sa er yþr gaf at hefia helga hlute. sa late yþr vel til loka
leípa þat er ér hófop vel. En ef ver erom staþfaster i góþom hlutum.
10 en leíþomk anmarka. þa mon hann laþa qss til eilífrar vistar meþ
sér a dóms dege. Dominus noster iesus christus qui cvm patre et
spiritu sancto vivit et regit per omnia seculorum.

Postola mal.

Allar hótiper heilagra guþs vátta eigom vér ástsamlega at dýrka
15 góper bróþr. en allra reokelegast scolom ver gæfga hotíper postola
guþs. er hófþingiarró allrar cristne. oc foryisto⁴⁾ savþer guþs
hiarþar. Aller helger men ero cristz sauper sem sálma skaldet mæler.
Ver líþer guþs erom saþer haga hans. En postolar ero hirþar
pessa saupa. þuiat þeir fyldo þat es dominus mæler of siálfan sik.
20 Góþr hirþer lætr ænd sína fyr saúpom sínom. Postolar kallasc
réttlega hirþar. þuiat þeir somnopo saman guþs hiorþo of allan
heim. oc varþeitþ meþ sva mikilli elsko líþ þan es þeir leíddo
guþe til handa yr ulfs munne. þat er diofols vellde. til þess at þeir
seldo sik til daupa. heldr en þeir léte af hende sauþe crisz.
25 Maclega kallasc || postolar forysto sauper crisz hiarþar. þuiat þeir 7b
georþo goto til lífs. haga ællom volþom monnom guþs i keningom⁵⁾
sinom. Af þui er oss naupsvn⁶⁾ at halda réttlega hotíper postola
oc røkelega. at þeira keningar lærþo oss till miscunar guþs⁷⁾.
En þat es vitanda at þa gæfgom ver réttlega postola guþs. alla.
30 es ver dýrkom maklega ein þeira. þuiat su er æst oc elsca a miþ-

¹⁾ Hds. 'sva saurga' med omflytningstecken. ²⁾ Hds. 'G. s.' ³⁾ Hds. 'breóþr ér' med omflytningstecken. ⁴⁾ Läs 'forysto.' Synes först vara skrifvet 'forvisto,' men sedan rättadt till 'forysto.' ⁵⁾ I st. f. 'keningom.' ⁶⁾ För 'naupsyn.' ⁷⁾ Hds. 'guþs.'

om heilagra manna. at þa þyckese hverr þeira vesa gófgaþr. eín sér es aller ro gófgaþer saman. oc aller es eínher es gófgaþr¹⁾. En nu lítom ver a þat hvert velde gúp gaf postolom sinom. at vér megem þá geor skilia hveria miscun ver hofom hlotet af þeim. Sva mæler dominus viþ postola. huatke es ér bindip a iorþo séal 5 bundet a himne. oc huatke es ér leyset a iorþo. seal laust á himne vesa. Mikillar tígnar es þat er dominus veitte postolom sínom. at þeir scylde rápa boþe oc bane yver alla cristne. sva at fyr þeim vere uploket himinríki es þeir villde vplúka. en fyr þeim byrgt es þeir vilia byrgia. EN mæler dominus sva viþ postola sina. Ér 10 erop liós heims oc ér erop saltt iarþar. Maclega kallasc postolar liós. þuiat kenningar. þeira lýsto of allan heim. þa er áþr voro i villo myrkre. Jorþ kallasc hiorto iarþlegra manna. en þat funar eige er saltat es. Postolar kallasc saltt iarþar. þuiat kenningar þeira styrkþo iarþleg hiorto at þar funaþe eige af saure. pesser 15 .xij. postolar ero dómendr órer er of oss seolo dóma meþ criste a enom efpta dege. svasem hann mæler síalfr viþ þá. Ér es fylgþo mér monvþ sitia yver .xij. domestólom. oc dóma of .xij. kyn israel. þa es sonr manz sitr í sæte yelldes síns. Maclega valþe dominus ser .xij. postola. þuiat dominus kallasc en sane dagr a 20 bókom. EN .xij. stunder dags merkia .xij. postola es domino²⁾ fylgþo sem stunder dags³⁾. pessa sa spamen gúps vine fyrer⁴⁾ i helgom anda. þa es ham mæler. hvererro pesser er fliúgia⁵⁾ sem ský oc sva sem dúfor viþ glugga sína⁶⁾. Postolar kallasc sem⁷⁾ fliugendr. þuiat þeir hófo upp hugscot sín til himnesra 25 hluta fra iarþlegom. oc veitto hiortom⁸⁾ heyranda ástsamlegar kenningar sva sem regn ýr skýiom gefr ár a iorþ. Dufor kallasc þeir viþ glugga sína. þuiat þeir lito einföldom augom till allra hluta þeira es þeir só a iorþo. oc girnþose þeir einegra hluta likam-legra. pesser ó .xij. gimsteinar þeir es iohannes postole sa í himna 30 sýn sine yver .xij. hlíþom enar himnescos ierusalem. Hierusalem þýpesc fríþar sýn. oc merker himnescan fríþ þan es gúp gefr vinom sínom meþ sér a himnom. Tolf hlíþ pessar borgar ero ken-ingar .xij. postola. þeira es luka upp fyr qss ingaþango himin ríkis oe almennelegrar tru. Sia borg⁹⁾ es maclega ferskeytt oe iafn- 35 8a mikil || a alla vega þuiat eín es almenneleg trua boþþo i aðollom

¹⁾ Läs 'gófgaþr.' ²⁾ Hds. har här samma förkortning som för 'dominus.'

³⁾ Felaktigt för 'dege.' ⁴⁾ Man väntade: pessa gúps vine så spamanþren fyrer o. s. v. ⁵⁾ Läs 'fliúga.' ⁶⁾ I st. f. 'sína.' ⁷⁾ 'sem' bör utgå. ⁸⁾ i skrifvet öfver raden. ⁹⁾ r öfverskrifvet.

áttom heims. oc ..... 1) rikis dýrp. ællom þeim es meþ iofnom
 verpleikom fara eþa koma til henar. .Xij. gimsteinar yver þessom
 hlípm ero .xij. postolar þeir er prýddo alla cristne guþs i síno
 lífe oc kenningom. Pat er oss merkianda. er ioan sa nofn þeira
 5 postola riten yver hlípm enar himnesco ierusalem. Fyr hui varo
 næfn postola riten yfer hlípm himnesar borgar. nema necqvært
 tákni fylgþe þat nofnom þeira er qss víse leíp til himins dýrpar.
 Af þui er qss nauþsyn at ver þýpem til várars mális næfn þeira. oc
 leítem síþan hveria skynseme vér finem í þýpingo nafnaNA. Petrus.
 10 þýpesc steín. Andreas. drengelegr. Jacobus. vndergrefell. Jo-
 hannes. 2) miscvn guþs. Thomas tvefalldr. Philippus. lysekars muþr.
 Barpolomeus svnr þess er uppheldr vætnom. Maþeus. giofom reifpr.
 Simon. hlýpen. Judas. iatande. Mapias. litell guþs. þetta allt
 scolom vér draga til várrar atferþar ef ver viliom in ganga í himna
 15 dýrp i hlíp postolegra kenninga. Huerr es eignasc vill a himnom
 hlut meþ postolom guþs. þa es naþsyn fyr at hann verþe petrus.
 þat es lifande steín i mustere guþs. svensem póll mæler. Ér scolop
 smipase i andleg hús svensem lifande steínar. En hver er smipase
 til guþs miscunar hallar. þa scal hann vasa 3) andreas. þat es
 20 drengelegr sicut david mæler. Gereþper drengelega oc styrkeþ
 hiorto yþor. aller ér es traust hafþe vnd guþe. En enge ma hraust-
 lega gerasc nema hann se iacobus. þat er vndergrefell synþa oc
 liotra hugreninga yr hiarta síno oc atferþ. En mange má grafa
 under synþom sínom. nema hann se iohannes 4). þat es at hann
 25 eigne guþs miscvn allt þat es hann má gottr 5) gera. sicut póll
 mælte. Miskun guþs em ek. þat es ek em. En sa es tekr hlut
 guþs misericordie. þa verþ 6) hann þomas. þa verþr hann tvefalldr.
 fullr guþs elsooc náongs. En enge ma fylla guþs elsooc náongs.
 nema hann se philippus. þat es lysekarsmuþr. Sa es lýsekarsmuþr.
 30 es kenningar liós veiter náongom sínom. oc deóme goþra verka.
 sicut dominus mæler siálf. Lýse liós yþvart fyr monnom. at þeir
 se vere yþor góþ. En sa er lýser hiorto heyranda i kenningom sí-
 nom. glikesc hann goþe oc geresc bartholomeus. þat es sunr uphalld-
 ande vætnom. sva sem dominus mæler i guþspialle. Sélerró friþ-
 35 samer. þuiat þeir mono kallasc syner guþs. þuiat guþ heldr upp
 vætnom. þa er hann stóþvar regn oc hríþer. En sa es guþs sunr
 geresc i sine friþseme. þa es 'hann' þegar maþeus. pat es reifþr
 giofom margfalldrar miscunar. En sa es eignasc ástgiafar guþs.

1) Ordet himin är bortslitet i kanten. 2) Jfr not. 4). 3) Läs 'vesa.' 4) Hds.
 40 'iohanneS.' 5) Läs 'gott.' 6) Läs 'verþr.'

þa scal hann vera Simon. þat es hlýpen guþs vilia. En sa es
 hlýpen es guþe. eige scammasc hann at bøða guþs vilia oc nafn
 hans. Heldr geresc hann iudas. þat es iatande criste. fyr al-
 þýpo. Sicut dominus mæler. Sa es mer iater fyr monnom. þeim
 mon ek íáta fyr feþr mínom. En sa es óhræpelega íáter crists 5
8b nafne. þa scal hann eige dramba af síno || .... ¹⁾) heldr scal ²⁾ hann
 vera Mapias. þat es litill guþs. Sa es lítill guþs es sic siálfan
 virþer lítils fyr hans elesco. Maclega ero nofn postola ritin yver
 hlípolm þeim es keningar þeira merkia. þuiat þeir kendo bęþe
 i orþom oc i verkom gáto til guþs ællom þeim es elsca eilifa dýrp. 10
 þuiat þat vas epter næfnom þeira. En þat scal eige umb líþa
 óskilet. es sagt es fra þessom .xij. hlípolm es ver segiom merka ³⁾
 keningar .xij. postola. Priu hlíþ væro austan a borgene oc .iij.
 svnan .iij. vestan. oc .iij. norþan. priu hlíþ a fiorom vegiom borg-
 arenar merker ³⁾ þreningar trú. þa es boþop es í fiorom guþ- 15
 spiollem. en þau .iiij. guþspioll merkia þessa fióra vegge borgar.
 þuiat enge ma in ganga í almennelega trú. nema hann iate þreningar
 tru. sicut enge ma komasc i borg. nema ham gange in ⁴⁾
 hlípen. En a þesse ene himneseo borg ero hlíþ. austan. oc vestan.
 svnan. oc norþan. þeir es þegar a unga aldré snuas ⁵⁾ til tru. oc 20
 gobrar atferpar. sem .iiij. guþspioll kena. þeir ganga austan i borg-
 ena. þuiat þat es sól es í austre simna ⁶⁾ dags. merker unga
 aldr manzens. En þeir ró sumer es a fultípa aldré snuasc til guþs
 fra synþom. þeir merkia miþian dag er sól ⁷⁾ í supre. oc es þa
 mest megen dagsens sem manzens a þeim aldré. Peir ganga sunan 25
 i borgena. Sumer bíþa elle oc taka þa at leípas ⁸⁾ synþer es
 þeir taka at móþase at líkams afle. sicut dagren es sól es í vestre
 kólnar þa es sólen légesch. sva kólnar lícamr mansens i ellene oc
 óstyrkesc. þeir ganga vestan i borgena ef þeir hallda þa þringingar
 trú. oc ero hlyþner boþorþom fiogorra guþspialla. Sumer halda 30
 galeýse unz þeir koma a ørvasa aldr. sa alldr mansens merker
 enda dagsens es sólen er ýr vestre oc i norþre. þa geresc callt es
 enge hever verman af sólene es hon setsc. Sva es oc likamr oc
 licamr ⁹⁾ mansens kalldr oc óstyrkr es hann a þan aldrén. En
 þeir taka þa en at iþrasc synþa sina af ællom hug. oc taka þa þa 35
 at varþeítia oc haldar ¹⁰⁾ þringingar trú. oc hlýþne. boþorþa .iiij.

¹⁾ Ett ord är bortslitet i kanten; sannolikt *life*. ²⁾ 'heldr scal' otydligt.

³⁾ Läs 'merkia.' ⁴⁾ Tillägg i. ⁵⁾ För 'snuase.' ⁶⁾ Hds. så tydigen. Möjliga metathesis för *snima* = *snemma*. ⁷⁾ Tillägg er. ⁸⁾ Läs 'leípase.' ⁹⁾ Orden 'oc licamr' felaktigt upprepade. ¹⁰⁾ Läs 'halda.'

guþspialla. þa ganga þeir norþan i borgena. Sva ero kenningar postola guþs nytsamlega¹⁾ at þær mego aðlom eilífa hiólp veita þeim es sér vilia þær nýta. þuiat þær leiþa suma til guþs þegar a unga alldre. en suma miþialldra²⁾ en suma a vrvasa³⁾ aldre.

5 En alz ver hældom i dag hotíp. N.N. postola góþ sýskin⁴⁾ þa scolom ver veíta ástsamlega gófgon aðlom saman postolom. þuiat þa es eín þeira gofgaþr es aller ó. ok þa aller es eín es dýrkáþr. Elscom vér ok þa af aðlo hiarta þessa dómendr es qss leiddo til tru saþrar fra villo oc kollom ofst a þá til árnabar orþs i beónom 10 órom. at þeir se oss hlífskilder a dómsdege. sicut þeir vþro leip-togar órer her til réttrar tru. Varþveitom || ver ástsamlega ken-ingar postola. þuiat þeir ró himinrikis hlip⁵⁾ þeim es þeira bop-orþom hallda. Costgæfom vér at vita huat postolar kendo. eþa huat þeir georþo. þuiat iofn heilso gata es i verckom þeira sem i 15 kenningom þeira. Lesom ver nofn þeira es yver borgar hlípom ero ritin. þat es at ver dragem til várrar atferpar. deóme verka þeira. þar es samþyck ero viþ kenningar. Gaengom ver in í borg-ena guþs ausstan⁶⁾). þat es at vér snuemsc til góþra verka oc til guþs. þegar a ungom aldre. En ef undan líþr eósko tíþ. þa 20 gleymom vér eige fultípa aldre. oc hverfom fra synþom. sva at ver megem komasc sunan i borgena. En sa es galauss vas í ósco eþa á fultípa aldre. coste hann þó at leípréttasc i elle sine. at hann comesc⁷⁾ vestr líþ borgarenar. En sa er qróken vas of alla tíþ lífs síns alt til ælle tíþar. þa scal hann en eige ørvilnasc.

25 þuiat hlip ero norþan a borgene þau es hann ma fina ef hann snýse til guþs af aðlo hiarta a siólfom ørvasa aldrenom. Ef ver erom hiorþ⁸⁾ guþs sem ver scolom vesa. þa scolom ver rena til hiarþa⁹⁾ várra. þat es til kenninga postola er oss leiddo til lífs haga. þat es til retrrar trú oc góþra verka. Sókiom traust oc 30 hald þeira. þuiat þeir mego qss veria gínanda ulfe. þat es grimom diofle. Gófgom ver guþs postola a iorþo til þess at þeir sé arnendr órer a himne viþ dróten várn iesum christ þan es liver oc riker guþ of allar allder.

¹⁾ Läs 'nytsamlegar.' ²⁾ För 'miþialldra.' ³⁾ För 'ørvasa.' ⁴⁾ För 'systkin.'
 35 ⁵⁾ h öfverskr. ⁶⁾ Felaktigt för 'austan.' ⁷⁾ Tillägg i. ⁸⁾ h öfverskr. ⁹⁾ Läs 'hirþa.'

Ascensio domini.

Dýrp drottens várs iesu crisz sú es varþ af upriso hans er nu fylld. J dag sté grópare vár til himna. svá er aller postolar sá. Jesus christus er guþ vár o¹⁾) drotten sa er a crosse heck oss til hiálpar. en nu sitr hann a himne ein æollo stýrande. Sa en 5 same mon koma í enda heíms at deóma of allt mankyn. Nu alz ver hóldom i dag upstigo dag drottens várs. þa scolom ver hefia upp hugen til hæpar himensens efter honom. þó at ver megem eige fylgia honom at likama. Fyrer þui scolom ver nu æon hafa at langvister órar skilþe aldrege. oc ver ættem rápna vist meþ lausnera qrom 10 epter pena heím.²⁾ værem þa fleyger oc feórer honom til handa er æond ór skilsc viþ holdet. þau verþa uphof at þui at vera at fa qss nú færoneýte þat er qss vini þorf til hans. Varhalz³⁾ engel várn scolom vér at hyllasc oc gera honom fát i meín. En þat er heógst i þui mále at þa er hann rápen þegar til fylgivnar ef er⁴⁾ 15 erom verþer vistarenar meþ guþe. Tva vénge scolom vér fa qss til heímfarar meþ guþe. Ver scolom vna honom oc virþa hann framar en siólf öss. Hin er anar véngr at hvert scald vna qþrom⁵⁾ sem siólfo ser. Enge ma hefiase langt fra iorpone meþ eín væng. af þui scolom ver vna⁶⁾ báþe guþe oc mænom. Alýp 20
 9b oc friþr || vár á meþal hreinsa hugar oc likama. stilling allra hluta. polemeópe⁷⁾ oc litillæte. Viþr sia synþa oc leipende allra illa⁸⁾ hluta.. Iþron oc vferbót⁹⁾ algor synþa várra. þat er alt verþ¹⁰⁾ himinrikis fullsálo. Nu kalla ec pan man virþelega hallda upstigo dag domini sui. er ok leggr hug sin a slíct atæfe at hann 25 nae upstigningo andar sinar epter andlát. Margr søker knálega þangat. er mina eyrendes mon fara. oc mini forvitnis bót. en hitt at hann varþeýte sic sva at hann næþe at siá dróttin SIN i magne guþdóms síns. oc dýrp mario mopor hans. greinda alla virþing allra engla fylena¹¹⁾ hvat hvert þeira ber af æþro. Líta sípan 30 dýrp ioans. baptiste er guþ siálfr bar þat vitne at enge mætte framar komasc en til iafns viþ¹²⁾ hann. Postola alla sípan er dómandr órer scolo vera. oc raba viþ guþ hvárt ver scolom vera fullsæler eþa alz andvana. þess er betra er at hafa en ón at vera.

¹⁾ Läs 'oc.' ²⁾ Möjlichen bör oc tilläggas. ³⁾ För 'varphalz.' ⁴⁾ Läs 'vér.' 35

⁵⁾ För 'qþro.' ⁶⁾ Skrifvet under raden. ⁷⁾ Läs 'þolenmcóþe.' ⁸⁾ Läs 'illra.'

⁹⁾ I st. f. 'yferbót.' ¹⁰⁾ I st. f. vert. ¹¹⁾ Hds. 'fylena.' ¹²⁾ Imellan 'iafns' och 'viþ' är i hds. skrifvet 'comasc,' men utstruket.

Píslar váttu *gups heimsókia* er kent hafa *oss* hverso *ver scolom*
 fast hallda trú váre. at fyr *scolom ver* brena láta likam várn oc
 iornom skera. en neita *guþe*. Pat er oss vgsamlect at þó mege
 vere ór vónð metasc til netingar¹⁾ þót eige mælem ver sva. Efter
 5 pat síðan rena hug órom til heilagra biscopa er kenningar sínar
 hafa epter sic leíft i heimenom til þess at þa kynem ver heldr
 himinrikes gáto ef ver vildem ganga. Abbótum oc prestom munk-
 om oc nunnom oc meyiom. qvóngopom monnom oc gifstom konom.
 oc af hverre sveit þessa heims háttar es þar skipat. Ef sa *maþr*
 10 es er hann vill sér nýta þessa amining. oc hafa hug sin a *guþe*
 oc helgom monnom. oc hygr hann en meír at því hue þeir skína
 i dýrp himnarikiss. oc hverso sáll sa *maþr* være er næþe þeira
 návisto alra. oc mætte reýna siálfri fullsálo þa er *guþ* hygr sínom
 ástvinom. heldr en at þui huar þeir hvila²⁾ her a iorþo. þa lítz
 15 mér sa *maþr*. þarfelega upstigning sér velia a þessom dege. En
 þo at allra mest þycki pat til hotípa koma. at réópa of þeifar³⁾
 hlute. þa er þó en sem naupsyn beíþe at láta yþr vita viþ hui
 varasc skal alz þó verþr mioc langt a mepal a minningana. Qvinr
 20 *mannana* fær ser illrar sveitar at hefta for óra svát ver megem
 eige ná fæþor leifþ várré oc georer oss sva afleita oc átlara. af
 síno til stille. at faperen telr oss eige skírgeten síni bærn. heldr
 lavngeten oc etke mega þangat til arfs⁴⁾ telia alz ver holdom pat
 illa er órer *vmhygendlr*⁵⁾ heto fyr oss í skírn. Diofoll fær sini
 25 sveit fiotra til meins qss. Fiotor er lagþr a þan man er sva er
 metnaþar fullr at *hann* þyckese yver ~~ællom~~ æþrom. oc vill lof
 sitt heýra a valt. en virþer til lyge||hveriom er *hann* lastar. Sa
 10a fiotor es sva ramlegr ef *hann* er eige broten meþ litilléte. at ecke
 ma til þess áæla at stíga i himinin meþ *hann*. Allz eige mætte
 en biartaste engell halda lióse dyrþar sinar meþ leste. þa megop
 30 er marka hvárt *maþr* en sa er es maþka' feótzla epter heím pena
 mon óplasc mega dýrþena. Anar fiotor er áfvnd. er vesalla gerrr⁶⁾
 sin vin en hverr anara. þuiait qvndar maþren versnar af anars
 geótsko. þa er⁷⁾ neñer eige at gera þa hlute er hin tekr at verþ-
 leícom lof fyrer. oc villde lof hafa. En til þess at eige gere yþr
 35 lang mál leípende. þa monom ver scyndelegar atqvæþom leípa.
 hvat qss hefter⁸⁾ mest til *gups* at koma. Grimþ. oc ópocke. vlfúþ.
 oc þústr. Saurlíf. oc piófskapr. illýþge of þa men es ver megom

¹⁾ Läs 'neitingar.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ För þektar. ⁴⁾ r öfverskr. ⁵⁾ I st. f.
umhyggendr. Hds. upptager som variant '|vmbyG]omen.' ⁶⁾ För 'gerer.'
 40 ⁷⁾ Tillägg *hann*. ⁸⁾ h öfverskr.

etke reýna anat en vel se. Sicut þeim manne verþr harþla þungt at svimma ef hann vill eige kasta fætom sínom ápr af sér. hvártz hann suimr a sió eþa vatne. þa ér þó torvellegre byrþr aondene at komasc meþ svnþernar i loft et upp. Nu er sem á sé qveþet hvat oss ligr til. er of þat scolom aon ala at vér náþem foforleífþ váre. 5 oc vþrem nacqvat i þa ena himnescos ettena. Lótom ver oss órþeþena alla oc ómenzeona¹⁾ leípa vera. en racklætet oc prúplifet tókom²⁾ i veinio³⁾ athéfesens. þat veít oss vår deus oc vår dominus iesus christus. sa er meþ fofor oc helgom anda liver oc riker per omnia secula seculorum.

10

De sancte⁴⁾ spiritv.

Sia dagr er nu holdom ver er en fimtegunde fra paska dagnom⁵⁾ fyrsta. þessa hotíp kóllom ver til mestra loka komet hafa várs þrifnaþar. er en helge ande gerþe sva mótkva oc styrkia sína men at þeir óttópose ecke nema gups reípe. oc urþo sva spaker at 15 þeir kuno til hversvetna róþ. Miok harþla hever iesus cristr saman látet bera. stórmurke sín oc enar fyre hotíper moises laga. A enom fimtegunda dege efter yver gaongo ens raupa hafsl. þa gaf gup moisi lög þau er hans viner helldo síþan til þess unz hann gaf gift ens helga anda postolom sínom a enom sama dege⁶⁾. þui 20 var fiolmenne sva mikit komet í iorsala borg a þessom dege at gyþingar helldo hotíplega þan dag lenge síþan es gup hafþe en fórn lög gefen. Oc fóro þangat af ællom þiþom es þar voro i náond marger men a vallt at hotíp þesse. oc sva voro þar róm-veriar komner. Nu svá sem vanr es veipi maþren. at verpa þar 25 nete síno er hann veít mestrar veipi vón. sva gerþe oc gups sunr at hann beíp þessa fiolmennes oc gaf hugera vinom sínom a þeire tíþ er men mætte vípast bera lof hans. oc segia hveriar || vin-giafar hann veítte ástmonnom sínom. Nu scolom vér at þui hygia huiliker gups postolar voro þa er sia dagr kom. eþa hverso þeir 30 skipopose at dagmælom dagens⁷⁾. Fra píslar tíþ iesu voro þeir sva eorhiarta orþner viþ illzeo gyþinga. at traulla þótté þeim haska

¹⁾ z överskr. ²⁾ Tillägg 'ver.' ³⁾ Läs 'venio.' ⁴⁾ För 'sancto.' ⁵⁾ Kan möjlichen ock läsas 'degnom.' ⁶⁾ Hds. ⁷⁾ 'dege.' Må hända angifves härmed dag såsom variant i st. f. dege. ⁷⁾ Läs 'dagseNS.'

laust sér at ganga i augsýn þeim. þót þeir átte naupsyniar. þeir
 lueþo sie i þui lofhúse er ioseph ab arimaþia hafþe fenget þeim
 til i vistar at póscóm áþr. þar var saman tólfreótt hundraþ manna.
 þeir es aller lofþo gub dag oc nótt. þar var meþ þeim mær oc
 5 móper gups maria. Oc munþe hvert orþ svnar síns. til aminingar
 viþ þá. Enge þeira hafþe a bók numet. þuiat flester hæfþo þeir
 viþ sýslo hafþer veret bępe sér til atvino ok síno lipi. Lítlá virþ-
 ing hæfþo men a þeim. at aþpsýnia¹⁾ vere hvé móttogr gups craftr
 miklaþe þa. alz etke vas þat til virþingar er af heimenom vere.
 10 þeir sóto i þesso húse aller saman meþ síno lípe. þa ér leíp at
 dagmólom. þa heýra þeir sem vindr keóme a húset. þeir lito upp
 til. oc só sem eldr være in komen i huset. sa er lýste af en eige
 bran. Han vas eige allr saman. heldr greíndesc hann. var sua
 vaxen sem tungur til at sia iafnmargar þeim. Lipo síþan tungor
 15 þær at þeim. En efter þat þa tóko þeir sva fullega en helga anda.
 sem men mego of bera.²⁾ þat sýndesc brápast i þui hue þeir vrþo
 sér oglíker. sem ec sagþa fyr at þeir voro til þessa bępe hrædder
 umb sic oc ðfróper³⁾. En nv gingo þeir þegar a stráte út oc
 pangat es þeir só fiolmenz vera. oc tóko þa at mala a allar tungur.
 20 þar es þeir þorþo eige áþr þegiande at ganga. Viþ þat brá síþan
 allre alþýþo. oc reóddo umb hui mikil svá dirfp eþa malsnild var
 gefen ófropom monnom. at þui er vér hvgþom qvþo þeir oc gal-
 verskom. Sumær svorþo at þeir mondo drvcket hafa vín unct. oc
 mondo af þui sva máldiarfer⁴⁾ þa⁵⁾ svarape⁶⁾ petar postole. En
 25 er etke lípet af dagmólom. oc er enge vón pess of sipláta men at
 þeir meone drvener vera sva snimma dags. þat er fram komet
 qvþ hann er ioél spámaþr sagþe fyrer. at gub meonde senda en
 helga anda⁷⁾ sin sínom vinom. Síþan telr petar tælo fyrer gyþ-
 ingom oc útlendom. of stór merke iesus christus bępe of písl hans
 30 oc vpriso oc vpstigning. en hver þiþp þóttesc sina tungv skilia þót
 ham mælte a eína. þa þóttose þeir of skilia hvé mikill gups craftr
 fylgþe málé hans. Tóko trv af tælo hans pesse .xxx. hundraþa
 terþbra⁸⁾. en af anarre lítlo síþar. fintiger hvndraþa. þar mégom
 vér sia hve en helge ande || er stórvirer oc fliótvirer. es þeir 11a
 35 scyldo þegar alt kvna er ham vitiaþe. er þeir vildö. en þeir vildö

') Må hända bör läsas 'aþpsýna.' ²⁾ Hds. 'of bera mego' med omflyttnings-
 tecken. ³⁾ Här är i marginalen utanför radd. 13—18 tillfogadt af textskrifvarens
 hand: "þuiat er þat síþ goþra mamma þa er dregr at dagmólom oc at tíþ
 þeire er meN kalla at tercia (läs tercia) heiter." ⁴⁾ I marginalen står här
 40 brevid varianten 'diarfælter.' ⁵⁾ a öfverskr. ⁶⁾ s öfverskr. ⁷⁾ Hds. har ett
 a skrifvet öfver raden. ⁸⁾ I st. f. 'tirþra.'

oc hafa orþ þeira. er áþr villo þeir rafa þeim bana róþ. þat var sípan aon. óltil at skíra þa men es til tru qvomo. Lótom oss þyckia at betra þeþe at vina oc fasta of huíta daga. at þa gerom ver glíet at þui er seger lucas guþspialla maþr. at þeir hefþe travlla tóm til at matasc. heldr eþe þeir braúþ vnder borgar vegiom. Nv 5 er fyr þeim socom imbro dagar haldner a þessu viko es þeir misto meir þa feózlo en aþrar. Af þui ero þesser imbrodagar meþ hotípar hallde þeþe haft alleluja oc gloria in. Credo in oc eke¹⁾ kneþepiar fall. at enge hrygþ scal merkiasc i fástone. heldr scolom²⁾ ver sva verþa fegner til qvómo ens helga anda. at öss 10 þycke kaupa batst at hann kóme i staþen magfyllarenar. Pat táenape í starfe postola oc fóstom at þeim þótté myclo mina hotípar hald í sýslo leyseno oc matar nautn heldr en vér virþem. Enge maþr mon sva matviss vera at hann mege iafnfüss til síns ðogorþar of vera. sem þeir vþro fúser fra at ganga. oc leipa lýpen guþe 15 til handa fra diofols vilia. Oc kom þat fram sem mælt er at létt ero lostverc. peck á oss sv fra saga at vera er guþs postolar tóko en helga anda. en þó beiper öss allra mest naupsyn. at heimta til vår naqvat af giftom hans. Síar ero geislar hans talper. en fyrste es speepar geísle. þan verem ver eige aon at hafa. fyr þui 20 at aldrege verþr manne sva gorla kent at eige þyrfti hann sér naqvat at kuna³⁾ umbfram. Sa er oc sanlega spacer er hann vill meira meta himnesca hlute en iarþlega. Anar heiter skilningar geísle. þa fóm vér þan geísla ef ver kvnom greiningar góþs oc ilz. oc viliom epter góþo hverfa. En þripi er ráþs geísle. þa oþlomsc 25 vér þan ef ver røsom at engo sva skíott at eige leíttemsc⁴⁾ ver fyrer hvé heofa mon⁵⁾ þa er öss keomr i hug. oc róþom hveriom heilt ef ver kvnom heldr sia⁶⁾ anar. En fiorþe er styrceþr⁷⁾ geísle. þa oþlomsc ver hann ef ver wikom⁸⁾ hvártke af guþs gáto fyr stranga hlute ne høgia. Fimte er frópleics geísle. þa hliotom 30 ver þan. ef vér viliom costgæfa at vita sem flest. þat er betra er at vita en ón at vera. oc látom apra ná at nema at öss. oc gioldom þat guþe er hann a at oss. en þat monnom er þeir eigo. Milde guþs heiter en .vj.^{te} þa hofom ver hann. er vér veniomks⁹⁾ góþom hlutom siálver. oc egiom apra til góþs. En .vj.^{de} er hrázlo geísle. 35

11b þa niótom vér pess geísla es vér virþom sem er at ógorlect || er

¹⁾ Läs 'etke.' ²⁾ Hds. brukar här samma förkortning som för 'scal.' ³⁾ För 'kena.' ⁴⁾ Läs 'leittemsc.' ⁵⁾ Hds. 'mon heofa' med omflyttningstecken. ⁶⁾ Tillägg 'en.' ⁷⁾ Felaktigt för 'styrceþar.' ⁸⁾ Har stått 'vyikom,' men rättadt till 'wikom' (för vikjom). ⁹⁾ Läs 'veniomsk.'

at gera i gegn goþe. þuiat hann ma sínom óvinom steýpa i helvít
oc keomr þar es þat vill hann ef vér viliom eige aprhvarfs leíta.
Nu hefec yver faret of gipter eþa geisla ens helga anda. þarf ec
at bótar af yþr. verþþér at hafa þat af mini aminingo er yþr
5 þycker af hafanda. en þar en anan veg skipanda er sva hófer
heldr. Bipiom oss varþveízlo af almótkom guþe meðan vér erom
þessa heíms. en efter pena heím sáðo paradísar til domsdags.
bipiom at þa laþe hann oss blíplega sin börn heím meþ sér. oc
leiþe oss þa i dýrp himinrikes ei oc ei meþ sér at vesa.

10

Drottens daga mal.

Sa es mikill vanþe veraldar at meira virþese allt þat es sialdnar
verþr. þó at til þess se mine til qvama. en þat virþese mina es
aupgátra es þó at þat se raúnar meira. Af þessom veraldar vanþa
hever þat orþet at mikillhlute alþýþo virþer velfestar helgar típer.
15 þer es sialdnar¹⁾ ero a tveim misserom framar en dröttens daga
es a hverre viko ero haldner. Eige af þui at domini dagarner²⁾
se mine heldr af þui. at þeirró ofstar haldner en aþrar hotíper.
oc þverrar þat virþing. dröttens dagsens i margra hugskotom es
mest ætte at óxla óst óra viþ guþ. þuiat oss er þui skylldra at
20 elsca guþ sem hann veiter oss fleire hotíper miscunar sinar. Af
þui es naúþsyn góþ sýstkin at mæla of dýrp dröttens dagsens. oc
skýra hver tign hans er. eþa af hveriom rókom hann es hallden. þess
es³⁾ fyrst leitanda fyr huí siá dagr es hallden. eþa kallasc heldr
dröttens dagr en aþrer. þar es drotten scóp alla daga. oc ero hans
25 dagar aller þeir es ero. Af þui es en fyrste hvern viko dagr
callaþr dröttens dagr at dróten vǻr sýnde a þeim viko dag flest
rœc sinar dýrþar bęþe fyrer burþ crist oc epter. Sva seger i up-
reístar ságo at i uphafe scapaþe guþ himin oc iorþ oc skilpe hann
liós fra myrkre. oc vas þa orþen en fyrste dagr en sa es dröttens
30 dagr. I nafne himins oc iarþar es mercþ soll skepna himins oc
iarþar. þuiat drötten skapaþe alla hlute sen. þo at hann greinde

¹⁾ I hds. står 'snaldnar' och ett i skrifvet öfver det första n (d. v. s. rättadt till 'sialdnar.') ²⁾ D. v. s. 'dröttens-dagarner.' I det följande upptaga vi i denna sammansättning dröttens i st. f. domini. ³⁾ s öfverskr.

skepno sína sípan a sex dægom. A drottens dag var aðll skepna skopop himins oc iarpar. þo at sýndes¹⁾ sípar algør vera. þa skilþe 12a gup liós fra myrkre. þat es góða engla fra || illom. þuiat hann scóp sípar sól oc tungl es skilr dag oc nótt. þat gerþesc en a drottens dag at nóe sté a þurt land með lípi síno af aðrkene efter 5 et miela flóp sem drotten baúþ honom. oc endrneyiaþesc²⁾ iorþen a þeim dege sem hon vas scopop. þa vas en drottens dagr³⁾ es gup leídde sono israel af egiptalande yver et rauða haf. oc söcþe óvinom þeira i sávar diúp. oc qvæmo þeir en a drottens dag⁴⁾ til fyrer heíts iarpar epter xl. vetrar ór eyþemorc. þa vas en 10 drottens dagr es gabriel engell vas sendr til mariam at bopá ene⁵⁾ burþ sonar guþs. Austrvegs conungar qvamo a drottens dag i bepleém oc feórþo fórner iesv criste þa es hann vas boren. En þa es hann villde taka písl a sic fyrer synþer órar. þa reiþ hann aðsno til iorsala borgar a drottens dag. oc vas gæfgaþr conunglegr 15 gæfgon af vínom sínom. en óviner hans ofvndopo hann oc réþo honom bana. En sípan es hann do a crossenom reis hann up a drottens dag. oc hafþe abravt með ser ýr helvíte alla sína men. oc helgape hann alla drottens daga i upriso sine. svasem aðll himintungl lýsasc af sólo. En sípan es cristr ste up til himins. þa 20 sende hann helgan anda⁶⁾ postolom sínom a drottens dag. oc styrcþe þa sva at þeir hreddosc óngvar ógner heims ne písler. heldr fóro þeir of allan heím oc efldo cristne guþs. Af þessom rókom ollom es nu tólpom vér oc morgom oprom never drótens dagren helgatzk. oc es óss boþet at halda minning lausnar várrar til þess at ver⁷⁾ 25 gleýmem eige miscun guþ. ⁸⁾ En þat es vitanda at þess rók oll er nu tólpom vér. mego fyllasc andlega yver oss ef ver hollodom hreinlega drottens dagana. Gvþ scóp himin oc iorþ a drottens dag oc skilþe lios fra myrkre. Guþ scapar þa himin i hiortom órom es ver renom hug órom með elscó til himinrikis dýrþar. 30 Jorþ scapaþesc þa i brióstom órom es ver minomk með litellæte at ver erom iorþ. oc scolom en í iorþ fara. þa skiliom vér liós fra myrkrom. es vér lótom skína trú liós i hiortom órom. at vte byrgþom villo myrkrv. A endrhreinsaþa iorþ stígom vér af aðrc þeire es guþ stýrþe i mielo hafe. oc flóþe. þa es licamer⁹⁾ órer 35 oc ander hreinsasc fra synþom i skírnar brune. fyr almennelega

¹⁾ För 'sýndese.' ²⁾ Läs 'endrneyiaþesc.' ³⁾ Hds. har här en samman-slingring af d, g, r. ⁴⁾ Hds. har d och g sammanslingrade med öfverskrifvet a. ⁵⁾ Läs 'heNe.' ⁶⁾ Ordet öfverskr. ⁷⁾ Öfverskr. ⁸⁾ Läs 'guþs.'

⁹⁾ c öfverskr.

tru. Ór eigmatlanz anaúþ leysome ver at sœfom qvinom orom i
 et rauþa haf. þa er ver róponc fra synþom i ipranar tórom. sva
 at þeir sœcqve i helvitis diúp. en ver hialpemsc fyr ipron óra. þa
 komom ver til fyrer heíts iarþar af eyþe morc efter .xl. *vetra.*
 5 es ver erom || leídder fra synþom heíms til paradisar fagnaþa. fyr 12b
 varþveítzlo .x. laga orþa. þeira es fylldose i bøþorþom .iiij^a. gups-
 spialla. svarem fiðrom sinom tio fylla .xl. Pesse toen oll georþose
 maclega a drottens dag. þuiat hiólp ór oc leipréttung es af gups
 miskvñ eine saman en eige af órom verþleíkom. Sicut gabriel
 10 engell gups vas sendr at loenom dvrom at boþa marío til qvomo
 sunar gups. svá sendese oc til vár styreh gups af himne at efla sýna
 bygþ i brioste óro. ef ver byrgiom¹⁾ dyr hiarta várs fyr liótom
 hugreningom. Svarem austrvegs konungar fórþo criste fórner. sva
 scolom ver oc fóra honom goþa síþo. þat es speke oc kostgæfe
 15 beóna oc hreinlife. Sicut crissz viner gæfgoþo hann meþ pólmom.
 þa es hann reíp aðsno til iorsalaborgar. Sva skolom vér oc dýrka
 meþ ástar verkom litelléte píslar hans. Sicut dominus reíp qsnso
 til iorsala. sva scolom vér oc stýra likam órom fyr scynseme til
 andlegs sipar. Vprisa drottens af daupa veiter oss tvena upriso.
 20 aþra þa er vér rísom up af andar daupa. þat es fra synþom. en
 aþra þa es ver scolom uprisa a doms dege. meþ aond²⁾ oc likam
 at loenom aðlom heíms meínom. þa tocom ver helgan anda meþ
 postolom. ef gups ástar eldr kyndesc i hiortom órom sa es bræt
 rekr hráetslo. En þess es oss naupsyn góþ systkin at hallda
 25 rókelega oc hreinlega þan dag es ver vitom helgastan vera meþ
 sva morgom oc miklom tócnom gup³⁾ miscunar. En til þess es
 oss bopen helgen oc huíllden af erfeþes verkom a drottens degenom.
 at hugr vár tómesc til himnescrar huíldar. þa es likameen huílesc
 af erfeþe. sicut dominus mæler fyr spáman sin. Tómezkr er oc
 30 viteþ at ek em gup. Sicut hann petta mæler berlega. Tómezcz
 eige til iarþlegra leíca ne til galeyses.⁴⁾ heldr til þess at vita
 craft gups. þa tómemc ver til þess at vita gup⁵⁾ crafsta es ver
 sþkiom tíþer oc helgar kenningar. oc erom staþfaster a bónom þa
 er ver hvílome af erfeþe. En osþmpt es at ver tómemk af nyto
 35 erfeþe til iarþlegs galýsess. þa es ver scolom hallda mining himn-
 escrar hvílldar. Allar hotíþer merkia himnesca hvílld. en allra
 hellts⁶⁾ drottens dagar es helgaþer ero af upriso cristz. Af þui
 es maclega haldden drottens dagren siánde hver. Sex rumhelger

1) yr öfverskr. 2) Öfverskr. 3) Läs 'gups.' 4) Det första e öfverskr. 5) Läs
 40 'gups.' 6) För 'hellst.'

dagar merkia ¹⁾ sex miscunar verc þav er oss er naupsyn at vina til eilífrar huíldar. þat es at feópa hungrápan. oc veita húsrúm vist-
13a lásom oc klépa nöçpan. fága || siúkan. vitia þess er i hoftom sitr. oc grafa daupan. En .vij^{de}. heilagr dagr merker eilífa æmon pessa sex miscunar verka. oc þa hvílld es kómr efter alt erfepe 5 oc meínléte heims. Af þui es eige lofat at vina erfepe ne fasta drottens daga. at þeir merkia þa huíld es ón erfepe es. ok ón aðollom hrygleic oc meinléte. En ma petta skiliasc a anan veg. Sex rvmhelger dagar merkia sex aldra heims ²⁾ þa es aller valþer men gups nýtto ser til nytsamlegra verka. oc vno fyr eilifre huíld 10 meþan þeir voro i heime. Eycpar helge a þvatdag merker þa huíld es ander retlatra manna hafa fra andláz dag ³⁾ sínom til enar efsto upriso. En en .vij^{de}. dagr es en sane oc en eilife drottens dagr oc vpriso dagr sa es valþer men gups rísa up til eilifrar dýrþar. meþ aond oc likam oc taku ⁴⁾ eilífa dýrþ fyr erfepe 15 sitt þat es þeir drýgþo her fyr áost gups. Of þena en sama drottens dag mæler salma skaldet. Betre es éin dagr i gorpom þínom drótten en margar þusunder anara. En mæler hann svá. Sia es dagr sa es drótten gerþe. Føgnom ver oc glepiome a honom. Af þui hólldom ver góper bróþr sva hreinlega ok ástsamlega drottens dag 20 á iorþo til þess at vér sem verþer at hallda eilifan drótten dag á himne. Føgnom ver oc glepiome i aðollom miscunar verkom þeim es guþ sýnde á drótten dege. at i oss mege fyllasc andlega. þat es guþ georþe sýnelega. Renom ver hug órom til himinsdýrþar ⁵⁾. þoat vér sém a iorþo feódder at licam. Kostom ver af qss myrcra 25 verkom. þat es synþom. oc scrypomsc liósom buninge. þat er óst oc hreinlife. Rísom ver up af andar daupa til lifs. þat es fra synþo ⁶⁾ laoston til kostu. at ver megem fagna vpriso licama várs oc andar a enom efta dege drottens. þeim es aldrege verþr ender. En þan føgnop veite oss siálfri sa er oss scóp oc leýste dominus 30 noster iesus christus. sa es meþ feþr oc helgom anda liver oc rík ⁷⁾ of allar alder.

Oratio domini.

Postolar bóþo drótten várn kena sér beon. þuiat ioan baptista kende beóner læresveinom sínom. Jesus svaraþe. þa es ér bipít. 35

¹⁾ ia öfverskr. ²⁾ Hds. 'heims aldra' med omflyttningstecken. ³⁾ Kan möjligent äfven upplösas 'dege.' ⁴⁾ Öfverskr. ⁵⁾ s öfverskr. ⁶⁾ Läs 'synþa.' ⁷⁾ Läs 'riker.'

þurfop ér eige mart at mæla sem heipner men. es meþ langmæle
 calla a guþ sín. heldr þesse en fáð orþ. Pater noster qui ¹⁾ in
 celis. þui ero heipner men langmælter viþ goþ sín er eige mego
 in ²⁾ aðollom stopom sen vera. at þar verþa at fara til fundar viþ
 5 pa. En viþ guþ almátkan es i aðollom stopom es sen. oc heýrer
 alt sen. þarf eige || langmæles. hann veit huat hugr. hvgr. eþa **13 b**
 heyrer hvat hann mæler. Oc kende beón meþ fóð orþom. at þa
 mætte heldr allr hugr fylgia. hene. oc være hon aupnemre. mætte
 þó at hvóro sem propheten sagðe. meþ scæmmo mále fylla alla
 10 þurft óra til fulz retlætes. þess er himinríki ma meþ caupa. Fyrer-
 hlyning ³⁾ beónar þessar ero en fyrsto orþ. Fader vår þu ert a
 himnom. er qss iarþnesca men es áþr værom i synþom getner. oc
 synþogra manna börn. af vatne oc helgæom anda í skírn heilagre. meþ
 himnescom getnaðe. fra aðollom synþom leýsta. hever andlega gorva
 15 sina óska suno. oc síns eigens svnarliþo. eilífs lífs at nióta. i þeim
 himnom er hann es í síns eilífs vist ⁴⁾. Nu er sagt hverso guþ er
 fader vår. þat es cristz oc allra hans lípa cristena manna. oc a
 hveriom himnom. Ein himin es likamlegr. a þeim ero himin tungl.
 ANAR andlegr. þar er anda vist. þriþe skilningar himin. þat es sýn
 20 eins ⁵⁾ guþs þreningar. EN ózsta fóþor bipiom ver enar ózto
 beónar. Sanctificetur nomen tuum. Eige ma fader heita nema barn
 eige. huí megem ver at rétto guþ kalla fóþor várn. nema vér sémi
 hans börn. honom at neque lík. Vér synþger men at þuí sem til
 vár keomr qhelgom qss nafn ens himnesca vársl heilags fóþor.
 25 es vér týnom. af iarþnescom munuþom heilagleic guþs barna. þeim
 es oss vas í skírn heilagre gefen. En þa helgasc nafn hans. es
 heipner men cristnasc. Villo men vitkasc. synþger rétléþasc ⁶⁾
 retláter helgase. Sa heilagleikr ma eige at fullo takase i þessom
 heime. þui bipiom vér þar nést. Adueniat regnum tuum. þa er
 30 aller guþs men ero komner til ríkes eys himnesca fóþor. ero þeir
 aðauppleger alhelger oc alsáler. sínom himnescom fóþor liker. þa
 es þat ríki es til komet. ma enge synþ ríkia. er enge ma gor
 verþa. oc einskis ofriki guþs born þiá. es ęigo alt ríki meþ feþr
 sinom. þui ríki mego eige iarþnesker men ná meþan þeir ero meþ
 35 daúplegom likama. af þui bipiom vér. Fiat uoluntas tua sicut
 in celo et in terra. Tveír ero viliar guþs. anar miscunar vili.

¹⁾ Tillägg es. ²⁾ Felaktigt för 'i.' ³⁾ I överskr. — Hds. har 'fyrer-
 hlyning'

(d. v. s. det första h bör utgå). ⁴⁾ För 'sinni eilífs vist' eller 'sinni
 eiliftri vist.'

⁵⁾ Hds. 'einS.' ⁶⁾ Läs 'rétléipasc.' I hds. står 'rétléþasc,' men det

40 andra t har blifvit rättadt genom ett överskriftet þ.

en anar réttlétes. þeim má etke bregþa sem david sagþe. Omnia quæcunque uoluit dominus fecit in celo et in terra. þuiat hann es alzskiliande oc skipande oc démande at síns retléttes vilia. En

14 a miscunar vili || hans teýger oc neýper eige. Of þan er sva mælt.

sa er vill alla men heila verpa lata

5

Qui uult omnes homines saluos fieri. Af þeim enom sama vilia méler hann. Eige vilec daúþa synpogs. at þocka miscunar minar. po at ec¹⁾ dóma hann ǫsnuen²⁾ fra synþom til pininga fyr vila³⁾ retléttes mins. heldr es at þocka vilia minom. at hann snuesc oc lifi. Eige fylger pocke guþs þui rétléte es hann vill fyr 10 dóma vanda men. Heldr þui es hanin dómer til fagnapar retlátá men. Epter miscunar vilia þeim es hann vill allra manna hiólp. At pessom þocka vilia hans at øollo lifa aller a himnom. en marger gera i gegn hans vilia a iorþo. þeir es eige vilia góper vera. ne viþ synþer skiliasc. Nu biþiom ver at verþe þocka vile guþs. þat 15 es heilact líf rétlátra. en at fullo afliát synþa oc yver bót vár synþogra manna. sva a iorþo sem a himne. en er rétt at skilia. sva a iorþo meþ synþgom monnom. eþa meþ likamsfýstom.⁴⁾ sem a himne meþ helgom englom eþa retlötom monnom. eþa réts hugar fýstom. þat ma eige at fvlo þessa heíms verþa. þui biþiom vér. 20 Panem nostrum cotidianum da nobis hodie. Braúþ várt er øll gift oc veizla es guþ veiter oss. bæþe himnesc oc iarpnese.⁵⁾ þui kallaþesc⁶⁾ iesus christus lifanda bráþ er niþr sté af himne. sa er erafstr oc specþ ens almátkja fæþor. at hann es øll atvina. øllom englom heima a himnom i godþóms eple síno. oc hann⁷⁾ a iorþ 25 øllom monnom. bæþe af guþdóme oc af mandóme sínom. Braúþ er vaxena⁸⁾ manna matr. en eige barna. oc po at hvóro barna at vina. þuiat þa es móþeren etr gnógt braúþ. er þat bæþe henar fæzla. oc et sama hverfr þat niþr i brióst hennar. enda es þa miólc 30 oc feózla barnsens. Guþs almáttegs fóþr styreþar specþ. es sem braþs fæzla heilagru engla er goþlect líf hafa. oc meþ tvenom eþlom. guþs oc manz. oc tvenom ástar boþorpom. þat er guþs oc nængs. svasem miólc í tviskift móþor brióst sté niþr af himnom til iarþar. oc fæþer oss her síns máttar börn. a miólc sina kenninga oc iartegna oc síno holda oc blóþe. oc allre þessa⁹⁾ heíms at vino. 35 þeir aller hluter ero bravþ várt yvervesanlect qvap matheus.

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ Þe öfverskr. ³⁾ Läs 'vilia.' ⁴⁾ Det första s öfverskr. ⁵⁾ Þe öfverskr. ⁶⁾ Þe öfverskr. ⁷⁾ Bör väl ändras til 'her.' Förkortningarna för 'hann' och 'her' likna mycket hvarandra. ⁸⁾ Det sista a är öfverskr. ⁹⁾ Hds. 'þeSSA.'

¹⁰⁾ Hds. 'matheus.'

þuiat guþs gift es yver huivetna oc alra epla fylleng. oc ofan
 komen. oc a up vega. Lukas kallar þetta bravþ hversdaglect. þat
 es hverndag naupsynlect at bergia meþ næcqvere mynd. Gefpu
 oss i dag. þat es nu þegar pessa heims. pess erom vér eige verþer
 synþger men. Af þui scolom vér bipia. oc lata bón þesse || fylgia. **14b**
 ef vér viliom hana geta. þat sem sa lagþe a hendr oss es hana
 orte. Et dimitte nobis debita nostra. sicut et nos dimittimus de-
 bitoribus nostris. Sullder ¹⁾ órar ero synþer órar. fyrer þær eigmó
 vér at gialda yfer beótr guþe. svát vér gørem necqvern hlut þan
 10 til alúpar viþ hann. oc yver bótar. es vér vérem. eige scyllder til
 ef vér hefþem eige synþer gorvar. Hann qveþr a þan hlut es vér
 vérem ²⁾ áþr skyllder til. fyr várs broernes sakar. oc meta hann
 til þess faþor várn. es eínga sun sín iesum crist sende at kápa
 daúpa sínom oss synþa börnom lif. oc sípan gera sér at óscabornom.
 15 sem vér fyr gefom qveþr ³⁾ hann scullderom órvm. þess ⁴⁾ es eigo
 scullder at giallda eþa sakar at beóta. Sa verþr ósmáquémr viþ
 sín systkin at vera es meþ litille yverbót er ⁵⁾ viþ sin faþor. fyr
 stórar sakar. vill reiþe af sér piggia. Allar sakar ero smár oc
 fár þær er örur bróþr gera viþ oss. viþ þat at virþa es ver gerom
 20 viþ várn almátkan faþor. Hann scolom vér svá bipia. Fyr gefþo
 oss sem ver fyrgefom. þetta es sva rétskilit. Fyrgef sva þv ⁶⁾ oss
 synþer órar nv es vér biþiom þik. sem vér fyr gefom þeim er viþ oss
 hafa misgert. þa es þeir bipia oss. þeim eínom monnom verþr sia
 bón at for beón. es eige vilia sakar gefa þa er þeirro beþner
 25 littellátlega. oc boþnar þeim yfer beótr. en at þeim vill guþ eige
 skripta bótr heimta. es fyr guþ sakar vilia eige sachbótr taka.
 þetta hugscot es flestom monnom of megen er i miela freistne
 koma. þui biþiom ver at oss verþe eige en fyre bón at forbón.
 [Et ne nos inducas in temptationem. sed libera nos a malo amen ⁶⁾.
 30 Oc eige leipþv oss i freistne margr verþr fyr freistne. sa es eige
 es leiddr i freistne es vel stenze. Oft er en leyndre synþ sok
 enar ⁷⁾ leosare. þess biþiom vér guþ i þesso mále at eige gillde
 hann oss sva ena leyndre synþ at vér rasem i ena liosare oc ena
 torbeóttre. Marger men leípa sic siálver i freistne. þeir bacferla of
 35 miok þat es þeir bipia guþ. oc es harpla hátleect at guþ leípe þa

¹⁾ Fel för 'skulder.' ²⁾ I hds. är det för *er* vanliga förkortningstecket ute-
 glömdt, men den till *e* hörande haken är fäst vid bokstafven *v*. ³⁾ I hds. ett
 sammanslingradt *q* och *p* med vanliga förkortningar för *ve* och *r*. ⁴⁾ Felaktigt
 för 'þeim.' ⁵⁾ Överskr. ⁶⁾ Orden från [ärö skrifna i kanten med hänvisnings-
 tecken. ⁷⁾ Orden 'sok enar' (*sök ennar*) ärö i hds. felaktigt sammanskrifna.

i freístne. *þat* es fyr dóm sin réttan. oc hlífe þeim eige i freístnene. oc fáe þeim feóre til fýstar þeirar af réttre reípe sine. at þeir er saurger vilia vera scyle saurs cost eiga. Nu bipið ver svá. Lát þu þetta eige verþa at verþleic órom. helldr leýsto ¹⁾ oss fra illo. *þat* es fra diofols illsko ²⁾ fra synþom oc svikom. sóttom ⁵ oc sorgom. oc allre þessa heims meínsesemi ³⁾. Adám vas friáls
15a scapaþr oc til sælo. svát ef *hann* villde sí|no sialfráþe hallda til hlýpne víp sin scapera. þa mœnde gúp *hann* sva styrkia at *hann* steópesc freistne diofolsens. oc visse aldrege til illz ne vesölþar svát *hann* reýnde. EN nv es *hann* hvgþe at sini eine sælo. oc ¹⁰ gáþe eige síns scapera. hlíþe gúp *honom* eige. oc gat diofall yver *hann* stigit. oc varp *hans* illzko þráll. þui varp *hann* fyr svicom oc synþom. sóttom oc sorgom. oc allre þessa heims meinseme. EN iesus cristr er þessa beón orte frelser alla cristna men i skírn heilagre es *hann* kallar sína breóþr. oc fyrrer ⁴⁾ allre ¹⁵ diofols illzco. svicom oc synþom. nema þeir ráþe siálver til. EN til þess at eige verþe oss adamis deóme es eige kvne gott piggia siálfir. þa sælo es *honom* vas veitt. hever drótten vǻr eige en aðl synþa víte af oss teket. *þat* es bæþe erfeþe oc móþe oc mórg þessa heims meínseme. sótt oc daúþe. særg oc vmboge. hungr oc horste. ²⁰ válap oc vísipr. Nu bipið vér vårn fæpor. at *hann* frelse oss fra illo. *þat* es sva rétskilit. þóat sva illa hafem ver fyr oss leítat es vér vórom gúps born. at nu sém vér diofols mansmen oc synþa þíónar oc þýiar. at gúp frelse oss fra þeirre anaúþ. svát vér þíónum ²⁵ *hans* retléte oc standemsc freístne. oc megem fyr gefa þeim es oss misbióþa. til þess at gúp fyr gefe oss órar synþer. svát ver sém macleger at taka þeirar styreþar braup. es vér lifem at gúps þocka svát vér verþem himinrikess men. oc heilog gúps baorn *honom* at aðlo þockop epter dómadag. þa es vér erom at fullo frelst fra aðlo illo. fra helvite oc diofle oc aðlum *hans* órom. fra ³⁰ aðlum svikom. oc fra sótt oc daúþa. oc aðlum synþa vítom. oc aðlum þessa heims meínom i fullre sælo. oc eilífom fagnaþe ei oc ei amen.

---

¹⁾ s öfverskr. ²⁾ s öfverskr. ³⁾ Felaktigt för 'meinseme.' ⁴⁾ För 'firrer.'

Oratio domini.

Pater noster qui es in celis. Faþer vár es ert a himnom. Til mikils kyns erom ver comner. Vnd þessom feþr eroſc breóþr drotten oc þráell konungr oc riþere. aupogr oc avmr. Aller cristner men eigo ymsa feþr a iorþo sumer tígna en svmer ótígna. en þó heíta þeir a ein fæþor aller þan er a himnom es. Nu ef þar er faþer vár. þa eígom vér þar von erfþar várrar. En þan veg es siá faþer at viþ siálfan hann seal eiga þat es hann gefr oss. þuiat hann veiter sva erfþena at hann skilsc eige siálfri viþ. oc komom 10 ver eige¹⁾ sva til erfþarenar at hann falle siálfri fra. helldr es hann a vallt en same at ver megem til hans komase. Nu þuiat vér hófom numet hvern ver scolom bipia. þa scolom ver oc vita hvess bipia scal. at eige gerem ver slikan fæþor reípan || ef vér 15 b
bípiom hann illra hluta eþa anars en scal. Hvæt hever drótten var kent oss at bipia pena fæþor.²⁾ Sanctificetur nomen tuum. Helgesc nafn þitt. hvæt²⁾ bón es þat es vér bípiom guþ at nafn hans scyle helgasc.³⁾ Of vallt es þat heilact. Til hvess bípiom ver þa at þat helgesc. nema til þess at ver helgemse af þui. Nu scolom ver sva bipia at nafn guþs helgesc í oss. þat es ei es 20 siálfit iamheilact. þa helgasc nafn guþs í oss es ver erom scíþer. Hui scolom ver þess bipia þa sípan es ver tókom skírn. nema til þess at su helge haldesc í oss er vér nópom í skírn. Par fylger aðor bón. Adueniat regnum tuum. Til kome ríke þitt. Ríke guþs mon koma hvárt sem ver bípiom þess eþa eige. Til hvers 25 bípiom ver þess þa. nema til þess at þat kome sva of oss sem of helga men. at guþ hafe oss í tolo heilagra manna sina. þeira es ríke hans seal yver vesa. þa mælom ver sva. i ene .iiij. beón; Fiat uoluntas tua sicut in celo et in terra. Verþe vile þin svarem a himne oc a iorþo. Hui séter þat. nema þui at sva þiónem wer 30 guþe a iorþo sem englar hans pióna honom a himne. þeir es gera honom etke³⁾ i mein oc fremia bop hans meþ elasco. þess scolom ver bipia at ver megem gera bopþorþ guþs meþ óst sem þeir. þesse orþ ma en skilia a anan veg. Aond es kællorþ himin. en likame iorþ. hvæt es þat þa. Verþe vile þin a iorþo sem a himne. at sva 35 gera likamr várr bopþorþ guþs sem aond en ma skilia. oc verþe þav eige osót a miþle sín. oc vile bæþe iafnt guþs vilia fylla. petta fylger i bón ene; Panem nostrum cotidianum da nobis hodie.

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ v öfverskr. ³⁾ Öfverskr.

Braúp várt hversdaglect gefþu oss i dag. þat ma skilia svá. at vér bípem at viðo likama órom. oc merke bravþ allt þat er vér þurfom at hafa her. Eþa ella scolom vér etla vera bravþ hversdaglect corpus domini. þat es ver scolom taka af altáre. oc biþiom at gup gefe oss þat. En hvess scolom ver bíþia héldr en pess at 5 vér gerem etke sva illa at ver verþem fra húsltekio skilþer. Orþ guþs ma en kalla bravþ. þuiat þat es fþzla andar enar. þóat þat se eige likams fóþr. En þa es líþr líf þetta. þa þurfom ver eige at bíþia bravþs þessa es likamr þarf her. oc þa þurfom ver eige at taka corpus domini. þuiat¹⁾ erom ver sam vistom viþ guþ. oc 10 þa þarf eige at kena oprom orþ guþs sem nu. oc eige þarf þa bóc at lesa. þuiat þa scolom ver sia sun guþs. þan er orþ guþs heiter. þan es fþþerr²⁾ es engla oc allra heilagra manna oc af honom verþa þeir aller spaker oc lofa hann ei oc ei. þuiat sva mæler salmer.

16a || Síler ero þeir drótten er bua i húse þíno. lofa mono þeir þic of 15 allar alder. Nu biþiom ver þess i þuisa lífe es efter fer; & dimitte nobis debita nostra. Fyr gefþu oss seullder órar. Oss ero allar synþer fyr gefnar i skírn. en þat ero sculder órar. En afþui at mange ma her lifa synþa laúst. þót hann forþesc stórsynþer. þær es hann skilr³⁾ fra húsltekione. þa má þó mange ón synþ lifa 20 enda megom vér eige oftar en of sin skírþer vera. þa megom ver þva af oss allar synþer a hveriom dege i beón þesse ef ver gerom þat es fylger. sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Svaseum oc vér fyr gefom skulderom órom. Nu mine ec yþr sóner míner. mine ec yþr bróþr miner. at þa es neqver hever misgort viþ yþr. 25 oc keomr hann oc gengr igeagn oc bíþr miscunnar. þa fyrgefþer honom af ællom hug. at eige heftep⁴⁾ ér miskun þa es guþ hever yþr hugþa. þuiat eige mon hann fyr gefa yþr synþer yþrar. nema er fyr gefep hveriom es viþ yþr misgerer. þessa biþiom ver i þuisa lífe. þuiat her þarf at synþer se fyr gefnar es þær ero gorvar. 30 En i oprom heime ero þær af því eige fyr gefnar at þær ero eige þar gorvar. þa biþiom ver oc melom. Oc eige leíþþv oss i freistne heldr leys þv oss fra illo. Et ne nos inducas in temptationem. sed libera nos a malo amen. Pess þarf en i þessom heime at bíþia at ver standemsc freistne. þuiat her verþr vár freistat. oc 35 sva þess at vér sem leyster fra illo. þuiat i þesso lífe es mart illt. Nu ero her beóner .vij. alz saman. ero þær .iij. es til anars heíms koma. En .iijj^{rar}. til þessa heims þurfta. Helgese nafn pitt. þat scal ei vera. Til kome rike pitt. þat scal ei vera. Verþe vili þin

¹⁾ Tillägg þa. ²⁾ Läs 'fþþer.' ³⁾ Felaktigt för skilia. ⁴⁾ h öfverskr.

svasem á himne oc a iorþo. þat scal ei vera. Braúp várt hversdaglect gesþu oss i dag. þat þarf i þessom heime. Fyr gesþu oss sevlder órar. þat þarf i þessom heime. Leip þu eige oss i freistne þat þar¹⁾ eige anars heims. Heldr leýstu oss fra illo. þat þarf i 5 þuisa life. þuiat þar er enge es freistne oc ecke et illa. þa þarf eige þessa þar at bipia. Nu scolom ver pess bipia gup at hann forþe oss viþ allre freistne. þeire es óstyrcþ ór ma eige standase ne viþ varasc. Sa en same dominus vár iesus christus. es liver oc ríker meþ feþr oc helgom anda. per²⁾. || 16b

10

Imbrodaga hálld oc mal.

Moyses baup gyþingo³⁾ at hallda imbrodaga ferna a hveriom .xij. monopom. eina of vár. en aþra of svmar. ena .iij^{þio}. of haust.⁴⁾ fiorþo of vetr. A hverre típ þessa figorra baup hann lýp⁵⁾ þriggia daga fausto. En þat verþa .xij. dagar allt saman. sicut .xij. monop 15 ero. í .ij. misserom. Hann sette fosto þá til árs at men seyldi bipia gup miscunar at hann gæfe regn a iorþena. oc avaþt þan es alþýpan mætte biargase viþ. Imbrodagar of vetr ero til þess setter. at gup láte eige svá mikin þela verþa i iorþo. at eige mege sáþe niþr kóma. Imbrodagar of vár ero⁶⁾ til þess setter. at gup láte 20 sáp reotasc i iorþo oc vprena er hann láetr fyrst sáet verþa i iorþ. Imbrodagar of sumar ero til þess setter. at sá acr reótese oc frévesc til scurpar es gup lét saen verþa oc vprena. Imbrodagar of haust ero til þess setter at gup láte hirpsc oc haldasc vpscoret corn af akre þeim er hann lét vaxa oc frevasc⁷⁾. En aðl boporf 25 þar er i enom fórnom logom voro bopen licamlega. veita oss mikla hiólp ef ver skiliom þar andlega. Ferner imbrodagar merkia boporf .iiij. guþspialla. þrir imbrodagar .iiij^{rom}. SINOM haldner. merkia þreningar trv. þa er oss er sýnd í .iiij^{om}. guþspiolom. Tólf samtalþer imbrodagar merkia kenning .xij. postola. Sa heldr andlega 30 imbrodaga⁸⁾ er varþveiter þreningar trú. oc gerese hlýþen bop-

¹⁾ Läs 'þarf.' ²⁾ Här bör tilläggas *secula seculorum*. ³⁾ Läs 'gyþingom.'

⁴⁾ Hds. har felaktigt förkortningstecknet för *us* äfven efter *h.* ⁵⁾ Hds. 'hlýp' (d. v. s. *h* bör utgå). Efter 'lyp' bör troligen inflickas ordet 'sinom,' som står i öfre marginalen, churu utan något hänvisningstecken. ⁶⁾ o överskr. ⁷⁾ Hds. 35 'frevasc oc vaxa' med omflytningstecken. ⁸⁾ Skrifvet i kanten med hänvisningstecken.

orpom .iiij. gupsialla oc keningom .xij. postola. En þat er fasta dag oc nött at varna við allre heíms agirne rangre i farselom. oc síá við óþolenmeoþe i meínom. þessa imbrodaga scal halda of vár oc of sumar. of haust. oc of vetr. Vár merker ósco óra. þuiat i ósco þroasc likams afl sem solar gangr of vár. Svmar merker 5 fultípa aldr. þuiat þa hever likamr alt afl sitt sem svmar allan solar hita. Haust merker elle. þuiat svá þverr likams afl við elle sem sólar gangr of haust. Vetr merker eorvasa aldr. þuiat þa er likamr þrotten at øollo afle oc hita. sem vetr er sol larss oc kalldr. En sá heldr rétlega alla imbrodaga er trvlega þiónar boporphom 10 gups. i eósko oc a fultípa aldre. i elle oc a órvasa alldre. En ma þetta mal skilia a anan veg:¹⁾ Sievt imbrodagar vðro setter forþom til likamlegs árs a iorþo. sva scolom vér nu hallda þa at vér náem andlego áre í hiortom órom. Svasem imbrodagar of

17a vetr ero haldner til pess at gup fóre þela or iorþo. sva || at sáp 15 mege niþr komasc. sva scolom ver nu hallda þa ena saomo imbrodaga. at gup fóre ór brioste óro grimleícs frost oc ɔfvndar þela. sva at orþa sáp hans mege koma i hiorto ór. Pa keomr orþa sáp hans i hugseoz iorþ óra. es ver girnomsc at heýra kenningar. oc rekom fra oss illzeo cvlpa. En hvat stopar at heýra orþ gups. 20 nema ver varþeitem þar i miningo. Af þui holldom vér aþra imbrodaga til pess at gup late reótasc i miningo orþa sáp sitt. þat er hann sére i hiorto ór. þa rétesc orþa sáp gups er vér legiom ellsco a kenningar hans. oc 'sýnom' svasem uprenanda acr af gups sáþe. þat er ver sekiom ofst til beona oc til keninga. 25 En þa stopa oss beoner til heilso. ef ver þægiom þar gup meþ góþom verkom orom. þuiat til pess ero qss kenningar kendar at líf vár batne af þeim. En af þui holldom ver ena þriþio imbrodaga at gups acr frávesc. sa er reótesc²⁾ oc upran i hiortom órrom.³⁾ þa frávesc acr gups i brioste óro ef vér feorom gup a- 30 voxt góþra verka af keningom þeim es vér heýrpom oc elscopom af hlýpne. þa ero gop verc ór gup þæg ef vér hirþom þar i littelléte. oc holdom þeim alt til daupa dags. Af þui holdom ver ena .iiij.^{b)} imbrodaga. at hirþasc mege góþgörningar órer i litelléte. oc i staþfeste þeir er fréþose⁴⁾ af orþom gups. at eige 35 bérre fra oss ofmenapar⁵⁾ veþr a voxt þan er vér sognopom i

¹⁾ Hds. 'EN ma þetta skilia a anan veg mal' med omflyttningstecken.

²⁾ I st. f. 'reóttesc.' ³⁾ Läs 'órom.'

⁴⁾ Möjligens för 'fréþapose' eller 'fréþaþose?'

⁵⁾ Läs 'ofmetnapar.'

góþom verkom. Ef ver holldom imbrodaga a þessa lund sem nu es tínt. þa mon guþ gefa qss ár oc friþ a iorþo en leipa qss efter dómsdag i eilifa dýrþ meþ sér a himna. amen.

De sancta crvce.

5 **N**aupsyn er qss at skilia vandlega iarteín píslar domini nostri iesv christi. þuiat píslar marc hans er tákni heilso várrar oc lausnar. Cross vas daupha marc illra manna. áþr eristr være píndr a honom. en síþan varþ hann lífs marc góþra manna. Fyrer písl erisz. vas monnom crossen anstygr oc leipr. en nú er hann gófgaþr
 10 af englom. oc vegsamaþr af monnom. an leípr dioflom. þuiat þa ste eristr yver diofoleñ oc leyste alt mankyn ór anaúþ er hann dó a crossenom. oc beótte hann þat a píslar tré er en fyrste¹⁾ misgeorþ a girnþar tré. Af því vas drotten i miþiom heime píndr. par es iafnlangt es til allra heims enda. at iafnær²⁾ es aðollom
 15 miscun píslar hans. þeim er hann gæfga meþ trú oc góþom verk- 17b om. þessa lausn allz || mankyns merker crosen i vexte sinom. þuiat fiórer endar hans horfa. i .iiij^{w.} atter heims. þa es niþr er lageþr crossen. Sedulius scáld seger svá fra písl. hans. Hófþr iesus horfþe austr en feótr vestr en heógre hond norþr. en in
 20 vistre³⁾ suþr. Hann vas píndr fyr norþan iorsalaborg. Hæfþr erisz merker guþdóm hans. en feótr mandóm. þuiat hofþr horfþe til himins en feótr niþr til iarþar. svasem guþdómör com af himne oc tók mandóm a iorþo. Austr merker vprisv hans. en vestr daupha hans. þuiat-sól renr vpp i austre en sezc i vestre. Hæfþr erisz
 25 horfþe austr en feótr vestr. þuiat mandómör hans tóc daupha. en guþdómör eflde hann til uppriso. En vinstre hond hans horfþe suþr. en norþr en heogre. þuiat iorsala lýþr oc gyþingar georpesc vinstre handar men. þat ero reecningar fyr ótrú sína. en hann valþe epter písl sína heógre handar men sér af heiþnom monnom ór
 30 norþre. En þa es crossen er upp reístr. þa stendr hann sumr fastr i iorþo. en svmr es hann í lofste. þuiat eristr samtengþe himnesca hlute oc iarþlega. þar er hann settre iarþlega men viþ sic oc engla sína. Réttte hann fra sér báþar hendr a crossenom.

¹⁾ Tillägg mapren. ²⁾ D. v. s. jafnær. ³⁾ Läs 'vinstre.'

puiat hann býpr fápm miscvnar sinar. aoll¹⁾ þeim er hann elsea. Ena heógre hænd rétte hann. puiat hann leýste alla sina vini ór helvíté. oc laþape þa meþ sér til eilífrar dýrþar. Ena vinstre hond rétte hann. puiat hann kallar marga óverþa til sinar miscunnar. oc hreínsar þa fyr. ípron. Sa hlutr crossens er up vas fra hofpe 5 dröttens. merker vón er vér scolom vætta up fra oss til himna oc ɔombonar fyr allt gott þat er vér gerom. En armær crossens merkia óst víp guþ oc men. Sa hlutr crossens er eofstr er. merker en guþs ást. en armarner nóngs elscó béþe²⁾ vine oc víp óvine. Feótr ero ęnder likama. þui iarteiner sa hlutr crossens es feótr 10 hans výro a neglder stafþeste góþra verka allt til enda lífs. en sa hlutr er niþr vas fra fótum hans merker litellæte. puiat svarem hugr vár scal vphefiasc til laúna víp guþ. sva scal hann léggia³⁾ sic fyr monnom. i litelléte. En sa hlutr es i iorþo vas sa⁴⁾ at eige mótté sia. en þo hellt hann up aðllom hoþga crossens. Hann 15 iarteiner trú osynelegs móttar. oc leyndra hluta. puiat svarem þat hellt vp aðllom crosse es i iorþo vas. oc eige mótté sia. sva stýrer oc osynelegr guþs mótr aðllom synelegom hlutom. En hvat stopar oss at scýra iarteiner crossens i orþom. ef þó fyr lítom vér þær i 18a verkom. puiat sva mælte dróttin i guþspialle. eigé es sa mér || 20 maclegr er eige teer cross sin oc fylger mér. Sa teer cross oc fylger criste er hans sporgongo maþr geresc i meinlétom sem helger men gerþo. A tva vega megom ver bera cross drottens anan a licam en anan i hugscote. þa berom vér pílar⁵⁾ marc guþs a licam. ef ver móþom hold vårt i meinlétom. oc hirtom oss 25 fra synþom sem póll postole gerþe. hirte ec licama min qvæþ hann oc leipe ec hann i anaþ at eige verþa ec vandr. þa er ec kene qþrom gott. þa berom ver cross i hugscote. ef hiarta vårt harmar anars meín eþa synþer. sem en gerþe póll. Hverr er svá siúer qvæþ hann eþa sva villtr at eige kenna ec mér hvers meína i brioste. 30 Sá er⁶⁾ teer cross sin quaþ dominus fylgi hann mér. Sa teer cross oc fylger eige criste. er móþer licam sin i meínleiton. oc heldr til mamma lofs meir en fyr guþs óst. eþa veiter þa várðun synþgom monnom es heldr verþe synþa effling⁷⁾ en hegning. Sa ber cross crists oc fylger honom es fyr hans sakar hirter licam 35 sin oc fyr hans elseo veiter þa miscun nóngom sinom. er hann hate of valt synþer þeira. en elske þa siálfa. oc snue hag þeira a leípess sem hann ma. þui es cross drottens vars ollom helgom

¹⁾ Läs 'aðllom.' ²⁾ Tillägg víp. ³⁾ För 'léggia.' ⁴⁾ Läs 'sva.' ⁵⁾ Läs 'píslar.' ⁶⁾ Öfverskr. ⁷⁾ I st. f. 'effling.'

dómom helgare. at af honom helgasc qll cristnen. oc qll su pionasta er gipt ens helga anda fylger. Etke má vígia ón crossenom. svasem enge mátté til til ¹⁾ himinrikis comase ón písl criz. þa er ver gerom cross marc yver oss siólfom. eþa yver þui es vér viliom
 5 helgasc láta af crossenom. þa scolom ver minasc hvaðan hann helgaþese eþa huat hann merker eþa huat hann má. fyr crosse drottens flóia dioflar. hræpesc helvít. daúpe fjrrese. ²⁾) synþer forþasc. scammasc oviner. friþr magnasc. en óst þróasc oc aller góper hluter. Heilagr cross es sigrmarc guþs. en laúsnarmarc manna.
 10 en fagnaþarmarc engla. helgaþr af guþe. dýrcaþr af englom en gofgaþr af monnom. oc vegsamaþr af allre skepno. Heilagr cross er hlífskioldr viþ meínom. en hiólp i farsélegom hlutom. hugon viþ harme. oc hugbót i fagnaþe. hlíf viþ hásea. læcning viþ sóttom. laúsn i hoftom. en leiprétteng fra synþom sigr i orrostom en eßling
 15 viþ allre freíste. styrep válapra. en stiorn aupogra. friþr góþom en ógn illom. fyr miscun þess er a crosse leýste fra daupa alt ³⁾ mankyn drotten vár iesus cristr. honom se dýrþ oc veðr meþ feþr oc syne oc anda helgom of allar allder alda. ||

18b

A allra heilagra Messu. ⁴⁾ Omnium sanctorum ⁵⁾.

20 Allz valldande himinrikis conungr almáttigr ⁶⁾ gvþ. larne yþr típa sócn þa es þer hafet hingat sótt i dag. almótkom guþe til dýrþar oc til vegsemþar oc ollom helgom monnom hans. Þess til hialpar oc til miscvnar. Sva es sagt a bókym at heilagr bonifacius páfe es en fiórþe vas fra gregorio. lét vígia hús þat i
 25 rúmaborg guþe til dýrþar oc ollom helgom monnom hans. es áþr hafþe veret allra diofla blótstaþr. þviat þat sýndesc honom maclect at þar heldesc minning allra heilagra. es áþr vas braút reken sauron allra diofla. Pe ña dag baup hann pafen honifacius at halda hotíplegan i upphafe manaþar þess es November heiter
 30 ollom cristnom monnom. til lofs oc dýrþar drótne órom oc sancte Maríe oc ollom guþs helgom. til þess at i þesso hotíþar halde

¹⁾ Felaktigt upprepadt. ²⁾ D. v. s. 'firrese.' ³⁾ t öfverskr. ⁴⁾ Denna titel skr. i 15 århundradet med röda bokstäfver. ⁵⁾ Denna öfverskrift är af textskrifvarens hand. Förkortn. för "In die omnium sanctorum sermo." ⁶⁾ Det 35 ena t öfverskr.

mætte hreínsasc. all¹⁾ þat es manleg óreócp saurgaþe i vanþyrmslo
anara hotípa. EN nu scolom vér fyrst at upphafe nefna oc dýrka
oc lofa þan siálfan es scóp alla hlute. oc eín es allz upphaf. oc
ender siálfur ón upphaf oc enda. Allrar skepno skapare. ein gúp
i þreningo. eín i gúpdóme þrimr nofnom nefndr i skilningo. faper
oc sonr oc ande heilagr. Meþ guþe oc nést guþe es siá hotíp
helgop sancte Maríe mater domini nostri iesv christi es sva hreín-
lega varþveítte hiarta sitt oc licam sin at hon var verþ at heýra
engels orþ. oc bera af síno²⁾ holde gúp oc man hingat i heím ón
sótt oc synþ. Pessa hotíp eignase oc aller helger englar guþs. þeir
es skapaþer vðro i vpphafe heims.³⁾ andlegom oc licamlegom⁴⁾
guþe þeir es greínase i nio sveíter. þat ero ðrer oc hofophérer⁵⁾ craftar.
veldess englar oc hofop englar. drótnar oc stólar cherubím þat es
fylling speke. oc seraphím þat ero brenendr eþa logendr. En sia
hotíp es eige at eins halden englom. heldr oc ollom helgom¹⁵
monnom þeira es fyrster vðro alldar feþr. sipsamer men i lífe síno
oc mótker at líkams afle. Þeir næþo oft at sia gúp siálfan oc
týko viþ englom a gistingo. pess liþs vðro hofpingiar þeir abél en
retráte⁶⁾ oc enóch es vp var numen til himins. noe. abraham.

19a isaác. oc iacób. Pessom næster vðro domendr under || logom²⁰
þeim es gúp gaf Moysi. réttdeómer men þeir es hegndo osiþo oc
efldo réttléte. oc friþopo fyr lýþs⁷⁾ guþs oc børpose styrlega⁸⁾
igegn guþs óvinom oc sínom. Par næst vðro spámen þeir es fyrer
saogþo ðorþna hlute svarem gúp sagþe fyrer siálfur. þeim burþ
cristz oc písl oc uppriso. oc sende þa at segia mænom laúsn. þa²⁵
es hann haffþe ráþet at leýsa men fra helvítis qvælom. Pessom
øllom er nu tælpom vér es sia hotíp helgop bæþe þeim es fyrer
log vðro oc under logom. En nu er at reóþa of þa es under
misevn vðro oc nöþo at siá cristz⁹⁾ i menzkom licam. oc heýra
orþ hans oc kenningar oc styrkiasc af hans iarteinom. þeira fyrstr³⁰
vas iohannes baptista sa es fyrstr kende monnom synþa ípron. oc
rvþde gætor fyr cristi í hiortom manna. oc lifþe sva dýrlega lífe
a eýþe mærc. at marger étloþo hann siálfan crist vesa. Honom
bar dröttunn siálfur þat vitne at enge være honvm betre maþr
boren fra karle oc kono. Han eignase oc hlut í þesse hotíp. EN³⁵

¹⁾ Läss 'alt.' ²⁾ Här är i hds. af en senare hand överskrifvet *eiginlego*.

³⁾ Här bör tilläggas *andleger* oc *ulicamleger* at pióna. Jfr UNGER, Gammel
Norsk Homiliebog, sid. 185. ⁴⁾ Fel för 'ulicamlegom.' ⁵⁾ Orden 'oc hofop
ðrer' äro utstrukna af en senare hand. Utan dem uppgå ej klasserne till nio.

⁶⁾ Orden 'en retráte' stå i kanten med hänvisningstecken. ⁷⁾ Fel för 'lyþ.'

⁸⁾ Läss 'styrlega.' ⁹⁾ För 'crist.'

es sia dagr helgaþr sveínom þeím es herodes lét drepa i bethleém
 en næsta vetr epter burþ cristz. oc eígo pessa helge meþ þeím
 aoll þærn þau es heilog ero meþ guþe. pessa hotípar hluttakendr
 ero oc aller þeir er siálfir drótten valpe af alþýpo. oc sende of
 5 heim inan at setia grundvoll cristne sinar. svát keningar þeira
 eftdesc of allan heim sem vóro postolar guþs oc lárisveínar. pessa
 hótíp eignasc oc píslar váttar guþs þeir es fyr lito pessa heims
 líf. oc boporþ heipena conunga. sumer váró sverþom hogner. en
 svmer i elde brénder. sumer i vatne kasper. en sumer staðgom
 10 barþer. sumer hengþer en sumer i hvéle brotnar. sumer svellter en
 af sumum kykom skin fleget. En fyr slika hlute alla taka þeir
 elífa¹⁾ dýrp a himne. Sia hotíp es eignoþ helgom byscopom oc
 aollom cristz iaterom. þeim es gulldo guþi meþ avexte lán þat er
 15 hann veítte þeim. oc hofþo þeir þan a huga at þeir meondo fúslaga
 taka písler ef guþ villde þa pessa crefia. Sva er oc sia hotíp
 19b helgop einsetomænom þeim es fyr || lito auþeófe oc veralldar
 metnoph oc byrgþo sic i þrongom hellescvtom. oc répo sic fra al-
 þýpo skiale²⁾ at þeir mætte teómasc ofvalt³⁾ til beona oc sia viþ
 aollom tómvm orþom. En es sia hotíp hallden helgom meýiom
 20 þeim es gingo i spor heilagre⁴⁾ Marie drotningar. i því es þer
 hofnoþo ollom licams munopom fyr ást guþs oc villdo þíona himn-
 escom brúpguma i øllo athæfe síno. heldr⁵⁾ en saúrgasc af iarp-
 legre munoph. pessa hotíp trúm vér oc helgafa þeim aollom er ander
 25 þeira lifa i fagnaþar stopom þo at likamer þeira ligge i iorþo eþa
 men vite eige heilagleic þeira fyr guþi. En allz vér holldom i dag
 hotíp omnium sanctorum. þa es oss naúþsyn at glíkiasc þeim i
 síþom es vér dýrkom i hotípar haldeno. þvíat litet stopar at halda
 ena ytre hotíp omnium sanctorum a iorþo. ef hiorto ór fýsase eige
 til ennar ípre hotípar þeira a himne. Ef vér erom mustere guþs
 30 sem poll postole mælte. þa scolom vér braut reka fra oss alla
 diofolega illsko oc synþer sva at hiorto ór verþe eige diofla hof.
 heldr byggþ guþs oc allra heilagra. þa helgom vér guþe mustere i
 hiortom órom ef vér virþom hans óst eina saman til allra góþgern-
 inga vára. Mustere drotningar⁶⁾ helgom vér ef vér verþom þui
 35 litellátere of valt⁷⁾ oc virþom eoss siálfir mina sem vér hofom
 meíra lán af goþe. Nio engla sveítom helgom vér mustere ef hver

1) För 'elífa.' 2) skiale är af en senare hand rättadt till tale. 3) Rättadt
 af en senare hand till 'iamnan.' 4) Fel f. 'heilagrar.' 5) Öfverskr. 6) Framför
 detta ord är öfverskr. af en yngre hand 'marie.' 7) Jfr not. 3).

vár es hlýpen boporpom gops i þeire pionosto er *hann* er¹⁾) til settr oc öfyndar eige þan es meira lan hever en *hann* siálfir. Helgom aldarfeprom vígiom vér mustere ef vér skiliom oc syllom andlega verc þau es þeir georþo licamlega. oc váró sipsamer i lífe oc mótker i likams afle oc so oft gup siálfan. tóco oc viþ englom 5 at gisting. þa syllom vér andlega þessa hlute ef vér berom a hyggio i hug órom. oc hofom costgæfe til at vesa sipsamer oc hlýpnar gyþe. þa erom vér andlega mótker oc styrker. ef vér styrkiom hiorto ór meþ tru oc øst. litelláte oc þolen móþe svát vér megem meþ þeim mætte oc crafte stíga yfer fiándans vélar oc 10
20a teýgingar. en svarem þeir nöþo at || sia gup oftlega licams augom. sva scolom vér oc rena hug órom a himna til guþs at bipia²⁾ øss miscunar oc hialpar at³⁾ fyr gefæ øss synþer. oc vætta øss vissar miscunar ef vér snumsc fra synþom til guþs. oc fyr gefom þeim es viþ øss misgeora. en þeir tóko viþ englom a gisting. sva scolom 15 vér oc andlega taka engla guþs a gisting svát ver haldem øss fra synþom. oc hafem hug varn fastan til guþs. oc haldem øss i hreínlife svát englar vili hafa návister viþ øss. oc varþveita øss viþ ællom meínom andar várar. Lögmonnom helgom vér mustere⁴⁾ ef vér varþveitom meþ réttláte lög guþs þau er øss ero bopen. 20 En þess er øss naupsyn at vér cunnem rétta greín gops oc illz. oc hafem a vallt sött oc friþ viþ alla gópa hlute. en móstþó i gegn larstrom. oc vígiom vér þa kirkio helgom konungom oc domondom. Þa vígiom ver kirkio spamonnom ef vér siome fyrer oc hráþomse ógn ens efta dóms. oc stund daúþa vársvarem spámen 25 so fyrer oc sogþo ðorþna hlute. En ef vér hráþomc en efta dóm. þa monom vér geora ípron synþa oc bua guþe gæto i brióst ór. En þat es at helga kirkio⁵⁾ iohanne baptista es fyrstr kende monnom synþa ípron. Sa vígir helgom bærnom mustere es eige er slóttegr oc⁶⁾ eínfaldr⁷⁾ oc fyller þat es drotten mællte i guþ- 30 spialle. Sa es sic læger sem litell sveín. sa mon mikill verþa i himinrike. En ef vér viliom vesa micler oc aupger i ríki himna. þa scolom vér veíta þurþondom aup vár a iorþo. þuiat svá helgom vér kirkio postolom ef vér glikom⁸⁾ efþter milde þeira. þuiat þeir georþo iafndeilda aura meþ ollum svát enge var aupegr ne válaþr. 35 En þa holdom vér maclega hotíp píslar vátta guþs ef vér glíkom⁹⁾

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ Här är i hds. öfverskrifvet 'hann,' sannolikt af den yngre handen. ³⁾ Jfr not. ^{2).} ⁴⁾ var är här öfverskr. af en yngre hand. ⁵⁾ Skrifvet i kanten af textskrifvaren själf. ⁶⁾ Orden 'slottegr oc' äro utstrukna, sannolikt af den yngre handen. ⁷⁾ er är här tillsatt af en senare hand. ⁸⁾ Läs 'glikom.' 40

neeqvern hlut epter polenmeópe þeira. þeir boro polenmóplega sárar
 píslér. en vér scolom standasc polenmóplega óskil nöngja varra.
 þeir seldo likam sin til daúpa en vér scolom varasc allar girnder
 rangar. þa dýrkom vér maclega hotíp heilagra biscopa ef vér
 5 erom hlýpner boþorþom kenemanna. þuiat sv hlýpne || helgar bi- 20b
 scopom kirkio i hiortom órom. En ef vér fyrromc¹⁾ onyt orþ oc
 hegómlega gleþe. oc rekom a braut þys liótra hugrenninga fra byrge
 hugar vár. meþ ofstlegom beónom. þa helgom ver mustere munk-
 om²⁾ oc einseto monnom. Sa heldr maclega hotíp meyiom gups
 10 es varþveiter likam sin fra saurlife. en hiarta sitt fra andlegom
 hordóme. þat es fra qhreinom hugrennigom.³⁾ En þa vígiom vér
 mustere peim helgom monnom es meþ guþi ero helger. en heilag-
 leíer þeira leýnesc fyr monnom ef vér georom þau verk es þæg
 ero goþi en leýnasc fyr monnom. Petta es andlekt hotípar hald
 15 oc sia sán prýpe su es fegrer hiorto ór oc likame. oc laþar til
 hugscota várra drótten siálfan oc engla hans oc alla helga. Ef
 . vér hældom a þessa lund hotíp allra heilagra. þa móno þeir lata
 ser sóma at vesa arnendr quer⁴⁾ a dóms dege viþ guþ. Þat vilec
 lata fylgia mále míno es mer þycker⁵⁾ eoss hialpvænlegast vera
 20 oc mestr leípar⁶⁾ víser til paradísar vistar. at þat es upphaf
 hiálpar várrar allar⁷⁾ at vér hallden⁸⁾ tru rétta þa sem tælp⁹⁾
 i credo. skilem þat allt vnder þa tru es helger men hafa óss til
 kent at þar scal under felasc. Eigom vér a eín guþ at¹⁰⁾ trua
 fæpor oc son ok en helga anda. scolom vér trua at guþ es bæpe
 25 þrír oc eín. almáttigr guþ allrar skepno skapere oc allrar stýrande.
 eigom vér þui at trua mærgo of guþ almátkan es vér megom
 eige hug a coma. hui sva ma vera sem vér scolom trua at er. þui
 scolom vér trua at guþ drotten várv vas boren hingat i heím bæpe
 guþ oc maþr. trua þui oc at hann vas píndr af atkalle gyþinga.
 30 en pilatus iarl lét hann a cross negla. oc tók hann þar daúpa a
 sin likama hreinan oc synþalaúsan. en guþdómr hans vas þa
 iamheill sem áþr. Eigom vér þui at trua at þar er aðl hiólp ór
 i fölgen i písl hans oc i daúpa. Hann reis upp af daúpa efster písl
 sína en þriþia dag. oc vas síþan samvistom viþ láresveína sína
 35 fióra tego daga. en síþan sté hann upp til himna. oc sitr nú a
 heógre haond¹¹⁾ feþr sínom. Eigom vér þui at trua at hann mon

1) Öfver y står som rättelse ett i. 2) Hds. 'Munkom mustere' med omflyt-
 ningstecken. 3) Läs 'hugrenningom.' 4) Öfverskr. 5) Först skrifvet 'picker,'
 men rättadt. 6) i öfverskr. 7) För 'allrar.' 8) För 'halldem.' 9) Tillägg er.

40 10) t öfverskr. 11) d öfverskr.

koma at enda heims pessa meþ þeím likam es *hann* hafþe her.

21a oc deóma of alt mankyn. || eígom vér þa oc aller upp at rísa hver meþ þeiri aond oc likam sem *hann* hever haft her i heime. oc taka þa þuulican dóm af gupe sem vér hofom her til verkat. Truan es oc eige eínlít til hiálpar öss. þarf hene oc at fylgia 5 góþgerningr margr. bæþe fæstor oc anat meínléte mart olmoso geópe oc váreunláete víþ þa men es sér mego litet. Es sa góþgerningr drótne eínkum þægstr. ef vér getom þat at öss at vera víþ þa men góþer er öss geora i gegn oc víþ öss ero iller. Es sa hlutr sva ena¹⁾ heltzt es talíþré sé andvirþe himinrikes ef vér fyr 10 gefom þeím es víþ öss misgeora. Synþa víþsió étte oc trúne at fylgia. varna víþ ofmetnaþe oc afund. víþ hatre²⁾ oc hæþne víþ bræþe oc langráke. víþ likams afgeorpom enom steórstvum. sva it sama víþ stulpom oc ránum aðollom. Éttem vér oc at varasc víþ munoplifre allra helst þat es mest fylgia meín. oc umbfram es of 15 eplet. Wilda ec sva umb þat mæla es flest mætte i felase i skæommo málæ. Skipon su qll es maþr hagar svá likam sínom eþa breýter honom a laún eþa i myrkre. at *hann* meonde scammasc slíci athfess fyr alþýþo manna. hvárt sem *hann* véler umb þat eínsaman eþa skipter þui víþ anan man. þa á *hann* þat allt til scriptar at bera víþ 20 láerþa men. oc beóta yfer þat víþ gup. þat vilec oc segia yþr at aldrege verþa synþer órar svá stórar eþa sva margar. at eige vile gup þegar fyr gefa þær ef af er látet at misgeora. oc sva yfer beótt sem mótr es til. Es fyr goþe enge hlutr aldrege óþótabayl ef *hann* sér ípron manz epter afgeorþena. Nu veít ec at yþr möno 25 þyckia vandæfe mærg oc mikil finasc á life óro i málæ míno. Wil ec nu pess geta fyr yþr hvar til þau vandeófe scolo öss leípa at lokeno. Wér eigom dag þan fyr hende es dómadagr heíter. Tipende þar aðl es mest hafa veret í heime pessom. of burþ cristz oc písl hans oc uppriso. oc þat er *hann* ste til himna 30 upp. þat es allt tilbúnuþr³⁾ eín. til pess ens ðgorlega dags. þa muno gups englar wekia⁴⁾ upp af daúþa alla þiþþ þa es veret

21b hefer her i heime meþ ópi micklo oc meþ ákalle. En síþan tekr eldr at gnaúþa of iorþune allre en ór þeim elde lesa englar gups oc hefia i loft upp gups vine alla. en gups óviner verþa i eldenom 35 epter. oc eigo þaþan til dröttens at siá oc at líta. Han keomr oc í þui ór lofti ofan meþ miclo lióse. oc meþ ógn mikille honum þíðnar þa qll himinrikes hirþ bæþe englar oc helger men hans. Gups englar bera þar cross en helga fram.⁵⁾ es cristr drotten vár

¹⁾ Läs 'eina.' ²⁾ h öfverskr. ³⁾ Läs 'tilbúnaþr.' ⁴⁾ i öfverskr. ⁵⁾ Öfverskr. 40

vas píndr á sva dreýrgan oc sva blóþe roþen sem *hann* var í písl
 erist. Drótten vár sýner þar sin licama sva ræðan ok hurþan
 barþan oc blóþgafan sem *hann* lieck a crosse. Han sýner þar
 huer meínláte *hann* tók a sér öss til hiálpar oc miscunar. þat
 5 verþr þa auglióst fyr þeiri alþýpo es þar er þa komin. hvesso
 hvergi vár hever honom þa miskun launaþa. Afgeorþ su hvern¹⁾
 er *maþr* hefer eige beóttá i þessom heíme. þa a *hann* þar þeirar
 at scammasc fyr guþe oc fyr ollom helgom. þar es ótte sva mikill
 10 oc andvare at þeim dóme at þa skiálfa englar guþs oc aller helger
 men. oc er þa hvetvetna hrátt anat nema skaperen siálfr. En
 síþan fer drótten var heím i himinrikis dýrp oc meþ honom oll
 engla fylke. liosare micklo an sól i heíþe. Honom fylgia oc allar
 sveiter heilagra manna allar fiolmenar. oc dýrlegre mórgom hlut
 an *maþr* mege hyggia. þær eigo þa aldrege at sér ötta hon²⁾ ne
 15 ugga enge hlut. Ma þess eige mon³⁾ geora hvart su vist es meír
 at hon es veglegræ oc tígolegræ oc gæfsgare en heþan mege ætla.
 eþa hitt at hon es sálégræ oc fegensamlegræ oc andvaralausare
 an *maþr* mege hyggia. Nu megóper þat ætla ef ér vileþ leípa
 at huga. hvesso vel su þiþ mun þa umbhyggiasc. es hon lítr þa
 20 a bac váolkom þeim oc vandræþom ollom þeim. es hon þolpe i
 þessom heime. er hon a⁴⁾ þat eitt fyr. hende es faognopr oc
 farsæla er i. es aldrege seal prióta. Fra þeim dóme fara síþan
 guþs reeningar i meín oc i myrkr meþ fianda oc i meire angr-
 seme a hveria lund an *maþr* mege engi hyggia sva micla vesolþ
 25 sem hon es. oc scolo þær piningar aldrei ge endase es guþ lætr⁴⁾ 22a
 þa þaþan fra hafa i helvíte. En ef vér hælldom a þessa lund
 allra heilagra hotíp. þa munu þeir láta sér sáoma at vera arnendr
 órer a dómsdege viþ guþ. Nu scolom vér biþia almátkan guþ at
hann fyr gefe öss sakar oc synþer. oc veíte oss eilifa miskun
 30 meþ sér at vera þar er *hann* es séll siálfr í meþ allre himin-
 rikiss dýrp.:.

Nativitas domini. A Joladag⁵⁾.

Sva er oss sagt góper breópr at adám vère sva skapaþr af al-
 motkom guþe. at *hann* mætte andlega lifa. oc neýta fagnapa pa-

35   ¹⁾ För 'hver.' ²⁾ Läs 'von.' ³⁾ D. v. s. 'mun' (af munr). ⁴⁾ Öfverskr.
⁵⁾ A Joladag skr. i 15 årh. med röda bokst.

radisar i auglite oc ilgoneyté engla guþs. En þa er hann var
 télðr af diofolegre vél. þa villde hann eige hlýpa guþs boporþom.
 fyr þúí rēnesc ¹⁾ hann veítzlo eilifrar sálo. oc týnde hann engels ²⁾
 sálo. oc ³⁾ útlagr gor i naup þessa lífs er nú lifom vér fyr réttan
 dóm goplegrar hefndar. Fra honom er komet allt mankyn. i þena ⁵
 heím oc var a valt bundet striplega af secp ens fyrsta manz. oc
 móttæ enge maþr komase vndan þui oke. Heldr fello aller vnder
 riki eilifs daúpa oc diofollegs máttar. þapan af gerþesc þat at al-
 móttæ gr ðap scápere allra synelegra hluta oc ósynelegra. var
 boren i þena heím af mikille milde sine oc miscun. oc sleit báond ¹⁰
 eilifs daúpa oc þungrar synþar. Oc þa er hann var boren þa
 voro gegner ⁴⁾ fra uphafे veralldar .v. pusunder. oc átta ór ens
 þripi tegar. ens þripi hundrap. þessa til qvæmo domqni nostri
 iesv christi hæfþo fyrer sagt hofþo feþr oc spamen. oc mærg ænor
 tóen voro sýnd. Svasem abraham hæfþo faþer var boren a eno ¹⁵
 fertogvnda áre nínus konungs asie. sa er ríki hafþe epter bél
 konung. sva var oc cristr boren a oþro áre ens fimbategar ríkiss
 augustus keisera. þess er ríkþi epter iulium. fimtegom ⁵⁾ vетra.
 oc vi. ór oc .iij. monopr. Nu svasem aller konungar romveria
 voro augusti kallaþer af argusto. sva erom ⁶⁾ kallaþer cristner ²⁰
 men af christo domino nostro. Oc svasem sendr var cirinus íarl
 at boporþe þessa keisera. a oþro áre ens fimbategar ríkis hans til
 gyþingalanz. at heimta skatt til handa honom. sva sende guþ a þui
 eno sama áre almátkan svn sin i þena heím. at heimta af oss
 scatt boporþs oc rétlétes hans. hann var boren i borg gyþinga ²⁵
22b peiræ er beþleem heiter. || fra mario meyio ón oldlegom ⁷⁾ faþor.
 Oc sa er avallt hafþe goplect uphaf. sa tóe uphaf mandomsens
 af meyiars qvibe. Sa en same sette augustvm keisera til ríkess
 allz heims. oc i hans ríki lét hann verþa en mesta friþ. þuiat þat
 heófþe at fripar konungren keome i sanan friþ þa er hann keóme ³⁰
 til iarpar. A típ augustus urþo margar iarteíner þær er sýndo at
 cristr var boren i ríki hans. Augustus kom i uphaf ríkis síns ⁸⁾
 meþ tiberio syne sínom í rómaborg i eiini kerro. sípan er hann
 feck ríki fyr utan haf. Sva kom cristr i kerom ⁹⁾ miscunar sínar
 til heíms þessa at stýra heime þessom sem fyr. oc nú oc a vallt ³⁵
 meþ goplegom faþor í einom vilia oc í eine vesningo. J ríki
 avgustvs vas sén goplegr hringr umb sól. sa er merceþ at sa

¹⁾ Läs 'räntesc.' ²⁾ Hds. 'engels.' ³⁾ Tillägg varþ. ⁴⁾ D. v. s. gengner. ⁵⁾ Läs 'fim-
 tego.' ⁶⁾ Tillägg ver. ⁷⁾ För holdlegom.' ⁸⁾ Det sista s öfverskr. ⁹⁾ För 'kerrom.'

mønde boren verþa í hans hrike¹⁾ er hans mótr. fægrþ²⁾ oc liós. specþ. oc prýpe. oc crafstr meonde yver bera oc ráþa mønde sólo oe tungle. oc aðollom hlutom. J ríki avgustus spratt upp viðsmiors brúþr fra morne til aptans. sa er mercþe at i hans³⁾ ríki mønde
 5 boren verþa sa er es⁴⁾ brúþr miscunar oc viðsmior allrar⁵⁾ sáelo. þa er augustvs kom i rúmsborg. oc gaf alla sculld þa er folket átte at giallda honom a þui áre. Sva at víso gefr oss dominus noster synþer órar oc scyllder fyr helga skírn oc fyr sana íátning
 10 oc algorva íþron gleópa vára. þeira er ver gerþom i gegn vilia hans. J hans ríki gerþesc sva mikill friþr of allan heim. svát enge maþr bar hervópn. þuiat horvetna var friþr oc samþycke oc eitt ríki fyr þat bopasc friþsamrt ríki svnar guþs lifanda sa er friþ gerþe a mepal himins oc iarpar oc hann gerþe eitt rike. J ríki
 15 augustvs gerþesc landskiálfta mikill sa er merkþe. at i hans ríki
 20 mónde verþa boren. sa er hreóra mætta af sinom crafste allar hófopskepnor a dóms dege sicut scriptum est. Stiornor mono falla af himne. oc himna crafstar mono hreórase fyrer auglite dröttens. þa er hann keomr at deóma of alla men. þat barsc at i hans ríki
 25 at sól ran upp a miþre nótt i gegn eþle síno. þat merkþe at a
 30 hans tíþ meonde berasc sa...⁶⁾ sól cristr siálfriðr sá er lýser allan heim. af villo eilífs blindleíx. sem malakiðas spámaþr sagþe. Ypr 23 a
 vgvndom nafn domini mon uprena sól retlætes.⁷⁾ cesar þat er hofpingia nafn. þat merker crist þan es heldr hofpingsscap lípina hluta nylegra oc ðorpena. Sia keisere augustvs sende bop of allan
 35 heim at hverr maþr. iafnt auþegr sem fateóer. vngr oc gamall. kallar oc conor. at hverr maþr scyllde giallda honom ein pening heilan þan er denarius heiter. sa er viþ aþra tio. Sva sende dominus var iesus cristr postola sína of allan heim at hverr sem ein gylde honom pening boþorþa hans. En oss er vitanda hverso
 40 hverr maþr mætta teliasc of allan heim at honom gylde scatt⁸⁾. Sva vas fyrist at faret at skipta heimenom i þriþvnga. Ásia heiter austrhálfa heimsens⁹⁾. Afrika en syþre hlutr. Európa en neorþre hlutr. þápan af talpe hann hverso margar piþer hafþe hverhlutr heimsens. oc hverso mórg kyn hafþe hversem ein piþóp. oc hverso
 45 margar borger hvertsem eitt kynet hafþe. oc hverso marger men voro i hverre borg. En þa er þetta var atgortt. þa var allr

¹⁾ För 'ríki.' ²⁾ Hds. 'fægrþ' (det första r bör utgå). ³⁾ Hds. 'hans.'

⁴⁾ Öfverskr. ⁵⁾ Det första r öfverskr. ⁶⁾ Läs 'són.' De siste bokstäfverne äro utskrapade. ⁷⁾ æ öfverskr. ⁸⁾ Hds. 'scatt gylde' med omflyttningstecken.

⁴⁰ ⁹⁾ Läs 'heimseñs.'

heimren saman samnaþr sva vandvirclega. at enge mátte komasc undan skatgilldeno. Sva er nu. Enge sa i þessom heime er komasc mege vndan scatgillde konvngs várs oc domini iesv christi. sa er boren var i dag til hialpar heimenom. Vel er þat sagt at augustus ríce i ruma borg. þuiat róma þýpesc holega sett. Beþleem þýpesc braðs hús. þar er cristr var boren. hvárt tveggia nafn hóver criste þeim es riker i hóm hlutom. oc siálfr er hann lifande brauphleífr heilagra anda oc engla. i þess auglite hungrar aldrege oc eige þyrster. heldr sepiasc aller at eilifo af dýrlegre sýn scapera síns. Drótten várá iesus christus var boren i bepleém borg gyþinga i eíno húse því er var a meþal tveggia veggia oc var tvidyrt. ænor voro in i borgena en ænor ýr borgene. Hús þetta merker cristne allra cristena manna. sv er sett er a meþal paradísar oc þessa heíms. oc svensem huset er huílþar staþr. sva er cristnín hús oc hýske allra trufastru. J þeire er iátt heilagre þreningo oc safre einingo. Nu svensem svmer fóro ór huseno i borgena til hvílþar. en svmer ýr borgene ut til reískonar. Sva fara sumer i heím þena at misgera. en sumer til himíns at vesa meþ gyþe. pa 23b er várá || drotten vas boren. þa var hann i reífom vafþr oc i eto laghr. þar er fyr var kyqvenda feózla. þat merker þuiat sialfr var oc es konungr sa er seþr alla sina men a lícama sínom oc blópe oc gofoglegom keningom. kostom ver góþ systken¹⁾ til agétar²⁾ bygþar várrar. þuiat var bíþr þar eilifr konungr sa er boren var a pesse nótt meþ logoneyte engla sina. oc eige vill hann at ne ein tortrygge of líen miscunar hans. Vér scolom trva a 25 almátkan guþ scapera allra hluta synelegra oc ðsynelegra sa er sendr var af fapme fopor til lausnar mankynsens sa er gerþe himin oc iorþ oc alla hlute. þui var hann fatþkr at oss aupgape hann ðumbreopelegom góþom hlutom vermonande dýrþar. Af þui scolom vér elasca hann avalt. at ver óplemse af honom at elscase 30 oc leíþasc til hallar himnesrar fæporleíþar³⁾. Mættem ver þa⁴⁾ fæpor oc sun oc anda helgan i eino velde. oc fagrt eþle yver engla. þar monom ver siá helga friþar sýn þa er várá bíþr meþ sinom trúlegom borgmonnom. fulla af allre dýrþ oc fegrþ at hon mege oss skýla fyr en kome dagr ógorlegr dóms. þa er koma 35 mon dominus at deóma góþa oc illa oc veroldena fyr elz ógn. A þeim dag verþr glöggr dómr of alla hlute. Af þui scolom ver viþ buasc áþr. at ver finemsc synþa lauser þa i þeire ógn. er fyr

¹⁾ t öfverskr. ²⁾ Fel f. 'agétrar.' ³⁾ Det andra f öfverskr. ⁴⁾ Til-lägg sjá.

hvert ónytt orþ scal gialda. Grótom vér synþer órar þuiat sáler
 mono þeir er nú grata ill vere sín. þuiat en mono þeir hugasc¹⁾
 i eilifre sálo. Oc sáler mono verþa þeir er hungraþer aero nú.
 þuiat þeir mono sepiasc a²⁾ þuí konunglego borþe þar er gleþiасc
 5 abraham ysaac oc iacób oc aller helger. oc sanlega sell mon verþa
 sa er staþfastr er i góþom hlutom. oc ser viþ synþom. oc kan sia
 at etke stopa teygingar heimsens. ef hann scal efster daupan pola
 eilifa qvol. þat má maþr fyr sér hygia hvat hann mонde til vilia
 viná at eige bryne hann a valt. huat stopar nú þeim er lifpo i
 10 monop holdsens oc i epterlife þessa lífs. alt til daupá dags. Forom
 vér til grafa þeira oc þeckiom hvárt vér megem fina þar necqvert
 marc hreosne þeira eþa lostaseme eþa auþeófa. || hvar ero klépe 24 a
 góþ eþa mioc vandaþar fóþlor³⁾ eþa marger men þeir es þeim þion-
 oþo. Liþen er óstiltr hlátr oc leícr. A litille stundo hverfa þesser
 15 aller hluter a braút sem reýcr. oc es þar ecke efter nema bein
 eín oc maepka⁴⁾ daún þeira er óto hold þeira. Hvætom vér at
 gera vilia þess er a pesse tíþ var boren fra mario meyio. þuiat
 vér sióm eigínlegom augom órom at heimr sia hreornar a leíþ
 fram. oc enge varþ sva móttogr i heimenom sa er daupá métte
 20 forþasc. heldr scyldo aller hann taka iafnt mótker sem ómótker
 ianft⁵⁾ tígner sem qtíigner gamler sem unger. oc taka sípan slíkt
 vere caúp sem þeir gerþo her til. þess scolom vér biþia miscunar
 almáttlegs guþs at eige missem ver eilifra fyrer heita eilífs konungs.
 oc eige sém ver þa úte byrgþer fra guþs auglite er hans viner
 25 ero in laþaper. Oc eige scylden ver þat heyra sem oviner hans
 mono heyra. Fleoeþer⁶⁾ fra mér bolvaper i eld eilifan. heldr kost-
 gæfom vér at vera lastvarer oc frexiom prúplífis hlute at striþr
 dómande sa er a pessom dege gerþesc maþr. fyr heilso manana.
 þa er hann⁷⁾ keomr a dóms dege. kalle oss miscunsamlega oc
 30 laþe blíplega til sín. oc sva málæ hann. komeþér til míni bletzop
 af fáþor mínom oc takeþ ríki meþ mér nu allz ér hafþ punct
 erfeþe drýgt fyr mínar sakar. oc grétoþ fyr ásthuga minom. Fagn-
 epér nú oc glepetsc ei oc ei i auglite míno er fyr gerþop min
 vilia. Par monom ver skína sem sól oc a valt oss vna. Oc þaþra
 35 mon cristr sýna oss alla dýrþ sína sá er meþ fáþor oc helgom anda
 liver oc ríker guþ of allar alder.. .

1) I st. f. *huggasc.* 2) Läs 'at.' 3) Läs 'fóþlor.' 4) Läs 'mapka.' 5) För
 'iafnt.' 6) Det andra e öfverskr. 7) Öfverskr.

Alia sermonis.

Bípek yþr góþ systken at ér þiggip vel amixing mína a hotíþ þesse er uphaf má kalla alz þrifnaþar várs. oc sva mikill crafstr veitise¹⁾ at ótruver geta ipron. en grimmer varcunlete. vétter línar gratande. oc heimkómo herteken. en sár fýsesc léningar. A þesse 5 tíþ var boren sá guþs gymbell er a braut tóc meín heimsens. J þess bvrpar tíþ a at fagna. sa er hreinan hug hever en óasc synþogr. Sa er góþr er. bíþ af øllom hug fyr sér oc øþrom. en synþogr gerese þarfíatr i beón sini. Blíþr dagr oc øllom iprondom

24b || líncnsamr²⁾). Heitek yþr syner míner oc víst veitek at a þessom 10 dege mon þiggia þat er bíþr sa er iprasc i hugnom oc eige hverfr allt til leiþenda synþarenar. oc er ifa laust í trúne. J dag er a braút teken ørvilnon synþana. Nu seþér huilic ipron en scal vera. Marger kalla sik synþga³⁾ vera. oc vilia þó misgera. þat er íatning. en eige vverbót. Rögese önden en eige gróþesc. sagt er þa 15 til⁴⁾ meinana en eige a bravt teken. Eige gerer vísa ipron. nema hatr afgeorþa oc ást guþs. En ef sva iprastu⁵⁾ at þer pycker þat illt oc leiþent í life þíno.⁶⁾ er fyr vnþer þu viþ þo at eige være vel. þa sýter⁷⁾ vel fyr gope. oc málþu þa segia honom sva. Viþ þic eín misgerþa ec. þuiat þu eín ert saclauß⁸⁾ gefnu líen 20 hríngom. þu er svalenge vægþer lastaúpgom. Hneíge þic til léningar litellæte bipiandans. allzþu bart lenge vandreþe synþogs. þu en fra bæra millde oc miscuen litþu til vesals oc grims. Ørvinaþr⁹⁾ kómeec til almátegs. renec sérþr til lénessens. Haltu hogværene. þuiat þu frestaper hefndene. Maþu gleópena meþ fiolþa 25 líenanana. Sia er sœn ipron. Góþ systken at sva snuesc hverr fra synþom. at hann kome eige astr til þeira sípan. Nu vëtte ec þess at er monoþ sva hygia fyrer yþr a þessom dege at skiliase viþ qrecke en fylgia mandýrþom. þuiat styrer er sá er berse i gegn siólfom sér. Hyge sa nu at guþs boþorþom er til þarfleyso hlydde¹⁰⁾ 30 hingat til. oc se til guþs dýrþar. nu sa er a hegóma ein leít aþr. Hafe nu ipron anmarkana þeir er haft hynþe¹¹⁾ mvnþa. hefe ýþ kosterner þa er lesterner feldo. Sa lúke up augom hiarta yþvars. er sér lét sóma at berasc i dag fyr oss. at ér seþ hverso beiset

¹⁾ Det första i öfverskr. ²⁾ n öfverskr. ³⁾ g öfverskr. ⁴⁾ Hds. 'til þá' med 35 omflyttningstecken. ⁵⁾ Läs 'iprascþu.' ⁶⁾ i öfverskr. ⁷⁾ Tillägg þú. ⁸⁾ Hds. har 'saclauß', 'rättadt till 'saclaußS.' ⁹⁾ Läs 'Ørvinaþr.' ¹⁰⁾ Synes först vara skrifvct. *hugde*, sedan rättadt till 'hlydde.' ¹¹⁾ För 'yñþe.'

verþa mon i eilifom eld. þat er óret blítt þycker nú. oc hve þungre
 oc eilifre písl mon pínt verþa scaméet ynþe synþarenar. þat ynþe
 vegr ɔndena. sérer¹⁾ oc gerer allzvesala²⁾ enda es þa loket þui
 gamne. Hverso fagrt er skin andarenar. oc hué sált hugscot þat
 5 er fyllese góþra hluta. Ef sic truer sélan her. sa er þat eignasc³⁾
 er hann misser efster daufan. hvé ɔrygr es sa er þess bír er
 hann seal aldrege týna.⁴⁾ Ef sa er ríkr kallaþr er stiðnar heimen-
 om. hverso sáll er sa er guþ hever i hug ser. Oc af þui bróþr
 miner || girnetzker hreínso hiartans. hafþ elsko guþs oc náongs. 25a
 10 fyr gefet sakar misgørendom viþ yþr. at yþr fyr gefesc. veseþ
 rétláter oc eige synþger.⁴⁾ at eristr se i yþr. Nu sýnese mer.
 góþ systken. at bornom drótne teoiara órom. heitem ver geozsco
 heitom oc endem svaseim ritet er. Heiteþer oc gialdeþer dróttne guþe
 yþrom. heitom vér blíplega oc travstlega. hann mon gefa móttén
 15 til at efna. Nu ma vesa at er spyriþ mik huí er scolop heita.
 þuiat marger heita at skreyta helga stape. eþa lysæ til at fá eþa
 vax. svmer at þeir scyle eige i dryckiom hafase eþa fasta eþa eta
 eige kiot. Betre vilec en heíten en þesse se. Eige beíper guþ
 iafn mioc fiár þíns eþa fosto. sem þess er hann fór i dag at leýsa
 20 feórþu honom þat. þat er aond þín. Efþu spyriþ mik. hverso scal
 ec feóra ond mína þa er hann hever i vellde. ec mon segia þér.
 Meþ hreínom hugreningom oc helgom síþom. avaxtsamlegom verk-
 om. snústú fra illo til góþs. fyr deóm laöst. elscapu guþ oc náong
 veittú miscun vesolom. þuiat vesaler vorom ver áþr ver vþrem
 25 leýster. Virþ enskes viþ þa es þér gera i mein. þuiat aller misbióþom
 ver guþe. lempu dramblete Pitt. þuiat fyr drambet vas téldr en
 fyrste maþr verþpu fra þer ofvnd. þuiat fyr hana téldi diofollen
 mankynet. hefþ⁵⁾ up nu þa aller huge yþra. oc se sa enge er eige
 heíte neqve góþo oc ende. þuiat o sómt er at eige feórem ver
 30 nacqvat guþe af óro. allz hann lét aond sína fyr oss. oc tóð hold
 þars hann er eilifr. Gópa fórn feorer sa goþe er hann virþer eige
 viþ anan sakar. þeckelega fórn feorer sa guþe er hann létr af
 saurlífe. oc meler sva meþ tórom viþ guþ. Drotten min óret lenge
 hefe ec þik fyr litit oc vnat viþ illífi. nu heítec þer þui at ee
 35 skal af láta. þan telr guþ en sik meta mikils er honom heitr þui
 at leggia niþr aþfond viþ man. þan er honom þycker sva illr at
 honom þyker vesolþ hans aldrege full mikil. en hann kan illa þui
 er honom gengr vel. Era þat anat er scyldra se ór hug sér at
 fóra. þuiat þar versnar maþr af geótseo anars. Ef neqver es sa

er hever i hug sér a monnom atvina. eþa ráþa aþra til þess. þégia fórn f. s. g.¹⁾ ef hann heítr þui oc efner at láta þat hverge fram koma. enda legge hann a hendr sér yverbót oc ípron oþockans. oc take eige corpus domini meðan hann hygr aþrom sva illa. þat
25b kan en verþa. || at maþr vense a þat at lesa of aþra oc hafa uppe lösto manna. en hyggia miok lítt at²⁾ siólfom sér. Heítte³⁾ hann þui nu guþe oc mélé sva. Ekke hefe ec at mér hugt hingat til. oc amat ei aþrom. þars of mik hever horvetna verr veret en aþra. nu vilec beóta oc hafa tungo mína til gagns mer hepan frá. meðan guþ lér mér mál. Su er en virþeleg fórn. Sa es grimr es heite¹⁰ hann miscvnseme. en litelléte dramblátr. grandfenge græþogr. Ef neqver georrer sakar⁴⁾ yver mán sin biþe hann lícnar. en fyr gefa seal en hære. þót en legre kvne ser eige bipia þess. þegelegar fórner föreþer guþe ef er geref slíka hlute. oc monoþ hafa umhygio hans. mono heit yþor koma. fyrer hann en hann mon sva¹⁵ máela viþ yþr. Sia er min lýpr er ec fek meþ blóþe míno hann gladde mik meþ heiton. ec seal vera hans drotten. oc scal enge hann taka af mér. Etлом vér hvé fegner ver monom verþa. þa er varþhalz englar órer feóra. heit ór slíc. vel efnd i auglit guþs. Ef ver vöttom miokmikils tónaþar af iarþlegom mane. þa er ver²⁰ gefom honom giasfar. myclo mótkara fullting monom vér af guþe hafa fyr sibþót óra. Fognom nu þa meþ guþe oc minomsc a tign hans. oc herfang várt. Sa er virþingar hever. láte hann sér i hug koma litelléte crists. at eige se hann svá avitaþr. hvat drambarþu iorþ oc asca. þa er vér síóm vesalinga minomsc vér miscunar guþs.²⁵ þa er herfingin lítom vér. mvnom ver þa hve gop leýste oss. Ef fýser at misgera. þa lótom ver þat fyrer standa er aþr ero fyr gefnar synþer órar. oc glotom eige verþe blóþs crists. saurgom eige seraút andarenar. fyr rangláte eþa ráon eþa girnþ. Lógom ver oc erom upréíster. Værðom sárer. oc erom greódder. Enge fesc³⁰ vndan feórlan. Diofoli má eggia til illz. en neýþa eige. Nu vykek⁵⁾ male míno til meyia fyrer burþ séllar Mario. oc þo til alra. þuiat eige es anar manna mvnr meþ goþe nema verpleíka. heýreper karlar oc konor er hreínlife haldep. at eige seþér ðhreine i hiarta en i likama. Sa ma fagna hreínlifi likamans er eige³⁵ hever scaþa andarenar. Fagne þó af sva dýrlegre giof crisz meþ litelléte. oc gere þacker er hann oþlaþese sva mikla sálo. Biþe hann staþfastlega. at eige take fra honom slíka giof. ynþe ver-

¹⁾ D. v. s. foerer sa guþe. ²⁾ Eller af. Antingen är af rättadt till at, eller tvärt om. ³⁾ För 'heite.' ⁴⁾ Tillägg viþ. ⁵⁾ För 'vfk ek.'

alldar eþa aðvnd diofols. eþa dœcqve sva mikin biartleíc. Geresc
hann styrer oc týne eige hreinleíknom til lýte¹⁾ andarenar. fyrer
 fegrþ qvenaná sigre *hann* eige girmþén. Heldr sa sine || georseme 26 a
 er mér hlýper. en sá er eige hlýper týner sér þeim hlut er *hann* bíþ
 5 alldrege beótr. Nu vilec mæla vip qvángapa men at ér hafþ þær
 stillelega. þuiat elisabéþ lifþ góþo lífi meþ buanda sínom. oc
 qplaþesc þan svn at geta er allrar étta prýþe var. Hlýþe oc ekior
 mále mino. varþveiteþer²⁾ eckiodóm yþvarn vþsep ómólgar oc bíþip
 sva dröttens. þuiat *hann* tecr bæþe vip stoþlasm.³⁾ oc góþom
 10 ekkiom. þeim er búnað til beóna hallz eþa litelléttess eþa ólmos-
 ogeóþess. Sa er eige hever femune at veíta. hafe *hann* þó goþan
 vilian oc se aldreve verre. en enge litillþtom vþloþom. Ér góþar
 conor bþlveþ eige oc sverþ eige oc vereþ hliopar. Nu mæle ec
 vip þa er skrifter halda. staþfestezker i gráte oc grateþ víslega.
 15 Sa grétr víslega ér eige leitar típlegra hluta i beonene. heldr bíþ
hann eilifrat sþlo oc laúsnar synþanna. Sa bíþ víslega er sva
 bipr. Meir scoloper elscia gþ en hræþase *hann*. þuiat þeim verþ
 mart fyr gefet er mikit an. pui scoloper vna honom. at *ham* vill
 heldr bera vandréþe yþor en pína yþr oc leiþa yþr sva til iþronar.
 20 Nu vilec mæla vip yþr fateókia men. er ésteþ yþr klæþnaþar oc
 matar. oc lifþ vip olmoso góþe góþra manna. Hugezker.⁴⁾ qval
 yþor mon snuas⁵⁾ i gleþe. oc harmr yþvar i faognþ. Lateþ ér
 eige yþr leitt at bipia. þuiat goþ ér retlátr oc mildr i ællom verkom
 sínom. Af þui gerþe *hann* yþr auma. at ér scolop bera vel scamma
 25 øreigþ. en hafa eilifa fyllsálo. Oc af þui gerþe *hann* auþgan. at
 sa fenge læcning synþom sínom ef *hann* gæfe yþr fé sín. Nu
 scéal mæla vip griþmen oc griþkonor. hlýþeþer húsbuondom yþrom
 oc forráþs⁶⁾ konom vinep sva fyr þeim sem fyr yþr siólfom mond-
 oper. oc lateþ yþr myclo þyckia varþa. hverso lýcer sýslo yþvare.
 30 þuiat gþ lét þav ráþa ei⁷⁾ yþr vina. Ef ér vinep vel þa mon
 laúna yþr gþ⁸⁾ hvarzsem men gera. Ef ér gereþ vel þa eroþ er
 betre illom forräþsmönnum. Fyrþui mælda ec nu vip alla. þuiat
 cristr var fyr ællom píndr oc afþui varþveiteþer þa hlute er ec
 kenda. at bæþe mega ek nióta batnaþar yþvars oc yþr laþe mis-
 35 cunsaþr drótten i himnescar vister þer er hans viner hafa qn enda⁹⁾.

¹⁾ Läs 'lytes.' ²⁾ Ett i skr. öfver det andra e. ³⁾ Hds. 'stoþlaſom.' ⁴⁾ k
 öfverskr. ⁵⁾ Läs 'snuasc.' ⁶⁾ Det ena r öfverskr. ⁷⁾ I hds. är något raderadt.
 Möjligent har där stått en, hvilket ger bättre mening. ⁸⁾ Skrifvet i kanten med
 häänvisningstecken. ⁹⁾ da öfverskr.

Circumcisio domini. Attadagr ¹⁾.

Lucas guþspiallamapr skýrer fóm orþom helga minning þessar hotípar. en etke ér hon þa mine i himnescum tóenom en ápr. At skýrpom drottenlegom burþ. þess fagnaþe feórþo fram englarner macklefom ²⁾ lófom dýrparenar. hirþarner helldo góþfýsse ³⁾ syn. ⁵ aller vndroposc ⁴⁾ þeir er heýrþo. vér holldom oc sem guþ gefr oss vitsmone til. Pesse ero guþspiallz orþen. Sípan er fylderro ^{26b} átta dagar qvap hann at umb || snipesc sveínen þa var hann kallaþr iesus. sem engellen baþ hann heíta fyr en hann være geten. þessero gæfogleger fagnaþer þessar típar. sem póll postole seger. ¹⁰ þa er kom fylling típarenar sende guþ svn sin orþen af kono oc vnder lögom. at hann leýste þa er vnder lögom vóro. ok vér yrþem at óskmogom. Af mikille skipon milldenar sende guþ faþer eíngeten sun sin til lausnar mankynsess ⁵⁾ en eige engla. þan móttom vér eige siá i guþdóme sínom. þa fek hann þat ráp til at láta hann ¹⁵ hafa mandóm þan er allrar óstyrçpar kende. oc være at ollo sem aþrer men hafa þess er synþa laúst er. þan likama tók hann af hollde móþor sinar. Var sípan fullr guþdómr i þeim likama. En at guþ leidde oss til hlýþne þui sende hann svn sin i heimen. oc lét vera vnder lögom. eige afþui at hann være skyldr til æþrom ²⁰ at hlýpa. heldr at hann stydde þa af sine várkvñ er eige móttó bera strong atqveþe lagana. oc hann gerþe sér at óskmogom. þa er hann leýste ór þreldóme laognálsens. En þó at hann teóke skurþarskírnena sem boþet vas. þa var hans holld þó ⁶⁾ synþa laúst. tók hann þa hlute á sic sem synþger men hafa sér til lécen- ²⁵ ingar. bæþe scurþar skírn oc vatskírn. þat vil ec yþr vita láta at slíct fullting veitte skurþan ⁷⁾ skírn igeðn vphafs synþ sem vatskírn. en enge mátte komasc til himna ríkis fyrer písl domini þóat góþer men biþe í sálle hvilþ abrahams faþms himinrikis fagnaþar efter daupan. Sa er nu sæger ógorlega oc heílsamlega ³⁰ at enge ma ná guþs návisto oskíþper ⁸⁾. Hann málte sva fyr at fyr farase mönðe sa mapr. er eige tóke scurþar skírn. oc fórþr yr sveit heilagra manna nema honom være borget af heílsamlegre léeningo. Hvörtveggia skírn var til þess sett at taka af ena fyrsto synþ. Aldrege miste verolden guþs vmbhygio. þeir er guþe likoþo ³⁵ fra uphafe heíms af æþrom þiþóþom til scurþar skírnarenar ⁹⁾ eþa

¹⁾ Skr. med rubrer i 15 árh. ²⁾ För 'maklegom.' ³⁾ Läs 'góþfýse.' Det ena s öfverskr. ⁴⁾ s öfverskr. ⁵⁾ Läs 'mankyns.' ⁶⁾ Öfverskr. ⁷⁾ Läs 'skurþar.' ⁸⁾ Läs 'oskíþr.' ⁹⁾ Läs 'scurþarskírnarenar.'

efster. leýsto sik af bændom enar fyrsto synþar eþa seþpar meþ fórnem eþa fálo ander sínar oc sína manna a hende scapera sínom i eínomsaman erafste trúnar. þuiat enge likar guþe trýlæss. en retlátr liver af trvne. En guþs sunr hafþe af adám eþle holdz-
 5 ens en enga saúrgon synþarenar. oc sa er geten es af helgom anda¹⁾ oc boren fra mario meyio. hvárregrar þurfti hann skírnar. þa tók hann scurþarskírn af frændom a enom atta dege burþarens. en a eno þrettogonda áre aldrsens skírp²⁾ af iohanne. Lét hann oc fórner fyr sér a enom þriþia dege ens fiórþategar heþan fra.
 10 þat gerþe hann at fornre venio er hann tók nafn sitt a enom átta dege efster burþ sin. Abraham tóe fyrstr scurþarskírn. oc vas þaþan fra kallaþr || abraham. en apr abram oc kona hans sará 27a en áþr sarai. Sáll petar postole baþ efster soro gera konor þær er hann vilde leípa til litillétes oc hreinlífis oc hófseme. Svasem
 15 sará qvæþ hann hlyðde abrahe buanda sínom. oc kallape hann dróttin sin. Henar deótr eroþer ef vel gereþer. Aller þeir er guþs viner voro forþom. varo ei kender viþ tru abraaams.³⁾ en nu ero aller réttruþer kender viþ crist siálfan. oc kallaþer cristner men. Ecke er nafn þat er hialpvænlect⁴⁾ se nu anat en þetta.
 20 Engellen þýdde iesu nafn þa er hann málte sva. siálfir mon hann heilan gera lýþ sin af synþom peira. Oc óifanlega trúm ver oc vettom. þuiat sa er gróþer af synþom. sialfr mon hann⁵⁾ oss fira oc⁶⁾ píslom þeim er verþa fyrer synþernar. sem david mélte. Sa er líenar ollum ranglétom yþrom sa mon gróþa allar sótter yþrar.
 25 þa ero gróddar sótter órar at eilifo er kómr en efste dagr. Sia er sáon oc fyll umbscorning ór. þa er vér erom skilper viþ aoll meín andar oc likama a domsdege. oc epter dómen gaongom ver í holl guþs at sia eilífega andlet scapera várs. oc mælom davíþs orþom viþ goþ. Sleitz þu báond ór drotten. nu monom ver lofa
 30 þie. þa tiþ himnescrar ingaongo merker siá en átte dagr. Sex ero aldrar heims pessa. nu es þat naupsyn at men nýte ser veittar stunder. oc vine sér til eilifrar hvíldar i heimenom. En siaýnde alldr er paradísar vist til dómsdags. En átte aldr er siálfir upriso dagr meþ eilifre sáelo. þa er góþre aond er eige meín at
 35 likama sínom. þuiat þau ero þa samþyck. oc ero a valt hia scapera sínom. Til slícs fagnapar scylde hverr maþr langa. oc of þat qn ala at eige miste hann. taká sem brápast lœningar sára sína ef

¹⁾ Hds. 'anda helgom' med omflyttningstecken. ²⁾ Läs 'skírn.' ³⁾ Läs 'abra-hams.' ⁴⁾ Det första l överskr. ⁵⁾ Orden 'mon hann' skrifna i kanten med 40 hänvisningstecken. ⁶⁾ Öfverskr.

hann veiter sér. oc þyrra sem bæzt¹⁾ scriptar vmbændonum. oc anýia eige sóren meþan ænor ero eige greódd. Eige scolom ver forna scurþar skírn taka. heldr þa sem pöll kende; Hreínsom ver oss qvap hann af allre saúrgon holz oc anda. oc álgørðum geótzkona i guþs hræzlo. Allra vitsmuna vára scolom vér skírn taka bæpe 5 aúgna. heýrnar oc mál. hilmungar. oc keneseme. Sa er fyr sýnar sakar þyþese konona. þa er óskírp sýn hans. oc þarf *hann* at taka scurþar skírn sýnarenar oc af²⁾ at snípa þarfleysona. þeir þurfo scurþar skírn eyrnana. er þat er þeit at heýra er þeim er meín at. en þeir forþasc gopar fyrer tolor. þeirro oc skírnar láser i 10 tungo oc í hóndom. er mæla sér til þurftar eþa æþrom. eþa ero meínsamer i verkom. láta blíplega oc hygia flátt. Peir verþa mart af at snípa. oc er þeim naupsyn at taka scurþar skírn sína vamma.

27b þeir er eta oc drecka of þurft fram. þurfo en at||georþar of þau vaomm sín sem ænor. oc hreinsa en i aftekio oc aflate oc taka 15 sva scurþarskírn. Hilming þurfo þeir at hreinsa er þef oc angga³⁾ hafa sér til ynþess oc synþa auca. Gængor þurfo þeir at hreinsa er rasa at qþro oráþe er anat líþr. oc snuasc scolo þeir a guþs boþorþa stíg. þeir sýna sik þerfelega scurþarskírn tekst hafa allra hluta er varþveita hiarta sitt i góþom hlutom. oc snua augom 20 sínom fra hégóma. byrgia eýro sín viþ illri heyrn. bergia oc siá hve hyr drótten es. oc hve sáll sa es er þar hever vón sína er *hann* es. láta hvártke mæla laost ne lyge tungo sýna.⁴⁾ sýsla þat Þitt⁵⁾ er gagn er at meþ hóndom sér. ganga oc til rétra hluta fótum sínom. Slika scurþar skírn scyldom vér hverndag taka. 25 mœndom verþa⁶⁾ nióta mega nafnens⁷⁾ þess er vár drótten á er *hann* heiter greopare. þuiat erom vér grødder er soll synþa meín éro af oss teken. þat veite oss guþ oc vár dróttein sa er liver oc riker meþ faþor oc helgom anda guþ of allar alder.

Apparicio domini.

30

Sva seger Matheus postole oc guþspialla skáld at guþ oc vár drotten iesus cristr var boren i bépleemborg a ðogom herodis konungs. En þa qvomo austr vegs konungar til iorsala. oc spurþo

¹⁾ t öfverskr. af en senare hand. ²⁾ a och f sammanslingrade. ³⁾ Läs 'anga.' ⁴⁾ För 'sina.' ⁵⁾ i öfverskr. ⁶⁾ Läs 'ver þa.' ⁷⁾ Läs 'nafnens.'

herodes konung hvar boren meonde vera konungr gyþinga. Sóm vér stiorno hans i austre oc fórom, af þui at gæfga hann. Herodes varþ hrygr viþ oc allt fóle hans meþ honom. Samnaþe saman ællom hofþingiom kenemanna oc ritmonnom. fráte¹⁾ þa sípan hvar
 5 cristr mœnde berasc. En þeir ságþo honom. J bepleémsborg a gyþinga lande. þuiat sva mælte spamaþren. þu bepleém²⁾ iorþ gyþinga. meþ ællo eige ertu lítil i hofþingiom gyþinga. þuiat sa ertoge³⁾ mon af þer koma er stýra mon israel þioho⁴⁾ þa heimte herodes konungana til mál sít sik a laún. grefr at sípan vand-
 10 virclegra hue nér þeir see stiornona. Sende þa sípan til beplems borgar. baþ þa vandlega fráte⁵⁾ at sveinenom. En ef ér fineþ hann. þa segeþer mér. oc vil ec fina hann oc gæfga hann. Nu fara þeir. oc só þegar stiornona es þeir qvomo ýr borgene en þeir só hana eige meþan þeir voro meþ herode. Af þuiat slocnar liós
 15 trúnar fyr hveriom er gleópe gerer oc snýsc til fianda. en þa er hann fremr góþa hlute oc hverfr til guþs. þa kyenar fyrer honom liós miscunar. Stiárnar fór fyrer þeim unz hon kom yver þat hús er sveinen var í. þeir fognobo mioc es þeir só hana. Ganga sípan i húset in. hitta þar sveinen oc móþor hans marío. Falla
 20 til iarþar oc lutu honom. Feorþo honom sípan góþar gørsemar. þat var gyll oc reykelse. oc mirra. En þá er þeir áetloþo afstr at hverfa til fundar viþ herodem. þa vitraþesc engell guþs þeim í dráme. oc baþ þa aþra leíp afstr hverfa en hitta eige herodem. || 28a

Svasem ér heyrþop. góþ systkin. i goþzspialleno sagt at⁶⁾ iarþar
 25 konungren hræþdesc þa er himins konungren var boren. af þuiat litils þycker verþ heims⁷⁾ tígmen. þa er uplyesc himnese héþ. En þess er oss leitanda. hvat helzt se þat er engell vitraþesc a gyþingalande féhirþom at børnom lausnera orom. en stiarna en eige engell leidde vísenda men or austrvege at gæfga hann. þat var
 30 rétt at spakr engell boþape guþ boren spokom gyþingom. en heipnær austrvegs konungar specbar lauser. i þeim hlutom er til guþs qvomo. voro eige leidder fyr raddar sakar epa keninga til guþs. heldr fyr töen. þuiat gyþingom voro spár gefnar svasem trvlegom en heipnom monnom tóen svasem ótrúm. En merkianda er oss at
 35 postolar kendo þeim enom somom heipnom þiþom lausnera várn þa er hann var algors aldrs oc þan en lítlar svein oc eige en melanda fyr aldrs sakar boþape stella heipnom þiþom. þat beiddre hótr skynsemennar. at mælanda drotten⁸⁾ kynðe oss meþand kenerar.

¹⁾ D. v. s. frétti. ²⁾ Tillägg i. ³⁾ För 'hertoge.' ⁴⁾ i o öfverskr. ⁵⁾ Jfr 40 not ¹⁾. ⁶⁾ at bör utgå. ⁷⁾ Hds. 'heimS.' ⁸⁾ För 'drotten.'

en meðan *hann* var mál lauss at likams aldrei þá boþóho *hann* dumbar hofópskepnor. En oss er þeckianda í aðlum tócnom þeim er sýnd ero bæpe at bornom drótne oc deyianda. Hve mikil illza hever veret í hiortom neqverra gyþinga er hvártke kendosc þeir viþ gvp fyr spár ne fyr iarteiner. þuiat allar hofópskepnor vóttóho komet hafa scapera síñ. J þuí kendo himnarner gup. er þeir sendio¹⁾ stiornona. Hafet kende *hann*. þuiat þat spratt eige vndan fótum hans þá er *hann* geck yver þat. Jorþen kende *hann*. þuiat hon skalf at honom deyianda. Sólen kende *hann*. þuiat hon gerþe eige skína. Steínar kendo *hann*. þuiat þeir sprungo a tíþ daúþa hans. Helvíté kende *hann*. þuiat þat varþ aftr at selia þa daupá men es þat helt áþr. En þóat allar hofópskepnor váttape *hann* gup vera. þa villdo qllvnngis²⁾ eige hiorto ótrúra gyþinga trúua *hann* gup vera. oc harþare steinom villdo þau eige kliúfasc til ipronar. oc vilia eige íáta þeim er allar skepnor skilia gup vera. þeim vas þat til auka fyrdómingar sinar. es þeir fyr lito þan boren es þeir vissó micklo fyr at boren mœnde verþa. oc hvar *hann* meondu boren vera. þuiat þeir scýrþo staþ burþar hans þá er þeir voro spurþer af herode. þuiat þeir vissó af rœcsemþ ritningar. oc bóro vitnen at beþlém mœnde vegsamasc af burþ hans. at siálfir frolleícer þeira. yrþe þeim til fyrdeomingar en oss til tønapar. þa mercþe isaac þa er *hann* bletsþe iacob son sin. sa er bæþe³⁾ var óskygn oc spánude. eige sa *hann* son sin hia sér en þó sagþe *hann* mart fyr of *hann*. sem sípan fór. þuiat gyþingar

28b fuller || af spálegom anda oc blinder kendosc eige viþ gup þa er *hann* var hiá þeim. þoat þeir visse til qvomo hans. en herodes snøresc til slógra bragþa þa er *hann* visse burþ conungs vár. at eige réntesc *hann* iarplego ríki. þui baþ *hann* sér segia hvar sveinen være oc lezk gofga *hann* skylldo. at *hann* mætte yver *hann* stíga ef *hann* fynde *hann*. En hvat má manz illiska í gegn gups ráþe. sva seger ritningen. Eige er specp oc eige er ráþ a móte guþe. Stiarnan leidde austrvegs komunga oc fundo boren drötten fórþo þeir forner. oc á voro þeir minter at eige skyldde þeir fara til herodes. Oc sva verþr at herodes ma eige fina iesum þóat *hann* leite. þeir merkia *hann* er ver gera en yver þycker at sia. láta sem gup virþi þeir en þó meta þeir sin vilia framasc. ⁴⁾ þeir fina gup alldrege. konungar fórþo goll. reykelse oc mirro. Goll hófer konunge. en reykelse guþe. en mirra daupom likomom. J

¹⁾ Läs 'sendo.' ²⁾ För 'qllvnngis.' ³⁾ b öfverskr. ⁴⁾ Läs 'framast.'

golleno trua þeir hann konung. en gub sana þeir hann i reyk-
 elseno. en man dauplegan i mirrone. þeirro neqverer er hann trua
 gub vera. en eige trua þeir hann hørvetna riki hafa. þeir feóra
 honom reykelse en eige vilia þeir fóra honom goll. þeirro svmer
 5 er hann etla konung. en neita hann gub vera. þeir fóra honom goll
 en eige reykelse. þeirro en er bæpe iata hann gub oc konung. en
 þeir trua eige. at hann hafe mandóm teken. þeir feóra honom
 bæipe¹⁾ goll oc reykelse. en eige mirro. Nu láta þeir aller necqv-
 ers at vant of piónkon viþ gub. Eige scolom vér sva gera. Vér
 10 scolom goll feóra²⁾ bornom drótne orom. en þa feórom³⁾ honom
 goll. ef ver iáttom hann horvetna rikia. þa fórom ver honom
 reykelse. at ver truem þan gub fyrer típer er manzeple tók fra
 mario. þa feórom ver honom miro. ef ver truum þan dauplegan
 í oro holld. er ópinelegr es i sínom gupdóme. Hafa fórnernar
 15 aþra skilning. Specþ merkese i golleno. at þui er salomón sagþe.
 Girneleg gørseme huilisc í mune spax manz. En í reykelse skýresc
 bónar craftr. at þui er david sagþe. Greípesc qvaphann beón
 míni svarem reykelse i auglite þíno. fyr mirrona merkese daupleícr
 holzens. þa feórom ver goll bornom konunge. ef ver skínom i arglite
 20 hans af biartleíc yverlegrar specþar. Reykelse fórom ver honom.
 ef ver brenom i hiartano hugreningar holzens fyr helgar beoner.
 at ver mættem vel hilma fyr guþe i góþom verkum eþa sípom.
 Mirro feorom vér. ef vér deypom lósto holzens fir bibende.⁴⁾ þat
 georer mirra. at dætt holld fúnar eige. þa funar daut hold er
 25 dauplegr likame liver viþ munoplífe. svarem spamaþern⁵⁾ sagþe.
 Funopo kyqvende i saure sínom. er holleger men || látat⁶⁾ lífet í 29a
 saurlifeno. þa feórom ver miro goþe er ver kostgéfom at varþeíta
 dauplegan likama varn fra leipendom munolífes⁷⁾ fyr bindende.
 Mikit naqvat benda fyr aoss austrsvegs⁸⁾ konungar i þuí es þeir
 30 fóro aþra goto heím til heraþa sina. J þuí er þeir voro⁹⁾ aminter.
 sýna þeir oss huat vér scolom gera. Heraþ várt er paradis. en þó
 er oss banat at fara ena sámo goto afstr alz vér kendum iesum.
 Fra heraþe óro hurfom vér fyr metnafar sakar oc óhlýþne. fylgbom
 heims¹⁰⁾ hlutom. bergþom¹¹⁾ banapre feózlo. nú má eige þaneg
 35 pangat komasc. heldr megom ver pangat komasc. fyr grát oc
 hlýþne oc hofnon heimsens. oc stopvande beíþne holzens. Aþra¹²⁾
 40

1) Läs 'þeþe.' 2) Läs 'feóra.' 3) Tillägg ver. 4) Läs 'fyr bindende.' 5) För
 'spamaþern.' 6) Läs 'láta.' 7) Läs 'munoplífes.' 8) För 'austrsvegs.' 9) I hds.
 står 'geora,' men där öfver 'voro' såsom rättelse. 10) Hds. 'heimS.' 11) g och þ
 40 sammanslingrade. 12) a öfverskr.

gjoto fórom vér til heraps várs. þa er ver seokiom fyr sút oc sorg til pess. en vér hurfom a braut fyr efster life. þajan af er naupsyn. *gop systken.* at avalt sém vér ótta fuller. Setiom vér fyr hugskoz augo oss anmarka óra oc þar meþ ógn dóma dags. Virþom vér hué striþr domanden keomr sa er ógnar dómenom oc leýnese 5 *hann.* syner *hann* ógner synþgom monnom oc bíþr. Af þui frestar *hann* qvomone at síþr fine *hann* þa er *hann* fyr dóme. Nu ef ver pínom siálver oss í tórom fyrer anmarkana. þa wíkx¹⁾ domanden til hógvéres. Enge blecne tæle oss. enge hégomleg gleþe syqve oss. Nalégr es domanden sa er sva mælte. O hosson yþr er 10 hleep.²⁾ þuiat er monop sýta oc grata. Sva mæler oc salomón. Hlátr vírdaek villo. oc sagþa ee fagnapenom. huat telesk þu at ónýto. oc en meðer *hann* sva. hlátr mon arme³⁾ blandaðc oc grátr mon prýngva ena hefst⁴⁾ hlute fagnapar. oc en sagþe *hann*. hiarta spacra manna heldr hrygþ. en heímscra manna hiarta 15 hever gleþe. Vggom vér boþorþ guþs oc holdom vér þa sanlega hotip guþs. þeck fórn er guþe meinlete manz i gegn synþom. at þu er sagþe david conungr. Fórn es guþe píndr ande qvaþ *hann*. Synþer órar líþnar ero afmápar i skírn. oc þopþoro gerom ver margar efster skírnena. en eige megom vér þvase ofstar i vatne skírnar- 20 enar. Nu afþuí at ver saurgom líf vårt epter skírn óra. þa scolom vér skira hugscot ór i tórom. at ver megem sókia herap vårt aþra gjoto. A pessom dege gørþe vårt drótten vin ór vatne at brullaue. En þa georom ver vín ór vatne er ver snúm góþre heíms venio til guþs astar. A pessom dege lét vårt drótten iohan 25 baptista skíra sik í iordon. til pess at *hann* helgape aðl votn sva at til skírnar være hæf hvarge er men ero⁶⁾ skírþer i heimenom.

29b A pessom dege sadde vårt drotten fim þusunder karla || oc var mart qvena oc barna. a fim braupleifom. til slíx ávaxtar færer guþ drotten hotvetna pess er ver górom fyr *hans* sakar. Nu 30 megom ver. *Gop systken.* of skilia hve holeitliga⁵⁾ almáttigr guþ hever prýðan dag þena oc margfaldlega. oc hve *hann* létr faognop koma a fognop ofan. fyr skommo heldom ver burþar tíþ drottens várs. en nu holdom ver lýsingar tíþ guþdóms *hans*. meþ margfaldom stórmerkiom. Sa en same þriþr i nafne oc eín i goddóme laþe 35 oss bliþlega sín börn þá er ver kómom fyr dómtstól *hans*. oc biþe oss þá til ǫivistar meþ sér at vera i dýrp himinrikiss.:

¹⁾ x öfverskr. ²⁾ h öfverskr. ³⁾ Läs 'harme.' ⁴⁾ Läs 'efsto.' ⁵⁾ Öfver 'ero' står 'vere' ss. rättelse. ⁶⁾ Det första i öfverskr.

IN capite ieiunij.

Fyrst allra hluta ero hveriom manne. þrír nauþsynlegster. Trua oc vón oc óst. Trua at hann true a guþ fæþor almátkan oc sun oc anda helgan. priár greiner oc eitt vellde. vón at hann vætte 5 eilifra æmbona. Óst at hann se fullr af elsko guþs oc nægns.¹⁾ þuiat aller helgomse ver i skírn sunar guþs at ver sém bréopr andlega i óst crists. Vna scolom ver i elasco guþs oc nógns¹⁾ at hann se avallt staþfastr meþ oss. þuiat sva sagþe ioan at guþ være ósten. oc sa er vner i óstene i Guþe vner oc guþ i honom. 10 Sex ero nauþsynleger hluter heilagre cristnene. sípseme. oc allra hellst a þessom dögum. Jatning. scrifstar ganga meþ ipron. vokor. fóstor. beoner. oc ólmóso geóþe. Jatning er gørandé af synpom. þær er fremiase i hugreningo eþa i male eþa í verke. Atta ero hofoplester þeir er²⁾ eige ma aþvellega alla forþasc. Fyrst er 15 taleb matvise at fylle qvíþarens. Anar lœstr er hordómr. Þripe torvælde hugar. Fiðrþe er agirne. Fimte hegómleg dyrþ. Sætte qvnd. Siaúnde reípe. Átte skeiton oc dramblæte. su er drotning allra illra hluta. Fyr henar sacar fell af himne dásamleg skepna englana. þa er mapr gengr til scripta. þa scal vandvirclegra at 20 grafa meþ hveriom hætte eþa af hveriom atburþ hann hever framet þat er hann telr sic gort hafa. scal sípan biópa honom script at þui er hann hever til gort eþa hann er til feorr. Fýsa at hann sége til rangra hugreninga oc onytra orþa svarem til verka. Nu er hann sva fafróþr eþa óðiarfr í scripta gongone. þa scal ken- 25 emaþren ina fyrer honom huat andmarkar ó eþa gleóper. en hann verþr viþ at ganga ef hann hever slíct sótt. Guþ fysesc iátningar várrar at hann hafe recta³⁾ soc til þess at varkyna. Játning gróþer oc hreinsar oc gefr líen anmorkom. Oll vón líenarenar stendr saman í iáthingone. Scriptarganga er miscunar verk oc 30 hiólp siúra mama. Eínga leening er hon aðflom órom meþ ipron. er eige megom anan veg hiálpase. nema ver iátem synpom órom. þaþan af sagþe salomon fra iátningo synþana. Eige mon hiálpase sa er fetr synþer sínar. En || sa er iater oc fyr lætr þárr⁴⁾ mon 30a fa miscun. Jatningo fylger ipron oc at halda scripter þær er 35 boþnar ró. Of hana róþer gróþeren í guþspialle. Jþron gørep er. þuiat nolgasc rike himna. oc maclega avoxto ipranar. Maclegr avoxtr ipronar er at grata líþnar synþer oc gera eige sípan enar

¹⁾ För 'nægns.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Läs 'réttा.' ⁴⁾ För 'þárr.'

sæmo. Svasem ritningen sagþe. Bipec þic at eige legger þu syn¹⁾ a synþ ofan²⁾. En mælte dominus fyr isaiam spaman. þvaæzc ér oc vesep hreiner. þvesc oc er eige hrein sa er grétr þat er hann misgerþe. en þó gerer hann iafnt sem áþr. þat er óss vitanda at su er særn ípron er geresc af leipende afgerþana. Són ípron 5 dómesc eige at vетra tælo. heldr beisclé³⁾ hugarens. þuiat gúp heimter eige iammioc lengþ típaraenar⁴⁾ sem hann virþer hue mikill hreinleir geresc i hiarta iprandans. þóat maþr viti sik synþgan vera. þa scal hann þo ifa⁵⁾ laust vëtta sér líenar af miscun gúps. Gúp⁶⁾ miscun mon biarga þeim er íprasc synþa 10 sина i pesse verøllo. Scriptene eigo⁷⁾ vokor at fylgia. þuiat þér hefia hug manz fra iorþo til himins. þapan af heover oss at vaka. sem ysaias sagþe. A nottene vaker ande min til þín dominus. þuiat liós ero boþorn⁸⁾ þín a iorþo. En mæler david. A miþre nött reísek upp at iata þer yver dóma retlétes bragþa þina. 15 Siálfri iesus⁹⁾ eggiaþe sína faronauta¹⁰⁾ til vocunar. þa er hann talþe sæla þa þræla. er hann fynðe vakendr þa er hann keomr. Sat sege ec yþr at hann mon setia þa yver alla góþa hlute sina. Elska ec mik elskendr qvæþ dominus. oc fina mono mic þeir er snimma vaka til mín. vakeþer þuiat eige vitopér hue nær drotten 20 mon koma. síp eþa snima¹¹⁾ eþa a miþre nött. at eige fine hann yþr sofendr þa er hann keomr. En at eige ætlape¹²⁾ men postolom einom þetta boþet. þa lét¹³⁾ þat fylgia. þat er yþr segeec. ollom segeec vakeþér. þat fylgþe oc at eige kende hann¹⁴⁾ vokornar¹⁵⁾ orþom at eins. heldr styrce ham þær meþ síno dème. 25 Sva er sagt i guþspialle at iesus vacþe nætr i gognom a bñnom. Vakanda er ollom trufaostom. þuiat góþfýse vacnana er venia allra heilagra. þuiat þeir vito at eige keomr til enskess at vaka of neðr til bñna. þuiat drotten hét vegsemþ yokondom. Næst þessom hlutom fylgia fostor. of þær reóþer loflega isidorus. Fasta es heilagr 30 hlutr. himneset vere. dyr himna ríkiss. hóttr o orpenar veraldar. samtengesc guþe er eilaglega¹⁶⁾ gerer firrisc heimenom. oc geresc andleg¹⁷⁾. Fyr þessa fosto falla niþr lester en holldet lægesc. en sigrasc rauner diofols. Augustinus seger. Fasta hrein þiggr tóen

¹⁾ Läs 'synþ.' ²⁾ Hds. 'hofan' med punkt under h. ³⁾ Läs 'beiscleic.' 35 Det första c öfverskr. ⁴⁾ Läs 'típaraenar.' ⁵⁾ Skr. i kanten med hänvisnings-tecken. ⁶⁾ Läs 'Gúp.' ⁷⁾ i öfverskr. ⁸⁾ Läs 'boþorþ.' ⁹⁾ Öfverskr. ¹⁰⁾ Hds. 'fauronauta.' ¹¹⁾ n öfverskr. ¹²⁾ Läs 'ætlape.' ¹³⁾ Tillägg *hann*. ¹⁴⁾ Hds. 'hann kende' med omflyttningstecken. ¹⁵⁾ Det första r öfverskr. ¹⁶⁾ Läs 'heilaglega.' ¹⁷⁾ Läs 'andlegr.'

oc keyrer laosto a bræt en lyser ondena. *Jeronimus* mæler. Fastan hirter likamaN stóþvar löstona. en veor crafsta. Fæstor ero styrk screyte || i gegn raunom andscota. Skiött stígasc Lester yver fyr **30b** bindende. Mikit ma fasta. Lýpr niniútar¹⁾ borgar fastape .vj.
 5 deógr. en fyr þat oþlaþesc hann miscun gups oc fyrer gefning synþa sína. Lýpr gups²⁾ fastape fyr en hann æte páskalamb. Fyr þat oþlaþesc hann at lípa of hafet ráþa þurrum fótum oc at siá ovini sína drecpa í sæ. Moisés fastape i eyþe more oc mæler gup víþ hann. Dauid fastape epter synþ sína. oc var afþui fyr
 10 gefen. Sem hann sagðe. Légþa ec aond mína í fósto. Cristr fastape .xl. daga. oc .xl. nætr. fyr þat sté ham yver andscota oc pionopo honom englar gups. Petrus fastape. afþui leýste gups enngell³⁾ hann ýr myrqvastofo. Joan postole fastape oc sagðe af þui engell gups honom tæcen. Póll fastape var hann afþui greódr
 15 af blindleíc oc tök skírn. *Jeronimus* sagðe. Meðan adam át eige þa var ham i paradis. En þa er hann át. var hann reken a braut þaþan. Góp er fasta. Góp systken. ef hon er meþ stillingo frameþ. þuiat þat er allt hiálpvénlect er stillt es. en huatke es vanstillingen fylger þa er háskasamlect. Sicut akafleet regn verþr at meíne.
 20 þat er þo es stundom allnáþsynlect til árs ef þat er skaplega mikit. *Jeronimus* sagðe. Sé þer hversdagleg fasta þo at þu matesc. þat er sva at skilia. at maþr⁴⁾ matesc hverndag oc aldrege sem fýser. peckiarro guþe fæstor meþ gópon vercom. þuiat su er algør fasta er líþ til himins meþ olmoso góþe oc bónom. oc kómr fyr hósete
 25 ens hæsta gups. þa eigo beóner at fylgia. of þer réþer isidorus. Af bónom hreinsome ver. af boka lestre læromic ver. Mikit ma víþ gup ofstleg bón at þui er póll seger. Ofstleg bón heilags manz orkar myclo víþ gup. Baþ moises oc sneore hann reípe gups fra lyþnom. Baþ helias at eige rignde a iorpena. oc varþ⁵⁾
 30 .vij. missere. þa baþ hann en at rigna skylld. oc gaf þa himinen scúr. en iorþen avoxt sin. Baþ ionás í hvals qviþi oc barg gup honom. Baþ daniel í gróf ena ó orgo dýra. oc komsc hann þaþan. Baþ helisevs heliam at hann táké tvefaldan anda hans. Baþ ezechias í sótt sine oc vetti⁶⁾ gup honom .xv. ór lengr at lifa. Sa
 35 er meþ guþe vill vera þa scal hann ofst bipiase fyrer oc ofst a beócer sia. þa er ver bipiomsc fyrer. þa mélom ver víþ gup. þa er ver lesom. þa mæler gup víþ oss. þa scolom ver en⁷⁾ legia hug a olmoso góþe. þat er fylling oc algørve góþra verka. Hana lofar

¹⁾ Läs 'niniúta.' ²⁾ Hds. 'gups.' ³⁾ Läs 'engell.' ⁴⁾ Hds. har runan Y.

40 ⁵⁾ Må hända bör tilläggas eige regn. ⁶⁾ Läs 'veitti.' ⁷⁾ Öfverskr.

augustinus. Olmoso góþe er heilagr hlutr. oc mon láta sin þíón
 guþe nalægian. oc mon leysa synþer. oc margfaldar þat lífs daga
31a manz. tígnar hugskotet. oc hreinsar alla || hlute. leyser af daúpa
 oc fra písl. samtenger englom. en skilr fra diofdom. hlifskioldr
 aðdone en brautrening andscota. laþar heim engla til fulltings. 5
 Jeronimus sagþe. Olmosogóþe oc armvítke flýgr i gognom heimen.
 oc fer fyrer gefandan. knýr dyr himna ríkis. oc veor engellen¹⁾
 a mótt sér. kallar hon guþ til umbhygio viþ sin fóronaut. Orí-
 genis prestr²⁾ sagþe sva. Olmosogóþe a eibreíscó. þyþesc verc
 guþs míns. þat nafn sýner at varkunlátt er heldr guþlect en 10
 manlect. þriú ero kyn olmoso góþess. eitt likamlect³⁾ at gefa
 þurfarmannom þat es þu mátt. Onor andleg. at fyrgefa sakar eþa
 meíngerþer þeim er honom geresc fiándmaþr. En þriþia at beota
 fyr synþgom monnom. oc leípa þa fra illo til góþs. þessa hlute
 veite oss siálfir grépare heimsens sa er meþ fóþor oc syni oc 15
 helgom anda liver oc oc⁴⁾ riker of allar alder.

In cena domini.

Sva seger ioan guþspiallamapr at a pessom aptne reis vár dominus
 vndan borþe oc lagþe skickio af sér oc gyrdde⁵⁾ sic líndúke⁶⁾
 oc tók at þua feótr læresveina sina. Hveria undanférsló megom 20
 vér hafa góþ sýstkin drams várs. er öngva umbhygio nenom at
 veíta þeim er ver metom litils. en alz dominus þó fótr þræla sina.
 Jlla þigr sa miklar virþingiar⁷⁾ eþa mórg hogende⁸⁾ er guþ
 hever honom veitt. ef hann þyckesc þa oskylldre at mynda epter
 litelláte guþs at hann se mikils virdr⁹⁾. Nu alz ver vitom ogorva 25
 hver mikla virþing a at hafa eþa lítla. þa er þat áskalausara¹⁰⁾
 at geta ens betra til of þat alt er leýnt es. Mistekia sv mon oss
 eige at meíne verþa þót ver etlem þan gópan er vandr es. oc
 veítem þeim miscun. En þat er ofgeígr ef ver leggiom óvirþingar
 dóm a góþa men. oc veitom þeim önga mensco. eþa meþ mikille 30
 óþeep þat er vér veitom. Sva seger oss augustinus episcopus at

¹⁾ Läs 'engeleñ.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Man väntade snarare ein likamleg. ⁴⁾ 'oc'
 felaktigt upprepadt. ⁵⁾ Läs 'gyrþe.' ⁶⁾ lin öfverskr. ⁷⁾ För 'virþingar.' ⁸⁾ För
 'hoegende.' ⁹⁾ Jfr sid. 5 not. ¹⁰⁾ Läs 'háskalausara.'

su hefnd mænæ koma¹⁾ fyrer litning aúmra manna þeira er ver
 síom etke nema gott eítt. At þeir mone skilþer or sveít þeira a
 dóms dege. þa er þeir ero til sælo dómþer fyrer velþeget válepe
 sitt. þat mon meire skemp at bera oc torvellegre ófornoþr at biþa.
 5 þa er síngiárner pínase ipranar láser. oc þeir siá þa lípa i fullsælo
 himinrikiss dýrpar. Hræpomse vér brøþr er sáll petrus apostolus
 hræþdesc. þa er guþ málte viþ hann. ef ec þue eige fótr pína. þa
 mundu enge hlut hafa meþ mér. þvae hverr vár meþ litelléte fótr
 anars oc sva fatókra manna þeira er i várre sveit ero a þessom
 10 aptne.²⁾ at ver aþplemse at hafa sælo meþ þeim af guþs dóme.
 Lútom ver at fótum tætrogða meþ helgo litelléte. oc þóm saur af
 fótum þeira meþ hondom öss. þa monom³⁾ hreínsasc ander orar
 fyr trú oc litelléte bæþe af enom minom synþom oc enom meirom.
 Góþ systkin skamt eigom || ver nú til fagnapar tíþa. vesom nú 31b
 15 góper oc algorver syner cristnenar. oc costgáfom meþ guþs fult-
 inge svarem ver megom viþ þeire tíþ at buase. at eige georem
 ver þat ne eítt er grátz se fyrer vert. a þeire pasca tíþ fyr ostilling
 áts eþa dryos. þuiat þat verþr hætt ef maþr teer feótslo ramma
 meþ vanstillingo. epter mikla svengþ oc langar fóstor. at hann
 20 halde verr feótzlo sine. Pat fylger anat þesse vanþyrmslo at etke
 keyqver sva skiótt hug manz oc hold til munoplifes sem mag-
 fyllen⁴⁾. En etke vel ræþs⁵⁾ umb ef ver scolom a litilli stundo
 tyna þui er ver hofom samnat of alla langa fosto.⁶⁾ þat er rétt
 páskal hald at halda sipléte øollo ena sama sem of fosto oc viþsió
 25 synþa. En þa er þegar of sellífi ef oss er at neqve þá ohográþ-
 ara viþ oss. þat gruna ec at margr maþr. ætle sér sva skyllt
 sellífi of páscas at nér se etke under hue anat fer. - En sellífi er
 þat⁷⁾ eins rétt es þat er sva þeget. at maþr⁸⁾ langar at meir til guþs
 at hann reýne hue mielo betra es at hafa hógt en ohøgt. Pui
 30 er langafasta sett meþ margre méþingo. at ver séem at meír viþ
 þeim meínom er aldrege endasc. ef ver laengom til at fastan endesc.
 En pasca tíþ meþ sellífi⁹⁾ sett vísar oss til þess¹⁰⁾ fagnapar er
 ver skyldem etki til spara at vér næþem. þui scolom ver bæþe
 vera of páscas góper oc sáler at vér næþem þeim fagnapar epter
 35 upriso óra er góper men ero til lapáþer. Gefom þau dóme þeim
 er hia oss ero. bæþe i orþom oc i verkom er þeir gere vel er epter
 oss glíkia. Ef maþr gerer sva illa at men vito þeir er ostyrkeró.
 oc gera þeir af þui illa at þeir vito at peyge verþa þeir ein-

1) Tillägg fyrer. 2) t öfverskr. 3) Läs 'mono.' 4) D. v. s. 'magfyllen.' 5) Läs
 40 'ræþse.' 6) Öfverskr. 7) Läs 'þá.' 8) Hds. 9) Det ena l öfverskr. 10) Öfverskr.
 9

læiter.¹⁾ þa geldr *hann* hvarstveggia síns vercs oc þeira. En ef vér sýnom i góðom vercom. þat er vér kenom i helgom orþom. þa monom vér nióta báðe várrar geótsco oc hvers þeira er at neqve gerer þa betr. Þui treystómc ec at ér munop þat fyrer berasc at halda hreinlífi þui unz paska viko lípr. er ec átlac yþr haldet ⁵ hafa of alla langa fosto. Sva vilec oc at ér seþ hreiner i hiarta sem i licama. oc hygeþ hveriom manne vel. Megoper þa meþ ɔrygo hiarta ganga till guþs altera oc friolsom hug at taka holld hans oc blóþ. eige til afalz dóms. *heldr* til læcningar anda yþvara. Séþ nu vandvirker of yþvart ráþ pessa stund er til paska er. at ¹⁰ báðe mege þer hvílpar nióta fyr sacar hotíparenar. oc góþra ²⁾ verpleika yþra. Vér eigom svá a valt pessa tíþ olatlega gótzko at vina oc a bønom at vera sem þa at heimren étte eige lengr at standa. Mon þa verþa guþ fegen bornom sinom. oc vér honom. pess scolom ver guþ bipia er honom sé mest dyrþ i at veita oss. ¹⁵

32a en vér verþem farsælster af at piggia. at *hann* varþeite oss || dag oc nót oc hveria stund fra anare meðan vér erom i þessom heime. en epter anlát vårt láte *hann* engla sína leíþa ander órar i friþ oc i fognog ³⁾ paradísar. En þa er vér komom fyrer dómsstol a dómsdege. laþe *hann* oss blíplega sín born heím i himinrikis ²⁰ dyrþ ei oc ei meþ sér at vera.

Passio domini.

Alz nu nólgaſc píslar tíþ dróttens vårs iesu crisz þa byriar oss at auka i neqve meinlæte ór oc glikia i neqve efter meinlætom domini vårs es *hann* tóð fyr órar sakar. þuiat þa gerome ver ²⁵ verþer at fagna dyrþ hans oc ⁴⁾ upriso. ef vér holdom meþ litelléte oc polenmóþe mining píslar hans. Dominus sýnde oll deóme littellétes oc polenmóþes i pisl sine. þar es ver eigom epter at glikia ef ver viliom gerasc liper hans. Lítlo áþr dominus var være hondlaþr oc til píslar leídr. þa varþ *hann* hrygr oc mælte. Faper ³⁰ tacþu af mér píslar dryc þena ef þat ma verþa. En þo verþe vile þín en eige min. Jesus sýnde varkun viþ ostyrkia líþo sina. þa es *hann* ógladdesc fyrer písl sina. þuiat *hann* varkyner oss þót

¹⁾ Det andra i öfverskr. ²⁾ r öfverskr. ³⁾ Läs 'fognoþ.' ⁴⁾ Öfverskr.

hugr var hrygvesc. þa es ver verþom fyr sottom eþa helstríþom
 eþa scóþom. Rétt es manne at biþia ser hugonar¹⁾ i meinom eþa
 heilso. þuiat dominus baþ fþor taka af sér píslar dryc. En þess
 scolom ver minasc þa er ver biþiom oss likamlegrar heilso eþa
 5 hugonar at ver leitem vilia gþps i allre beón váre. þuiat hann
 veit geor en ver siálver hvers vér þurþom. oc vill oss þat gefa er
 ver þurþom helzt at hafa. Vakeþér oc biþep fyrer yþr qvap
 dominus mælte viþ lþresveina sína at eige kome pér i freistne.
 Af þessom orþom domini megom ver þat skilia at mikla hlif veita
 10 oss bþner oc vokor viþ allre freistne. þuiat þa megom vér standasc
 freistne. ef eige þreongver oss örðeþpar svefn. heldr verom ver
 vackrer. oc biþiom gþp fulltings i allar þurþter. Dominus let eige
 hefna sín ne veria síc þa es hann vas hondlaþr. oc bunden af
 gyþingom. heldr grðdde hann eyra prals eins er petrus hafþe af
 15 hogvet. Scammesc oc þa liótr ofstopre vár. oc hefneseme es ver
 gerom viþ ovine óra alt þat er ver megom. oc viliom þat mart
 gøra es ver megom eige. En dominus wár. es alt má gera þat
 es hann vill. hefnde²⁾ sin eige sialfr.³⁾ oc lét eige aþra hefna.
 heldr veítte hann góþgerneng ovinom sínom. oc greódder þan es
 20 særþ⁴⁾ vas. hverso megom vér verþa liper crists. ef vér georom
 oss aþra goto en hann geck fyrer. Christus sat þolenmóplega gyþ
 ingom baond oc bardaga. bixle oc hlátr. hopung oc lyge. at hann
 leýste oss ór synþa bændom oc fra qvolom helvites oc fra velom
 oc hlatre diofolsens. Sva scolom ver oc sitia þolenmóplega mein
 25 gerþer nóngom órom. til þess at þeir mege rettasc af várre þolen
 móþe. þa es gyþingiar⁵⁾ bþrao liúgvítne i gegn drotne órom. oc
 kolloþo hann fiolkungan eþa villo man. þa svaraþe hann þeim eige.
 oc lét dæma sik til daþa meþ þiðfom. Virþom ver goþer brþr
 hrerso⁶⁾ sundreit es || opolenmóþe ór viþ þolenmóþe cristz. vér 32b
 30 reipomse pót ver sém avitaþer of sanar sakar. oc liugom lýtom a
 anan a móte. en dominus svaraþe engo þa es loget var a hann. oc
 gerþe hann eige avita⁷⁾ ovine sína of sanar synþer þeira. at eige
 sýnde hann sik hefna meinmæla en veítta kenning. ver lótom oss
 eige sóma fyr ofstopa órom at pola rettan laga dóm af aþrom.
 35 heldr gefom ver rikismonnom fé til at þeir efle oss igeagn logom.
 en drotten vár lét ser sóma at sitia rangan dóm ovinom sínom.
 Vér holdom lenge hatr oc heíft i hiortom órom igeagn þeim es oss

¹⁾ Läss 'huggonar.' ²⁾ Hds. 'henfde' med omflyttningstecken för *n* och *f*.

³⁾ I öfverskr. ⁴⁾ Läss 'særþr.' ⁵⁾ Må hända bör rättas 'gyþingar.' ⁶⁾ Läss 40 'hverso.' ⁷⁾ Tillägg heldr.

sekia of sanar sakar. en dominus vår bap fyr ovinom sínom. þeim
 es hann dómþo saclausan til crosfestingar oc mælte hann. Fáper
 fyrgefþo þeim synþ pessa. þuiat þeir vito eige hvat þeir gera.
 Þat es merkianda at dominus bap eige fyr ollom þeim er at písl
 hans voro. heldr fyr þeim es eige visso huat þeir gerþo. þuiat 5
 aller réttose efster upriso cristz þeir es hann bap fyrer. Af þui
 móttó eige hofþingiar gyþinga réttasc at þeir misgerþo meír af
 illscó en af okónsco. þuiat þeir visso of síþer at iesus vas guþs
 sunr. en þeir villdo eige trua a þan es þeir ofyndo fyr en þeir
 visse hverr hann vas. En hinir leiprettose¹⁾ af kenningom postola. 10
 es óvitendr píndo dominum vårn oc húgþo þat satt es vfergyþingar
 sogþo þeim at hann vere fiolcunigr. Af pessom deomom megom
 ver sia at torbótre ero þær synþer þót þær se mine at nafne er
 af illscó ero gorvar. en hinir er af okeónsco eþa ostyrchþverþa
 frampar. þót þær sýnesc meire vera. Cristr lét sér sóma at deyia 15
 meþal vandra manna. oc þeim daúpa sem titt var at bana vñnd-
 es monnom. at hann sýnde sik til pess hafa komet i heim at
 samtengia góþa men oc illa. þeire samtengingo er iller men mætte
 batna af samvistom góþra oc hverfa fra illscó en þeim yrþe at
 afalzdóme es eige villde batna. Pau dømæ sýna þíofar þeir es 20
 crosfester voro meþ criste þuiat anar þeira hædde at drotne. en
 anar. ávitape þan þegar oc mælte. Eige hræpesc þu guþ. oc erom
 ver nu aller i eíne fyrer dómindo. oc hofom vit þat es vit erom
 verþer. en sia gerþe etke illt. Sípan mælte hann viþ iesum. Minzþu
 mínn drötten þa er þu keomr i ríke þitt. Síp kom illvirké sia til 25
 tru en mikel varp trua hans. þuiat hann iátte þeim er postolaner²⁾
 fleóþo. oc þorþo eige berlega at iata honom. Tueír læresveinar
 crists gerþo mikla synþ a píslar tíþ hans. anar selde hann viþ fé
 en anar neítte honom oc íþrópose báper síþan oc leipréttesc anar
 en anar eige. Judas selde drotten oc fyrfórse. þuiat hann mis- 30
 georþe af illscó en íþrapesc af ørvilnon. Petrus neitte criste oc
 leiprettes.³⁾ þuiat hann misgerþe af ostyrchþ. en eige af illscó oc
 íþrapesc meþ vilnon. Tueír synþger voro crosfester meþ drotne
 anar fyrfórse en anar leipréttesc. þuiat anar vilde eige trua a
 crist en anar leitape hialpráþs bæþe sér oc oprom. Oprom leitape 35
 hann hialpráþs pa es hann avitape ótruau pióf es mæltu hafþe
 33a goþloston. en sér þa es hann mælte viþ iesum. Minzþu || mínn
 drotten es þu keomr i ríki þitt. En þuiat þíofr íþrapesc synþa
 sina af øollo hiarta oc tóe algorva tru. pa náþe hann bratt miscun

¹⁾ i öfverskr. ²⁾ Läs 'postolarner.' ³⁾ Läs 'leiprettes.'

þeire er *hann* bap. *puiat dominus svaraþe honom.* Sat sege ec þér. i dag montu vera meþ mér i paradiso. Scamma stund leípréttesc sa es lenge hafþe misgort. *puiat guþ virþer eige* miok hve langa tíþ ipronen es. sem hugsæt iprandans. Eige fyr lítr *guþ ipron* synþa þót scamma tíþ sé. ef hon es gor af æollo hiarta. Af *pui* ørvillnese enge sér¹⁾ líenar þót *hann* hafe mart eþa stórt afgortt. *puiat þiðr sia hafþe*²⁾ lenge synþogr vereþ. en *hann* iprapesc oc leípréttesc a ene efsto stundo lifs síns. enda treýstesc enge sér siólfom ne drambe i góþgerningom sínom. *puiat iudas viltisc* oc 10 *fyrfórse.*³⁾ sa es prýddr hafþe veret postolegre tign. En *þat* es merkianda es *dominus* villde a crosse deyia. enda horfa i allar átter heims es *hann* es niþr lageþr. *puiat daúþe crists.* leýste fra eilifom daúþa. þa es bygva i fiorom óttom heimsens. *Dominus* rétte hendr sinar a píslar tré. *puiat hann* beótté þeira synþ es hendr 15 sinar rétto til girnpar trés. þa es *dominus* hek a crosse þa gerþe myrer of allan heim alt fra miþiom dege til nóns. *puiat þat* vas maclegt at licamlect lios sloenaþe þa es andlect lios dó. Jorþ sealf oc sprungo steínar. oc opnoþosc leipe daúþra *puiat* skepnan matte eige þola at sia scaperá sin deyia a crossenom. En allt 20 *þat* es gerþesc i písl *domini* várs merker afallz dóm otrúra gyþinga. en hiólp þeira ef⁴⁾ af heipnom þiðrom hurfo til trú. Sól gerþe eige skína *puiat* postolar porþo eige at veita monnom lios keninga sina a píslar tíþ cristsz. Myrer gerþe of allan heim. *puiat* braut hvarf et sana liós fra hiortom gyþinga þa es þeir 25 píndo scaperá liosens. Jorþen skalf oc sprungo steínar. *puiat* iarþleg oc steinleg hiorto heipena manna hrædose. oc hurfo til synþa ipranar. þa er þeir heýþo tóen píslar *christi.* Leípe daúþra⁵⁾ opnoþosc oc riso upp likamer daúþra manna. þeir es i moldo hofþo leget. *puiat* marger synþger opnoþo leynda hlute. hiarta sins fyr 30 skriftar gongo. þa es postolar skýþo andlega orþoc verc heilagra feþra epter upriso *domini* várs. þau es aþr *voro* sem i iorþ være grafen meþan þau *voro* eige andlega skileþ. Holldom ver oc þa. góþer breóþr tóen píslar cristsz oc þessa atburþe er nu hevec fra sagt. Leggiom niþr alla flærþ oc vél. oc mælom eige þa fagrt er ver 35 hygiom flátt at eige glikeme ver þeim es meþ cosse sellde drotten sin. Leggiom niþr ranga fegirne. oc tókom enga ranga fegiof til þess at efla. *þat* es rankt es. *puiat* sa selr drotten viþ verþe es fyr fegirne hneígesc fra guþs lögom. Hofom til þess róp ór

¹⁾ Hds. 'sér enge' med omflyttningstecken. ²⁾ h öfverskr. ³⁾ Det andra r 40 öfverskr. ⁴⁾ Läs 'es.' ⁵⁾ r öfverskr.

zoll at efla retlete oc sipseme. en eýpa rangyndom oc ósípom at eige glikemc ver gypingom. þeim es iesum seldo til bana. en þeir kuro ser illvirkia oc léto þan undan ganga. Hofom ver oc þa polenmæpe i hiortom orom. oc hófseme i mglom. at siólf polenmeope ór gøre oss epter glikendr píslar criz. Crosfestom ver likame 5

33b óra || oc hiorto *fra synþom* oc *röngom* *girnþom*. þat es at ver mœpem holld vart i meinlætom en hug várn i várkun við nónga ora. þat er oss skyllt oc at gefa vax til til¹⁾ paska kertes þuiat þat es oss mestr leípar víser til paradísar. svensem þeim moyses var stolpi sa er fór fyrer þeim a nottom oc vas þa lítt sem²⁾ eldr en þat 10 syndesc of daga skylióst. slícr leípar viser er oss páska kertet til paradísar sem þeim vas of hafet rauþa. en pasca kertet merker stolpan. holldom ver i hiortom orom mining píslar crists oc daupha. sicut ioseph hulþe licam domini hreínom dúke. oc lagþe i grof. hirtom ver oss fra synþom at ver sem dauper fra girnþom³⁾ heíms- 15 ens. oc ver lifem fyr guþe til þess at ver megem oþlasc þan fægnoph a upriso tíþ váre. es dominus gaf oss i písl sine oc synde i upriso sine. Sa es liver oc riker.

Oratio. passio domini.

Bipiom ver góþ systkyn fyr heilagre cristne guþs. at guþ oc vár 20 drotten late ser sóma at fripsama hana sampyckia oc varþveita i ollom heimenom. veitande ei hofpingia oc yvermen. oc gefe hann oss høgt oc rótt líf sva at ver megem dýrka guþ fæpor almátkan.: Bipiom ver fyr pafa órom at guþ oc vár drotten sa er ham valþe til yver manz allrar cristnenar. varþveite hann heílan til þess at 25 stýra cristne guþs.: Nu scolom ver⁴⁾ fyr zollom byscopom. prestom. oc diaconom. sub diocenom. acolitis. exorcistis. lectoribus. ostiariis. confessoribus. meyiom. oc eckiom. oc fyr ollom guþs lýþ.: Bipiom ver fyr keisara oc konunge orom at guþ oc vár dominus late peim allar þiþer hlýpnar vera til eilífs friþar vár. 30

Ver scolom bipia fyr primsigndom monnom órom. at guþ oc vár dominus luke upp durom miscunar sinar fyrer hugscotom þeira. sva at þeir verþe honom macleger fyrer skírnena at tekene lausn allra synþa.: Bipiom ver góþ systken guþ fæpor almátkan. at hann

¹⁾ Felaktigt upprepadt. ²⁾ Hds. 'sem litt' med omflytningstecken. ³⁾ n 35 öfverskr. ⁴⁾ Tillägg bipia.

hreinse heimen¹⁾) af ollom villom take sótt af siúcom. en hungr fra
 soltnom. late hann uplukasc myrqvastofor. oc lausa þa er bundner ó.
 Lé hann heimqvomo útlendom. veite hann góþa hofn þeim er askipe
 fara. en heilso sórom:· Nu scolom ver bíþia fyr villo monnom oc
 5 præto monnom. at gup oc vår dominus leýpe²⁾ af ollom villom. oc
 leípe þa til heilagrar oc postolegrar cristne:· Bíþiom ver fyr ótrúm
 gyþingom. at gup oc vår drotten take otrú myrkr af hiortom
 þeira. sva at þeir kene sin dominum. vera iesum crist várn drotten:·
 Nu scolom vér bíþia fyr heíþnom monnom. at gup almáttegr fóre
 10 illzko fra hiortom þeira. oc þeir fyr láte seurþgup. en þeir snuesc
 til guþs lifanda oc sanz oc einga sunar hans iesu criz guþs oc
 drottens vár meþ þeim liver oc riker gup meþ helgom anda of
 allar alder:·

resvRectio domini.

15 Vpriso tíþ drottens su er ver holdom nu. es øzt oc helgost allra
 hotíþ þeirra es oss se boþnar at halda i þessom heime. þessa tíþ
 kalla || gregorius pafe hotíþ hotíþ. fyr þuiat svarem hotíper ero 34a
 helgare en aþrar típer. sva ero páskar gaðfgare oc hære en aþrar
 hotíper. Sva kalla helga³⁾ beókr sem nótt myrc synþa oc villo.
 20 oc þar meþ reíþe guþs. láge yver allre verold. fra synþ ens
 fyrrsta manz. allt til upriso domini. su es allt mankyn leiddé
 til daúpa. oc til helvítis myrera hepan ýr heime. Su nótt endesc
 i upriso criz. oc ran þapan af dagr biartr trú retrar oc misc-
 unar domini. sa er alla góþa men sender ór þessom heime til
 25 eilifs fagnapar. oc lýse sa dagr alldrege. heldr hefsc hann sva a
 þesse tíþ. at hann endrnyiasc ollom guþs vinom allra mest epter
 þetta líf i æþrom heime. Afþui es oc ællo cristno fólke meiri
 fægnoþr bopen a þesse tíþ en a hvære anare. at hon hever meir
 alla heima birta meþ dýrp sine i uphaf. en hver tíþ ænor. oc
 30 hellz sa fægnoþr síþan ei oc ei at vilia guþs. þeim monnom ællo
 es góþom⁴⁾ vilia fagna. þat merceþ biartr bunopr sa es engell sa
 hafþe er sat hia grøf drottens oc boþape upriso hans. konom þeim
 er þangat qvómo. at riþa smyrslom a líc hans ef þat være þar.
 at allre himinsrikis⁵⁾ hírp varþ mikill fægnoþr at upriso dróttens.

35   1) Hds. 'heimen.' 2) För 'leíþe.' 3) Läs 'helgar.' 4) Läs 'góþo.' 5) För
 'himinsrikis.'

Fyr þui at þapan af fyllise scarþ þat es orþet vas a sveít engla guþs. i villo oc i ofmetnaþe ens fyrsta engels oc þeira es meþ honom fórose. es cristr drótten leýste sina men ór helvítés naúþom. oc opnaþe fyrer þeim himinríki. es þangat til vas byrgt fyr ællo mankyne i upriso sine af daúþa. þapan af ma hellzt marka hvern 5 fægnopr englom helgom mon orþet hafa at hiólp allz mankyns. þeire er gerþese af upriso criz. es hann mélte þat sialfr viþ postola sína. at ec sege yþr þat vist qvap ham. at aller englar guþs fagna þu. es ein synþogr maþr snýsc til góþs fra illífi síno. Sa vas oc margfaldr fægnopr i þessom heime af upriso criz es tóko ástmen 10 hans. þeir ¹⁾ áþr vþro hrygver oc daprer af daúþa hans. oc af píningo. þeir þurfto oc eige étlon siñe eínne til at hlita ²⁾ of upriso hans. hvárt hon være fram komen eþa eige. þat vas i ondverþa lýsing pásea dags morgon. es maría magdalene ³⁾ oc aþrar .ij. ástfréñkonor drottens qvæmo til leíþes hans. oc vas þa leiþet opet 15 en líc hans vas a braúto. þa hofpo þær viðrméle af englom guþs. þeim es þat soggþo. at þa vas iesus cristr risin up af daþpa. þeir bþo ⁴⁾ sva petro oc oþrom lære sveinom hans at þeir mœnde hann sia i galilea. A þeim siolfom enom fyrsta pasca dege. sýndesc cristr drótten fim sinom ástmonnom sinom svá at i guþspiollom 20 se getit. Fyrst sýndesc hann marie magdalene. þa er hon stóþ gratande yþer ⁵⁾ leíþe hans. oc syrgþe þui er hon matte eige fina hann. þa nefnðe hann hana a nafn. oc þapan af kende hon hann. oc mælte. Góþe lærefaþer. En hann mélte. Farþu til brøþra mina. oc seg þeim at ec stíg up til fæpor míns oc fæpor yþvars. 25 til guþs míns oc guþs yþvars. Sípan com maria oc sagþe lære sveinom at ec sa drótten. oc slíct mælte hann viþ mik. Oþro sine ⁶⁾

34b drotten konom || tveim þeim es fóro fra leíþe hans. þa qvadde hann þer fyre oc mælte. heilar sépit. þer fello niþr til iarpars. oc tóko a fótum hans. hann mælte. hræþezc eige. Fareþ oc segeþ 30 breóþrom mínom. at þeir fare i galileam. þar monop ⁷⁾ þeir mik sia. Pripia sini syndesc dominus petro fyrstrom kalla ⁸⁾ allra. þess geta guþspiöll at hann sýndesc honom en eige segia þar ⁹⁾ meþ hveriom atburþom þat vas. Fiorþa sine sýndesc dominus .ij. læresveinom sinom þeim es fóro i kastala þan es emaus es 35 nefndr. þeira het anar elephas. en anar hygia men at veret hafe lukas guþspialla maþr. þeir kendo fyrst eige ¹⁰⁾ drotten es þeir

¹⁾ Tillägg er. ²⁾ h öfverskr. ³⁾ Läs 'magdalena.' ⁴⁾ Läs 'bóþopo.' ⁵⁾ Läs 'yfer.' ⁶⁾ Tillägg 'syndesc.' ⁷⁾ Läs 'mono.' ⁸⁾ Öfver det första l är r skr. som rättelse. ⁹⁾ Öfverskr. ¹⁰⁾ Hds. 'eige fyrst' med omflytningstecken.

tóko viþ at reopasc. þa racþe hann fyrer þeim helgar ritningar. þér er of hann sialfan vþoro scrifapar. En es þeir kvomo i kastala þa löþþo þeir hann til borþz¹⁾ meþ ser. Oc es þeir soto of matborþe. þa tóð hann at brióta bravþ fyrer þa. J þui bile kendo þeir 5 hann. enda hvarf hann þeim þa. þa vndropose þeir. hui þeir hófþo eige kendan hann. Sípan riso þeir upp scyndelega oc foro i iherusalem oc fundo .xj. postola þa es reoddo of pat. at drotten var uprisen at sáno. oc hann hafþe sýnzc petro. þa sogþo þeir hvesso þeir hófþo kendan hann of matborþe. oc hvé þat fór alt. Fimta sine 10 syndesc drotten postolom sínom a paska dege. þa es fram orþet vas dags. þa vas pomas eige viþ stadr. þa com dominus in til þeira at löcnom durom. oc stóþ a meþal þeira oc mælte viþ þa. Friþr se yþr. Sýnde hann þeim oc hendr sínar oc fótr. meþ merkiom piningar sínar. þa urþo discipuli fegner fvnde dróttens. Sípan 15 mælte. hann viþ þa i anat sin. Friþr se yþr. Svasem fáper sende mik. svá sende ec yþr. þa bléss hann a þá oc mælte. Takeper helgan anda. Fyr gefnar scolo synþer þeim monnom es ér fyr gefefþ. oc eige mono fyr gefasc þeim es ér fyrgefþ eige. At þessom funde mataþesc iesus meþ postolom sínom. oc þa gaf hann þeim 20 skynseme til at skilia ritningar. oc síparst mælte hann viþ þá. Sva samþe criste at láta pínasc. oc risa up af daúpa. oc lata bøpa ipron synþa ollom þiþom i nafne síno. Meþ slíkom stórmérikiom lystese fognoþr vpriso domini fyr vinom guþs. þeim es sér þótté enskes vant. ef þeir yrþe víser saþrar upriso hans. Sa 25 fognoþr upriso domini gengr þo lengst umb fram of hugvit hvers manz. es fengo viner guþs i helvít. þa es þeira vitiaþe almátegr lausnare sunr guþs. sa es þeir hófþo margar alder langat til at siá. oc aller helger spamei hófþo fyrer heitet. at alla sina men mynde leysa ór helvitís naúþom oc leipa meþ ser til eilífs fagn- 30 apar. sem hann gerþe a upriso tíþ sine. þat megom ver ætla góþer breóþr. at enge maþr alldrege hever i sva miklom naupom stadr veret at hann mætte iafnfegeñ verþa braútkvomo sine þápan sem helger yverfeþr vrþo þui es cristr leýste pa ýr helvít. oc opnaþe fyr þeim himnesct ríke. þat es nu es ollom góþom monnom 35 til boþet. Af slícom tóenom es margfalldaþr fognoþr upriso domini i ollom heimom umbfram of allar aþrar hotíþer. þat hever pásku tíþ umbfram en of aþrar helgar tíþer. at þær ero mioc sva allar haldnar at eins i mining þeira tácna es þær hofosc af fyr sond-verþo. en pásku tíþ es etke miþr halden i gaðgon enar efsto

35a upriso þeirar es verþa scal a dóms dege. heldr || en i dýrkon drottenlegrar upriso es fram kom a enom fyrsta paska dege. Afþui liþa oc sva umb aprar hotíper at peira es eige ofstar minning geor a eno sama áre. at þær merkia at eins vmlípen tóen i hallde síno. en gófgon paskleg es endrnyiþ i hallde hvers drottens¹⁾ fra oprom of oll missere. Fyr pa söc allra mest at hon iartegner eilifan fægnogþ.²⁾ þan es ollom góþom monnom mun verþa at ene efsto³⁾ upriso. Af þessom iartegnum raskar enge fæsto tíþ drottens dags hallde. huége scyldleg es hon være ef hana báre a anan dag. at drottens dagr merker i hallde síno. eilifa hotíþ pa 10 er aller helger muno halda meþ almótkom guþe at líþnom ollom vandræpom heims pessa i himinrikiss dyrp ɔrugger oc óttalaúser of allar alder.: Sva oc sem paskar ero ero⁴⁾ helgare en aprar tíþ. sva es margfallega meir vondop tíþ til paska hallz. én til anars hotíþa hallz. pat es fyrst i þui merkelect at paska skal 15 eige hallda fyr várs. en at líþno iafnдеógre. þui es at bóctale verþr benedictus dag. Fyrþui at pat es maclect at minning sigrs domini. þess es hann vá a hofþingia helvítis myrkra i upriso sine. se i þan tíþ árs halden es dagr má meira en nött at lengþ. oc sól es meira hlut deógra fyr ofan iorþ en under. A enom nésta 20 manape efster iafndógre scal páskra hallda. fyr þui at sá monoþr es uphaf árs at ebresko tale. Vas a honom heímr scapaþr i uphafe. oc a honom hófsc páskra halld gypinga a eigmatalande. oc a honom vas frameþ píning eriz. oc pa kom fram uprisa hans. En po hóver at en hésta hotíþ domini líþi eige af enom eózta manape 25 árs. A drottens dege scal pasca dagr vera. fyr þui at hann hever margfallda dýrp umbfram of aþra vikodaga. A dróttens dag i uphafe heims voro englar scapaþer es ózter varo allrar guþs skepno i eple síno. A drottens nött leýstesc lýpr guþs af eigmatalande ór vellde faraonis⁵⁾ meþ leípslo moiisi. oc aaron bróþra 30 tveggja. oc a enom fimborgonda dege þapan fra gaf guþ lög moiisi a fialle þui es siná heiter oc vas pat en a drottens dag. Jesus cristr helgape drottens nött meþ upriso sine. Ok a fimborgonda dege epter upriso hans. vas en helge ande gefen postolom a huita drottens dæge. pat segia⁶⁾ oc at en helge ande⁷⁾ kom meþ mario 35 a drottens dege. Sva kena oc helgar beócr sem a drottens dag skyle aller men uprisa at enom efsta dóme. Af slícom stórmerkim- om scal eige páskra hald poka af svno dege a anan dag viko. pat

¹⁾ Tillägg dags. ²⁾ Läs 'fægnop.' ³⁾ f öfverskr. ⁴⁾ Felaktigt upprepadt. ⁵⁾ s öfverskr. ⁶⁾ Tillägg menn. ⁷⁾ Skr. i kanten med hänviststecken.

es oc boþet at paska scal hallda a ene þriþio viko tungls þaþan
fra es *pat* es .xv. náttu. oc vnz *pat* hever eína nótta oc .xx^o. priár
 vikor tungls merkia priar típer veralldar. Ein vas fyrer læg. onor
 vas under logom moisi fyr burþ cristz. En þriþia es vnder miscun
 5 *fra* burþ criz til enda veraldar. A þriþio tíþ veralldar leýste cristr
 allt mankyn vndan anaþ ámlegs daupa. oc scal af þui minning
 þeirar laúsnar halda þriþio viko tungls. Tungl iarteiner iafnan
 helga cristne. fyr þui at svensem *pat* lýsese af sólo. en hever etke
 10 liós i sér siólf. þui glíct tecr oc heilog cristne allt liós es heiter
 sól retlétes. oc es et sana liós. *pat* es lýser hveriom manne kom-
 anda i heim en. Fylleng || tungls su es verþr áþr pásea mege 35b
 hallda. merker fylling heilagrar cristne. þa es verþa skal fyrer
 ena efsto upriso. Fyrþui at eige mun dagr koma fyr en *pat*
 mantal es til loex fullnat. es gúþ hever ¹⁾) valet til eilífrar dýrpar
 15 meþ sér siólfom.

Vér scolom líta. *gop systken*. a dýrp upriso drottens vars oc
 millde hans. Skiott villde *hann* uprisa af líkams daupa. at qnd
 ór være eige lenge i otrú daúpa. Sicut sálma skáldet mælte.
 Af forse drak *hann* a goto en fyr þui hóf *hann* upp hofop. Fra
 20 upphafe heíms flaít daúþa forss yver alt mankyn. En af þeim
 forse drak ²⁾ of goto. þuiat *hann* bergþe daupa í framfør skynd-
 elega svensem of fareñ veg. Afþui hóf *hann* up hofop. *pat* es
hann lagþe i græf deyiande. *pat* hóf *hann* yver alla engla up-
 risande. oc sté *hann* þa yver en forna fianda es *hann* lét ofriþar
 25 men beriasc i gegn sér. *pat* sýnde drótten þa es *hann* mælte viþ
 en sála iób. Mon eige þu draga leviaþan ³⁾ a qngle epa bora
 kiþr hans meþ baúge. Sia gleýpande hvalr merker gróþgan an-
 skota þan es svelga ⁴⁾ vill allt mankyn i daupa. Agn es lagt a
 30 qngol en hvass broddr leýnese. þena orm tók almáttigr gúþ a
 qngle. þa es *hann* sende son sin til daúþa sýnelegan at líkam en
 osýnelegan at gúpdóme. Diabolus sa agn likams hans *pat* es *hann*
 beit oc villde fyrfara. en gúpdoms broddr stangape *hann* svensem
 qngoll. A qngle varþ *hann* teken. þuiat *hann* beidesc ⁵⁾ at gripa
 lícams agn *pat* es *hann* sa. en vass ⁶⁾ gúpdóms brodr ⁷⁾ sa es
 35 leýndr vas særþe *hann*. A ongle varþ *hann* teken. þuiat *hann*
 fek scaþa afþui es *hann* beit. oc glataþe *hann* þeim es *hann* hafþe
 áþr vellde yver. þuiat *hann* ⁸⁾ treystesc at gripa þan es *hann* hafþe

¹⁾ Det första e öfverskr. ²⁾ Tillägg *hann*. ³⁾ Öfver detta ord är af text-

skrifvarens hand skrifvet 'míþgarþsormr.'

⁴⁾ Läs 'svelgia.' ⁵⁾ För 'beiddesc.'

⁶⁾ För 'hvass.' ⁷⁾ För 'broddr.' ⁸⁾ Öfverskr.

etke vellde igechn. Afþui liver maria magdalena oc afþui réttomse ver hverndag til lífs fra synþom. at drotten vår geck synþa lauss¹⁾ til píslar várrar. Nu glatar fiánden þeim sigre vélar sinar. es hann bar fyr af øollo mankyne. oc snuasc hverndag synþger til lífs. oc verþa gripner meþ guþs hende ór mune ovinarens²⁾. 5 Sicut nu var her mælt viþ iób. Eþa monto bora kiþr hans meþ baúge. Baugr merker guþs miscun. þuiat hon gerþer umb öss ollom megen sem baúgr pars hann es umblagþr. Su guþs miscun borar kiþr leviaþans. þa er hon sýner oss hiólp ipranar efster gorvar synþer þær es guþ banape. Drotten borape kiþr lefiaþans 10 meþ baupe.³⁾ þuiat sett es miscvn i gegn illesco fiándans. sva at þeir falla svmer ýr mune hans es hann never teena. þa es þeir réttasc fra synþom fyr ipron. Hui være eige petar postole i mune hans þa es hann neítte drótne. En es hann huarf til lífs fyr ipron. þa fell hann ýr mune fiandans i gegnom kinar ráuf hans. J 15 gegnom kinar ráuf falla aller yr mune hans þeir es leipréttasc fyr ipron. En hver mege forþasc mun ormsens sva at hann gere etke þat es olafat es. Afþui erom ver skylder packer at geora lausn- era órom. es hann banar öss fyrst at ganga i mun ormenom. oc letr oss vita viþ hveriom verkum ver scolom sia. en sípan veiter 20 öss en a braut af⁴⁾ fara yr mune hans. hvorvetna renr guþs læcning a mot oss. gaf hann oss boþorþ at eige misgerem ver ok

36a gefr oss ipron at eige órvilnemsc || ver. Afþui er oss viþ siánda miok viþ synþom at eige verþem ver gripner i mune orms þessa. En þeygi scolom vér órvilnasc þót ver verþem gripner. þuiat ver 25 megom fina rauf a kin hans at forþasc ef ver grætom synþer orar. Sia maria es vér segiom nu fra es vattr⁵⁾ guþs millde. hon vas synþog. en hon⁶⁾ flecka hiarta síns þa es hon þó fótr drottens i tórom sínom. Sat hon hia fotom hans oc hlýdde orpom hans fylgþe honom lifanda oc fan hon lifanda. þa es hon leitape hans andaps 30 oc sagþe postolom upriso hans. J þessom hlut eigom ver goþer bréþr. at dýrka millde scapera vårs es öss sýner til døme ipranar. þa es hann lætr leiprettasc epter synþer. þa es ec lit a petar postola. eþa ec hyg at þiofenom es leiprettesc a crossenom. eþa þa es ec se zakevm eþa mario. þa finec þar sétt døme vilnapar oc 35 ipranar fyr augo hugar vars. Ef neqver never vilzk fra tru. líte hann a petar postola es sárlega grét þat es hann neítte drotne. Ef neqver never grimleic eþa illzco i gegn nónge sinom lite hann

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ i öfverskr. ³⁾ Läs 'bauge.' ⁴⁾ Läs 'at.' ⁵⁾ Det ena t öfverskr. ⁶⁾ Tillägg þó af.

a illvirkia þan es a dauþa stundo iþraþese allrar illzko sinar oc kom til lifs. Ef neqver es fegiarn oc teer anars eigen at rongo. líte hann a zakeum es ferfallt gallt þat es hann tóc at rongo. Ef neqver hever týnt hreinlife fyr licams munoph. líte hann a mario magdalena es i gups ástar elde brende af sér likams synþer. hvorvetna sette almáttigr gup fyr augo oss. þa es ver scolom glíkiase oc synde oss hvorvetna deóme miscunar sinar. Nu oc fyrþui at ver scolom á dege þessom enom dyrlega taka corpus domini. þa ena helgosto þionosto es gup hever hugþa til handa oss. oc myko¹⁾ es margfalldre dýrp oc hiólp i folgen. heldr en hugr manz ne eins mege at fullo of ranzaka. þa gengr eincanlega hótt naupsyn sú at ver leítem viþ a alla vega. at buase viþ þui eno mikla rápe sem ver kunom vandlegast. þuiat su en helga pionasta af iafn miklom crafste sem hon es. ma eige at sva litlo legiasc. at eige verþe hon hveriom manne anattveggia at ene mesto líen eþa at afalz dóme. Sicut meler of þat póll postole. fyr þui verþe þer qveþr. hann. waweiflegom sóttom siúker. eþa brapdaúper. at of mikel dirfþ werþr til boren at taka corpus domini. þess ma eige ørvænt þyckia at neqver þat fyrer sér. eþa ellegar se þat ráp neqvers kenemanz viþ hann at taka eige corpus domini at sva mikille abyrgþ sem a es. en viþbungir til litill sem ofst kan verþa. oc ef hann gerer sva fyrer gups sacar at hann fyr dómer sic síalfr litellatlega fra þionosto þeire. þa viliom ver víst vilnase þess at gup myne honom þat láta verþa at neqvere líen. En þó es²⁾ at huoro es eige hásca laúst meþan sva fer fram at sa es .... e³⁾ kostren at taka eige corpus domini. Svasem meler of þat ylarius bycop. es maþr er lenge andvane þeirar þionosto seger hann. þa es oc háttlect at hann verþe andvane heilso oc hiálpar. Sva meler oc augustinus bycop. Lícar mer litelléte. yþvart þat er⁴⁾ ér eroþ hrédder of hag yþvarn oc óezk at taka corpus domini. en meþpan er takeþ eige þa licar mer eige. Afþui 36b mæler hann sva at hann qveþr ser lika oc þo eige líca. at hann veit gløgt tuenor abyrgþer⁵⁾ a þui rápe. Enda mon eige mega viþ dyliasc at abyrgþen mon ravnhott⁶⁾ ganga. þuiat ver sióm eige sialldan þau en soðo dóme sem postolen síalfr minti⁷⁾ á hue mioc a vense bæþe sótter vaweifelegar eþa sva banen brápr. eþa

¹⁾ Läs 'myklo.' ²⁾ Bör utgå. ³⁾ Oläsligt. UNGER súpplerar '[meir]e.'

⁴⁾ Överskr. ⁵⁾ Hds. har felaktigt förkortningstecknet för er äfven efter g.

⁶⁾ Bokstäfverne nh mycket otydliga. ⁷⁾ Osäker läsart, ty ordet är nästan ut-

næsta alzkyns angr. þat es yver térf at ganga of verolloð. En huat mege at sôno scyldra vera. en þat at siásc umb a allavega hverrar¹⁾ þeir hluter ero i oro fare. er einkom mest mege fyrer þeire pionosto of standa. þeir ener sômo sem oss bana ingöngó himinrikis ef obötter ero eþa allra helz leýnder ero meþ oss. Qngom mane er 5 ráþ at taka corpus domini. ef hann veit laynda²⁾ gleópe a hond sér sva at hann hafe eige til skrifta borna. oc vile hann eige oc³⁾ viþ skiliase oc iþrasc af ollom hug. oc leita allz viþ at gera eige slika hlute síþan. Nu alz ver holdom ena hésto hotíþ eriz drottens. pa es micklo es helgare oc dýrlegre en ver megem hygia eþa 10 umbreopa. pa costom ver góþ systkin oc eggiomsc a þat at vanda sva atferþer órar es þat heófe hotíþ þeire es ver holldom. Leitom allz viþ of pa atferpar bót es ver hofom fingit a langa fausto þeire. es nu er lipin. i faostom oc i meínlætom. oc i ólmoso giofom. at su 15 fyr farese eige. i endrnyion synpa. þeira es nu hofom ver viþ skilitzoc til scrifta boret. kostom at pióna guþe drotne a hotíþ besse meþ hreínlífe. meþ litelláte oc meþ polenmþe meþ óst oc meþ elscó beþe viþ guþ oc viþ nónga óra. Sióm ver viþ at spilla hotíþar hallde oro i munoplífe rængó. eþa i heifstúþ viþ nonga óra. Hefstom ver oss at ofáte oc at qollo orpalage illo oc ónýto. 20 Allar hotíper es oss seylt at hallda meþ góþlífce oc meþ viþværnon synpa. en þo fyr þvi at nu tqcom ver corpus domini. oc blöndom ver licama orom viþ hold oc blóþ eriz drotens. pa liggr nu allra mest secþ viþ ef ver misforom meþ oss a neqvern veg i munoplífe eþa i ofáte. i agirnd rangre. eþa i grimleic. i ofmetnaþe eþa i qfund 25 eþa i orpom illom. hotíper þær es ver holldom her i heime. ero geíslar neqverer himinrikiss dýrpar. oc a sa mair vón at hann mon comase til eilifs hotíþar hallz. i samneýte allra heilagra anars heíms. es hann heldr her i heime vel oc grandvarlega hotíper eriz drottens. oc heilagra manna hans. en pess es lítel vón of þan man 30 es hann virþer her vettergess⁴⁾ helgar típer. heldr hann pa a verke verallego. fer at locleyso margre. en gefr enge gam at típa halde. at hann mone fram a leip verþa laþaþr til pess at heyra lof guþs meþ helgom monnom hans. þars hann gaumgáfer nu etke típa halld þat es her es lagt monnom til licnar. oc til fyrgefningar 35 synpa þeim es þat vilia garmgáfa. þat hóver oss góþ systkin. meþan ver erom her i heime at samþyckia hugar far várt viþ guþ drotten. svensem ver megom framarst. Fægnom góþlífce allra manna.

¹⁾ D. v. s. 'hverer.' ²⁾ Först är skrifvet *lavnda*, sedan rättadt till *laynda*.

³⁾ Öfverflödigt. ⁴⁾ Bör må hända upplösas 'vettegess.'

en lótom oss illt þyckia bēþe várt illife oc sva anara manna. felom oss i beóna hallde óro a alla vega sem mest under miscun guþs a hveriom dege || lifs várs.: Biþom nu þess einkom a þesse 37a tíþ at guþ drotten efle oss til¹⁾ þess at sva megem ver halda
 5 upriso tíþ eriz lausnera várs. es ver náem oll fegen hann at lita a upriso tíþo váre. oc þapan fra sém vér ei oc ei meþ honom i himnesco rike þar es hann siálfr hever velde meþ guþe feþr al-mótkom oc meþ helgom anda liver oc riker oc²⁾ allar alder. amen.:

epiphania³⁾ domini.

10 Hotíp su es ver holdom nu i dag goþer brøþr hever helgaze af .iij. stomerkiom⁴⁾. A þessom dege fórþo .iij. austrvegs konungar fórner drótne órom iesv christe. þat vas goll oc reykelse oc mirro⁵⁾. A þessom dege var drótten skíþr í jordón þa es hamn vas. .xxx^{tog.}⁶⁾ at likams alldre. A þessom dege gerþe hann vín ór 15 vatne at brúþ hlaupe i herape þui es galilea heiter. Þrenom iarteinom let guþ helgasc eína hotíp. at hann sýnde sic vesa eín guþ i þreningo oc þrena⁷⁾ i einingo. En at því scolop ér hygia hverso scyllder ver erom at gera goþe þacker. þeim es oss veiter anan fægnoph a anan oc gefr oss áþra hotíp á áþra. Fyr skommo 20 gloþdomc ver af burþ hans. en nu fægnom ver skírn hans. Traútt es en loket burþar tíþ hans. oc holldom ver nu þegar skírnar tíþ hans. Sva villde guþ setia at nalægiar yrþe hotiper burþar hans oc skírnar. þot þess være marger vetr a miple. at sva sem ver dýrkopom erist boren fra osaurgapre meyio. Sva gofgem ver hann 25 nu þuegen í hreíne bóro. þesso hvorotueggia verke domini várs. eigom ver at fagna. er mær gat son oc es hreín. en iordón þó eriz oc es heilog. Oc sva sem dýrkopesc hreinlíf Mario efster burþ eriz sva gófgapesc hreinson vatsens efter skírn hans; J dag + skíþe ioan baptista. eriz i iordón. huilic es siá skírn. es sa es 30 skírnar brunenom hreíne es skíþr es oc vatnet helgapesc⁸⁾ af þeim es þat tóc viþ. huilic es sia skírn greopera várs es i þeire hreínsasc votn heldr en þar hreínse. þuiat meþ nyio táene heilaleícs⁹⁾ várs. ¹⁰⁾ heldr vatnet skírt af christe. en hamn skíþesc af

35 ¹⁾ l öfverskr. ²⁾ Läs 'of.' ³⁾ Läs 'epiphania.' ⁴⁾ Läs 'stormerkiom.'

⁵⁾ Läs 'mirra.' ⁶⁾ Läs 'xxx^{togr.}' ⁷⁾ Läs 'prenan.' ⁸⁾ h öfverskr. ⁹⁾ Läs 'heilagleics.'

¹⁰⁾ Tillägg var.

vatneno. þuiat þa es heims grøpere sté niþr i vatnet. þa helgaþe
hann oll votn ec bruna itáncne skírnar sinar. svat hverr maþr
 hreínsasc i crists brune. hivarge sem *hann* vill skírasc i nafne
 domini. Til þess vilde dominus skírase at *hann* helgaþe oss votn
 til hreínsonar. En eige purfte *hann* siálfr at hreinsasc fyr skírnena. 5
 Yfer *hann* flaut vatnet. en þat bar orar synþer braut meþ ser.
 Af honom drupo skírnar dropar. en af oss flvto¹⁾ synþer i þeim
 dropom. Alt gerer sen guþs móttor oc millde. Eige erom ver en
 þa borner i heimen oc þo þegar puegner i skírn domini. hreinsaper
 erom vér oc þa i skírn domini. fyr en ver verem borner. þuiat 10
 su vas skynseme skírnar hans. at af honom helgoþos²⁾ votn. þau
 es os skylldo hreínsa af synþom. En es *hann* ste up ýr vatne.
 þa opnaþesc himen yver honom. Eige opnaþesc þa nylega himen
 yver honom. þuiat augo hans só avallt ena inzsto. hlute himens.
37 b En af þui sýndesc himen opna at || at³⁾ skírnar tákni vitraþesc. 15
 þuiat þa ero mane uplukan himinrikis dyr es *hann* es skírþr.
 Heilagr ande kom yver drótten i skírn. þuiat þeir taka miscun
 heilags anda es skírase i nafne preningar guþs. En þess es leitanda
 fyr hui heilagr ande vitraþesc i dufo like. heldr en anars kyqvendes
 neqvers. Etke es gall i dúfo oc grandar hon eongo kyqvende meþ 20
 nefi ne klóm. Röd hennar es sem styrn. oc fíþer hon anara unga
 sem sína. etr eke⁴⁾ hrátt ne ohreínt. Oft es hon ván at sitia
 yver votnom i trióm. oc sia þápan ef neqvat fer at henne hræpelect.
 oc gerer hon hreípr i steinvegiom. þesse oll dufo eple scolom ver
 góþer bréþr glíkia i atfer váre ef ver viliom eignasc miscun heilags 25
 anda. þuiat til þess vitraþesc heilagr ande i dufo like. at *hann*
 sýnde hui lika *hann* gerer alla þa es *hann* fyller. Svasem etke
 es gall i dvfo. oc grando⁵⁾ hon engo kyqvende meþ nefi ne clóm.
 sva scolom ver eige⁶⁾ heifstar beiscleíc viþ nónga óra oc fíra þeim
 eige i orþom ne i verkom. Dufa⁷⁾ etke hrátt ne ohreínt. sva scolom 35
 ver eige láta finase i mune órom saurog orþ ne galausleg. þuiat
 sa etr ohreínt er mun sin fyller sauryrpa. En sa etr hratt es þat
 mæler alt es a mun kómr on at huga. Stynr dufo merker bóner
 órar. þuiat ver scolom af ollo hiarta kalla a guþ svasem styniendr
 i sótt. Svasem david mælte i sálme. Dominus fyr þér es oll fýse 30
 mín. oc es eige fólgen stynr míN. En þa verþa heýrþar af gube
 beoner órar. oc þa stopar oss til fullrar heilso at granda eige
 nongom órom ef ver costgæfom at duga þeim sem ver megom.

1) Hds. har *flyte*, rättadt till *flvto*. 2) Läs 'helgoþose.' 3) Felaktigt
 upprepadt. 4) För 'etke.' 5) Läs 'grandar.' 6) Tillägg *hafa*. 7) Tillägg etr. 40

Sicut dūfa fōper anara unga iafnt sem sina. sva scolom ver oc helsca¹⁾ nónga ora sem sialfa oss. oc duga peím i þurftar. puiat ofst²⁾ leitar eige sinar þurftar heldr nónngs³⁾. Dúfa sitr oft i limum yver votnom at hon mege sia skugga i vatne þess er hráelect fer at henne i lofte oc forþase þat. Vatn merker helgar ritningar. þær ess⁴⁾ sýna allar fliugande velar ens forna fianda. svarem skuga skapsamlegra fogla. En þa sition ver i limom yver votnom sem dūfor ef ver minnomo oft piðlar domini. oc sökiom oft helgar ritningar þær er oss vara við scapsamlegra freistne. En þot vér 10 sém við synþom eþa gerem góþvere. þa scolom ver etke oss siólfom eigna þat es ver gerom heldr allt guþs miscvñ. Dufa es von at gera hreípr i steinvegiom. Steinvegr merker dominum sicut póll mælte. Cristr vas steín. þa gerom ver hreípr i steinvegiom sem dufa ef ver virþom crist til allz þess es gerom vér. oc eignom 15 hans millde allt þat es ver megom vel gera. heilagr ande vitrapesc yver Cristi i dufo líke. puiat þa geromsc vér verþer heilags anda. oc kollom⁵⁾ liper crists ef ver erom osláger i hiortom. oc meín-lascer i orþom. millder i verkom oc athugasamer i beónom. vakrer i gegn allre freistne. oc ástsamer við guþ. oc miscunsamer við 20 nónga. þesse verc ero oll andlegar fórner þær es ver scolom huerndag fóra goþe i epter glikingo þess es austrvegs || conungar 38a feórþo fórner drótne orom a þessom dege. puiat likamlegar fórner þeira merkia andlegar orar fórner. Svasem þeir fórþo þrenar fórner dýrlegar sva scolom ver oc fóra guþe þrenar forner. þat es 25 hreinan⁶⁾ oc skynsamleg orþ oc góþ verc. Goll merker sana speke hugar sem salomón mælte. Fyseleg gollhirþsla huilesc i hiarta spacs manz. Reykelse merker ilm góþra verka oc heilagra beóna. sicut dauid mælte i sálme. Greipesc beon míni auglite þino domine svarem reykelse. Míra es urt su es eige láetr fúna 30 licame daupra manna. hon merker hreinlífue oc synþa viþsio þa es ander órar oc likame varþveiter við synþa daúne. þessar fórner scolom ver fóra guþe ospiltar. þat es oblandnar⁷⁾ heimskraute ef ver viliom oþlasc tákni skírnar þat es dominus gaf oss a þessom dege i skírn sine. Skírom ver hug várni i tórom en licam várni i 35 meinlætom. oc qll verc óri óst oc litelléte at ver megem sia himna opna yver oss. oc komase til þeira fagnapa es dominus laue upp

¹⁾ För 'elsca.' ²⁾ Läs 'ast.' ³⁾ För 'nóngs.' ⁴⁾ För 'es.' ⁵⁾ Läs 'kollomsc.'

⁶⁾ r öfverskr. Tillägg ^d hug. ⁷⁾ Hds. 'oblanar.' (N = nn).

fyr oss i skírn sine. Sa es liuer oc riker per omnia secula secu-
lorum. amen.

Pvificatio s. marie.

Hótíp su es ver holdom i dag góper brøþr hófsc af peim røkom
at a pessom dege geck maría moþer domini várs i kirkio .xl.
daga epter burþ hans oc férþe guþe fórner fyr honom sem boþet
vas i moisés lögom .ij. turtura. oc .ij. dufor. Sia hotíp kallase a
bócom hreínson mario. oc eige fyrþui at hon þurfté at hreinsasc.
eþa sonr hennar fyr fórner heldr af þui at hon lét sér sóma fyr
litelléte at fylla þau boþorþ es lög buþo ohreinom meþprom til 10
hreinsonar. Af þui megom ver merkia hverso skylder ver erom at
fylla þat es guþ býþr oss til synþa bótar. es cristr sialfr eþa
moþer hans léto ser sóma. synþalaus at ganga under lög þau es
synþgom monnom voro til hreinsonar sett. Hotíp sia es kollop
hreínson sancte marie. en henar litelléte merker hreínson óra þat 15
es hon sýnde a pessom dege. Jnganga mario i kirkio meþ fórnorn
merker himinrikiss ingongo retrátra manna meþ góþom verkom.
pessa minning górom ver. þa er ver stundom¹⁾ i kirkio meþ logondom
kertom a pessom dege. þuiat dominus mælte sva i guþspialle. Se
brenande kerte i hondom yþr. þat skýrþe hann i oþrom staþ. oc 20
mælte. lýse liós yþvart fyr monnom. at þeir se verc yþor góþ. oc
dýrke foþor yþvarn es a himnom es. En þat es merkianda es. .ij.
turturar eþa .ij. dufor voro fórfar fyr cristi. þetta vas valaþra
manna fórn. þuiat log buþo at feóra lamb oc dufo eþa turtura til
altera. en valaþer men scolo fóra .ij. turtura eþa .ij. dúfor. J þui 25
vilde dominus en sýna litelléte sitt es hann lét fra vóloþom monnom
berasc. heldr en fra auþgom. En þess ma spyria hui þesser
foglar voro heldr boþner i logom til fórnar guþs en aprer. þuiat
abraham es miclo var fyrer lög férþe pessa fogla guþe. oc finze
þat hvorvetna i fornorn lögom at pessa fogla scyllde feora guþe sa 30
es hreinsonar þurfté. Dufa es meinlaus. en turture es hreínlifes
38b fogl. || svat hann leitar eige anars til lags meþ ser ef peim verþr
neqvat es honom hever fylgt. Af þui merker dufan einfelld. en
turturen hreínlife. þuiat þeira líf es þág fórn guþe es meinlaúser ó
oc hreínlifer. Huártuegge sia fogl hever styn fyr sáong. en þat 35

¹⁾ Läss 'stundom.'

merker bóner heilagra. Turturar ero faer saman. en dufor flyckiasc.
 oc merkia afþui turturar leýndar beóner heilagra. En dufor merkia
 kirkiosóener. þær es men sekia¹⁾ típa efa til kenninga. Sicut
 aldrege ma finasc hreíþr turturans. sva mótte oc alldrege en forne
 5 andscote ransaka táen burpar eriz. Gamall maþr het Simeon i
 iorsolom sa vas retrátr oc sipsamr oc vas heilagr ande meþ honom.
 En hann feck þau svor bónar sinar af helgom anda at hann mynde
 eige deýia fyr en hann sée crist. þat scoloper vita at forner feþr
 oc spamen voro fúser at sia crist sicut dominus sagþe i guþspialle.
 10 Marger rétlater oc spamen vildó þat sia es ér séþ oc só þeyge.
 eþa heýra þat es ér heyrep oc heyrþo [eige]. En þat vas veitt
 pessom²⁾ enom retráta simeoni. þuiat hann baþ pess nött oc dag.
 meþ allre fyse hiarta síns at hann næpe at sia crist. En es iesus
 vas boren i mustere. þa tóc simeon hondom viþ honom. Mikils
 15 es virþande miscun guþs. es hann veiter oss framar en ver kvnem
 biþia. pess baþ simeon at hann næpe at sia christum. En honom
 vas þui framar veitt. at hann næpe at hafa hann meþ hondom.
 Simeon tóc i hendr sér mandoms óstyrep. en hann kende guþdoms
 afl i mandóme oc mælte. Nu láetr þu domine fara þræl þin i friþi
 20 efter orþom þínom. Sicut petta mælte hann nu. Nu láetr þu þræl
 þin i friþe fara. þuiat ec se nu friþen sialfan. þuiat aúgo min só
 þrifseme þína. þa es þu biott fyrer auglite allra þioþa. þrifseme
 guþs kallasc dominus iesus christus. þuiat af honom hliota aller
 þrifnoph þeir es þríþasc³⁾ mego þeþe pessa heims oc anars. Sia
 25 þrifseme segesc buen fyrer auglite allra lyþa. þuiat aller tóco
 hiólp af honom. þeir es hugscoz augom móttó sia hann oc elsa. Eige at
 eins spáþe simeon hiólp gyþinga i burþ eriz. heldr oc
 leipreting heiþena þioþa. þuiat pesse orþ fara epter. liós til vitranar
 þioþa oc dýrp kyne israel. fyr hui kallaþe hann crist lios þioþa.
 30 en dýrp kyns israel. heldr en liós kyns israel oc dýrp þioþa.
 Heípnar þiþper voro i hugar myrkre. þuiat þeir só eige et sana
 liós þa es þeir kuno eige scapera sín. En gyþingar hofþo liós
 þuiat þeir trúþo rét a guþ. En afþui kallasc cristr heldr liós⁴⁾
 heiþena þioþa an gyþinga. at heípnar þiþper lystose i hingat
 35 qvomo hans. en Gyþingar marger týndo þa þui lióse es aþr hofþo
 þeir. þuiat þeir vildó eige trua a hann. En hann kallasc afþui
 dýrp kyns israel. at hann let ýr gyþinga kyne berasc. oc kende

¹⁾ Hds. 'sekia men' med omflytningstecken. Tillägg til. ²⁾ Orden från

[nästan utplånade. ³⁾ Läs 'þrifasc.' ⁴⁾ Hds. 'liós heldr' med omflyttnings-
 40 tecken.

siálfir þeim allar kenningar meðan *hann* vas *her* í heime. Ana hét spakona eín su vas gæmol eckia. oc hafþe hreinlife halldet .lxxx.

.iiiij. vetr ¹⁾) epter andlát buanda síns. hon tóc en viþ ¹⁾ iesu cristi

39 a i mustere || a pessom dege oc boþape ollom himnesca lausn þeim es biþo rikess guþs. Maclega tóc karlmaþr oc kona viþ drótne þa es *hann* vas í kirkio boren. þuiat *hann* kom hingat í heím at hiálpa bæþe korlom oc konom; þat byriar oss at leipa þat miklom athuga af hveriom reokom ver holldom helgar hotíper. til dýrþar guþe oc hans hel ²⁾ monnom. Vér scolom oss bipia drótten várn miscunar meþ tórum. oc hans helga men til ³⁾ arnaþar orþs til fyrer gefningar allra synþa vára. oc hefia sva upp bæoner órar at huer várá seal áþr fyr gefa óþrom. allt þat es ver misgøromsc viþ. Vér scolom fyrst oss til hiálpar calla ena helgosto mey mario móþor almáttags guþs. afþui at hon es gófgost allra heilagra mama. En þui nöst Mikael engel oc alla engla. ioan baptistam oc petar postola er hever himinríkis lucla at varþveita oc alla læresveina guþs. alla guþs dýrlinga pínda oc sótdaúpa. Ver scolom una guþe umbfram of alla hlute. en hvern várá óþrom sem sér siólfom. þær aster tuenar ero dýrlegar í guþs augliti. þeim ástarvængom ⁴⁾ tueim má huers manz ond fliúga a himna til eilífrar dýrþar meþ guþe. Vér eígum a þat at minasc a hverre stundo lífs várs hue mikil meínléte várá drotten hever teket a sin likama fyr órar sakar í þessse verolloð. *Hann* lét hingat í heim berasc til þess. at leýsa alla cristna men fra helvítis qvælom eilífom. oc gerþe *hann* margar iarteíner. til þess at vér scylem a þér minasc. oc trua þeim ifalaúst. *hann* vas polenmóþr viþ sína misbióþendr í ollom hlutom. oc gaf oss dóme hvessó ⁵⁾ ver scolom gera viþ ára meingerþa men. Drótten várá sat gyþingom morg. meínmæle oc sáran bardaga. stórlega píning. es *hann* lét sic negla a cross fiðrom noðglom tueim í hendr. óþrom tueim í fótr. til hialpar oss skírpom monnom. *hann* vas særþr a crosse eno fimta sáre meþ spióte eíns rípera. þess es longinus heiter. ór várs dröttens sáre ran bæþe vatn oc blóþ. þat iarteíner í þui at ver erom í vatne skíþer. en leýster meþ blóþe guþs. *hann* lét ond sina a crosse til þess at ond ór se lifande ei oc ei meþ guþe. Afþui vas guþ a cross negldr at *hann* gaf ⁶⁾ oss dóme hve hendr órar scolo vera negldar epa bundnar fra synþom í fiðrom scautom þessa heims. Sicut crossen es fersceytr. Afþui tóc *hann* a crosse daúpa heldr

¹⁾ Skr. under raden. ²⁾ Läs 'helgom.' ³⁾ Bör utgå. ⁴⁾ För 'ástarvængiom.'

⁵⁾ v öfverskr. ⁶⁾ Torde böra ändras till gæfi.

en a anan veg. at af treno com þat eple. es þaú efa oc adámr
 óto fyr boþet. afþui voro fótr oc hendr dróttens várs a tré negldar.
 at fótr efo oc adáms gengo til ¹⁾ afgerþar. en hendr þeira tóko
 eple tréss dáþa. Hann reís upp af daúþa a þriþia dege epter
 5 andlát sitt. fyr þui at hann leýste oss fra þrimr hlutom. þeim es
 til hverarr ²⁾ synþar ero hafþer áþr algør verþe. af fianda aminingo.
 oc manz fýst. oc róþnom vilia. guþ vitraþese fyrst epter pining
 sína maríó magdaleno. sicut gregorius sagþe. af þui byrlaþe maría
 magdalena lífsdryck heimenom ollom. at efa byrlaþe daúþa ||dryc qollo 39b
 10 mankyne. þa es hon át eple í paradíso þat es hene vas eige lofat.
 Guþ sté til himna en fímta dag i gagndogom. til þess at vér stígem
 upp a dóms dege til eilífrar dýrþar meþ guþe almótkom. Hann
 settesc a heogra veg guþs fóþor síns a himnom ³⁾. Nu heftec sagt
 yþr i necqveriom orþom huat guþ hever vnet til þess i sínom meín-
 15 láetom at ver unem honom umb alla fram. En þa viliom ⁴⁾ guþe
 svá una. ef gerom hans vilia a hverre stundo lífs várs. en briótom
 óra munopl ranga. oc holdom vel boþorp guþs all. vér scolom fyr
 láta qll þessa heíms aupþófe. heldr en hafna guþe. oc þeim mun
 framarr at ver scolom heldr láta líf várt fyr guþs sacar en hafna
 20 honom eþa hans boþorþom. þa unom ver guþe sem boþet es ef vér
 gerom svá en eige ella. þat es oss mest naupsyn at vér leítem viþ
 at ver sem búner viþ andlátte óro a vallt hveria stund fra anare.
 afþui at vér vitom eige huárt ver tokom qndena sítz vér hrinde ⁵⁾
 henne fra oss. Leipom þat athuga mielom huat vér drýgiom á
 25 hveriom dege. huárt þat sé at guþs vilia ⁶⁾ eþa í gegn hans
 boþorþom. þuiat anat tueggia es allt þat es vér gorom til guþs
 eþa fra guþe ella. sicut hanin málte siálfir. sa es eige es meþ mér.
 i gegn es sa mér. Dómadags ógn lotom ver oss aldrege ór hug
 ganga. oc minomsc a þat at guþ mun koma skíott at dóma of
 30 allar þiþper. oc mvnom þa taka slícan dóm af guþe sem vér
 dómom órom misbioþondom nu i þesse verold. muno þá fara iller
 men í helvitis qvalar eilífar. en rétlater men i eilifa dyrþ meþ
 guþe; En allz ver holdom nu hotíp ⁷⁾ mixing litellétes drottens
 várs iesv christi. oc sancte marie moþor hans. þa scolom ver varþ-
 35 veíta litelláte í allre atferþ várr. þuiat þa stopar oss at halda
 hótíper ef ver samþyckiom líf várt viþ tíþna þa es ver holdom.
 þuiat svá melte drotten siálfir. Nemeþér at mér þuiat ec em
 miúclyndr oc litellátr i hiarta. Fórom ver oc þá goþe turtura oc

1) Öfverskr. 2) Läs 'hverrar.' 3) Här är troligen något utelemnadt. 4) Tillägg
 40 vér. 5) Läs 'hrindem.' 6) Hds. 'villia,' rättadt 'vilia.' 7) Tillägg i.

dufor. þat es einfaldlect¹⁾ oc hreinlife hugar oc likams. oc cost
gēfe beóna. Birte ástarloge hiorto ór. oc brene liós góþra verka
í hondom oss svat góþ dème ór lýse inan mustere guþs. þat es
cristen lýþ²⁾. Renom ver a mótt cristi meþ óst oc góþom síþom.
oc laþom hann meþ miscunar vercom til musteres hiarta várs. oc 5
tokom viþ honom meþ hondom réttrar tru. at hann leipe oss in i
mustere dýrpar sinar. oc late oss fara i þan frip oc fægnoþ es
ver megem ón enda sia þrifseme guþs. sialfan drotten varn iesum
crist. þan es meþ feþr oc helgom anda lifer oc ríker per omnia
seculorum. amen.

10

IN passione domini.

Johan postole seger fra þui at iesus cristr spurþe gyþinga. ef
neqver þeira sakape han of synþer. eþa hvi þeir tryþe eige honom.
pars hann kendre þeim et retta eitt. En heyra mon quap hann
guþs orþ sa er af guþe er. en af þui heyreþ ér eige. at ér erþ 15
40a eige af guþe. pa svorþo gyþingar oc tolþo || hann diofol meþ ser
hafa oc samaritanom³⁾ vera. Jesus svarape. hefka ec diofol heldr
gæfga ec fæpor min. en ér ovirþip mic. Eige leíta ec mér siálfri
virþinga en þo es sa es leítar oc dómer. Sanlega sege ec yþr at
enge mon taka eilifan daúpa ef hann gerer sem ec býþ. Gyþingar 20
svorþo. Nu vitom ver víst at þu hever diofol. pars abraham er
daupr oc spamen en þu láetr enge mono deyia eiliflega ef at þinom
orpom gører. Eþa ertu meíre abraam fþbor órom alz hann her
andar⁴⁾. Spamen ero oc lipner. hvern lëtr⁵⁾ þu pic vera nu.
Jesus svarape. Etke es dýrp mín ef ec dýrka mic siálfan. Faper 25
min dýrkars mic. en þan kalleper guþ yþvarn. oc kunop hann
eige. Ec kan hann. Oc hef⁶⁾ ec lótomk hann eige kuna. pa em
ec lygen sem ér. Afþui gere⁷⁾ ec vilia hans at ec veít hve hann
vill. Abraham faper yþvar langaþe til at hann sée dag min. oc
varþ fegen er hann sá. Gyþingar svaraþo. huat mynder þu abra- 30
ham siá allz þu ert eige l. maþr.⁸⁾ Satt segeek yþr. ellre emek
abrahe. pa vildó þeir grýta hann. Jesus gengr pa ör musteren

¹⁾ Läs 'einfaldleicr.' ²⁾ Läs 'lýþr.' ³⁾ För 'samaritanum.' ⁴⁾ Läs 'er
andaþr.' ⁵⁾ r öfverskr. ⁶⁾ För 'ef.' ⁷⁾ Det sista e öfverskr. ⁸⁾ Hds. 'l. Y.',
d. v. s. fimmugr maþr.

oc false fyrer þeim. *góð systken.* Virþeþer fratres karissimi hógvære guþs til synþa lausnar kom hann. oc lét hann þó ser sóma at sýna sik af skynseme synþa lásan vesa. sa er móttæ af goddóms krafte. hreínsa synþga men. En ógorlect es þat es fylger. heýrer
 5 hver guþs orþ er hans maþr es. Af þui hlýþeþer eige goþe. at ér eroþ eige hans men. Nu ef þat reþr hve maþr vill hafa þat es guþ býþr. huárt hann es hans maþr. þa ransake nu hverr siálfan sik hve þeck hann láetr ser guþs boþ. þat vill dominus noster. at se anat hvárt. at ver varemc synþer. eþa bøtem þær ólatlega. sém
 10 fúser heþan af heime til himnescrar fóporleifþar. knosem girnþer hollzens. hneigiömc fra virþingo veraldar. tócom eige fra oþrom. heldr veitom ver ora hlute. Virþe nu þa hverr uarr hverso ér hafþ pessu guþs boþ. oc reyneþer i þui hvárt ér eroþ guþs men. þui kómr diofoll stundom viþ sína men at þeir gera eige heyra ken-
 15 ingar. Af þui at hann pykkisc þa mest comasc fyr allan þrifnop þeira. oc under sic spenia þá. þeirró en sumer er heyra vilia. oc fylger þo enge alúp. Sumom fær mikils es þeir heyra guþs orþ. en þó ero þeir ener saomo es þat líþr. Onger mego þesser sér treystasc ef þeir vilia eige efster þui gera sem kent er. líf yþvart
 20 broþr¹⁾ leipeþer fyrer hugscoz ágo yþr oc óetsc þat er guþ talþe þa eina ser líka er hefe²⁾ þat er hann baúp. Skilþo gyþingar at hann mælte eíkom þetta til þeira oc svorþo. Diofol hever þu oc ert samaritanus. Su þóttu þiþ þá i verra lage en samverska. Nemom dóme af órom drótne ef ver verþom fyr illom orþom. oc hygion
 25 at svorom hans. Ecke hefseeð diofols trúst *qvap* hann. heldr dýrka ec fópor min en ér ovirþep mik. Samaritanus þyþese vorþr. Af þui neítte hann eige þui at hann være samaritanus. þuiat hann er vorþr mankynsens. Nu ef hann telpe sic eige samaritanum vera. þa være sem hann telpe sic eige vorþen vera. Lét sem
 30 honom þóttu enskes of þat vert er hann móttæ til réts fóra pot þeim || gingi illt til. en talþe þat eige satt es þeir lugo. J þeim 40b orþom hneykesc dramb vårt þars ver giolldom oft miclom oþocka smár sakar. Georom þat illt er vér megom. oc lótom þo en i hótom fleíra en ver megem. En vár dominus hefnde eige meín-
 35 gerþa. oc eige svarape hann meþ reíþæ. Satt segþe hann þót hann telpe þá diofolóþa. fyrþui at eige méttu þeir slíc orþ viþ guþ mæla ef eige stýrþe diofollen þeim. Afþui vilde hann eige satt of þa róþa at eige þóttu sem hann gylde þeim þá illýrþe sín. Huat er oss þa i þui kent. nema þat at ver scolom eige

illyrpom beriasc viþ meíngerþar men óra þo at til sé þat of þa at
reópa es þeim se kinroþe at. Etke ofætlar til anars en mótgongo
vandra manna hverr þeira er halda býþr ríct réttan síþ. þuiat
þeim þycker þa sínom vilia amót mælt. þui qvap dominus sva at.
Ek gøfga fæþor min en er ovirþip mic. Sva gengr ríct ovenia
synþogra manna at þeir oþocka meir þa men es betre ero at þuí
at en þykiasc þeir þa liosare verþa at okynom. sinom es þeir
nena eige efster þeim at gera. Vár dominus iesus christus sýnde
oss hverso þolenmóper ver eígom at vera alz hann villde sín eige
hefna. Nu ef sa er alsçyllde¹⁾ til at bera meingerþer er fyrer
verþr oc feler sic goþe a hende í efster gængó hans dœma. þa of
sér sitt mál sa er meingerþernar væiter fyrer enge ásthuga guþs
bóþorþa. hverso hann réþr sic fra guþe oc í sveit reenninga²⁾ hans.
allz guþ býþr sva at hverr vár scal oþrom vna sem siólfom ser.
Dýrlega³⁾ er af guþs dœmom at fleoia meingerþer þegiande. en yver
at stíga anan i svorom. En petta mæler drambet í hiartano. Enge
maþr mon þer til góþs meta þat er þu þeger viþ oc sloter. heldr
þykiasc nu aller víst vita at þu er⁴⁾ sáno sagþr. En þa er slíct
hygiom vér. virþom ver men⁵⁾ en guþ. Ofst⁶⁾ scolom ver hug
orom til þess rena hve langelega sála guþ gerer sina men oc hue
þungt es at verþa fyr reipe hans. Nu af þuí at her es scamett⁷⁾
allt þa er oss mikit vnder at heldr ettem ver fognoþ fyr hondom
en vesolþ efster heim þena þar er alt scal enda laust vera. þat
er maþr⁸⁾ hlytr. Gott lif oc fagrleg lavn góþrar atferþar veite
oss guþ oc vár dominus sa es liver oc riker of qendar verallder. amen. 25

De sancto Michaele et omnium angelorum.

Nio ero engla sveiter þær es helgar ritningar nefna. þat ero ærer
oc hofþ ærer. craftar oc veldes englar. hofþingiar. drótnar oc
stólar. cherubín þat es fylling speke. oc seraphim. þat ero bren-
endr eþa logendr. Allra bóca vittne sanar at ero ærer oc hofþ 30
ærer. En spamanan beócr nefna oft fyr oss cherubin oc seraphim.
En paulus apostolus mælte sva. Aller hluter ero af guþe scapaþer
a himne oc a iorþo syneleger. stólar oc drótnar hofþingiar oc

¹⁾ Läs 'alseyldr.' ²⁾ Hds. 'reeninkga,' rättadt till 'reeninga.' ³⁾ Läs 'dýrlegra.'

⁴⁾ Läs 'ert.' ⁵⁾ Tillägg meir. ⁶⁾ f öfverskr. ⁷⁾ Eller 'scamøtt.' ⁸⁾ Hds. ¶. 35

veldes englar *oc craftar*. A spamanна bócom ero nefndar fiorar engla sveiter. en paulus nefnde aprar fim. þa ero nio es su tala keomr ãll saman. En til hvess || nefnom vér pessar engla sveiter. **41a**
 nema vér scýrem georr piónosto þeira. þuiat þat es vitanda at
 5 engla nofn ero af piónosto þeira en eige af eple. þuiat helger englar ero ofvalt andar. en þeir mego ofvalt árer heita. svasem salma skáldet mélte. Gop georer anda áro sína. Svasem hann betta málte. þeir es ofvalt ero andar. þeir georase árer guþs þa es *hann* vill. þeir heita árer es hina mine hlute bopá. en þeir
 10 hofopþ árer. es hina hæsto hlute bopá. Afþui vas gabriel hofup-
 engell sendr til mariam. *heldr* an ein hverr anar engell. þuiat hæfopþ ár vas maclegr at bopá hit hæsta eorende. En þeir ero afþui eigenlegom nofnom nefndar. at þeir merke i næfnom huat
 15 þeir mego i verkom. Eige hafa englar afþui eigenleg nofn at
 eige mege hverr þeira vita anars vilia ãn nofn. En es þeir coma til vár. þa taca þeir her nofn af piónosto sine. Michaél þýpesc hverr es sem goþ. gabriel callase styrepþ gops. en raphaél læcning gops. Michaél es til pess sendr at gøra agætlega crafta. at þat mege sýnasc i nafne *hans* oc i vercke. at eín goþ ma geora þat
 20 es enge ma anar. Afþui es sagt i himna sión iohannis. at hin forne fiánde meonde drepen verþa i enda heims af michaele archangelo. Sa fiánde es fyr metnop sin vilde glíkiase goþe oc hefia sáte sitt yuer scy himins. oc setia stól sin i gegn goþe. þat es maclect at sa engell brióte craft *hans* es þat syner i nafne sín
 25 at enge es slíer sem goþ. þuiat enge ma guþe glíkiase fyr ofmetnop.
 En gabriel vas sendr til mariam es callase styrepþ. þuiat hann kom þan at bopá es stercléga barþesc i gegn fiádanom. oc sté yver hann i litellæte. svasem salma scaldet málte. Drótten es styrer oc mættogr i orrosto. siálfir drotten crafta. hann es konungr
 30 dyrþar. Maclect vas at styrepþ guþs bopáþe þan es drótten es crafta. oc styrer at beriase i gegn andlegre illesco. Raphaél þýpesc læcning guþs. þuiat hann tóc blinde myrer af ávgom tobie fyr læcningará embætte. þat vas maclect at guþs læcning callapesc. sa es sendr vas at greópa siúcan. En nu hofom vér þýdd næfn
 35 engla. afþui scolom ver oc necqvat reópa of piónosto þeira. þeir andar callasc craftar. es oftast sýna hingat iarteiner. Veldes englar callasc þeir es þat hafa i mætte sínom at stóþva diofla svát eige mege þeir freista manna sem þeir vilia. Hofþingiar callasc þeir es senda apra góþa engla til guþs piónosto. Drótnar callasc
 40 þeir es þat hafa umb fram of apra engla. at ãll engla fylke hlýpa þeim oc þíona þeim framar an qþrom. Stólar callasc þau

41b fylke es || drotten sýner fyr þa dóma sína. oc sittr yver þeim sem
dómande a stóle. svarem salma scaldet málte. þu drötten sit¹⁾
yver stole. oc dómmer réttan dóm. fylleng speke callasc þau fylke.
es þui fullara vito alla speke gups at þui es skepnar ma scaperan
skilia sem þau ero nálægre gups liose fyr hæþ verpleies sins. 5
Brenendr oc logendr callasc þau fylke es af návisto scapera síns
brena i ósýnelegre ást. oc ero þui heitare i elso gups sem þeir
sia hann georr an aprer. þuiat enge fylke ero a miple gups oc
þeira. En ast es loge þeira. þuiat þeir glóa þui meír i ástar hita
sem þeir sia gör gupdoms liós. En huat stopar oss at hafa petta 10
sagt fra englom gups. nema ver dragem deóme piónosto þeira til
batnápar vár. En þui es truanda at iammikill fiolþe mankyns
scal koma til himins dýrpar. sem þar ero englar gups fyrer. svarem
ritet es. Gop sette ende morec þíópar efter taolo engla. Afþui
scolom ver draga deome af piónosto til várrar atferpar oc kynda 15
ástar eld i oss til auka góþra verka. En naupsyn es at þeir men
es til himinrikes scolo fara glíke necqvat efter engla fylkiom gups.
þuiat greíner mana lífs gegna ser hverre engla. þeir ero sumer es
lítet lán skilningar hafa. en þo kena þeir aþrom gott afþui láne es
þeir hafa. En þeir men koma i þat fylke es ærer heita. þeir ero 20
sumer es mikillar. hygiende es létt. oc kuno þeir skilia hin hæsto
tóen himnesgra hluta. oc bopá þat aþrom meþ góþom verkom. þeir
koma i þa sveit es höfop ærer heita. þeir ero sumer es i cræftom sýnom oc verpleicom
ero góþom betre. oc verþa þeir afþui setter til forráps yver aþra
góþa men. oc fylla þeir þa²⁾ sveit engla es hofþingiar callasc. 25
þeir ero sumer es sva drótina hug sínom. oc hneckia fra sér aðllom
synþum oc girnpom. at þeir ero rétkalþaper³⁾ drótinar a mipel
manna fyr hreinlífhe hugar sins oc lícams. sicut gup málte viþ
moysen. Ec setta pic gup faraonis. En hvertt eigo þesser at
hverfa nema i drótina fylke. Sumer ero vacrer i gops hrátslo at
varþveita sic vandlega. oc hafa þa gift af goþe. at þeir mego 30
rétlegra of aþra deóma. J þeira hugscotum sitr drotten svarem
dómande a stóle. þa er hann lýser rétta dóma sina fyr þa. Huat
ero þesser nema stolar scapera sins. oc i þat fylke talper es stólar
42a heita. || Sumer ero sva fylder gups ástar oc nængs. at þeir vilja

¹⁾ Läs 'sitr.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Läs 'rétkallaþer.'

þat geora nött oc dag es flester mege nióta. En paulus málte
 sva. Aóst es fylling laga. En huat ero þeir es pessar ástar
 fyllasc nema cherubín. þat es fylling speke. Sumer kyndasc sva
 af elde guþs ástar at þeir fýsase enskes i heíme nema hygia at
 5 scapera sinom einom. oc hafna þeir aðlom iarplegom hlutom. oc
 brena þeir i elseo guþs. oc dreífa ástar loga i kenningom yuer alla
 þa es þeir mæla¹⁾. Hveriom glíkiasc þesser nema seraphim þat
 ero brenendr oc logendr. þuiat loge lyser oc brener. sva lýsa
 10 kenningar þeira hugscots augo manna til himnesgra hluta. oc brena
 synþer af mænom i ipranar elde. En es ver mælom þessa hlute
 góþer breóþr. þa hygeþ ér at siólfom yþr. oc ransacheþ líf yþvarre
 oc hugscot. oc viteþ ef necqvat fineþ ér þeira hluta i atferþ yþvarre.
 es ér megeþ comase til pess engla lífs es nu segiom vér fra. En
 su aond es vesol es etke fíþr i sér af þeim góþom hlutom es nu
 15 tíndom vér. En su aond es en vesalle es eige gráetr þat es hon
 misser þessa dvgnapa. Sa es mest harmande es slícr es oc harmar
 sic eige siálfir. Virþom ver oc þa craft guþs vina. oc fýsomic af
 aðlom mætte til sva heilagrar ástar. Harme sa es þessa láns es
 andvane. en sa²⁾ lítet hever af. aþvynde hann eige þan es meira
 20 hever. þuiat su es greín heilagra engla a himne at aþrer ero
 aþþrom eóþre. oc aþfyndar enge anan. þat finse i kenningom dionisij
 biscops. at hin mine eín³⁾ engla fylke ero send af goþe til hialpar
 monnom synelega eþa osynelega. þat ero aérer oc hæfþop aérer. en
 hin eóþre fylke fara hverge til hinár ytre þiónost. þui mon isaias
 25 spámaþr þyckia i gegn mæla. þa es hann quaþ sva at orþe. Ein
 af seraþim fló til míñ oc hafpe glóþ i hende es hann tóe af altáre.
 oc brá hann þui a mun mér oc málte. petta snart varrar þínar.
 oc mon hreínasc⁴⁾ synþ bínn. J þesso atqveþe spámanz má þat
 seýrasc at þeir englar es sender ero bera oft hina næfn es þa
 30 þiónosto eigo es þesser fremia. þuiat sa engell es eld bar af altáre
 oc brende synþer af muñe spámanz vas rétkallaþr seraphím es
 brenande þýþesc. þuisa málé fultinger þat es daniel málte. þusund
 þusunda þíonaþe honom. oc tio þusundum sina hundrap þusunda
 stóþo fyr honom. Anat es at þíona. en anat es at standa fyr
 35 goþe. þeir þíona goþe es at boporþe hans fara til vár. en þeir
 standa fyr goþe es aldrege fara honom til hina ytre sendinga.
 En þat es finse i helgom rittingom at cherubín || eþa seraphim 42b
 geore necqver þiónosto verc. þa vitom vér eige víst huárt þeir
 geora siálver þau verc. eþa senda þeir necqveria af hinom minom

fylkiom at geora. en þeir er sender ero taca af hinom eóprom fylkiom næfn þa es þeir fara at þeira sendingo. En þat vitom vér vist at aþrer englar senda aþra til þíonosto svarem zacharias spámaþr mælte. Engell sa fór er mælt hafþe viþ mic. en annar engell ran a mótt honom oc mælte viþ hann. Renþu oc seg sveini 5 þessom at ierusalem mon eyfasc. þar es engell baþ annan rena. þa es eige ife at anar engell sender annan. En þat es vist vitanda of þa er sender ero at þeir fylla hina ytre þíonosto. oc coma til vár. en þeir standa þó of valt i guþs lióse. þuiat guþ es allr i ællom stópom sen. þót englar se eige i ællom stópom sen. 10 þat es en vitanda at engla fylke bliðta oft nafn af þeire sveit es næst þeim es. Stóla fylke segiom ver vera sáte guþs. oc mælte þó dauid sva. Góþ sitr yver kerubín. þuiat hvert engla fylke hever micla gliking af æþrom þeim er næst ero. En sva ero sumer hluter ser hveriom eignaþer i himnaborg. at þó eignese aller allt 15 saman. oc þat es hver eignase i sér sumt. þat eignase hann allt i æþrom. þuiat hvern fagnar anars dýrþ. Af þui callasc eige æll fylke eino¹⁾ nafne at greínasc mege sér hver sveit af nafne þeirar giftar es mest fylger ser verio²⁾ engla fylke. oc eignase þau þó æll alla gift saman. Seraphím callasc brenendr. oc ero þó æll 20 engla fylke heít i ást guþs. Cherubín kallasc fylleng speke. oc ero þó aller þar speciar fuller es þeir siá siálfa guþs speke i crachte sínom. Stólar callasc þau fylke es dróttin sitr yver þeim. oc ma þó enge sáll verþa nema góþ site i hugscote hans. En af þeire gift hafa sér hver engla fylke nofn es þau tóko fullasta af goþe. 25 en þó hafa aller englar hlut af ællom giftom. þuiat su es ást yfer ællom. at enge aðfynder anan. heldr þykese hvern eiga þat þót hann hafe eige siálfr es hann ser anan hafa. En vér góper breóþr scolom ofvalt fýsasc til dýrþar þeira es nu segiom vér frá. oc minase þó at vér erom iarþleger. oc þerra af oss synþa dust 30 meþ iþranar hende fyr aúgo scapera várs. at vér megem hreiner 43a verþa oc komasc til himnesrar borgar: ||

Hvegi opt es ver hældom kirkio helgi. þa scolom vér vita góþer fratres³⁾ ef vér lifom heiláglega oc hreinlega. at hvatki es⁴⁾ gort es i kirkionnom.⁵⁾ í típa gerþ. eþa í bóna hallde. eþa

¹⁾ i öfverskr. ²⁾ För 'hverio' ³⁾ Öfverskr. ⁴⁾ Öfver 'hvatkis' är skr. af en senare hand 'hvatkis' ⁵⁾ Läs 'kirkionom.'

liós bruna. at þat fyllisc allt andlega oss til þurfta i hvári¹⁾ atferþ. þuiat eige lýgr sa es þetta mælti. Mustari guþs es heilact. þat es ér erop sialfer. eþa vitop ér eige at licamer yþrer ero mustari heilags anda. en hveria verþleíca hafim ver til þess at 5 licamer órer megi callasc guþs mustari. öngva. Guþ gører²⁾ sva af miscun sini.³⁾ en po es naþsyn at leíta viþ sva sem vér megom at hriópa abravt synþa saúri oc lundar laostom.⁴⁾ at etki fini guþ þat i hugarfari óro es augo hans styggisse viþ. helldr leítom vér at hiartahöll ór leýsisc⁵⁾ fra laostom. en lýsisc costom. firrisc 10 hatr oc heípter. en fyllise gipt oc góþtscó. byrgisc fyr diofli en lúkise upp fyr cristi. oc leítom⁶⁾ at lúca upp himinríkiss dyr meþ luklom góþgerninga vára. þær⁷⁾ es vér haðfom læstar fyrer oss siálfir af synþom orom. þuiat svensem himinríkiss dyr byrgiasc fyrer oss. af misgörþom órvum svensem meþ lokom eþa láosom. sva 15 oc iflást. lukase þér upp af góþgerningom. svensem meþ luclum. Oc fyr þui bréþr líte hver hugscot sitt oc atferþ. oc þegar es maþr fíþr sie sáran af næckorum lösti. þa scal hann fyrst bera til scriptar. oc taca script af lærþom mani. en síþan meþ bónom oc fæstom oc ólmosogerþom. leíta at bæta laostona. oc dirfisc eige at 20 taka pionosto scripta láss. þess⁸⁾ es meíri venia a æþrom laandom en her meþ oss at men taka pionosto a morgom hotípom. nu sá es sic fyr lítr acaplega⁹⁾ af synþom sínom sva¹⁰⁾ at fyr þær sacar skili hann sic frá pionosto tekione. oc láti hann par fylgia yfer bót atferþarenar síþan¹¹⁾ oc sé honom þó lofat af kennimænonum 25 at taka ef hann vill. anat en. taka seal hamr þó¹¹⁾ páská dag¹²⁾ at hvoro sem aþrer men meþ scripta gangi. ef hann es eige fra skiliþr. þa mun guþ mikla miscun hygia honom at móti. þuiat sa hver sem dróttin vár seger sialfr es sic læger fyr guþs sacar. mun upp verþa hafeþr af guþi. svensem þar í móti mun sa verþa 30 lægþr oc mygþr af guþi es sic vill siálfr upphefia oc mikils meta.

¹⁾ Öfver 'hvári' är af den yngre handen skr. 'vári.' ²⁾ Öfver 'öngva. Guþ gører' är af nyss nämnda hand skrifvet 'hofum ver verþleica.' ³⁾ Öfver 'miscun sini' och de kort förut nämnda orden 'guþs mustari' stå i hds. omflyttnings-tecken, sannolikt af den s nare handen. ⁴⁾ 'várum' är här överskr. af den yngre handen. ⁵⁾ e öfverskr. ⁶⁾ 'viþ' öfverskr. af den yngre handen. ⁷⁾ d. (= dyr) öfverskr. af den yngre handen. ⁸⁾ Öfver 'þess' har den senare handen skrifvit 'til.' ⁹⁾ Läs 'ákaflæga'. Senare handen har öfverskrifvit 'sva mioe.'

¹⁰⁾ Utstruket af den yngre handen. ¹¹⁾ Imelan 'en taka' är af textskrifvaren öfverskr. ett a, öfver r 'seal' ett c, öfver 'hann' ett d. öfver 'þó' ett b. Ord-följden bör därfor möjligens vara: 'anat en. taka þó seal hann' o. s. v. ¹²⁾ Pionosto' öfverskr. af den yngre handen.

þat fylger oc at sa es sic skilr fra samneyti oc þiónostó. af litellatess sæcom oc gátsco en eige af glépsco. ne afþui at hann sé
 fra skilibr. at sá mon eige á dómsdege skilipr fra eilifom fagnaþe.
 Nu þar es ¹⁾ heimbópet her til einshvers aupigs manz eþa ríks.
 Þa vill engi anannig fara en vanda búning. hafa góþ fot oc hrein 5
 at hann þykci sámiligr þar í sveít góþra manna. þa ma ²⁾ siá
 hue ³⁾ miclo hitt es þó en seyldra. at þeir es sérkia samcundo
 oc heimbóp himna conungs. þat ero kirkio messor oc heilact típa
 halld. oc kerlingar guþs boþorþa her inan heíms. búi vel inan
 brióst sín. hriópi a brávt aðfund oc hatri heift oc ofmetnabi. fyr 10
 þui at svá mæler dominus noster siálfir i guþspialle. at maþr seyli
 fyr sættasc viþ þan es hann er missátr viþ. en hann fóri guþi
 fórn. en sá fórer guþi fórn hver es hann fremr guþs þiónosto. í
 heílagri típa gørþ eþa béra halldi. eþa sva aþrom góþgerningom
 peim es maþr gører fyr guþs sacar. oc til synþalaðsnar sér. Nu 15
 þar es sva er til faret. at sa es hvarfiari es maþren es missátr
 viþ. oc má eige fyr þui sættasc viþ hann bót vili at eige má ná
 fundi hans. þa es ⁴⁾ orvænt at sumir þykicisc eige vita hvernig
 fyr megi þa sættasc viþ hann. helldr en fóra fórnena. en þó má
 sættasc viþ óvin sín. ef maþr vill. bót hann megi eigi fina hann. 20
 seal ⁵⁾ rena ⁶⁾ hugnom til sættar. oc láta guþ þat siá at hann vill
 fyr gefa hinom. þat es sá hefer misgortt viþ hann. oc hann vill
 taka slíca yfer bót af hinom sem góper men rápa at gera til
 handa hinom. nu þegar es guþ sér þa hugrening. þá má hver
 öruglega ganga til at fóra fórn sína guþi. fyr þuiat þa kallað 25
43b guþ || vera setsc þegar es hann sér vilian til sættarinar. oc fyr
 gefningar viþ hin. Verþr sva gera sem salomón en spaki sagþi.
 at þa es maþr átlar góþgerninga upp at hefia oc guþs þiónostó
 at fremia. sem allt es þat guþs þiónasta es í góþgerningom es gort.
 at þa verþr hann buasc viþ polenmáþe. oc leíta at standase freistni 30
 bót at komi a hvernig veg es þui es faret. hvárt sem maþr verþr fyr
 fiársþapa eþa fraendadáþa. eþa vina sina þeira es honom være ⁷⁾
 ástfölgner. oc honom þykeer sér mikit tión at. epi ⁸⁾ verpi hann
 fyr vanheilso naqveri. eþa hvártvegia sem stundom caN verpa.
 Kan sva at bera ipolega at þa es maþr vill slítasc ór haðandom 35
 fiandanom. oc leggia niþr syn lif ⁹⁾ oc snuase til guþs i góþlifi. at

¹⁾ 'oss er' öfverskr. af den yngre handen. ²⁾ 'oc' öfverskr. senare. ³⁾ sso
 (d. v. s. 'hvessó') öfverskr. af den yngre handen. ⁴⁾ 'eige' öfverskr. af den
 yngre handen. ⁵⁾ 'þa' öfverskr. senare. ⁶⁾ Hds. 'rena scal' med omflyttnings-
 tecken. ⁷⁾ Läs 'væro.' ⁸⁾ Läs 'eþa.' ⁹⁾ Läs 'synþalif.' Hds. syn-lif, deladt 40
 på två rader.

fiándin veer necqveria vāo at móti mani. oc ymisconar freístni. eþa
 gagnstopor. svasem þar es heílagr iób var. en þar er at eíns
 gerðr¹⁾ þat þó.²⁾ es hann teker leýfi til áþr af guþi. fyrpui at
 eige porir hann ælla. hefþe hann vilian til. sem þar ber vitni umb
 5 hverso fór of til mæli hans viþ dróttin várn. at hann scyldi lofa
 honom at freísta ióbs. Fiándi com til fundar viþ dróttin várn. en
 dominus noster spurþi hvapan hann være comen. hann sagþi. qvatse
 hafa farit of allan heim oc leítat at fóra afleipess atferþer manna.
 en dominus noster dicit viþ hann. Fantu nacqvat iób vin min.
 10 þaín man es of fair ró slíker. maþr eínarþr oc réttlátr oc hræþdr
 viþ guþ. oc synþvar. En satán svarar. Eige es kynlict nefá³⁾
 iób pióne þér rókelega eþa góði at þínom vilia. sva mikils láns
 sem þu hefer lét honom bæþe í fiárlutum oc i metorpom. i heílso
 góðri oc hverscyns farsælo. þykci mér eige vita hvé trøfastr hann
 15 es eþa ástuþigr viþ þic. áþr sváfremmi es þu láetr freísta hans
 nacqvat. oc tekr fra honom lánit þat et mikla es þu hefer lét
 honom. EN dróttenn várá svaraþi. Lofa ec þér nú at leita til oc
 reýna hue trøfastr hann sé viþ mik eþa astúþigr. scal þer leýfa at
 taka fra honom fiárlutina fyrst oc vita hverso hann verpi viþ.
 20 hvárt hann láti raena nacqvat eþa réna tru eþa vinfengi viþ mic.
 Eige mælti guþ afþui ðva at eige vissi hann áþr hverso iób myndi
 viþ verþa þót pess være freístat. heldr af hino at hann vill at
 þeir es petta heýra scyli vita. at hann vill reýna alla sína vini.
 vita hvárt þeir geri góðgerninga sína meír fyr trú sacar oc ástar
 25 viþ guþ. oc snuggi eige til anars af honom at móti en til eilifrar
 sælo. eþa geri þeir meir til pess at guþ veiti þeim veralldliga
 gifsto bæpi fiárluti oc metorþ oc heílso her inan heíms. ero marger
 þeir es huártveggia vildi hafa af honom fyr góðgerningina⁴⁾ þessa
 heíms góði oc anars. Anars heíms sælo scal hverr bipia sér oc
 30 óskia af guþi fyr þat allt es hann gerir vel. oc sa mun huartueggia
 oplase. fyr þui at sa fer rétt bönniNi. svasem dominus dicit siálfr.
 Leítib ér fyrst qvap hann oc bipit guþs ríkiss oc réttlætis. þat es
 himinrikiss sæla. oc þa mun anat allt oc þaz ér purþof her inan
 heíms. at hendi bera. En þeir es meir bipia þessa heíms góðana
 35 af guþi an⁵⁾ anars heíms sælo. þa es hátt at þeir hafi huártki.
 enda ber þa vitni umb a valt es guþ reýner menena. oc tecr fra
 þeim lánit þat es hann hefer lét. hverso hvergi verþr viþ. eþa hvat
 hver hefer mest costgæft af guþi. nu þeir aller es þar þykeer mest

1) D. v. s. 'gerer.' 2) Man väntade: 'en þar at eins gerer hann þat þó.'
 40 o. s. v. 3) Läs 'nema.' 4) Hds.: n (= non). 5) Läs 'góðgerningana.' 6) Öfsverskr.

under þui at þeir oplisc anars heíms góþi af guþi. þa muno hallda
 pa trvfesti sini oc astríki viþ guþ. etki þa síþr en áþr. en hinir
44a es meír girnasc pessa heíms lánit || af honom en anars heíms
 góþi. þa láta þeir racna trúna oc ástríkit viþ hann. þegar es hann
 teer góþin fra þeim þa es hann hefer lét þeim. Of þat sacaþi 5
 dróttin vár eít sin postola at þeir bæpi eige¹⁾ a vallt í guþs nafni.
 oc fyr þær sacar gáeti þeir stundum eige þat es þeir bæþo. en
 qvap þa geta myndo hit allt es þeir bæpi í guþs nafne. En þeir
 bíþia aller í guþs nafni. es anars heíms þrifa oc góþa bíþia. oc
 þeir muno þat oþlasc es þeir bíþia ef þeir láta atferþena góþa 10
 fylgia bónini. hitt fylger oc opt sem ec gat fyr at þeir oþlasc
 hvárvstveggia. þui gat pöll postoli eige eít sin af guþi bón þa es
 hann baþ þrysvar. at hann hafþi eige í guþs nafni bepit svá at
 hann hefþi pess bepit es til eilifrar hiálpar kómi. heldr baþ hann
 hiðs at guþ seyldi taca af honom freistni þa oc manraðn es hann 15
 þóttisc fyrer verþa. en guþ vas honom hollari en hann siálfr. oc
 veitti honom eige þa bón. fyr þui at hann sá at pöll mátti eige
 hiálpsc ellegar. nema hann hefþi þa freistni oc þrávt. Nu þá es
 pöll hafþi þrysvar pess bepit at guþ scyllde taka af honom naþþ
 þa. þa svarapi dominus noster eum.²⁾ eige scaldu pess bíþia fyr 20
 þui at þér mún þaorf vina miscun míni. verþleícar þíner muno vaxa
 mioc viþ freistnena. en ee mun þic styrkia sva at þu mun standase
 mega freistni pessa oc manraðn meþ miscun mini. Nu mego þui
 góþer men aller vel af berasc. þót guþ láti þá í næcqveri freistni
 verþa eþa manraðn. at þeir scolo þat til hafa til synþa laþnar oc 25
 verþleíka viþ guþ. at þeir poli vel hreínsonar elld þan es guþ
 legr a hendr þeim her oc brener afþeim synþa sótter. Nu scal þar
 til máls taca es mest fylger en þesso er nú es mælt áþr. oc fyr
 vas getit nacqvat. er en helge iðb es. es mesta manraðn oc freistnon
 stóþsc vel. oc lét eige réna ne raena trú oc áost viþ guþ. þót hann 30
 tóki fra honom lánit þat it mikla es hann hafi lét honom. Nú
 síþan es sátan hafi³⁾ leýfi teket af guþi at freista iðbs. þa gerþisc
 atburþr sá at sóner hans. oc dötr sóto at boþi sonar hans pess es
 ellztr var. .vij. atte hann sono. en dötr .iij. .vij. þusunder atte
 hann sauþa. en þriár þusunder vlfallda .v. hundroþ oxna. oc .v. 35
 hundroþ asna. at slíco scape anan en. oc mikin fiolþa huscarla
 oc mansmanna. hafþi metorþ mikil af ællom góþom monnom oc
 rétsýnom. þuiat þeir sá at hann hafþi mart umbfram of men aþra
 í góþsco oc í guþs láne. En þa es þar vero at boþino baorn iðbs.

¹⁾ Hds. 'non.' ²⁾ Orätt casus. ³⁾ Läs 'hafþi.'

þa com *maþr* of dag til fundar viþ iob. oc sagþi at hermen hafþo
 teket øxn hans alla oc drepet þa men es varþveít hafþo áþr. en
 ec comomec eín undan at segia þer. En es sa hafþi travtt en
 lokit sini saðgo. þa com anað oc sagþi þar tíþende at elldr com í
 5 ór lofti oc drap saúþi hína alla. oc þá men es varþveítto. nema
 commomec¹⁾ eín undan. at segia þér. þa es sá hafþi mioc harþla
 lokit síno mali. þa com en þriþi oc mælti viþ iób. Calldear qvómo
 meþ lípi mikclo oc tóco ulfallda pína alla þa es þu áttir. drogo
 þá men es varþveitto. nema ec sóttak undan at bøða þer. En es
 10 sá hafþi sagt þar tíþendi. þa com en fiórþe til fundar viþ iób. oc
 sagþi. at þar es sóner hans oc dötr sáto at boþi. þa com hræg
 oc felldi ofan hús a þar. oc fárose þar þa oll bærn þín. Ec eín cómomec
 a brávt þeira manna es þar voro. at segia þér þessi tíþendi. þa || 44b
 reis iób upp oc castaþi aoseo i hafþop sér oc fell til iarþar oc
 15 packaþi goþi freistnon oc mælti. Nœcqviþr com ec í heím fra
 móþor qviþi. oc áttac enge fé. enda scal ec en nœcqviþr fara
 ábravt ór þessom heíme oc í iorþina. Dominus hafþe gefet mér
 feen. enda tóc hann abrávt. þa es vel avallt ef sva es gort sem
 guþi líkar. Sé guþ lofaþr. Nu varþ hann eige verr viþ freistnina
 20 an svá. Oc en nœcqve siþar oc þó eige mikclo epter þena atburþ.
 þa com sátán en til fundar viþ dominus noster.²⁾ en dominus spurþi
 hvaþan hann være þa comen. hann qvazc hafa canat en þa heíms
 bygþina. En dominus svarar. Nu mun tu fundet hafa iób siþan
 vin miN. oc mun tu nu vita glöggra. en áþr hverr dýrpar maþr
 25 hann er. sáttu nœcqvern betr verþa viþ freistnina sva acaflega
 mikcla en hann. eþa þolimópligar³⁾ bera. svarem ec vissa áþr at
 vera mynde. En satán svaraþi. Eige þykce mér mioc til reýnt.
 hué polinmópliga hann myni bera. meþan hann es heill siálfr. sa
 þykcer elltræn heítastr es a siólfom liggr. es flestom oc ósárara
 30 þó nœcqvi en bæþi frænda dáþi eþa sva fiárscapi. heldr en hitt
 ef siálrv⁴⁾ hefer all mikcla qvæl a sér. þykci mér sva fremi vita
 oc reyna oc⁵⁾ meþ fullo. hue þolimópr iób verþi viþ. ef þu láetr
 hann kena qvala næcqvat a⁶⁾ sárleica á sínom licama. En dominus
 noster svaraþi. Lofa ec þér enda at þu reýner til hverso hann
 35 verþi viþ vanheilsona oc viþ sárleica. þa es þu veíter honom í
 licams qvælini. Veít ec áþr hverso hann mun viþ verþa. en þu
 mon eige trúá áþr reýnt es. þuiat þu veítzt eige áþr. Her ma
 vita af þessom orþom at fiándin veít eige óorþna hluti fyrer. Hann

¹⁾ Läs 'comomec.' ²⁾ Orätt casus. ³⁾ Läs 'þolimópligar.' ⁴⁾ Läs 'siálfr.'

40 ⁵⁾ Bör utgå. ⁶⁾ Läs 'oc.'

myndi eige freistat hafa hvártki dröttens várs. þa es *hann* vas her í heim.¹⁾ eþa sva heilagra manna hans. ef *hann* vissi fyrer skemp sína oc yferstigning af þeim. oc eige myndi *hann* fyr aðndverþo hafa viliat suuasc atmóti siólfom guþi scapera sínom. oc vilia²⁾ keppa viþ liann. ef *hann* vissi fyrer at svá mikill munr mynde 5 verþa máttar þeira oc ríkiss. sem varþ. eþa slíca vesolþ hlioða sem *hann* hefer hlotet. En þa es satán hafþi leyfi þegit en af guþi til þess at freista iðbs en meír. þa fór *ham* oc lást *ham* meþ líeþró eni leipelegsto. svát eín scón vas allt ór hvirfli ofan oc niþr a tær oc ran vágr of *hann* allan á iorþ niþr. gerþi sva a 10 lengr es holldet tóð at fúna oc fell af beinom meþ vágrós eni. sem *hann* sáti í fúlum staþ. þa þóttose menener eige nýta at vera hia honom. oc varþ *hann* einsaman. cona com stundom at fina *hann*. oc. buar þeir es næst sóto. oc cómo til þess at avita *hann* heldr an huga. oc mæltó sva. Hvar ero góþgerningar þímer nú. 15 eige nýtr þú þeira mioc. getec aþat³⁾ sé hegómi mikill es þar hefer á trúat. En *hann* svarar henri cono sini. oc mælti sva. Sva coma þér orþ sem heimskri cono. Si bona sumimus de manu domini. Ef vér tócom góþa hluti oc glaplega ór guþs hendri. hui seylim vér þá oc eige bera leíta hina. þót oss þykei gagnstaþligir 20 oc harþer. Su es mín⁴⁾ at guþ elski mic etki í þesso miþr es *hann* láetr mic nú hart hafa. sér *hann* at ec þarf þess fyr synþer mínar. heldr en i þui es *hann* lét mic lenge sáelan vera. til þess em ec macligri mikelo at pola hartt. geti⁵⁾ en þess ef guþi þóttta ec þetta bera eige stórrilla. oc láta ec eige raena trú ne óst viþ 25 *hann* at heldr at mioc brát myni *hann* hugga mic. Nu þa es guþ sa hve vel *hann* varþ viþ akaf[le]ga⁶⁾ mikla raúna.⁷⁾ þa tóð *hann* af honom vanheilsona alla oc lét *hann* verþa man he[ilan].⁸⁾ *ham* lét oc aprí coma fiárluti hans þeimun meír en alla at *hann* lét iðb þa eiga [fe]⁹⁾ hólfo fleira en fyr. bæpi nárt oc saþpi oc 30 45 a ulfalda oc asna. oc sva huscarla oc m[ansmen]:¹⁰⁾ ||

Kirkio dags mal.

Salomon rex⁸⁾ georþe fyrstr mustere guþe til dyrpar. oc baup lyþ sinom at hallda hotíp þa es algort vas musteret. En es allr

¹⁾ För 'heimi.' ²⁾ Läss 'viliat.' ³⁾ För 'at þat.' ⁴⁾ Tillägg tru. ⁵⁾ Läss 'getek.' ⁶⁾ Bokstäfverne inom klammer äro i hds. nästan utplånade. ⁷⁾ Läss 'raun.' ⁸⁾ Öfverskr.

lyþr kom til hotípar halzsens. þa stóþ Salomon á beon. oc mælte sva. Heýrþer þu drótten beón þréls þíns þa es ec baþ þic. at ec smipapa þer mustere. En nu helgaþu oc bletsa hús þetta es ec smipapa i þíno nafne. Heýrþu drótten beón þa er þræll þin bipr
 5 þic i dag. at ágo þín se upploken oc eyro þín heýrande yver hús þetta dag oc nótt. Ef lyþr þin misgerer oc snýsc til synþa ipranar oc keomr til þessa musteres oc bipr fyr sér. þa heyr þu beóner þeira i þessom staþ. oc leýs þa yr hondom óvina sina. En es salomón lá/c beón sine. þa vitraþesc drótten meþ lióse. oc só aller
 10 dýrp guþs koma yver húset. oc luto aller guþe þeir es i mustereno vvaro. Af þessom reokom hófose kirkior oc allt kirkiodaga halld. En allz vér haolloð kirkio helge i dag góþ systkin. þa es eoss fyrst naþsyn at vita hverso margfallda miscun ver tókom i kirkione. Fyrst es maþr keomr i heim. þa skal hann til kirkio
 15 bera oc þar skíra. oc geresc hann þa guþs sonr. þar er hann var áþr synþar þráell. J kirkio skal vígia holld oc blóþ dröttens iesu cristz. þat es allr cristen lýþr skal bergia til synþa lausnar. J þeire þiðnosto lukase upp himnar. oc koma helger englar meþ maðnom. oc fylla þiðnosto kenemanz. J kirkio es setr¹⁾. sáttar
 20 fundr miple guþs oc manna. oc verþa þar allar beoner goþe þágstar þær es vér biþiom fyr oss. þót guþ heýre beóner órar hvarge sem vér biþiom fyr oss af ællo hiarta. Ef vér verþom missáttir viþ goþ oc faðlom i stórsynþer. þa scolom ver en til kirkio fara. oc taka þar skrifster²⁾ af kenemonnom oc sáttase viþ guþ. þa es maþr
 25 andasc þa skal líkam hans til kirkio feóra oc þar grafa. oc skolo þar kenemen fela á hende guþe ænd hans meþ oftlegom beonom oc sálo søngom. Afþui eígum vér góþer breóþr at vegsama kirkior órar i oftlegom beonom oc fórnóm oc típa til sácnom. þuiat vér seókiom þangat guþs miskun þa es vér koinom i heim. oc þangat
 30 meþan vér erom í heime. oc þangat þa es vér fárum yr heime. En alz eino nafne callasc á bókom kirkian oc allr saman cristen lýþr. þa monom vér segia hverso kirkia merker lýþen. eþa hverso cristen lýþr kallase hæll guþs. Ér eroþ heilact mustere guþs pess er byggver í yþr. Svasem kirkia es geor yr maðgom steinom
 35 eþa trióm. sva samnasc lýþr til tru af maðgom þiðþom oc tungom. Sumr. cristen lýþr es nú á himne meþ goþe. en sumr es i heime her. Afþui merker sumt þat es i kirkione es himinrikes dýrp. en sumt merker iarplega cristne. Sønghus merker helgamen á himne. en kirkian cristna men a iorþo. Altáre merker crist. þuiat svasem

45b allar fórner þágiase góðe oc helgasec || yfer altáre. sva verþa oc eige verð ór þáig góðe nema þar helgesc i ást cristz. Altares klæpe ero helger men. þeir es skrýpa¹⁾ crist i góðom verkum svasem parlus mælte. Ær aller es skírþer erop i criste. crist skryddop ér. Syllostockar kirkionar merkia postola oc spámen. er understockar ero allrar tru sem paulus mælte. Ær erop smíþaper yuer grundvoll postola oc spámanna. Dyr kirkio merkia trú rétta. þa es oss leíper in til almenlegrar cristne. Hurþ fyr durom merker skynsama men. þa es hrástlega standa i gegn villom²⁾ monnom. oc byrgia þa fyr utan cristne guþs i keiningom sínom. en veita inngangógo trvændom. Gólfþile merker litelláta men þa es sic³⁾ lægia i allre virþingo. oc veita þeir þut meira upphald aðlom lýp sem þeir verþa meír fyr allra átropa. Setopallar kirkionar merkia várcunláta men. þa es heógia meínom óstyrkra nöngja i várkunláte. svasem pallar veita hógynde sitiondom. Tueir kirkiovegger merkia tvinan lýp komen til eínar cristne. anan af gyþingom æn anan af heípnom þiopom. Brióstþile es samtenger baþa vegge merker drótten várn. es samtengþe tvinan lýp i eíne trú sine. oc es hann siálfri brióst oc hlífskioldr fyr kristne sine. A þesso brióstþile ero dyr in at ganga i kirkio oc gluggar þeir es lýsa kirkiona. þuiat drótten lýser alla þa es in ganga i trú hans. Brióstþile þat er es a miple kirkio oc saonghúss merker helgan anda. þuiat svasem vér gøngom in i cristnena fyr trú crists. sva gøngom ver in i himnadýrþ fyr miscunar dyr heilags anda. Oc svasem cristr samtengþe tvina lýpe i eíne trú. sva samtenger⁴⁾ heilagr ande þa ena sámo lýpe i eíne ást. A þesso brióstþile ero mikil dyr svat aðl típende ma siá i saonghus ýr kirkio. þuiat hverr er fiþr miscunar dyr heilags anda ma líta hugskots aðgom marga himneska hlute. Fiðrer hornstafar kirkio merkia fiogor guþspiðl. þuiat þeira keningar ero enar sterxto steoþr allrar cristnenar. Ræfr kirkio merker þa men es hugscots aðo sín hefia upp af iorþo til himins dýrþar. oc hlífa þeir cristnene i beónom sínom viþ freístne sem ræfr hlíver kirkio viþ regne. Langvíþer i kirkio þat ero staflægior oc ásar es styþia oc saman halda bæþe roftom oc vecþiliom. þeir merkia forráþsmen þa es setter ero til stiðrnar oc til effingar cristnenar. svasem abbátar yver muncom eþa høfþingiar yuer lýpom. Puertré es scorþa staflægior oc upphalda dvergom es ása styþia. merkia þa men i cristnenne es

¹⁾ Hds. 'skreyþa,' men med punkt under e. ²⁾ Läs 'villo.' ³⁾ Skrifvet i kanten med hänvisningstecken. ⁴⁾ Hds. har 'svamtenger' med punkt under v. 40

efla veraldar hæfþingia i ræfom en heilög munclif¹⁾ i auþeófom. Kluecor merkia kenemen þa es fagrt hlióþ geora fyr goþe oc monnom i beónom sínom. oc kenningom. krossa²⁾ oe róþor merkia meínléttess men. þa es píslar marc crists bera á likam sínom oc 5 meóþa hold sitt i fæstom oc i vökum. En svásem kirkia merker allan || cristen lýþ. svá³⁾ oc merkia sér hvern cristen man þan 46a es sanlega gerese mustere heilags⁴⁾ anda i góþom síþom. þuiat hverr es guþe piónar smíþar ísér andlega kirkio eige ýr trióm ne steínom. heldr ýr góþom verkom. Pessar kirkio sænghus ero 10 beóner oc sálma saongr. Altáre merker áost. en altáres buningr góþ verc þar es áost eigo at fylgia. Svasem allar fórner helgasc yver altára. sva helgasc oc págiase aoll góþ verc í áost. En sia áost skipstesc i tuin boporþ. þat es gops elskar oc náongs. Pa tuina elseo merkia tuin brióstpile kirkionar. et ytra náongs elseo en et 15 íþra guþs elso. A eno íþra brióstpile ero mikil dyr i sænghus. þuiat hveriom sýnesc þui síþr þraong vera guþs gata sem hann elscar framar guþ. A eno ytra brióstpile ero gluggar. þuiat lióst er boporþ dróttens qvap daniel. oc lýser þat ágo ór. þat boporþ skýrþe drótten siálfr. þa es hann málte sva. þat es boporþ mitt. 20 at hverr yþvar elske anan. Hurþ fyr durom merker tungo stilleng. svasem sálma skáldet málte. Settu varphald mune mínom drótten. oc hurþ at gæta vara mina. En má hurþ merkia skynseme. þa es kaan greín góþs oc ilz. at vér lúkem upp hiortom⁵⁾ ór góþom hlutom. en byrgem úte illar hugreningar. Syllostockar þessar 25 kirkio merkia tru. þuiat yver þan grundvöll oc under stok scolom vér smíþa aoll góþverc. at þar mego verþa mustere goþs. Fiórer hornstaver merkia fióra hæfþ kosti. þat es vitra. oc réttláte. styrep. oc hófseme. Gólfpile merker litelláte oc hlýþne oc polenmøþe. þa es eige skammesc at þola léging oc vanréttie af monnom. Set- 30 opallar merkia miscunar verc þau es veita⁶⁾ huggon þurfondom sem pallar huíþ sitiondom. Vegger merkia aoll saman góþverc oc allt nytsamlect erfape. þat es gort er fyr guþs áost oc náongs. Staflægior es samanhallaða vegþiliom merkia staþfeste góþra verka. Ræfr yver veggiom merker vón þa oc ahuga es vér scolom hafa 35 upp til guþs yuer aðlom góþom verkom órom. Ásar er upphalda ræfrvíþom merkia biþlund þa es styþr væn óra at eige þriote oss at vætta miscunar af goþe. Puertre þau es vegge styþia at eige falle þeir fyr ofyipre.⁷⁾ merkia friþ oc samþycke þat es styþr oc

¹⁾ c öfverskr. ²⁾ Läs 'krossar.' ³⁾ Tillägg man hon. ⁴⁾ s öfverskr. ⁵⁾ Läs 40 'hiorto.' ⁶⁾ Skr. i kanten med hänvisningstecken. ⁷⁾ Läs 'ofvípre.'

samtenger all góbverc ór. svát þau mege eige falla fyr ofvepre
 díqfolegrar freístonar¹⁾). Crossar oc róþor merkia likams meinlæte.
 þat ero fæstor oc vækor. Klukor merkia keningar þér es oss
 vekia til góþra vercka. Garþr of kirkio merker varþveítslo. þessa
 allra góþra hluta es nu ero her talþer. En þa megom vér vel 5
 varþveítia þessa alla góþa hlutæ. ef ver hyggiom at verkom þeira
 es ýr heime ero farner. svát góþdeóme styrke oss til epter glíkingar.
 en ill deóme vare oss viþ synþer. Pena athuga merker gróftr
 likama i kirkiogarþe. En þat es vitanda at allt má andlega
46b fyllasc oc merkiase i oss. þat es til kirkio || búnings scal hafa 10
 eþa þiðnosto. ef vér lifom sva hreínlega at vér²⁾ verper at kallasc
 mustere guþs. Afþui es oss naupsyn góþer breóþr þa es vér
 hældom kirkiodagshelge. at vér hreinsem brióst kirkio órrar. svát
 etke fine guþ i mustere síno því es ver siálfær erom þat es hann
 stygvesc viþ. Oc svensem vér viliom synase fatprúper utan oc 15
 hreiner a hotípar dege. sva scolom ver oc innan þva i tórum synþa
 flecka af ændom órum. oc prýpa þér meþ góþom verkom. Oc
 svensem vér feóþom oss itarlegre feótzlo á hótíþom. sva skolom
 vér oc feóþa ander órar hotíplegre feótzlo þat es orþ guþs. þuiat
 óseómt.es at likamr feóþesc oc klæþesc itarlega. en en ipre maþr 20
 se óprúþr oc misse sinar feótslo³⁾). Etke stopar at vér komem
 fatprúper til ens ytra kirkio dags. ef vér óréókiom ena ipre kirk-
 iohelge. þat es varþveítslo góþra verka. þuiat til þess hældom
 ver⁴⁾ at iamlengþom a iorpo. at vér megem halda eilífan kirkio-
 dag. þat es sanan fægnoþ allra heilagra a himne. En þa megom 25
 vér þan fægnoþ oþlasc. ef vér varþveítom margfalda miscun
 nöngom órom i þurftir þeira. Gott es at gefa fé til kircna. en
 betra es at hugga válaba nöngja i naúþsyniom sínom. þuiat kirkior
 farasc meþ heime. en ander mana fyrfarasc aldrege. Ef vér
 viliom vera⁵⁾ mustere heilags anda. þa skolom vér þu líka miscun 30
 veita þurfandom nöngom sem kirkian veíter oss. Svásem vér
 erom i kirkio leiddar til handa goþe fyr skírnar brun. sva scolom
 vér oc leipa fra villo nöngja óra oc bíþia fyr þeim meþ tórom
 þuiat tór hreinsa synþer sem skírnar bruþr. Oc svensem vér tókom
 skriptar i kirkio fyr synþer órar. sva scolom ver oc veíta nöngom 35
 órom synþa hegning. Oc svásem vér tókom i kirkio himnesca
 feótslo þat es corpus domini. sva scolom vér veíta iarplesga feótslo
 þurfandom. Oc svensem kirkian varþveíter hiá sér gróft likomom

¹⁾ Läs 'freistnonar.' ²⁾ Tillägg sém. ³⁾ s öfverskr. ⁴⁾ Tillägg kirkiodaga.

⁵⁾ Öfverskr.

dauþra. sva scolom vér oc veíta beoner fyr aðndom þeira. Prýþom vér oc þa ander órar góþom síþom. en kirkior órar oftlegom fórnóm *oc* lióse oc tíþahalde. þa es vér komom til kirkio oc seókiom tíþer. þa haþom vér óst *oc* friþ hverr vár viþ anan. þuiat óseómt es at 5 vér hafem hatr i hiortom órom þa þa¹⁾ er vér staðdom at sáttar funde guþs oc mana. † Ef vér haðdom meþ slíkom ahuga stundlega hótíþ a iorþo. þa monom vér eignasc-eilifa hótíþ a himne. meþ lausnera órom drótne iesu criste þeim es liver oc ríker meþ feþr oc anda helgom *per omnia seculorum. amenn.*

10 EN of þan man es hann vill lifa at guþs vilia i þessom heime. þa vill guþ at *hann* elske grandvarlect líf. Grandvære es gæfogleg oc itarleg oc drengeleg atferþ fyr guþs argom. þuiat af henne gerase marger góþer hluter. Af henne geresc hreinlíf. en hon heldr aftr síngirno.²⁾ forpase hon prætor. oc staþvar hon reiþe.

15 varase hon || viþ ofdryckio. preongver hon losta. stiller hon beíþne. 47a

hirter hon girnþer. hon eýr eige orþe of orþ. forpase hon ofát³⁾ ofdryckio. oc fyr deomer hon stulp. alla læsto preonguer hon. en allt þat es loflect es fyr goþe oc góþom mommom. þat fylger allt grándvære oc ráþvende. Tveím háttom stendr saman cráfr saþrar

20 ráþvende oc grándvære licams oc iarta⁴⁾. Grándvere licams es. at girnasc eige á anars manz eigen. oc forpase hordóm liotan.

fasta vel þa es maþr scal fasta. mæla eige onyt orþ. ne flærþsamleg. oc hafa skipulegan bunign⁵⁾ at ællom⁶⁾ oc maclegan sine fyrer etlon. oc sva hár oc kléþnop. sem seomer. hafa oc

25 eige vináttó viþ vánda men. yglasc a enge. láta eige geiga augo sín. gera engom kinroþa oc lasta enge. hlæia eige at gomlom mannae ne vanheílom. deoma eige of þat es þu veíst eige. oc mæla eige allt þat es þu veítst. þesser hluter gera man ynelegan goþe oc þægian. EN grandvere⁷⁾ hugar es at gera framar alla

30 hlute fyr guþs argom an manna. oc stilla beíþne liótra hugrenninga. ætla alla sér betre. ofynda mange. treýstasc at eongo siolfom sér.

fela allahlute under guþs fultinge. saurga eige húg af villo. ne af agirne þessa heims. vera atlátsamr kenningom lärpра manna. elsea guþ af ællo hiarta. oc feóra órom drótne hreinlíf ens insta hugar.

35 oc enda meþ daúþa marke eíno æll uppþeken góþverc. ðóe⁸⁾ vætta a himne verckaúps fyr góþa atferþ sína. EN of ráþvendina verþ nu mart reótt. þuiat a helgom bócom es sva of hana mælt. at hon es kællóp prýþe gæufogra manna. en tign ógæufogra manna. fegrþ

¹⁾ Felaktigt upprepadt. ²⁾ Läs 'síngirne.' ³⁾ Tillägg *oc*. ⁴⁾ Läs 'hiarta.'

40 ⁵⁾ För 'búning.' ⁶⁾ Läs 'ællo.' ⁷⁾ d öfverskr. ⁸⁾ För 'aw' eller 'auk.'

liótra manna en farsála gopra. huggon harmanda. auke allrar fegrpar. vegr siplátes oc værn gleópa minkon misverka. en miklon verþleíca. hon es oc kollop vináttta meþal guþs oc gopra manna. En nu georese hreinlife af ráþvende sem sagt. Oc drótten vár mælte sva. Fleoep ér hordóms men. oc forpeste¹⁾ hordóm. þuiat 5 hverre synþ es hordómr liótare. es hver synþ es. er maþr en gerer es fyr utan lícam ænor²⁾. En sa es hordóm drýger. misgerer í lícam sínom oc es goþe afþui su synþ leipare en hver anara. Eige mego hordóms men eignasc ríke guþs. En litel es stund munoplífesens. en fyr þá týner maþr eilífo lífe. Oc kan sva 10 verþa at maþr hygger at hordóme. þótt hann gere eige. Necver siþsamr muner var meóddr af fréistne ens fórna fianda. þuiat fiánde tók hondom kláþe þat es hann hafþe lagt til hirþlo. En afþui áhalde fiándans varþ kláþe hins sva sauroet oc fúllt oc leipselect. at til enskes mætte nýta þót pveget være. En pess vas 15 spurþr gregorius pafe af hui almáttgr gop. gáfe þat vellde i gegn þessom manne. han sváraþe. at hann létsce þat etla at goþ villde 47b sýnasc láta. utan || a clæpom ó hreíso þa es i hiartano vas oc i hug. eþa ellegar vas til pess gort. at hin varþveítte þa alra hellztl hreinlife hiarta síns. eþa ellegar hvartveggia være. oc mætte hann 20 merkia af saurgom kláþom sínom hordóms saurgon hiarta sins:³⁾

Nv er komen tíþ su at hondom er vér eigom alla nauþsyn til góþer breopr at leiþa huga ráþ vart. Fyrþui at sia stund veiter oss mesta hiólp ef vér fórum oss til gagns oc nytia. Sva mælte þoll postole of þessa tíþ. Nu es viþteókeleg tíþ. oc nu ero heílso 25 dagar. þa verþa oss þessar stunder at heilso dogom. ef vér leítom viþ meþ ællo kostgáefe. at beota yver anmarka óra meþ beóna halld. oc æþrom góþom verkom. þar eigom vér at hefia ámining óra at ina af hveriom reokom. fastan hever hafezc. oc hver laun fyrer kómo viþ þa er fóstoþo. þa er su þiðr er guþs þiðnosto 30 gátte. oc gyþingar heíto.⁴⁾ haþþo veret i anaup oc þrálecon út a egiptalande oc guþ hafþe þa þában leýsta meþ mærgom stórmerkim. oc at loka leidda þa i gegnum et rauþa haf. þa epter þat baþ moyses er þa hafþe forysto fyr ællo þui fólke. at guþ skylld

¹⁾ Läs 'forpetsc.' ²⁾ Meningen fordrar: 'es hver synþ ænor er maþren gerer er fyr utan lícam.' ³⁾ Efter detta stycket är lemnadt rum för infällning af en rubrik. ⁴⁾ För 'héto.'

gefa lögmal til hveralund stýra scylde lýpnum. eþa hve lýpren
 scylde lifa. þess er gúþe métte vel lica. Þa fór Moysés fra aþrom
 monnom upp a fiall oc fastape fiora tego daga meþ náttom. en
 efter þat gaf gúþ lögmal þat er meþ þeim logom skylde hann
 5 stóðlo þui fólk er of hafet hafþe faret. Þat var myclo sípar
 er sa maþr er helias hét fastape en iamlanga stund sem Moyses
 hafþe fastat til þess at gúþ teóke hann ýr vandræþom þeim er
 hann þolpe af þeim lýp er honom var í nönd. En efter þat nam
 gúþ hann fra aþrom monnom i fognopparadisar. oc er hann nu i
 10 þeim fagnaþe lifande. UNZ hann skal koma í niþlager¹⁾ þessar
 veraldar at mæla a móti antakristi. oc fær líflát af piningom ant-
 akristz. EN síparst prýdde þeira fæsto en helgape óra fæsto siálf
 gúþ drótten vǻr þa er hann var þessa heíms. Efter þat er hann
 hafþe skírn teket af iohanne baptista. þa geck hann í eyþe morc
 15 oc fastape þar .xl. daga oc náttu. EN epter þat kom diofell at
 freista hans í þrim hlutom. bæþe átgirne oc tómre dýrp. oc agirne.
 EN afþui at fiánde hafþe meþ þeim þrim hlutom. stiget yver
 adám. þa ætlape hann at hann mynde meþ þeim hlutom geta gúþ
 fýstan rangra hluta. sem hann hafþe yver adám stiget. EN gúþ
 20 lét afþui sva verþa at bæþe beóte hann þa. þat er adám varþ
 yverstigen. oc sva eýdde hann diofols magne þui er hann hafþe
 yver æollo mankyne epter adáms synþ. Nu er oss þat siánda hve
 mikit góþs í kayptesc þa er fastan var fæstop. er þat þá hvár
 sem til fýstesc. Moyses þa laga til víson. svat þa mætte hann
 25 stýra þeim lýp er honom var a hende fólgen. EN helias vas
 numen upp í paradisar unap. efter sina fæsto. EN || siálf gúþ 48a
 sýnde þat í sine fæsto. at vér scyldem vera fúser epter honom at²⁾
 glíka.³⁾ þuiat hverr sem ein epter gliking su er vér megom þar
 epter mynda. er hann hever gort fyrer. þa er oss skylt er hans
 30 men viliom vera at ganga glaplega under. oc lata oss alt þyckia
 of lítef þat er vér glíkom⁴⁾ þar epter. Oc ma oss þar alt under
 þyckia at oss yrþe til gagns sem mest meinlæten þau er vér
 haðfon. EN þa mego þau oss stopa álgápt ef gúþ sér astúp í hug
 örvm viþ sic lysta. meir. heldr en síþylla ein gange til. þa ér [ver
 35 fremiom. þat er⁵⁾ eoss þyckia meinléte vera. þar til keomr þat er
 það postole mælte viþ þa men er á hans kering hlýddo. þess biþ
 ec yþr qvad⁶⁾ hann at eige virþep ér enskis miscunar⁷⁾ gúþs.:
 Hortamur uos. þa verþr sem vér virþim enskes miscun gúþs ef

¹⁾ Läs 'niþlager.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Läs 'glíka.' ⁴⁾ Läs 'glíkom.' ⁵⁾ Orden från
 40 [äro skrifna i kanten med hänvisningstecken. ⁶⁾ Läs 'qvad.' ⁷⁾ Läs 'miscun.'

vér feorvm oss eige til nytia þær tibernar er gup hever mest til synþa bóta sett. þuiat sia stund es heþan er til páscu ma eige sva umblípa at eige se hon anattveggia oss til afallz ef hon er ¹⁾ litt gamgéþ. epa til gangs ²⁾ oc nytseme ef vér gamgáfom at slíco er vér erom i feórom. En oss mon ællom eíneg sýnasc pat. ⁵ at vér þyrptem heldr micklo umbótar of vårt ráp ok sleocvingar at synþom órom. heldr en áfalz oc auka viþ pa anmarka er vér erom áþr i vafþ. En oss mon eige þorf vína til fullra ³⁾ nytia at vér fastem dag hvern. drottens daga a miþle. heþan til pasca nema vér latem faostone fylgia ⁴⁾ góþverc ænor. Sva mælte spa- ¹⁰ mapr gups. Helgeþ ér fostona qvap hann. pa helgom vér faosto óra. ef vér lótom henne fylgia miscunseme viþ þurfa men. oc georum siáluer ipron fyr þats vér hofom illa gort. En pa teór oss ipron synþa vára. ef aflát oc yferbót fylger. svarem david sálmascáld mælte. Snusc þu fra illo qvap hann oc geor gott. pat er oss alz ¹⁵ brápast at snuase fra eno illa oc hverfa eige aftr til pess. en po má eige þat eitt at gnógo þorf vina. nema vér gerem en góþo verc til yfer bótarenar. Nu verþom vér fyrþui skyllder a þesse tíþ at ganga til skripta meþ reócep oc vandvirke. ok hefia þar en góþo verc. at snuase fra eno illa at segia einom hveriom preste ²⁰ til þess alz gleoct. oc skýrt er vér munom at oss hefer hent. þuiat þat má víst vita at aldrege verþr oss fyr gefet af guþe þat er vér hofom honom a mótt gort fyr en vér hofom til sagt. oc iátt oss sana at afgerþom. En þat keomr sumom monnom i hug oc sva verþr mælt. Hui myne sva mikit under þui at segia til gleogt ²⁵ of alla anmarka. þar er gup veit allt þats yfir mik hever ginget. En þat ber til er þat scal sva skylt þyckia. at gup vill at vér virþim oss sva lítils. at segia iamnoka ⁵⁾ órom til. hvat herfilegast hefer yfer ⁶⁾ oss ginget. þuiat þat er en meste ofmetnoþr at virþa gups ást sva lítils. at gera þui a mótt er gup hefer boþet. oc verþr ³⁰ afþui skyllt at beóta ofmetnóþen meþ litelléteno sva miklo at ganga þui i gegn ok segia siálf a hendr sér. þat er honom þycker ³⁵ 48b mest under || at enge visse nema eín hann. En sva verþr enge synþen gor at eige vite diofollen. ok skrár hann þegar i síno mine allt. En scriptar gangan skefr af skróne. oc teer ór mine hans allar þær synþer er til er sagt. Sva mælte þoll postole. Ef ér reógeþ yþr gleoct nu sialver qvap hann. pa munu þer víst eige verþa reógher anars heims. En þat megom vér ætla oc lótom

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ För 'gagns.' ³⁾ Det andra l öfverskr. ⁴⁾ Skr. i marginalen.

⁵⁾ n öfverskr. ⁶⁾ Skr. i marginalen.

oss¹⁾ þat i hug koma. þa er vér gængom til skriftana. hve öfegner
 vér monum verþa á dómsdege. þeim synþom er þa ber fiánden
 fram til brigsla viþ oss. ok vér hofom leýnt þangat til. Nu er ok
 þat²⁾ nest þesso skylt. at muna epter gorva hvat oss er boþet.
 5 oc legia etke óra virþing a huárt sem oss er boþet meira eþa
 mina. Ganga under þat letlega sem a hendr er lagt. oc enda
 eige miþr eþa slélegar heldr oss er boþet. Frestom eige til enar
 efsto stefno at ganga til skriptana. þuiat þá megom vér betr
 niota góþgerninga vára alra. þeira er vér neñom at geora of fostona
 10 ef vér hofom hreinsat oss áþr i scriptar gængone. þuiat oss er
 mikit under þui of þa eno góþo hlute er vér neñom meþ guþs
 fultinge at gera at vér orkaþem sva at. er vénst være at oss
 mætte mest gott í kaúpasc. Kostom þess at eige hende³⁾ oss
 þegar ener sámo lester. sem vér hæfom til scriptar borna. Of
 15 þat mælte spamaþren sva. Lauámini mundi. þvaetse ér sagþe
 hann oc veset hreiner. þa er sem vér þuaemsk oc sem hreiner. ef
 vér hreinsom oss í skriptar gæng. oc gerom eige þat et sama
 síðan. En sa þvæse oc er eige hreín at heldr er seger til lastana.
 en forpasc eige at gera þegar en⁴⁾ et sama. Lótom fylgia skriptar
 20 gængone góþ vere þau er vér megom eþa neñom helst at gera.
 firorum⁵⁾ ýr hug oss. ofund. oc ofmetnóþ. dramb. hæþne oc at-
 fyndle. óstilta gleþe. oc ólund. Minomsc þess er ein spekingr
 mælte. Bioþpu þat eitt. nónge þínom quæð hann. er þér líke vel
 at slíct bióþe aprer þér. En vér myndem eige vera allhefne samer.
 25 of allt þats oss er misbuet. ef vér hygþem at. hve vér vildem at
 aprer gerþe viþ oss. Nu er sa margr ólundvær viþ apra. er hann
 kan illa þui ef aprer ero viþ hann ðheóger. Sa es margr attfundoll
 oc áleiten of anara hagæ. er viþ hvert orþ verþr illa. þat er
 honom er til aleítne lagt. Sa vill margr fått eþa etke sitia aþrom
 30 þat er honom þyker til leítat viþ sik. er nérl vill mioc sialdan⁶⁾
 iofnop aþrom bióþa. Nu of slíct eþa anat þesso glígt.⁷⁾ þa má
 maþr þat heltz meþ sér of merkia. hvern iofnop hann þyckesc
 aþrum bioþa. oc mon þat etke allstórum rangt gort. ef hann veit
 þat sér í hug at honom mætte vel þykia at hann gerþe sva viþ
 35 hann. Leítom vér viþ at scylldo at feóra huge óra til polen-
 meóþe. oc at fyrgefa þeim er viþ oss misgera eþa hafa til saka
 gort. þuiat sa hlutr er enge í óro fare er iafnmikit mege til
 himinrikis andvirþes. sem þat at || fyrgefa aþrom. Enda er enge 49a

1) Det första s öfverskr. 2) Hds. 'þat ok' med omflytningstecken. 3) Skr.
 40 i marginalen. 4) Öfverskr. 5) Felskrifvet för 'firrum.' 6) i öfverskr. 7) För 'glíkt.'

rápnare hlutr at fyrer hiólp váre mon standa heldr en heífrækken.¹⁾ þat megom vér áetla hue skylt oss mon at fyrgefa. er gúp siálfr sette sva beónar orþen. i pater noster. at vér skolom þess hann bipia oc eige framar. at sva fyrgefe hann oss órar afgerþer. þær er vér misgerom víþ hann. sem vér viliom fyr gefa þat er men misgera víþ oss. Nu er þat allsýnt at vér þurfom þess miok at beonarorþen þau es vér syngom til þess at sleokva synþer órar meþ. at þær snuesc eige oss til forbeóna. þuiat stórum hétlect er at bipia gúp þess iafnaþar dóms. ef vér búum sva óvént óra sok til. at vér viliom eige fyr gefa þat er oss er misboþet. þuiat 10 þat er allsmát er víþ oss er afgort. víþ hitt at virþa hue oft oc stórum vér misgerom víþ gúp. Verom vér kostgæf oc ípen at bipiasc fyrer. oc buumsc sva til beonarenar hverrar. er vœnst er at vér sleokvem anmarkana en auke²⁾ eige.:

Sióm vér vandlega nu víþ hordóme ællom oc æollo saurlife. 15 oc hæfom meire varúþ í meþfor várre. heldr en vér hafem hingat til haft. þuiat þat megom vér of fina. at vér verþom þa leíd³⁾ i freistnena⁴⁾ sva at oss gygver geigvénlega. er vér erom áþr óvarer oc sióm eige víþ feoronóm. þeim er þaþan geresc freístnen af. Meólge ónyta oc þa gleþe er vite til meins oss eþa oprom 20 þurfom vér at scyldo at varasc. oc einkom scyldast þa er vér erom i kirkiom eþa vér hofom feótslo. þuiat óseómt er at hafa saurog orþ eþa galaúsleg. þa i mune. er vér skolom matarens neýta. Nu er skylt at vér sém sialdnast sýslolauser. oc hafem nacqvat meþ hændom hverndag er til nytrar ipnar kome. þeir i 25 sýslo oc verkom er til þess ero setter. en þeir at nema eþa kena þat er nytseme fylger er til þess ero feórer. Verom ólmoso giarnare nu heldr an hingat til oc beínom fyr vesalingom. Legge þeir femune til i feótzlo eþa klenaþe.⁵⁾ er a þui hafa feóre. en þeir er eige hafa þess feóre. vese i beíneseme orver at greipa þat er 30 nauþsyn qveþr. þuiat vesalingren þarf oft eige miþr. umbhygionar heldr en matarens. Lótom vér oss þat i hug koma þa er ver sióm þurfa manen. er álmáttegr gúp seger oss sva a dómsdege. at þat se honom siólfom gefet. er vesalinginom er i hænd selt. Oc kallar se⁶⁾ varnat ef purfamanenom es syniat. Nu ma oss þat sýnt 35 þyckia at a þeim enom fiolmena funde mon æollo meira í þyckia deíla. at vér hefþem beínt optar en sialdnar fyr þurfa monnom. ef þeir scolo vera laþaper til ens eilífa fagnapar er þat hafa

¹⁾ Läs 'heífrækne.' ²⁾ Läs 'aukem.' ³⁾ Läs 'leip.' ⁴⁾ t öfverskr. ⁵⁾ Läs 'klæpnape.' ⁶⁾ Läs 'sér.'

gaumgæpt. en hiner scolo fyr deómþer i eilifa qvpl er þat hafa oreóct. Tífafarar oc kirkiosóner. eigom vér at costgæfa nu oc scolop ér þat vita at nu er eige mina i veítt ena rúmhelgo daga típer at seókia. heldr en lóghelga daga utan fausto.: Hofom 5 hverdag mining típa vára. minomsc átta típa hvern dag.: || 49b

Hofom þat uphaf hversdags atháfes várs. at þa er maþr vacnar fyrst of morgon en. syngve hann credo in deum oc signe sik áþr¹⁾. En epter þat. leíte hann at varasc þarfleýso hial. meðan hann fer i kláeþe sín. Fare sípan brátt til kirkio eþa kross. 10 en er þar keomr. falle a knebep oc syngue pater noster. oc bipa sér líenar fyr alla hlute þa er a þeðre nótt hafa yver hann ginget. En sípan er hann lýcer þeire beón. þa hefe hann up típer sínar. minisc fyrst óttosaongs ens fyrra. oc syngve eige fære pater noster. en tólf i þa típ. minese hann sva burpar guþs oc þess er guþ 15 heriape helvíte a miþre nótt. oc leýste þajan alla vine sína. en batt diofolen oc eýdde þa ofrafle hans øollo oss a móti. Syngom afþui tólf. pater noster. i þa típ. at þa sé líenar þeþet fyr hveria stund þeirar netr. þuiat hvert deógr er deilt í tólf stunder. scolo .xij. stunder i dege oc áþrar .xij. i nótt. Epter þa típ scolom vér 20 minasc ens efra ótto szongs i mining. upriso dróttens várs. syngva þa eige fære. pater noster en .vij. oc bipia oss sva siafaldrar giftar ens helga anda. þa er nest at minasc miþsmorgons tíþar þa er vér kollom. prima típ. J þa mining er guþ þolpe af gyþingom. hoþungar orþ. oc ályge. hálshogg oc brixle. Syngue þar .v. 25 pater noster oc credo in deum. Afþui .v. pater noster. at guþ gæte .v. likans vita várra. Sýnar oc heýnar. bergingar. ilmingar. oc keneseeme. En afþui scal credo þar at skylldo fylgia. at i uphafe dagstíþana er skylt at iáta trú sína. oc minasc kenningar .xij. postola fyr .xij. stunder dagsens. þa scal nést halda dagmála 30 típ. i mining þess er guþ var deómþr til krossfestingar. oc hann var barþr at forráþe pilátus iarls. oc i mining þeirar miscunar er guþs postolar tóko gift ens helga anda. Syngve þa en .v. pater noster. i mining .v. faldra meinlæta þeira er guþ drótten þolpe af þessa heims anaup. þat var. harmr. oc meóþe. kulþe. hungr. 35 suefnleýse. En þar nest er at halda miþsdags típ i mineng. krossfestingar guþs ok upstigningar til himna. syngueþ en þa .v. pater noster. i mining þeira meinlæta er guþ þolpe af vóndom monnom. Fyrst epter sócn gyþinga er þeir villdo grýta hann. oc hann þolpe bœnd. oc hálshogg. kinhesta. oc hrækningar. oc bardaga. þa er at

halda eýçpar tíþ. i mining þess er þíofren leíprettese a krossenom.
 oc þa scal minasc daupa dróttens vårs. oc syngva en .v. pater
 noster. i mining .v. sára þeira er gúþ tók a sik til laúsnar vårrar.
 Eptir þat er at minasc aptan sáongs tíþar. i mining matmáls ens
 epta þess er gúþ helgaþe at þui matmále. hold sitt ór braúþe oc 5
 blóþ ýr vini. Syngveþ þa en .vij. pater noster. en i mining
 saufaldrar¹⁾ giftar ens helga anda. þuiat beþe morgan oc aptan
 er oss naupsyn at bipia ens helga anda til qvomo. Síþarst er at
 minasc natsongs. hann er i minningo graftar gúþs. oc bónar
 50a þeirar || er gúþ baþ fyrer æollo cristno folke. þa er gyþingar 10
 hændlopo hann eptir þat oc leíddo til píningar. þa scal syngua
 en .v. pater noster. oc credo in deum. Oc bipia gúþ þess at hann
 gáete sva of nóttena allra fim likamsvita vårra. sem vér bóþom i
 primatiþene at hann skylde of dagen gáeta. Oc meþ slíco credo
 at syngva sem of mórgonen. Nu hefek skýrt of hversdags tíþa- 15
 hald þat er ek vette at uppe skyle halda ef meþ necveriom at-
 huga er framfeórt. En ef mane er skriptat anat tíþa hald. þa
 seal hann þat hafa at skylldo. En of beóna hald þat er boþet er
 i skriftum. þa georeþ þat meþ reócp oc ásthuga. knebeþ scal falla
 tysvar et minsta meþ hverre tíþ. falla bæþe at uphafe hverrar 20
 tíþar. oc luka henne sva at maþr huile a knebeþ. þat seal láta
 sér i hug koma. þa er hann fellr a knébeþ at uphafe tíþar. at
 hann er skyldr at lægia sic fyr gúþs auglite. þa er hann gerer
 mining sva holeíts lítels lætes²⁾ gúþs. sem i hverre tíþene er
 miningen gor. Nu þóat hann gáe þessa athuga beþe í knebeþiar 25
 falleno. oc sva i tíþar haldeno. þa scal hann þó sva virþa at rétto.
 at hann er lítels verþr fyr gúþs auglite.³⁾ oc hann veít enge anan
 sér lægra. þui seal sva lúca hverre tíþ at hann huile a knebeþ.
 oc horfe til iarþar. oc minesc þess áþr hann ríse upp. at hann er
 af iorþo skapaþr. oc hann scal i iorþ fara. þat verþr oc skylt at 30
 koma til kirkio eþa kross. eige sialdnar en prysvar hverndag.
 koma fyrst of mórgonen sem áþr tíndom vér. En i anat sine
 kome hann of eýçpar skeiþ. oc minesc þa neqverra⁴⁾ tíþa. áþr
 hann gange til matar. et þriþia sin kome til kross áþr. maþr.
 fare at sofa. oc minesc⁵⁾ þa nátsongs síns. oc sva þess beóna 35
 halds ef eige hever of dagen gát veret. þess er honom hever
 boþet veret i skriptum. En þa er maþr keomr i reckio. oc hann
 bysc til svefn. synge hann pater. noster. oc credo. hafe eige⁶⁾

¹⁾ Läs 'siaufaldrar.' ²⁾ För 'litellætes.' ³⁾ Hds. 'augslite,' rättadt till 'auglite.'

⁴⁾ Hds. 'neqveria,' rättadt till 'neqverra.' ⁵⁾ För 'minesc.' ⁶⁾ Öfverskr.

hial þa þaðan¹⁾ fra. rene þa hug yfer athæfe sitt hvert veret
 hever of dagen. gere necqveria iþron fyrer ef hann fípr þat er
 stórom se avant. en þacke guþe ef hann fípr eige þat er stóran-
 morkom sáte. láte sér i hug koma. hue honom mon gegna at
 5 sofna sva er hann skyle vacna anars heims. Nu hefec tím hvers-
 dags athæfe allra vár saman oc faret yver þat er eíñkom er oss
 nauþýnlegast hverndag at minase. En almáttgr gúþ gefse oss
 her víprauka i góþom atferþom. oc ásthuga viþ sic. svát oss verþe
 10 hald fosto þessar. at afluðsn allra synþa. þeira er vér hæfum oss
 i vafet. oc vér fáem efling af guþe til þess at sia viþ þeim lostom
 er en hæfum vér ódrýgþa. sva at a enom helga pascha dege.
 hafem vér brióst ór. oc hug oc likama sva hréinan. at vér sem
 verþog at bergia þa holde gúþs oc blóþe. takem vér þaðan af
 15 efling til alz ens góþa þess er í pessom heime hæfum vér at oss.
 En epter þena heim. sém vér aðl saman loþop || af almótkom 50b
 guþe til eilífrar dýrpars oc samvisto með aðlom hans dýrlingom.
 Nu scolom vér hreínsa oss fyr hversdagliga andmarka. þa er vér
 megom eige fyr fiolþa sacar hálflæga efter mona. sva at segia nu
 guþe oc iata hversdaglegre atfer i scriptar gængi oc iaorpe réttrar
 20 trú. Ek sege þat almótkom guþe drótne mínom.

Nu es comen tíþ su es þægeleg es guþe til yferbótar synþa vára.
 oc ero nu comner heilsodagar. nu scolom vér bæta oss í mikille
 þolenmæþe. þar orþ mælte þoll postole of langa fosti tíþ sem hellzt.
 þót ofvallt scyldrem vér þar vel hallda. En meire hlute manna es
 25 álpýþa heiter. veit þat eige hue mikilla bóta vant es a hennar líf.
 til þess es hlýþa²⁾ mege nema batne. alz sa es mikilhlute manna
 es þat hygr sér travst vera ef sva fær gort sem flester gera. oc
 es sá álpýþo á huge glíer flestom æþrom. langt fra rétto. at þui
 es drotten mælte með munu spamanz ens. Svasem langt ero qvap
 30 hann himnar fra iorpo. sva ero oc langt mínar hugreningar fra
 yþrom hugreningom oc ahuga. Hvess vite men lengra á meþal an
 himins oc iarpar. Sva es oc enskess lengra a meþal an þess es
 rétr a huge es. oc hins es þar es iamt i gegn. sem þat es at hyggia
 þat at marke mega hafa at vel mone gort eþa skilet ef flester
 35 gera sva eþa skilia. þar es þat es heldr hins marc at þa mone

¹⁾ Hds. 'þaðan þa' med omflyttningstecken. ²⁾ Hds. 'hláþa,' rättadt till 'hlýþa.'

eige vel gort ef sva es gort sem ener fleíre gera eþa skilia. Einrónlect es malet bróþr míner. oc es þó satt at hvóro. oc es at sanara at nýnæmlect sé. þuiat en nýe maþr. oc siálf et sana 5 iesus cristr sanar þat i pessom orþom oc æþrom mærgom. Marger callaþer en fær corner. þeir ero aller talper callaper vera oc ɔngver fleíre. es trua verþr kend. oc ero þeir marger en. ýr þeim enom mærgom ero fær corner til himna. þuiat þeiró fær es at láte at calleno. oc halldé boporpen. þat es got at vita at ener vœlþo men ero eige af þui faer sagper at þeir sé faer. heldr af hino at recningar ero sva myklo fleíre. at ener vœlþo verþa fær 10 hia þeim. þat es oc got at vita. at ɔngom manne stendr þat fyrer at vera valeþr. þót faer se valþer. heldr hit ef hann fyr lítr ena vœlþo fyr þat es þeir ero fær. oc gæfgar hina fyr þat es þeir ero marger. En sa gæfgar ena mærgo oc fyr lítr ena fó es 15 þat hefer at marke. huat vel sé mælt ep¹⁾ unet hve marger mæla eþa gera. þat es umb verþr rótt. pars hann scyllde heldr þat hafa at marke hverer mælte an hitt hve marger mælte. oc heldr þat hvat mælte. an hit hverer mælte eþa góðe. Fyr utan þeira dómme es vel at eins gera eþa mæla. gups eþa hans heilagra manna. Hvartke scal gups hyggiande merkia at manfiolpa ne at manmetnápe 20 heldr es hennar vón litellátom hiortom²⁾ sem isaias mælte spamaþr. Hver dalr qvæþ hann. mon fyllasc. oc hvert fiall oc hóll mon lægiasc. þa fyllesc dalr es litellátr maþr teer vel viþ gops orþom svarem dalr viþ dæg. oc grér þar sípan góþra verka gras af. en 25 þat larnar gup meþ eivesanda upp angre. En þá légesc fiall eþa hóll. || es metnápar men fyr líta gups kening. svarem fiall eþa hóll scýtr af sér dægene. oc þeir missa svá ástar verca grátsens. oc verþr þa teken af þeim upangr himinrikess hæpar. sem dominus mælte. þeim mon gefet verþa qvæþ hann es áþr á. oc mon hann gnót fá. en of þan es eige á þa mon þat et lítlæ es hann þykcer 30 eiga verþa af honom teket. Sá á. es aostena a. en sá es hana á eige. sa es hver øreíge. þuiat hon es sá costr. ef ón es þan cost mego aprer coster eige vera coster. oc hon ein es himinrikess verþ. oc sa es hana fyller sa fyller all log gups. oc all brýtr sa es hana brýtr. Sa qvæþ hann es hende drepr viþ eíno boporeno³⁾ 35 sa es allra sekr. þat gengr eit fyr all boporþ sem dominus mælte. þat es boporþ mit qvæþ hann at hver yþarr⁴⁾ elske anan svarem⁵⁾

¹⁾ Läs 'eþa.' ²⁾ Hds. 'hennar i litellátom hiortom vón' med omflyttnings- 40 tecken. ³⁾ Läs 'boporþeno.' ⁴⁾ Hds. 'yþarr,' rättadt 'yþarr.' ⁵⁾ Tillägg ek.

elseapa yþr. þar mælte iacobus postole umb. þar¹⁾ mælte póll
 postole umb. þót ec hafa alla speep oc spár. oc engla mælisco. oc
 ec gefa alla eigo mína armom. oc á þat ofan gerom²⁾ ec vár
 gups. oc gangak i elld brenanda fyr hans sacar. oc brenae fyr
 5 hans sakar. en ec hafa eige ástena. þa stopar mér þat þó allt
 etke. par mælte augustinus umb. þót ec yna allt et góþa. oc una
 ec hveriom manne nema ec hataþa eín cristen man. þa mætta ec
 þeýge hiálpase at helldr. Nu es at sáno'oc þa sa saþr eigande
 hver es óstena á. þá es boþen es. en sanlega sa hver øreiege³⁾
 10 es hennar es andvane. þót mart þykce anat eiga. Nu es nacqvat
 a leíp visat. hue scyld hon es. en eige þat hui hon es sva scyld.
 oc scal þó næckerom orþom of þat réþa. þót lítel lipon verþe á.
 viþ þat sem til láge. Afþui es ósten sva scyld. oc es svá góþ.
 oc scal afþui þat ransaka hvat hon sé. epa hvern veg hon sé
 15 halldande. En hon es sva halldande. at hana scal hallda at
 sumom hlut viþ gup an sumom viþ cristna men. þa tva þóttó
 ástarenar scal eige eínveg hallda. þan þót es til gups teer seal
 sva hallda. at þui es han siálfir báþ. at maþr scal drótten gup
 sin af ællom olhuga elsea. oc af allre hyggende sine. oc meþ
 20 ællom styrcleíc sínom. En par fylger anat boporþ iafnscyllt þuisa
 qvaþ hann. En þu elsea náong þin. svarem siálfan þic. J þeim
 tueím boporpom es allt loðmál. oc spámanna bær qvaþ hann. En j.
 hve nár es gup meþ þeim primr hlutom elseaþr. þa es gup meþ
 ællom ólhuga elseaþr. es manne verþr etke meír ne ólhuglegar.
 25 ne oftar. ne bróstfastlegar⁴⁾ hiarta brugþet⁵⁾ an gup. En þá es .ij.
 hann af allre hygnde elseaþr. ef maþr létr hvártke ólhuga sínom
 fylgia monoþer licams. ne girmþer scaps ens of stýra. heldr hit es
 hann veit. epa hann vita má. ef hann vill námgjarn vera. hvat
 guþe lícar. En þa elscar maþr gup meþ ællom styrcleíc sínom. .iij.
 30 ef þat láetr hann sér eige eóglia at gera fyr gups sakar. es hann
 báþe vill oc skilr at guþe lícar. Sa elscar guþ. es þat hefer at
 sér es hann býþr. sem hann sialfr mælte. Hver es mér an qvaþ
 hann. sa mon hallda þat es ec býþ honom. En þat býþr hann.
 at vér hafnem órom vilia raengom oc gerem hans vilia. sem hann
 35 keñer oss at bipia. i pater noster. Verþe vile þin. Svarrem svá
 mælem vér nu. Allz þu mæler svá drótten meþ munne || spamanz 51b
 þíns. eige es min vile sasem⁶⁾ yþvar vile. þa verþe þin vile
 unen í órom ólhuga. oc í atferþ licama várs. en eige vile sa es

1) Genom de öfverskrifne bokstäfverne b,c,a,d, rättas ordföljden i texten. 2) Läs
 40 'gerome.' 3) Läs 'øreige.' 4) Läs 'brióstfastlegar.' 5) Tillägg viþ. 6) För 'svarem.'

vér mōndem vilia ef þu byþr oss eige anat. En þa bipiom vér
 vel ef vér bipiom pess guþ es vér viliom geta. En þa viliom vér
 geta þat es vér bipiom. ef vér fórom oss oc siálfir til pess vilia
 oc verka sem vér bipiom hann esflingar til. oc hann býþr oss eþa
 vér viliom þat necqvars costar at her hafem vér eige munop óra. 5
 eþa ver vilem at got hafe oviner órer. allz vér erom pess seyllder
 at bipia hvárstveggia. En ef muþr en bipr þess es hiartat villde
 eige geta. þa es þat etke anat. an svæsem maþr hróse viþ guþ
 betra hugscole an hann hafe. oc liúge sva at honom. en þat es
 eige áost viþ guþ. Sa gerer þat es guþe þykeer af mestre óst viþ 10
 sic. es þat gerer er guþ mege at réttom manenom batstan dóm
 fyrer döma. En þa gerer hann sva. ef hann lætr engo þat umb
 rápa hvé hann scal viþ manen skipa. hve maþr en hefer a mótt
 rápet. heldr hit eít huat guþ býþr honom. En hann býþr þetta.
 þat es boþ mit. at hver yþvar une æþrom. Hver veit qveþr 15
 maþr. nema ec gerþa sva viþ aþra. ef aþrer helde þat boþ viþ
 mic. Dominus noster svarar þeim manne þa es hann meðler þetta.
 Ef ér elskeþ vine yþra eína. hvært verc eáþ monop ér fyr þat hafa.
 Gera eige heíþner men sva þegar. 20) hvat þykctse ér framar gera
 an þeir. po secoloþ ér gera vel qvaþ póll. at aþrer at aþrer 1) 20
 gere illa til viþ yþr. Ef vér gørum sva sem póll baþþ par. þa
 gefom ver guþe före pess dóms of oss es áþr mätte hann eige
 döma. þuiat eige vas rétt. en hann villde giarnlega ef rétt være.
 En nu álengr es vér veítom honom þat epterlife at honom verpe
 þan miscunar dóm rétt at döma oss til handa. es áþr vas honom 25
 eige rétt at döma oss til handa. en nu es rétt alengr es vér
 dömom overþom fyre miscunar dóm. þa telr hann þat epterlife.
 óst vera viþ sic. af þui at þa hógiom vér sva at hann of stope
 oss. allz enge veg of gørum ver pess. at vér ofstopem honom es
 enskess góps es andvane. Vér þurfon at vér látem í meín oss. 30
 til pess at þa offlife hann epter oss. vér þurfon at hann gere i
 meín oss. til pess at hann of huge oss. sem þa mon hann sva
 gera. nema vér cunem til illa meíngerpom hans. allz sa es þeim
 kan illa sva allzcostar. at hann villde þær at eongom coste hafa
 ef hann of répe þær af sér. þa es honom pess manz döme es rör 35
 leipena enda gelldr þó leíþvítet. allra hellzt ef þó hefer hann
 meínléten. þat fylger oc þui es eige nýtr pess es naþegr poler. at
 eige nýtr pess an helldr oc es naþegþr 2) gerer. allz guþ mælte
 þetta. þan eín lofar guþ giþvin sin es glaplega gefr. Hvé mone

1) at aþrer felaktigt upprepadt. 2) Läs 'naþegr.'

guþ þan giofom reífa. fyr naupongar verket es naþegr viþr got ef hann gerer þatke at hann lofe þan es oneýdr gerer got. ef þo gerer hann treglega. þar keomr þat til es hann mælte i guþspialleno. þa es ér geref allt þat es ec býþ ýþr þa scolop ér þetta mæla.

5 Onýter þrælar erom vér. þat seal sva skilea. sem hann hafe sva mælt. þa es ér geref allt þáts ee býþ¹⁾ ýþr. þa es mer þuiat eins þægt ef ýþr þyker þat allz til lítet allt es ér hafþ mér pionat.

Eþa hver se sva ófroþ nu þa at eige vite þat þo at su giof es hver óþaeg guþe es aftrmund es a lög. þót fyrist se meþ allgópom

10 vilea unet. || hve mikin vilgala sa maþr mæler monnom. es þat 52a

sanar at þó mone guþe lica þót at naþegr maþr þiþne honom. sa es alldrege hafþe vilian til at gera þat verc. heldr allan óvilia. ef hinom²⁾ stopar ekce. es meþ mikille øst gørþe verket. nema

hann legþe þat viþ. at hann þóttesc mikils til lítet hafa atgort.

15 þatke es þegar bróþr míner. at sa góðe es naþegr gører. þót ver qveþem sva at. ne þat se hans verc. þot hann þykce monnom vína. allz guþ dómer etke vápa verc [ne þ³⁾ naþungar verc. helldr siálf verc⁴⁾ pess es viþr hvárts þat es got eþa illt. oc scal af þui hvártke sa nióta þót gott se. ne giallda þot illt se. Lesom

20 helldr þa vilreítne góþer men es báþe es heilog oc fallslav. ⁵⁾ oc tókom þa viþ pess falls vilnon. at þar en góþo verc es vér elscom þa. þót aþrer vine þar an vér. þa ero þar ór verc fyr guþs argom. oc at hans dóme rétom. en hin sem síst es ver vildrem ógær hafa. þót vér hafem naupger gor. Sva es oc of en illo verc. at

25 þeýge ero pess verc es viþr eþa poler eþa a hendr berasc. nema vile pess se til es viþr. eþa poler. þar kómr þat til es ritet er. Alldrege má qveþr bóken carlmaþr cono saurga. þat es sya at skilea. at cona verþr þuiat eins af carlmanz sare savrog ef henar

vile es til. EN ef vilen es til oc þa. þa es þo pess synþ es hana

30 elsecar. þót hann vine eige sialfr hana. sem poll mælte. Slíker hluter qvap hann skilia man fra himinrike eige at eins þa men es gera. þa helldr báþe oc hina es samþyker ó viþ slíka atferþ. Nu ef þó scal illz giallda. en góþs nióta ef vilen es til þót eige

gere siálf. þa scal hvártke oc illz giallda ne góþs neóta ef vilen

35 es frá. þot at neýdr gere sva at anak neýpe til. EN þat es allt i aþþro mále ef vér siálfur neýþom sialfa oss fyr guþs sakar til góþs. þat es biargkostr. oc þó en lægste. at maþr une sva lit guþe. oc sva mioc synþafangeno. at hann purse neýþa sic til at

¹⁾ Läs 'býþ'. ²⁾ Läs 'honom.' ³⁾ Bör utgå. ⁴⁾ Orden från [stå i öfre

40 marginalen med hänvisningstecknen. ⁵⁾ sl öfverskr.

skilease viþ synþernar. oc neýþa sic til þess at tengiase viþ guþ.
þat calla sumer men þeir es víser ó talþer eige biargkost. oc fina
þat til sem sat es. at **þat** es etke góþa þægt es ástla/slega es
gort. En þó holldom ver þa keving. at hverge es sér komr til at
skiliase viþ sína gleópe fyr guþs sakar meþ þeim ólhuga at hann 5
hverfr eige síþan til at gera. mone víst hiálpase. þót hann neýþe
sic til. þuiat hann neyþer eige allr allan sic til. *heldr* sumr suman
sic. Su naþpong keomr af enom íþra manne til þess at bindase
munopa sína fyr bopena oc gerer hann **þat** ónáþegr viþ hin naþþ-
an. enda verþr afþui eige allzeostar **þat** naþungað vere. at hin 10
gæfsgare hlutr manz ens. viþr lostegr sit vere. en **þat** es fórráp allz
manz. En **þat** es eige fialla monvit. at maþr en vite **þat** hvat hann
es. epa hveriar greíner hans vesningar ero. Licame heiter eín. ó
en ópste hlutr manz ens oc en ytste. en sa heiter aond. es bæpe
es íþre oc óþre. en sá heiter ande es miklo es óþstr oc gafoastr 15
oc instr. Licamen es sýnelegr hlutr. en aondan es ósýneleg.
Hans gróþe oc keneseme. *berging* oc *hilming*. sýn oc heýrn. þeir
hluter aller ero af aondene honom gefner. oc allt líf hans es af
hennar dugnophom oc afl oc hroringar. En þar bæpe ero eít cyqv-
ende. oc ero collop en ytre maþr. þuiat þót hon sé osýneleg oc 20
í þeira hluta tþlo es andleger ero. þa es þo hon þess eins avita
es licamlect es. oc munopsamlect. en enskess þess es guþdómlect
es. En þrþe hlutr heiter ande sa es miklo gæfgastr oc instr oc
óþstr es i manenom. Sa gefr hugqvæmi oc skilning. dómþpecþ oc
52b mine mál oc scynseme. námleit¹⁾ guþs truar. || oc siálfraþe 25
mannenom. Hann es callaþr en íþre maþr. oc engell. honom es
á hende folget forráp allz²⁾ manzens. **þat** es at skilea bæpe ens
íþra oc ens ytra. En þeir iarteina þar adám oc éfo. oc sva hver
aonor tvær hiú. enda scal afþui anden ráþa fyr bóþom þeim. sér oc
aondene meþ hennar licama. at sva vas adáme boþet at hann 30
scyllde fyr bóþom þeim hygia. sem nu es oc hveriom hióm su
skipon boþen. Misfárosc þar. iþui es þar misnoro þesse skipon.
sva misfarasc en þar hiú es þa skipon misnua. oc sva sa maþr
es sin adám andan siálfan. láetr til mioc lifa epter sine efo
aondene beípolle. oc sitr þá miskipon í þeim hiuscap. enda iarteiner 35
sa maþr þar en forno hiú oc en týndo. En hit es boþet hveriom
hiuscap. at buanden stýre bóþom hiúnom. oc anden enom ytra
manne sínom. þuiat þa hiálpase þar hiú vel. oc iarteina eige þa
en týnda adám oc ena týndo efo. *heldr* en nyia adam lif gefanda

¹⁾ Läs 'námleic.' ²⁾ Hds. 'allz forráp' med omflyttningstecken.

crist siálfan oc ena nyio efo. líf þiggiande eristnena siálfa. allz hon hlýper criste sínom buanda. en *hann* skiresc oc etke viþ þat. at stýra hene. Sa hiúscapr es hiálpvánlega hallden nu oc þa es buanden répr fyr cono sine. en *anden* fyr andar oc holds óstyrep
 5 sine. En þa ráþr *anden* fyrer ef *maþr* lætr þat sine atferþ rápa. hvern hans *ande* getr skilpan guþs vilia vera af orþom lærþra manna en eige þat hvess hans aond es fús¹⁾ af scape sino eþa af munop síns licama. þar mælte póll umb. Sleocveþ er quap *hann* hollðs verken meþ *andanoín*. Oe en²⁾ mælte *hann*. *Gangeþ* ér
 10 at *andans* forráþe. Oe en mælte *hann*. *Anden* girnese á mótt aondene of vallt. Nu afþui at hyers manz *ande* scal adóms dege sína aond oc licama taka. oc vera eín *maþr* aðl þar þriú. oc saman seliase³⁾ eþa saman queliasc af *andans* forráþe. eþa misfarasc af illo epterlife hans viþ aondena. Oe má af þui eige aondan fyr
 15 farasc su es *anden* hefer vel fyrer rápet. þót naþungar hlýpne hafe veret. at af ens óþra hlutar coste á helldr þat at vera at báþer hiálpese. an þat at báþer fyrfaresc af ens ó óþra leste. þars báþer scolo saman fara oc eitt hafa. En þar es hvárge hlutr manz ens hefer vilian til þess es *maþr* en gerer. þa tecr þat mál
 20 til þess manz es drótten mælte í guþspialleno. þeim scal gefa quap *hann* es áþr á. en of þan es áþr á etke. þa mun þat et lítla es *hann* þykccr eiga. verþa af honom teket. Sá á es óstena á. en sá es hver øreíge es henar misser. Nu fer at fir oc þa. at þess nióte es anar neýper til at gera þót et góþa se unet. at þeyge
 25 nýtr þót viliande vine nema meþ ást vine. *heldr* es hitt at þat scal hins verðe báþe heíta oc vera. es ástar vilia hefþe til at gera en eige átte cost fyr vanefnom. Sva es þó þegar þót *maþr* gere góþ verðe lostegr. oc þót fuss gere *hann* enda före *hann* þat til. at honom þykccr manna orþlof gott fyrer at hafa. þa hefer
 30 *hann*⁴⁾ þo etke verðe carp fyrer. sem *hann* siálfr mælte of þesconar⁵⁾ men. Sat sege ec yþr quap *hann* teket hafa þeir allt verðcaup⁶⁾ sir. Oe þót *maþr* láne góþo got. þa es þat fyr sic. ef *hann* gerer sva. en ver an fyr sie ef *hann* gerer eige sva. þat sanar drótten í guþspialleno. þa es *hann* mæler sva. Ef ér geref viþ vine yþra
 35 eina vel. hvert verðcaup monop ér af goþe feþr fyr þat hafa.⁷⁾ Men secolo þat lána || es til manna ástar er gort. en þat eít lánar 53a guþ es fyr hans sakar es unet. þat vas i moises laogom lofat at slíco seyldde hefna sem af være brugþet. en nu mæler dominus

¹⁾ Hds. 'fuS.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ i öfverskr. ⁴⁾ Öfverskr. ⁵⁾ För 'þesconar.'

^{40 6)} För 'verðcaup.'

noster viþ oss nu. Elskeþ er qveþr *hann* óvine vþra. oc gørep vel viþ þá es vþr hata. oc biþep fyr áverca monnom vþrom til pess at ér saneþ vþr vera suno faðhor yþvars þess es í himnom es. oc sól sína láetr skína iafnt á rangláta sem á réttlata. Ef vér hefþem rétt eitt viþ guþ haft. þa meondem ver hiálpase viþ þat. at gera 5 sva viþ hvern sem vertt være oc hvártke betr ne ver. En afþui at vér of staðomde eige þat at guþ dóme sva iafnt of oss sem vert es. þa es sa ein til at gera betr an vert se viþ þa er illz ero verþer fra oss. til pess at guþ gere viþ oss betr an vert se. sem þa mon *hann* sva gera fyrþui at sva kener *hann* oss at biþia 10 i pater noster. Oc fyr gefþu oss synþer órar. svensem ver fyr gefom þeim es oss misbióþa. þat es rétr dómri. at sva at eíns se beþet oc veitt. Nu hefþe guþ miscun til pess at pigia piónosto eþa bøner at oss þót eige være sva mioc vœndop. viþ þan cost at *hann* hefþe eige sva mikin miscunár dóm. sem mikil es miscunen 15 til. þeir coster tueír guþs ero iafndýrer. es þó sé þeir sumscostar gagnstapleger. þat es miscun at gera eige rétt oc gera betr an rétt. an þat réttláte at gera hvártke betr ne ver an rétt. oc hefer guþ þá haðop coste báþa viþ alla dóma sína. oc feller þa sva vel saman. þót þeir se nær gangstapleger.¹⁾ sem dauid sagþe. Miscun 20 qvæþ *hann*. oc et rétta fórose a móti. en þa es þar fundose þa cystost²⁾ þar. Ef guþ være rétlátr at eíns. þa mynde mange hiálpase. en ef *hann* være miscunsamr at eíno. þa mynde mange fyr dómþr verþa hvége vándr sem være. Nu es miscunar pótr en fyre fram rétr. í þui es ver scolom cost eiga siálfer at deóma 25 of oss. oc fyr dóma illa atferþ óra sva at hafna hene. oc dóma rétta yferbót guþe til handa fyrer synþa lífet. þat es veret hefr. eþa ef þui orkom ver eige. at þa grípem ver hin fulltruan at láta sem áþr vas getet ongo þat ráþa hve til es gort viþ oss. heldr gera viþ alla vel. sa es en efste fulltrue lífs ens. alengr es hiner 30 tueír coster ero ór hende gegner³⁾ es áþr voro til at lifa rétt. eþa bøta rétt oc at fullo yfér þeira nacqvarn þrigia hluta retlettess ens. scal hvert guþe fóra avoxt a dómsdege. ef *hann* i retlattra manna tolo þa⁴⁾ verþa oc *valbra* enda es þa guþs miscun sva þegen. at þa ma maþr en of standasc guþs réttláteß dóm. þuiat 35 þa verþr eige miscunár láss dómren. enda telr þa guþ óstena viþ sic halldna vera. es honom ero pess fóre dóms gefen. En of þan es eige vill miscunena sva nýta sér. þa es honom er siálfræþe til pess gefet. at dóma nær siálfr umb sic. oc vele *hann* etke þessa

¹⁾ För 'gagnstapleger.' ²⁾ För 'cystose.' ³⁾ För 'gengner.' ⁴⁾ Tillägg vill. 40

þrigia sér til handa þá neýþer sá gup til pess ens harþa doms. oc þó
 ens rétta dóms. es hann villde öngom til handa dóma ef en miúkare
 være réttr. par kómr þat til. es drotten mælte. þan vin ec eíþ qvap hahn.
 at ec vil eige daþa synþogs manz. heldr hit at hann snuesc til góþrar
 5 atferþar oc || hafe líf et eilífa. Nu hvárt sem hygiande andans þarf at 53b
 teýgia eþa temia. eþa þót neýþa þurfæ scap eþa þocka eþa munop.
 eþa óstyreþ andar enar til góþrar þionosto. þa metr þo gup sem
 ec quaþ þat til ástar hallds viþ sic. þat skilr gups ástarhalld oc
 manz ens ástar. at guþe scal sva una sem honom þvcker batst.
 10 þuiat þanveg es batst. en manenom seal sva una sem honom
 gegner batst. en oft eige sem honom þyker batst þuiat oft er
 honom anat betra. Epter life viþ sic eþa viþ vine sína. eþa
 gagngerþ viþ óvine sína. viller optast réttan dóm fyrer manenom.
 alls þat es manz ens cyne at virþa þat allt illa gort es eige verþr
 15 siólfom i scap. en hit allt vel gort. es þokcen legs¹⁾ á. oc dóma
 etke anan veg umb an sva mone vel vera sem honom þyker vel.
 allra hellzt ef sva þyker oc maorgom vel. En þeim manne es sva
 es lýtscapr berse oft sva at. at hann telr þan vin sin. es óvinr
 hans es. en þan óvin es vinr hans es. þuiat hann elscar epter-
 20 mæless manen. en hatar bermæless manen. iafnt ígegn þui es
 david øsceþe sér til handa. Hirte mic qvap hahn. retráttar maþr oc
 ávite mic. en viþsmior²⁾ synþogs manz seal alldrege mit hafoþ
 smyrva. Hafoþet es set fyr hiartat í pessom staþ en viþsmioret
 fyr epter mæle. Virþom helldr bermæless menena vine óra nu þa
 25 þót faer virþe sva. en epternælesmenena eige vine. þót marger
 virþe þa vine. allz ener mórgo ero sva callaper at þeýge ero
 corner at helldr. en ener fó ero sva callaper at corner ó. Pat
 scolom ver eige láta oss fyrnase at alldrege of vess³⁾ retráttar
 nema þolenmóþr se. oc eige þolenmóþr nema réttlatr se. þuiat oft
 30 es anars fus an rettast of skilr vera. oc þarf afþui þolenmóþena
 meþ réttlætes vileanom á mótt fystar vileanom rængom. Hofom
 þolenmóþe nu þa viþ epter mæless menena. oc lótom eige viþsmior
 synþogs manz várt hafoþ smyria. en þa es sva. ef vér lótom
 hearta óro enge faognop at epter mæleno vera. Nu seal elscá þóat
 35 hváro epter mæless menena. þót epter mælet sealft' scyle víst
 hata. en eige seal sva elscá þa at heldr sem vine sína. heldr sem
 óvne.⁴⁾ þuiat þeir góra oss dul. En eige seal hata. heldr elscá
 bęþe bermæless menena oc bermælet sialft. oc eige seal þa sva

¹⁾ Läs 'legse.' ²⁾ Det andra i öfverskr. ³⁾ Felaktigt. Möjligent bör läsas
 40 'vex,' eller 'vas.' ⁴⁾ Läs 'óvine.'

elsca sem óvine. *heldr* sem vine. þuiat láenar orer. þa es þeir skera synþa veilende várt meþ tungo knifenom¹⁾. Baemæless men oc umbless men oc meíns men óra. scolom ver eige hata *heldr* elsca. eige sem vine *heldr* sem óvine. eige fyr þeira verþleics sacar. *heldr* fyr guþs sacar. enda fyr sacar naþsynia bæþe vára oc þeira. Nu ef 5 vér gerom sva. þa holldom vér þat boporþ²⁾ astar enar at una guþe betr an siólfom oss. þuiat í aost ovinana verþr meíra guþs boporþ virt an skap vártt. þa es oc nængs ósten haldden. þuiat etke ma honom ástsamlegra gera til hags. an þat at fyr gefa honom þat es hann hefer misboþet menenom.³⁾ oc bipea ólhugat 10 fyr honom. þat es en got at vita. at opt stopar bóþom. þat es vel verþr fyr gefet. eþa beþet fyr óvinom. en alldrege hvaðromge. en þót óvinr en gere sic óverþan nytiðana. þa nýtr þó sa es fyr honom baþ. eþa honom kende gott. eþa honom fyr gaf oc honom

54a une at nioðta. Eige tecr en góþgiarne maþr verc carpet epter 15 þui sem hann of stopar maðgom. *heldr* at þui hve maðgom hann villde stopa. þat scal en vita of en vel vileaþa man. at hann nýtr eige þess eins es hann siálfir gerer. *heldr* héþe oc þess allz góþs es hann elsear oc vill gera ef hann má. enda fagna[þ]ar⁴⁾ þui at anar gere ef hann má eige siálfir gera. oc es hann sva aðfundar 20 laúss oc ástar fullr. Ramlega nýtr. es sva nýtr at aðl heilog verc. oc mankoster ero hans coster oc hans verc. þar es su giof es drótten hét i guþspialleno. þeim es aðstena á. þeim mon gefet verþa qvæþ hann. er áþr á. Hvernveg gefet þa.⁵⁾ Sva at guþ dómer þan dóm. at sa es sva mikill vinr es aðlo góþo. at hann 25 gerer þat allt i þui es hann man. en vill meira gera an hann má. enda fagnar sem ec qvæþ þui at þó gøre annar þá pót hann mege eige gera. scyle þo sva alla mankoste eignasc. sem þa at hann hefpe þa alla unet eín. þót hann þyke monnom eige unet hafa. oc verþr sva þeim gefet er áþr á. En þuisa mále svarar hugr 30 váð. EN ef einom verþr sva gorla gefet. oc es buet of anara hlut allra sva þó at þeir ero rænter aðlo þui góþo es þeir hofþo guþe at fóra a dómsdege. oc þeim aðllom larnom es þeir seylldo oc myndo þar fyrer taka. Miket es til þeira svara haft. allz þessa heiðs hluter ero nær aller sva ódeílsamer. sem þa ef einom 35 være allt gollet gefet. þa være aller aþrer golla/scer áþrer⁶⁾. Sva fer of eigenorþ allra synelegra hluta. at ef einom være aller

¹⁾ Här synes något vara uteglömdt. ²⁾ Hds. 'boporþ þat' med omflyttningstecken. ³⁾ Läs 'mannenom.' Upplösningen möjligens oriktig. ⁴⁾ Þa utplånatd i hds. ⁵⁾ Öfverflödig uppreatadt.

gefner. þa mondo aller aprer. allra þeira andvana. A sólna coma
 flester nytiom. oc ero þó rænter aprer andfeótingar hennar leóse.
 þa es aprer hafa. Nu ef licamleger hluter eíner være til at deila
 meþ mærgom. þa være þessi orþ oc andsvor óren á móti þeire deíl-
 spere. at sva of gæfe eínom allt. at þó se enge sinom hlut ræntr.
 Nu fyr þui at guþ miplar eige licamlega hlute eína meþ sínom
 vinom heldr bæpe oc andlega. þa ero þeir hluter. es sva ero
 deílsamer. at ekke eýpase fyr æþrom. viþ þat es æþrom ero gefner.
 oc ero þeir ólicamleger hluter oc ósyneleger es sva vel deilase. oc
 10 betr sumer. Hve es þa es betr deílasc. ^o þa deílasc betr. es vex
 þess hlutr es fyrst teer viþ aðllom þeim. í þui es meþ mærgom ero
 miplaper. oc þui meír fvr hveriom eína sem fleíre verþa ínyta.
 Nu scolom vér a þessi tíþ siá viþ aðllom laoston oc sœnnom
 aðllom slícom mankostom sem nu vas umb rótt. at siálfur se sva
 15 deílsamer at eige þvere viþ margra nátn. en þan drage avoxt.
 es vaxe viþ nartnena sem himinrikess hluter ero aller. Sea es
 forveres tíþ ór. en vártt forverc es sœnnon sliera mankosta. sem
 nu hæfom vér umb rót. es hvártke þver eiginorþet ne nyten fyr
 ne eínom. viþ þat es fleírom ero eignaþer oc fleíre coma nytiom
 20 á. þar ma framarst comasc i þessi verolloð. en hit finzc eige fyr
 an í himna dýrp. es viþ þat vaxe es marger neýta af. þessonar
 hlute iarteinde drótten. i bravþs drvgendom þeim es hann saþde
 fimpusunder carla. a fim bravþ hleifom oc fiscom tueim i fialle. allz
 fiallet iarteiner himinrikess hæþ. en su en lítla fózla óx svá viþ
 25 átet. at þar urþo fuller tólf vandhlapar af hleifonom stórur.: || 54b

I upphafe messo er antiphona sungin viþ rávst. þat es callat introitus sœngr sa er fyrst es sungen. en þat es inganga messonar.
 fyrþui at sa gengr in til guþs pionosto. En þat iarteiner orþ spámannanna þeira er meþ mikclum fagnaþe sungo of hinga¹⁾ qvomo
 30 drottens í heím. er saþr er kenemaþr. oc fórþe hiálpar fórner fyr
 aðllom oss. Moysés pión forns logmáls. oc spámen piónar nýss
 logmals. þuiat moysés sagþe fra enom fyrsta hlut þessa heíms
 skepno. En aprer fra enom eptrom hlutom heíms. Vers þat es
 fylger efter. iarteiner ena fyre spó of hingat qvómo eriz. oc heilog
 35 gæfgon sú er episcopus eþa prestr seal þa ganga i verseno til
 altera. þuiat þat ero spámannanna orþ ór sálme teken. þuiat þa es
 bopande fyrst guþs miscun es kenemaþr komr til altera. oc kysser
 alltera. af þeim kosse merker friþ eriz helgan es bopen es. oc

¹⁾ Läs 'hingat.'

samþyke með monnom. oc heldr oss í ríke criz. þa es kenemajr kómr til altera. oc seal lúta. þa merker hann sic i dómé í¹⁾ litellætes criz es hlýpen vas feðr allt til daúfa. Sípan es sunget. Gloria patri et filio et spiritui sancto. þuiat friþr er gær af crizte. í himnom oc a iorþo. þvi scolom vér ástsamlega lofa gup oc dýrka. 5 pesse orþ ero sett af damaso páfa oc ieronimo preste til pess at syngva a meþal sálma at greina sva sálme. En allz þetta vers es eitt saman. þa gerþo þeir anat til at fylgia hino. Sicut erat in principio. þa es þetta vers er synget. scal diáen kyssa alltera. En þat iarteíner friþ þan er gup gaf oc mælte. 10 J hvertke hús es ér ganget in. Mæleþ þetta fyrst. Pax huic domui. Friþr sé þesso húse. þa er diaen fer fyrer prestenom. þa iarteíner diaenen iohannes baptista er boren vas hingat í heim fyrer drótne órom. þa er sunget es kiriall. þa scolo acoliti setia kerte þau es þeir helldo þangat til. Kiriall er sungit .ix. sinom í mixing nio 15 engla sveita. er sungo drótne lóf openberlega es hann vas borin. þui syngom ver kiriall. nio sinom at ver verþem at eilífo í samnaþe með englom í guþs lofe. af þeira bón. oc travste oc návisto með oss at þesso embætte. kiriall þýpisc miscunapu²⁾. Christe eleison. cristr miscunapu yma³⁾ oss. þa hefr sípan cín kene maþr. Gloria 20 in excelsis domino. En sípan standa under marger. þui at eín engell boþaþe faognop féhirpom of hingat burþ criz. En þa tóc fiolpe⁴⁾ engla vnder sípan oc saongo orþ pesse. er nu heiter engla ymne⁵⁾. Gloria in excelsis. þan saong iók sípan hilarius bispop er messo dag á en áttadag fra enom prettánda. Eptir þan saong. 25 heilsar kenemajr fólkeno. oc qveþr. dominus vobiscum. drottén se⁶⁾ með yþr. Byscop qveþr pax vobiscum. friþr með yþr. þuiat drotten boþaþe monnom friþ í hingat qvomo sine. Lýþr svarar. et cum spiritu tuo. oc með anda þínom. Sem hann mæle sva. at drotten se með anda þínom til hreínsonar oc helgonar at þu gører 30

55a fyr oss þegiar⁷⁾ || bónar. En sípan mæler kene maþr. Oremus biþiom vér. þa kallar ham a þiþena at þeir biþe með honom. þa scal þiþen hneigia høfop sín til prez oc hug sin til bónar enar með prestenom. oc standa sva hneigþo høfþe. allt til pess unz kene mar qveþþr per omnia secula. seculorum. þessar bónar er ver 35 caollom collector. þa scolom ver biþia gup at hann samne oss saman oc varþveite oss í cristnene at ver megem fremia hans vilia oc siá viþ synþom en gera góþ verc. Eín es beón. eþa .iij. eþa

¹⁾ Bör utgå. ²⁾ Här är något utplånat i handskriften; sannolikt 'domine.'

³⁾ Af grek. ἡμᾶς. ⁴⁾ I öfverskr. ⁵⁾ För 'hymne.' ⁶⁾ Öfverskr. ⁷⁾ i öfverskr. 40

.v. *eþa* .vij. þui er bóna tal í odda en eige í aafna. at su tala er í odda er merker *eining*. oc ma eige deila í tva hlute iafna. sva er oc trva ór er trúm a eín gup i þreningo ma eige skiftasc i tveír¹⁾ déillder þær er hvórtveggia se rétt. Ein bón iarteiner 5 *cining*. En priár þrening. oc þat at dominus. bapsc prvsvar fyrer ápr hann være píndr. En .v. táena sór hans .v. En siar bóner þær .vij. er hann orte í pater noster til hiálpars oss. Lectia eþa pistole. iarteiner ioan baptistam. eþa kening læresveina domini. er hann sende tva oc .ij. fyrer ser í borger at bopá qvomo sína.

10 Sva seyle hann oc nu koma til vár. oc lýsa hugscot ór afþui er vér leípom at huga þat er leset er. Sa sanger er fylger heiter palla säng.²⁾ þuiat hann er oft fyr þöllom sängen. iarteiner þat lof oc æmbætte er vér veitom guþi pessa heims. er ver seyldem sva heimtasc fram í góða lífe sem vér stígum anan pall upp af 15 æþrom. Aevia es sunget es a ena óþzto tungo er eibresca er. iarteiner et himnesca lof. er ver vættom oc biptom at vér naem ei oc ei at syngia meþ aðllom guþs helgom anars heims. Slíct iarteiner oc seqventia sem aevia. þuiat hon er af alleluja leidd. at aðka þan fagnaþar säng. Tractr³⁾ er sungin er a fosti típom eþa 20 i solo messom es. tácnar. erfeþe þatz er⁴⁾ ver⁵⁾ oc⁶⁾ þurfom í guþs pionosto at hafa i faostom oc i mænlætom i vökum oc bónom. oc æþrom goþom verkum. er ver scolom bæpe meþ a hyggio oc þó meþ unaþe framföra at ver comesc⁷⁾ til eilífs unaþs. En þa er diaen les guþspiall. þa iarteiner hann. iesum christum þuiat hann 25 bopar þa orþ guþs. Sa es guþspiall less snýse í norþr. þuiat hann sýner þat at guþs orþ er til skióls monnom a móti diofle es norþr aðtt tácnar. þui standa þa aller men upp er guþspiall er leset at vér veitom virping guþs orþe. Oc ver scolom upp reísa huge vára til athuga. þui signom ver oss fyrer guþspiall at fra oss flœ 30 iller hluter. oc ver hafem hug hreínan. oc oss gefesc skilning. En þui eptir guþspiall. at sa dugnoþr er vér tókom af guþspialle. hirþesc í brioste óró þui leggiom vér niþr stafe. oc styþiomc hverge viþr at vér lysom þat at at⁸⁾ travst vårt allt oc stop. er í guþs orþe. Pui tókom ver hætto || af hæfþe oss. at etke se þess er 35 b byrge hlust vára. oc allra hellzt hugscotz várs hlust fra orþe dröttens. þui es liós boret. at guþ. dominus. lýste alla verold guþspialle síno. þui es reykelse boret. at af hans orþe hefer hilm

¹⁾ För 'tvær.' ²⁾ Läs 'sanger.' ³⁾ Hds. 'kractr,' rättadt till 'tractr.' ⁴⁾ Öfverflödigt. ⁵⁾ Här står i hds. 'sculom,' men utstruket af textskrifvaren. ⁶⁾ Bör 40 utgå. ⁷⁾ Läs 'comesc.' ⁸⁾ Felaktigt upprepadt.

Jaget góþra verka of allan heím. þui es credo sungen at ver iótom
 trv peíre er guþspiallet bopar. þui es bóc boren at kyssa á at guþ.
 dominus. gaf friþ aðlom er trva oc íáta hans keningo. þan friþ
 boro postolar of verqold inan. aðlom at hendi þeim er trva villde.
 sem bóc er fórp at cyssa á. Hingat til heiter primsigndra messa. 5
 þuiat þeir scolo hingat til ini vera i kirkio. at þui sem titt hafþe
 verit þa er ellre men væro skírþer. þui es liós oc bóc fórp á et
 nørþra horn alltera eþa et vinstra at guþspialle. at liós guþspiallz
 kenningar. fórpþo postolar heíþnom lýþ er væro af kyne gyþinga er
 voro í fyrnd. lýþr enar hógre handar dröttens. þui er en fyrste 10
 hlutr oc en efste messo syngin a eno hógre¹⁾ horne altera. at
 trva hófsc i gyþinga fólkoc mon þangat coma a leste. þui er a
 eno vinstra horne miphlutr messo sungin. at nu standa aþrar
 pióþer under tru en þeir ero nu mioc utan braútar gyþingarner.
 Sia songr es sungen er epter credo heiter offerenda þýþise fórnar 15
 sœngr. hann syngom vér til pess at vér megem drótne sva fórn
 fóra. at líf vårt siálfra verþe honom at þægre fórn. þui er braúþ
 fórt at drótten sagþi sva. ec em bravþ lífs. Svasem hleífr er
 gjorr af maørgom cornom. þui vín at hann sagþi í aþprom staþ. ec
 em víntre satt. En ér eroþ qvisterner megóþ²⁾ enge avæxt gera 20
 ón mér. þui er vatne blandet viþ vín. at vatn iarteiner mankind.
 Sa er fórer vín óblendet er sem eige trvi þui at dominus léte
 pínasc fyr þær sakar at hann villde monnom hiálpa. Sa er vatn
 fórer eitt saman er sem þui true at menener mætte hiálpsc án
 pining domini. Sa es guþs licame er cristnen er af maørgom 25
 monnom saman lesen. þui fórum vér honom bravþ at ver verþem
 at eilifo i þui samsine fódder a hans hollde. þui vín oc vatn at
 ver takem fulla synþa lausn. oc firring pininga af hans blóþe. oc
 drekcem at eilifo dryke eilifs unáþs af honom siólfom er es oc
 heiter bruþr lífs. þa er kenemaþr qveþr orate pro me. þa biþr 30
 hann alla fyr sér biþia. at hann mege þa sva fórn af hende leýsa
 er aller eiga iamsaman. at honom verþe at eilifre hiólþ oc aþprom.
 Spiritus sanctus. Exaudiat allt til confirmet. En epter þat snýse
 prestr til altera at syngva secreto. su bón þýþesc leyneleg. En
 hon iarteiner þa bón er dominus baþ fyr sér lágt. Prefatia þýþesc 35
 56a forþmál eþa forgillde. þuiat sú bón er sem bue huge vara til enar
 ózsto bónar er efter fer ílága songenom. Oc þui³⁾ þar engla oc
 allra himnesera crafta mixning gær. at ver biþiom pess at dominus
 látte várar raddir sam tengiæsc viþ þeira raddir oc lofsaong þan er

¹⁾ För 'högra.' ²⁾ Tillägg ér. ³⁾ Tillägg es.

ver trúm at þeir songya navesendr osynelega at pessó embætte oc
 mælom sva. Sanctus sanctus sanctus dominus deus. heilagr. heilagr.
 heilagr drotten guþ sabaoth. himnesera heria. Pleni sunt ¹⁾ et terra.
 gloria. tua. Fuller ero himnar oc iorþ af dýrp þine. þar orþ sango
 5 englar í lofe domini. at heyranda ysaia spamanne. Osanna in
 excelsis. hiálppú sa er ert i enom hástom hlutom. Benedictus qui venit
 in nomine domini. blezsapr sa er kómr in ²⁾ nafne domini. osanna in
 excelsis. þesse orþ sango grups viner a mótt honom þa er hann ³⁾
 insta sin til iorsala. Oc sungo at keningo heilags axda. þena
 10 sango saman settan af eno ózta engla lofe þui er með vite. oc eno
 ózta lofe þui er með veite drótne órvum. Syngom ver til þess at
 vér verþem með hvórum tveggiom at eílico í guþs lofe af þeira
 teonaþe. Oc þui signum vér oss þa er ver qveþom þesse orþ. at
 vér þiggem eilifa bletsing af þeim enom bletsapa er til þess com
 15 í heim at gefa bletson eilifs lífs. þeim er til hans vilia hverfa af
 ællo hiarta. Lágasængr er þui einshlutar lágt sungin at eige
 verþe þau orþ í óvirþingo eþa með fifscopom framförfþ ef þar cuno
 marger. þuiat þat er sagt at þat yrþe í fyrnd. þa es su bón vas
 hótt sängen at féhirþar sango of braupe oc víne of dag þat er
 20 þeir cuno ór messo eþa lága sängom oc léto galauslega at þeir
 fingo brápan bana. En þat var síþan af tekot at hótt scyllde
 synga ⁴⁾. Lága sængr er syngen ⁵⁾ í mixing piningar domini. þui
 seal prestr a valt haandom halda upp meðan hann syngr hann. oc
 takat eige fingrom a aþro en a corporale ⁶⁾ eþa a oblet eþa kalec
 25 ef hann ma sva. Crossa seal hann svá gera of hværotvegia saman
 at hæþ cross se yfer oblet. en þvertre yfer hváro tvegia. Slíct
 er fólget í crossa tale sem fyr var sagt of bónar. Jenom fyrstom
 bónom tveim er í ⁷⁾ mixing gær lifande manna í þrenre greín. fyrst
 yfer manna. En þar er ver qveþom. Memento domine famulorum
 30 fyrst naupheíta manna eþa anara hugþar manna. En í ene þriþio
 bón lœþ allra þeira er viþ ero staddir. oc þa fórn fóra með kene-
 mannenom í sine trv oc atstuþningo oc bón. En þa er prestr lýtr
 ofan fyr altera. þa er hann qveþr. hanc igitur. iarteíner litellæte
 eriz. er sic lágþe sva at hann þolpe pinning a crosse til hiálpar
 35 oss. En þa er hann qveþr. qui pridie quam. þa hefr hann upp
 oblet fyrst oc signer. en síþan calec i mixing pess er drótten gerþe
 þa er hann gaf postolom sínom holld sitt oc blóþ. er sva til vísat
 at i þeire bén snuesc fórn i hverre messo í holld oc blóþ domini.

1) Tillägg coeli. 2) För i. 3) Tillägg fór. 4) För 'syngva.' 5) För 'syngenn.'
 40 6) För 'corporale.' 7) Bör utgå.

56b J þeim orþom sem hann quap || siálf� pa er hann sva mælte.
 Accipite et manducate. pa er prestr hnigr til hégre handar hia
 alltera. iarteíner andlát domini. a crosse er hann hneigþe hæfþ
 sit til hégre handar pa er hann lét aond sína fyr órar sacar. oc
 qvap orþe¹⁾ pesse. Pater in manus. Epter þat er gær mining 5
 andapræ²⁾ manna. allra retrvapra. þuiat í hans daupa tókom ver
 hiólp. oc taka avallt síþan er su mining es gor bæpe lifendr oc dauper.
 Er enge messa rétsongen nema hvara tveggio se minzt. þuiat
 domini³⁾ píndise fyr hvara tveggio sacar. En þui⁴⁾ eige nefnder
 hvareger domini dag⁵⁾ vilges marger. at pa scal gera lága sáong 10
 skemra er men coma of lengra til típa. En i þui er kenemabré
 hefr rædd upp er hann queþr. Nobis quoque. Er þat táenat i þui
 at svensem framlipner men leýsasc ór piningom fyr daupa criz.
 oc fyr þessa þionosto sva oc et sama lifna ór daúpa synþana.
 aller synþger men þeir es sýta oc klæcqua þat es þeir misgerþo. 15
 oc es stynr þeira i þui markaþr oc iátning. Sem hundraps hæfþ-
 inge sa er heiþin vas er sagt er í passio pa er hann sa þau
 stórmérke er gerpose i daupa domini iátte guþi. oc mælte orþ pesse.
 Vere filius dei erat iste. At sáono vas sia guþs sonr. þat es prestr
 hefr upp corpus domini oc ealec oc kysser a hvartveggia saman. 20
 Jarteiner⁶⁾ þat er þeir ioseph ab arimaþia oc nicodemus tóko líc
 domini af crosse. oc bioggio⁷⁾ umb vandlega oc lægþo i grof.
 svensem prestr býr þionosto. Epter þat oc queþr iij. bóner. Præ-
 ceptis salutaribus. Pater noster. Libera nos. þær iarteina pria
 graftar daga domini. þat es prestr en brýtr oblét i þria hlute. 25
 Jarteiner þat at guþs licame er í þrimr laþom. Sa er ein hlutr
 licama domini er up reís af daupa oc er sa iarteindr í þeim
 oblátar⁸⁾ es prestr láetr i kalec þa es hann queþr pax domini. sit
 semper vobiscum. Anar sa es líf er í hans monnom a iorþo. En
 þriþe sa er huíesc í framlipnom monnom retruoþom. Sva ma 30
 vel at prestr leífe eínhlut ef hann vill til leípar nestz siúcom
 monnom. þui er agnus dei sungit at guþs sonr. er fyr meinleycess
 sacar heiter lamb. Miscune oss oc gefe oss elífan friþ. sa er
 sófasc létt fyr orar sakar. þui gefr hver friþ æþrom í friþar cosse.
 at sa ma friþ oþlase af goþe. es friþsamr es viþ næonga sína. þui 35
 er solo messa hvártke sungen viþ gloria eþa alleluja eþa seqventio
 eþa friþar koss. helldr meþ hrygþar sáong. at hon er fyr þeim
 eíñkom sungen framlipnom er en ero eige comner til fullz unaþs

¹⁾Läs 'orþ.' ²⁾Hds. 'andapræ,' rättadt till 'andapræ.'³⁾Läs 'dominus.' ⁴⁾Tillägg ero. ⁵⁾Läs 'dagar.' ⁶⁾Hds. 'Jiarteiner,' men rättadt. ⁷⁾Läs 'bioggio.' ⁸⁾Läs 'oblátom.'

oc fripar. þui es corpus. domini meþ eñe saðmo á sió. oc þat er epter vígslo sem fyrer. at ver hafem þui meíre hiólp af. sem vér truum framar orþom hans. Er hann mælte sva. Braúþ þatz ek gef til lífs heime er holld mitt. hverge es etr af þesso braúþe mun 5 lifa ei oc ei. Enda er þat allz máls i þui. at vér mættem oss eige of nyta þa ena helgo þiðnoston fyr óstyrepar sakar. ef vér sem hana sem hon er. || Taket fagreglaun af almótkom guþe 57a fyr típa sócn þa er ér hafþ hingat sótt í dag. til dýrþar almótkom guþe oc sancta mariam drotningo en eoss ællom til hiálpar 10 oc til miscunar.

Nativitas sancte Marie.

Sva seger ieronimus presbyter en helge í bóc þeiri er hann gerþi of uppruna sellar. oc ennar dýrlegsto drotningar a vallt meyiars. guþs morð marie. at hon var konunga ættar. oc komen fra enom 15 vegsamasta dauíd conunge. hon var boren í borg þeiri í galilea heraþi a iorsala lande es nazareth heiter. en þo var hon upp feódd í iorsalaborg í templum domini. Fáper henar hever heitet ioachim. en morðer henar er¹⁾ ana nefnd. Kynsmen færður hennar. voro í galilea heraþe. oc vas hann ýr nazareth borg etskaþr.²⁾ 20 Anna var ætskóp af gyþinga lande. or borg þeiri es kælloþ es dauids borg. oc bethleem heiter. Líf þeira ioakims oc ænno var eínfallegt oc voro þau rétlót. bæþe fyr ágliti almattegs guþs. oc sva at virþingo allra góþra manna. Sva lifþo þau vegsamleit líf. at eongom monnom varþ indællt. at lifa sva vel sem þar i þan 25 tíþ. oc góto men enger meþ ællo i spor þeim stigit a guþs gaþo. Sva voro þau milder men ioakim oc anna. at þau skifto isundr í þria hlute allre eigo sine. Ein hlut fiár síns góþo þar góþe. oc til templum domini í iorsolom. sva et sama laogþo þar þena hlut arþeofanna. til atvino oc purpta monnom þeim. er guþi þionoþi i þeim enom 30 helga staþ. Þer í iorsala³⁾ borg es. Annan hlut fiársins góþo þar gorvallan stafkórlom. oc fateókiom útlendum. eþa æþrom purfa monnom. En þriþia hlut auþræþa sina. haefþo þar siólfom ser til atvino. oc til purpta lípi síno þui er þeira voro umbhvgio men. eþa þeim voro fésnarþare. Meþ þessom hátte fór fram séfi þeira ioakims oc ænno. sípan er þar gingo saman at laogom gyþinga. 35 oc þar haefþo gefet mestan hlut eigo sinar svasem sagt vas nu.

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ s öfverskr. ³⁾ i öfverskr.

En es líþner voro .xx. vetr. þáðan fra er þa hæfþo saman ginget.
þa hæfþo þa a allre þessu stundo engi erfingia geteñ. þót þar
være sva ráþvander men. at þau litose guþi rétlót en monnom mild.

En þat þóttu mikit britxle i þau mund viþ man vera í gyþinga

57b lögom. es maþr gat eige || erfingia viþ cono sine. Nu er þesser 5
men hæfþo meótsk i þuisa meinlæte britxlis. at en sípsama anna
kona ioakims var obyria. þa leitþo þau báþe þangat raps. er var
almategr guþ. of sin vandræpe a þan veg. at þau héto þui al-
motkom goþe at þau skyldi honom gefa erfingia sin i fórn. oc til
þionosto viþ hann. ef hann léte ser sóma at heyra heit þeira meþ 10
beonom. oc æþrom goggerningom meþ sva mikilli mildi sini. at
hann gæfi þeim gópan erfingia at síþom. Síðan gerþesc ioachim
at fara er heiti þesso var heitit. til iorsala. borgar. oc meþ honom
þeir men marger er hans voro hugþar men oc þrabeónér óro til
guþs meþ honom. at guþ répe af hondom þeim hiúnom skemþ þa. 15
er vera þótti i fari þeira. En þa var sva til faret at nolgæsce
hotíþ su i iorsala borg. er halda skyldi kirkiodags helgi. oc fór
ioakíni oc fauroneyti hans meþ honom fórner at feóra. at síþ Gyþinga.
guþi i templum domini. En sva var titt at reykelse scyllde feóra
þa i fórnena. at kirkio hotíþene oc gerþe ioachim sva. þa var i 20
iorsolom i þa mund kenemaþr sa er nefndr var rubén. sa tóe
viþ fórnom. þeim er feorþar voro guþi þangat. oc brende hann
reykelse fyr helgo altare sem vanþe var til a hotíþom. Nu er
kenemaþren leit hann ioakim þa er hann feórþe fórner sínar til
altáres. sem aþrer men þeir er komner voro til hotíþar hallz meþ 25
fórnnum. þa fyr leit hann ioakím standanda hia ser. oc sva forner
hans. oc spurþe hann á þa lund. Hvi seter þat ioachim qvæþ
hann. er þu þorer at koma meþ fórner. þínar meþ æþrom monnom.
i sva helgan staþ sem her es. alz þu ert sva fyr litin af guþi. at
þu hever eigi en geten erfingia viþ cono þine. sem aþrer þeir 30
men er her standa nu meþ sinom fórnom. Nu er þer eigi leyft
af almótkom guþe at vera viþ stóðdom. viþ sva dyrlega þionosto
oc heilog æmbátte guþs. sem nu er her frameþ. af þui at þu hever
eige bletsón hlutet af almótkom guþe. þa at Guþ gæfe þer erfingia
sem æþrom monnom i kyni israels. En er byscop fagnaþe honom 35
eige betr. ne meþ meiri virþingo. en svensem nu vas fra ságt. at
hann avitaþe hann oc rac hann a braut fra altare. meþ meinmæle
58a oc brixtli¹⁾ sva at aller men || heyrþe. þa scammaþesc ioakim er
hann varþ fyr at aðolom bishops i aðgliti allra manna. oc fór a braut

fra hotíþ ýr templum domini. oc or iorsolom. gratandi oc skamm-
 apesc at vera i for meþ fóroneyti sino. ve astvinom heim til
 heímkyна sина. oc til fundar viþ kono sina i nazareth. Sípan fór
 5 hann til fundar viþ féhirþa necveria. þa er geymþo hiarþar sinar
 einshverstapar. oc leiddi hann þa meþ ser langt a braut þápan. er
 aþr vóro þeir. unz þeir komo a meþal fialla necquera. þar var
 ioachim fim monoþr oc hirþar meþ honom. i þeim staþ sva at anna
 cona hans vissi eige. huat hann hafþi fyr sic lagit a þessi stundo.
 þuiat mangi kuni henni fra þui segia hvert *hann* hafþi farit ór
 10 iorsolom. fra hotíþar haldi ....¹⁾). En hon kunni þui illa mioc
 er buande hennar var 'horfen. oc baþ hon guþ at ioakím skylde
 heill koma. til fundar viþ hana at guþs vilia. eitt hvert sin þa er
 hon hafþe mioc gratet a beon sini. oc lengi beþetse fyrer af
 15 allom hug. þa málte hon sva. líþner ero nu manaper .v. þápan
 fra er heiman fór buandi min. oc naec eige at sia *hann*. Sípan
 er hon hafþi petta mælt. þa naþi hon fagnaþar sýn þeiri at hon
 leit †²⁾ koma til sín engel drottens. oc vitrapesc henri. oc meþli viþ **B**
 20 hana. farþu nu anna til borgar hlíþs þess es aurea es kallat i
 iorsala borg. fyr þeim sökom at þa mondu þar hitta ioachim
 buanda þin. nu scalltu rena a mótt honom afþui at *hann* mun
 25 pangat coma i dag til fundar viþ þic. En þa er engellen hafþe
 petta mælt. þa hvarf *hann* fra áugliti hennar. hon fór meþ seynd-
 ingo michilli oc meyiari hennar meþ henni. til þess unz þær komo
 til iorsala. borgar. oc til þess borgar hlíþs sem a var qvepet fyrer
 30 henne i vitron af angelo. Oc er þær þar komo. þa fell anna til
 beónar. oc baþ hon þess guþ at *hann* scyldi efna fyrer heit sitt
 viþ hana. en þa es hon hafþe mioc lengi fyrer beþetse. oc sva
 beþet til qvomo buanda sins. þa sa hon ioachim koma til fundar
 viþ sic oc meþ honom fehirpana. þeir haefþo meþ sér hiorþ þa
 35 alla [er]³⁾ ioachim átte. En þegar er þau hittose || ioakim oc **58b**
 anna. þa ran hon a hals buanda sínom oc kyste *hann*. Sípan
 gerþe hon guþe þacker oc málte. Lofa ec oc dýrka ec þic drótten
 min. þuiat ec ætlaþac at ec vera óbyria. en nu er víst at ec eme
 eige óbyria cona. En þa er þau haefþo bæþe dýrkat at nýio al-
 40 mátkan guþ. fyr milde þa er *hann* veítti þeim. þa fóro þar ⁴⁾ heim
 meþ hiúm sínom oc hiorþ bæþe allz hugar fegen. til heímkyна
 sина i nazaréth. At þui varþ kunom monnom þeira eþa sva nöng-
 om eþa sifiongom. sva mikill faognóþr er ioakim kom heill heim
 ór þessi utlegþ. oc atþui er *hann*⁵⁾ gladdesc af hans til qvomo

oc hirþana meþ hiorþoni. at þesse týpendi fóro aðlsaman of braut-
vist hans oc of vitron af guþs hendi viþ hann oc æno. oc of þat
es hon fór eige einsaman. su er langa æfe hafþe óbyria veret. of
georvallt gyþingaland. gladdise *oc* hver maþr góþgiarn. er þessi
típendi heýrpi saogþ. En sípan epter þessa hluti þa er líþner *voro* 5
nio manáper. þa feodde ana meybarn oc gaf meyioni nafni. oc
nefndi hana mariam. War sia en helga mær meþ moþor sini oc
fæþor sínom feoþd .iij. vetr. En pa er hon var teken *fra* at dreka
brióst moþor sinar. þa var hon þriggja *vitra* gæmol. þa þótté
feþr hennar oc meóþr. sem guþi myndi þykkia allt mól at þau 10
ana oc sialfr *hamn* mynþi heit þat er þau hæfþo *honom* heitet.
Sípan gerþo þau ioakim oc anna. fær sina or nazareth i iorsala. borg.
meþ meyna þessa ena dýrlego oc fórner þær er þau *voro* scyld at
feora. fyr meyione til musteris oc til dýrkynar guþe *allar*. Nu
er þar komo til iorsala. borgar. þess eyrendis at fela dóttor sina 15
guþi a hendi oc staþfesta hana i sveit anara meyia oc i herbirgi.
þeira. er þar þionoþo guþe at logom gyþinga. i þeim enom helga
staþ¹⁾ staþfesto þar hana i sveit meyiana. En áþr þar keóme til
salomons musteris meþ barnet eþa fórner. þa setto. þar mariam.
sæla i einhveriom staþ fyrer þaðlom peim niþri es óro upp at 20
ganga til musterens.²⁾ þuiat þar var sva til faret at musteret

59a stop fikiom hótt. oc var torfeóra af iofnno³⁾ neþan upp til templum
domini. ðeorum monnom eþa sva þeim er meþ áfrapa fóro. þar
scylldi oc fara of þessa palla .xv. meþ litellæte micklo. oc meþ
framþær⁴⁾ eiþsæi⁵⁾ viþ guþ svat syngva scylde .xv. salme⁶⁾ a 25
þeim .xv. þaðlom hvern maþr er kuni salma at scyldo. oc a
sinom palle ein hvern salm. oc ero þeir kallaþer sípan palla
salmar. Oc þa er þau ioakim oc anna. hæfþo mariam setta niþr
fyr þessa palla. þa bioggose þau viþr at ganga upp til musterens.²⁾
oc var þeim fra litit fra meoioní litla þa stund. En er þau hugþo 30
at huat titt være of hana. þa sæ þau þat til hennar. at hon ran
meþ dasamlegom hætte sva skíott. at traútt var þeim ván at
alrósken maþr meondi skiotara fara. þa leip er hon fór oc sa
hon eige apr. En þau fáper oc moþer henar oc sva allr lýþr sæ
oc leit þessa ena fægþo iarteín. er þevetr mær scyldi sva rosk- 35
enmanlega rena ut epter þaðlom. sem hon ran. dasamþo oc
lofþo guþ. þat fylgþe oc en til stormerkia þessom enom dasamlega
frolic meyiarenar. er guþ gaf henri at asiona henar skein meþ

¹⁾ Skrifvet i kanten med hänvisningstecken. ²⁾ Läs 'musterens.' ³⁾ Läs 'iofn.' ⁴⁾ Läs 'frábære.' ⁵⁾ Läs 'heiþsæi.' ⁶⁾ Läs 'salma.'

himneskri birti. oc var hon biort iafnt sem sól at engi mátti ne ein maþr lengi at henri hyggia eþa asióno hennar. þa feórþo þau *iakim.* oc *anna.* forner sinar *Guþs* oc varþ þa engi buin viþr at standa. i salomons mynstre. En es þau hofþo loket ællom eyrendom
 5 sinom i iorsala *borg.* i þat sin þa fôro þau aftr til heímkyra sîna i nazaréth. en en helga maria var epter i iorsala. *borg.* oc óx hon hvern dag fra æþrom. at ællom helgom croftom oc mandóþom bæpi fyr *Guþs* ægliti oc sva allra gobra manna. Epter þessa hluti setti en helga mær maria þa reguló oc stiðn atferpar sinar
 10 at hon vænaþe til beonar snimma hvern morgon. oc var hon hvern dag a beonom staþfost allt fra miþiom morne til dagmaða. En epter dagmól var hon at veralldlego verke. anattveggia at dýrlegom vefnapi. eþa anat neequat nytt at vina. þangat til¹⁾ er kom *aycp.* þa fôr hon en til beonar sinar at nône. oc hvarf hon
 15 þa eige fra beonini fyr en engell *Guþs* kom til fundar viþ hana. oc vitraþesc henri. *hann* feórþe || henri feótslo. oc tóc hon ör *hans* 59b hændom hverndag himnesca feótslo þa er hon neýtti til þess at hon þraþesc betr oc betr at croftum helgom óc i ást *Guþs.* En þa feótslo²⁾ er biscopar léto hene feóra epter siþnom. *hana* gaf
 20 hon alla þurfa monnom. oc skifti iamt meþ fateokis monnom þui er hon veitti þeim. Oft væro séner mæla viþ hana englar *Guþs.* oc voro þeir henne líþþner sem ener kersto viner. Sva ok es keome til hennar siuker men. þot þeir snyrti viþ klæþi hennar at eins. þa varþ hverr þeira þegar er þui nápi alheill huatki sem
 25 áþr hafþi³⁾ at meini veret. oc fôro georvallir fegner fra hennar fundi alheilir oc sva et sama gredder andlega af seutom kenningom til husa sîna.⁴⁾ þat fylgþi oc at en helga mær maria. naþe hverndag at sia goþlegar sióner þær er hana varþeitton frá ællo illo. en þeir gneóðþo hana at ollo goþo:

30 (⁹ Koma til sin skiótt engels⁶⁾ *Guþs.* oc sa éngell er hene A vitraþesc mælte viþ hana. hirþ eige þu at hræpasc anna þuiat þu munnt at ráþe *Guþs* geta barn oc buande þin. oc mun þat fylgia til stórmekria at erfingi yckarr mon verþa sva mikill fyr sér at *hans* vegr oc tign mon vera uppi meðan verold sia er bygg. oc mono
 35 allar þiöper þær er bygva í heime þessom oc sva et sama i æþrom verðoldom dyrka hann at eilifo. Eige scall þu anna mic hræpasc ne þat ætla at ec sia skrimsl er þer vitrome. Ec emk engell *Guþs.* sendr af *hans* velde viþ ycr til fundar þess eyrendis at

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ t öfverskr. ³⁾ h öfverskr. ⁴⁾ Öfverskr. ⁵⁾ En annan fort-
 40 sättning till sidan 129¹⁷, t. ⁶⁾ Läss 'engel.'

segia ycr þa fagnapar sogo sem fram mun koma at beoner ycar
ero heyrpar oc þegnar af Guþe allar. Mær sia en helga¹⁾ er it
ioakim munop geta mun vera bletsoþ umb fram of aþrar konor.
þa er engellen hafþe þetta mælt viþ ænno. þa hvarf hann til
himins upp. fra fundi hennar. A þessi tíþ eni sámo sem Guþs⁵
engell hafþi vitratse ænno. þa vitrapesc hann oc buanda hennar
síplætom ioakim þar er hann var fiari heimkynnom sinom. oc
geympí hann hiarpar sinar meþ fehirþom necqueriom sem aþan²⁾

60a til visat i frasogn þessa hluta. honom sýndesc ungr || drengr
necqver til fundar coma viþ sic. oc mælte sa er comen var viþ¹⁰
hann meþ pessom heitti³⁾. Ec emc angelus domini sa er nu sér
þu. oc ec vitropomec ænno cono þini⁴⁾ þeiri er lengi hever gratet
þat er þu ert abraut horfen fra forvisto henar ráþahags oc er
hon grét a beon sinni þa huggaþa ec hana. þat scalltu vita at
hon hever getet af yckrum samforom dóttor sva at þu vissir eige¹⁵
þa er þu fórt heiman fra henar fundi. Sia mær mun sva sael
verþa at engi cona mon þuileica miscun oplatse⁵⁾ hafa hingat til
né eþan⁶⁾ fra af guþe sem hon mon. Mun oc sva Guþs miscunn
framalla meþ henni vera. at eige mon né ein maþr þat at sono
mega vátta at ne ein kona hafe þuileic eþa.meiri⁴⁾ tiþar⁷⁾ i þena²⁰
heim komet eþa meone boren vera of alldr. Nu er sia mær er alein
þa scallþu hana mario heita lata. Sia mær mon guþi helgoþ vera
oc honom gefen til pionosto sem it hetoþ báþi hiu guþi þegar er
hon keomr fra moper quiþe. mon hon fyllase af anda helgom i
barneoseo. þa er hon hever þan aldr er aþrar meyar ero mani²⁵
gefnar. þa mon su mær geta mog þan er kallase mon nafn⁸⁾
ens hæsta. sa sveín er hon mon feóþa mon iesus callaþr vera. en
þat þýþesc qvaph engellen greobere allra þioþa. þat mon þer til
marcs of þa hluti er ec boþa þer at þeir ero saner at þa er þu
keomr til borgar hlips þess es aurea heiter. mon koma a mote³⁰
þer farande anna cona þin. su er ayggiosom⁹⁾ er nu fyr þin
sacar. at þu keomr eige aftr til fundar viþ hana. hon mun þa
fagna er hon naer þic at líta. Nu fyr þær sakar at sva er til
vaxet sem ec gere þer nu i kunleíca. þa biþec þic at þu farer
aptr til heimkynna þina. þat monþu þeckia brátt er þu keomr³⁵
heim oc þu hitter annam at¹⁰⁾ fer eige einsaman. oc scalltu guþi
þat packa oc hann dýrka. fyr þessi tíþendi aðlsaman. Síþan er

¹⁾ Här står i hds. 'maria,' men utstruket. ²⁾ Tillägg er. ³⁾ D. v. s. 'hætti.'

⁴⁾ Det första i överskr. ⁵⁾ t öfverskr. ⁶⁾ Läs 'hepan.' ⁷⁾ Öfverskrifvet, möjligent af en senare hand. ⁸⁾ Läs 'nafne.' ⁹⁾ För 'ahyGGiosom.' ¹⁰⁾ Tillägg hon. 40

engell hafþi þetta mælt við ioakim sem nu var fra sagt. þa hvarf
hann fra *hans* fundi. oc sótte heím til himinrikis sælo. En ioakim
 vacnaþe við típende pesser er honom væro sægþ i vitron af angelo.
 þa fór *hann* bratt a braut með fehirþom a heimleíþ. || Oc þa er 60b
 5 siólf eilif mær maria vas .xij^{tan}. *vetra* gæmol. þa var abiathar
 biscoþ. oc baþ *hann* at meyiar þær er pionat hæfþo i musteri guþs
 seylldi fara heim. oc gefasc epter síþ þiðpar oc eþli meóþra. At
 þui boþorpi en sæla maria svaraþi sik petta eigi mega gera.
 qvad¹⁾ at viso sic²⁾ oc fráendr hexar³⁾ sic hafa gefet til²⁾
 10 drottens pionostomélannde. oc umbfram sialfa sic heitit hafa domini⁴⁾
 meydómi sínom. þat at alldregi ne einom mane at venio sam-
 blanningar. mætta hon saurgasc. þa varþ biscoþ a hyggio fullr er
hann heýrþe þa hlute er hon sagþe. með þui er ritningin⁵⁾ sagþe
 sva heiteþ ér oc endeþ er heít o skodd. oc eige þorpi *hann* in at
 15 leiþa síþin þiðparenar óvanan. baþ *hann* sípan at aller keome
 til hotíþar þeirar er nólgaþese ór iorsalaborg. oc nalægiom staþom
 enom meirom at *hann* vissi róþ peira vat⁶⁾ ör skylldi rápa. þat
 villoð aller at leita vnder guþ raps. En þa er biscoþ geck til
 frætar við drotten at vñnio. þa varþ eigi duol ollom heyrondom
 20 ór sænguslinu. heyrpise rædd ysaias egredietur uirga⁷⁾ út mun
 ganga wændr af kyne iessa. oc blómi af rót *hans* mun upstiga oc
 huilase yfir honom ande drottens. andi speki oc skilningar. andi
 raps oc styreþar. andi vitsko oc milldi. oc mun fylla han andi
 hrætslo drottens. þa baþ abiathar biscoþ at alla af husi dauids
 25 carla þa er ocvángæþ væri. at þeir seylði feora wændo sina til altera.
 oc þess wændr seylde gróþa taka. oc af ofanverþom seylldi sitia
 andi drottens i dufo asióno. litise sa vera sér fastnandi meyna⁸⁾.
 En ioseph var ýr kyne dauids. sa hafþi kono atta oc sono átti
hann. En honom sýndesc oseomelect með þui at *hann* atti sono
 30 þorpi *hann* þui eige at eigna sér vigþa mey. at æþrom feórondum
 sino⁹⁾ vvondo. *hann* ein fal sin wænd. En með þui at engi varþ
 vitron. þa leitar en biscoþ raps til guþs. Guþ svaraþe. sa ein
 hever eige sin vvænd feorþan er meyna seal fastna. En fram
 vas leidr iosep með wænd sin. oc sásc blomi a vendi *hans* oc a
 35 hæþ *hans* dufo sitia or himnom comna. þa varþ ællom auþsætt
 hver meyna seylði sér fastna. þa fer iosep i beþleems borg oc

1) Läs 'qvad.' 2) Öfverskr. 3) Öfver 'heNar' är skr. som rättelse 'sina.'

4) Läs 'domino.' 5) Läs ritningin.' 6) Läs 'hvat.' 7) De latinska orden stå i
 marginalen med hänvisningstecken. 8) n öfverskr. — Hds. har 'meyia,' rättadt
 40 till 'meyna.' 9) Läs 'sina.'

61a býsc at *øllom hlutom* viþ brúþkarpe. En || maria uirgo domini
fór meþ aþprom .vij. meyiom iamolldrom sinom *oc* samsætis til
frændlips sins i galileam. þa var sendr angelus Gabriel. a eni
fyrsto tip heimkomo marie i galileam af gupi til hennar. *oc* hana
qvapdi hann sem bliplegast mælti hann sva. Aue maria. Heil 5
maria full miscunar drotten es meþ þer. bletsóþ ertu framar
øllom monnom. þuiat þu fant miscun af guþs.¹⁾ at²⁾ valþer þer
hreinlife. *oc* fyr þa sœc ert þu maclig es fundin ert ón ranglæti
oc ón synþom muntu son ala *oc* mun sa callasc sunr guþs. En
honom svarape maria. Verþi mer epter orþom þinom. En iosep 10
fór af gyþingalande i galilea til brúþkaups sins oc varþ hann þa
var viþ at hon var hafande. *oc* hugþi hann at skilia viþ hana.
en þa vitrapesc honom angelus domini i svefni iosep mælande.
Heýrþu iosep sonr davids. hráþpsc eigi þu at varþveita cost cono
þinar Marie. þuiat þat er meþ henri es. er af helgom anda getet. 15
hon mun son ala. *oc* mun kallase nafn hans *iesum*³⁾. En iosep
epter engels boþi varþveitti ráp meyiar marie cono sinar. *oc* eige
sauraþi hann hana. *heldr* hreinlega fyrer hygiande varþveitti
hanna. *oc* at viso a enom .ix^{da}. manape hafnarenar. þa com ioseph
meþ kono sini i bethleem. En gort yas þa es þau voro þar i 20
bethleem⁴⁾ fyllder varðo dagar at hon óli son sin. *oc* ænor reoc
þar er fylgia i guþspialle of drottens burþ. Oc þa hon siólf uirgo
sancta maria su er aþlapesc at geta dominum. *oc* man grøpara
heimsens. sóma late hon sér a vallt oss at teoia sinom vegsemþom.
oc reinsa oss fra læstom meþ millde heilagra beona sína. *oc* *øllom* 25
hlutom góþom at fylgia knegem vér hana síá. *oc* saman lofa meþ
61b *øllom* helgom i himinriki of allar allder verallda amen. ||

Die annunciationis beate Marie virginis ac Dei genitricis⁵⁾.

Sía dagr góþ systkin er nu er komen yfer oss. er arla hóleitr fyr
þess sakar at nu kom⁶⁾ su gift til handa lýþnom. er en helge 30
ande kom at holdgasc meþ marío. meþ þui at hon var þess verþ
at bera drótningar nafn á vallt sípan. er hon fek þessa gift af⁶⁾
goþe. *oc* þar meþ at vera allz ráþvande⁷⁾ þess er hon villde oss

¹⁾ Läs 'Gupi.' ²⁾ Tillägg þu. ³⁾ Läs 'iesus.' ⁴⁾ Tillägg *oc*. ⁵⁾ Skr. med
röda bokstäfver i 15 årh. ⁶⁾ Öfverskr. ⁷⁾ Läs 'ráþande.'

arnat hafa til misunrar. viþ almátkan guþ. viþ¹⁾ þesse hótíþ
 eigom²⁾ vér harþa fegensamlega at taka eno kærsto bréþr. Oc
 í ollom hlutom sem vér kunom heilaglegast halda oc gaum-
 gæflegast gøfga. oc virþelegast hallda.³⁾ oc drótne orom sina
 5 misún þacka þa er hann hever oss veítta. Scolom þangat til
 allrar misunrar síá. oc greópingar þuiat hann es saþr grøþare. Hann
 seapape fyr aondverþo Adám í paradíso til eilífrar sálo. En af
 diofols fyrer tolom. oc af tilfysingar⁴⁾ efo. þa tþeo þau fyr boþet
 eple. En í þui boþorþs brote es þau tóko eplet fyr boþet. þa fyr
 10 fáro þau sér sjólfom oc ællo sino kyne. En meþ þui at drótten
 vár sá ærmo a mankyne. þui er fyr faretsc hafþe. þa vitraþe
 hann a marga vega fyr sínom eýrendrekom þa miskun oc hiólp.
 es hann villde sínom monnom veita. Hann sende gabriel engel
 til fundar viþ Mario a þesse tíþ. oc þat eýrende at bopá henne.
 15 at hon scyllde af enom helga anda ens almátká guþs faþor son
 iesum crist drótten várn bæþe guþ oc man. hingat i heím ala.
 Af sino hollde einar saman. ón karlmaz samlage. þat⁵⁾ es alla
 pióþ meonde ísine píningo. fra diofols velde oc anaúþ leýsa. oc
 ísine upriso til fagnapar fylgia. oc epter dómsdag⁶⁾ mon ællom
 20 monnom eilifan faognóþ gefa. þeim er hans boþorþ halda. Dýrkum
 drötningo móþor almattegs guþs umbfram of alla helga men þuiat
 hon má oss einstóþa meíra en aller aþrer helger men. hon vill
 hveriom manne at líen oc at misun verþa. er á guþ kallar oc
 a hana til arnaþar orþs. er ipratse⁷⁾ vill hafa af ællom hug
 25 misverka sina. oc af láta oc yferþeóta viþ þan mán hvern. vill
 guþ drótten. saéttase at kene manna sina dóme. es góþra manna
 dóm vill þiggia. fyr allar sacar þær. es men gera viþ hann. vill
 guþ drótten oc eige siálfr hefna. heldr vill hann hlíta. þeira manna
 forráþe er líta kuno. hvern efne hin hever til at beóta yfer er
 30 misgort hever. þó at mycklo se mina boþet en at siálfs⁸⁾ hugar
 lund. þa es órom drótne almótkom iofnoþr boþen. Oc verþr oss
 þa su beón at líen es hanm orte oss til hiálpars es vér qvæþom.
 dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus
 nostris. þat er sem sva se at skilia oc lióst mælt. oc miscunsam-
 35 lega feórt i óra lýpseó. fyrgef sva þu⁹⁾ oss órar synþer. Nu es
 vér biþiom pic guþ drotten af ællom hug. oc endom yfer beótr

1) Skr. i kanten med hänvisningstecken. 2) i öfverskr. 3) En yngre hand
 har skrifvit i kanten rättelsen 'at varðveita.' 4) Läs 'tilfysingo.' 5) Läs 'þann.' 6) s
 öfverskr. 7) t öfverskr. 8) sins bör må hända tilläggas. 9) Hds. 'þu sva' med
 40 omflyttningstecken.

slíkar es kene men þin er bióþa oss. sem vér fyrgefom þeim monnom.
 er afgöra við oss i þessi veroldo. oc bióþa oss yferbeótr slíkar er
62a þeir hafa || til at góþra mama dóme. þa es þeir bipia oss af aðlum
 hug sinom. oss er guþ drótten þui auþbeóne. sem vér erom líen-
 samare. En sia er en fyrste hlutr. bæþe til ástar við guþ. oc til 5
 yfer botar synþa várra. at oss þycke góþar helgar kenningar. oc
 vilem vér þær ofst heýra. oc kosta við þat at muna þær efster.
 Minasc ofst a þær oc umb reóþa. við þa er skilia kuno. En sa
 es anar hlutr. til synþa bótar. at bipia guþ af aðlum hug. meþ
 fóstom oc ólmoso gerþom. at hann varkyne oss óstyrefr óra. oc 10
 hann gefi oss vilia til aðlats synþa. oc íþranar sva at vér megem
 tör fella. þau geta brápast beónar at guþe. oc hann styrke oss til
 góþra verka megem vér íþeim haldase. oc fyr þau taka himinríke
 at laúnom. En sa en þriþe hlutr. at vér berem fyr kenemen allar
 afgeorþer. oc halldem boþ þeira. vér scolom trua þui aðlo es helgar 15
 beócr segia. una goþe almótkom. oc aðlum monnom fyr hans sacar.
 vætta sér af honom allrar hiálpar. oc miscunari. Su es ván rétt.
 at vér vættem þess at guþ myne leýsa oss ór aðlum synþa bönd-
 om. oc staþfesta í góþom verkum. oc fyr þau gefa oss líf eilift.
 Órvilnon er verst allra synþa. þuiat hon tortrygver miscun guþ. ¹⁾ 20
 En ofvilnon þar næst. þuiat hon tortrygver rætlæte hans. Órvilnon
 en þat næst at hygiasc eige muno beót geta synþer sínar. meþ
 miscun guþs. Of vilnon at ætla sér himinríke. þo at maþr une í
 stórgleópum. oc láte eige afþeim. ne beote yfer. þeim mun es
 órvilnon verre. en of vilnon sem hon es ²⁾ rétre vón ólikare. þat 25
 er ett ³⁾ þriþia verst. ef vér georom oss synþer órar at veg. eþa
 kenom þær guþe. en oss góþer ⁴⁾ vere þar es hann efler oss til at
 gera af miscun sine. þa er sem vér. kenem goþe synþer órar. ef
 vér telium þat scapat es vér misgeorum. af óreóþ oc galeýse oc
 á ⁵⁾ ofmunop. þa kenom vér goþe oc þockom maclega alt þat es 30
 vér georum gott. ef vér unom honom lofs fyrer. oc viliom eige
 manna lof fyrer. heldr óst guþs ellifa. At þui megom vér marka
 hue mioc vér eigom at scammasc synþa várra. er oss er boþet
 mærgom góþgeorningom órom at leýna. J leyndom góþgerningom
 lýsom vér óst ⁶⁾ við guþ. en í liósom góþgerningom óst við men. 35
 þui scolom vér sumom góþgerningom leýna. en suma fyr monnom
 lýsa. at vér eigom hvárar tvegio synþer at beóta leýndar oc liósar.
 óreóþ oc galeýse stendr mest fyr iþron synþa várra. ofmunop

¹⁾ För 'guþs.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ För 'eitt.' ⁴⁾ Läs 'góþ.' — ó öfverskr. ⁵⁾ Läs
 'af.' ⁶⁾ t öfverskr. Hds. 'óSt.'

tæler flesta. ofmetnaþar scapsmunoph. hon er eoss síftst várkynd. Oll cristne spell þar es bansakar ero. oc aller lagalester þær¹⁾ es sakar ápile. á vígt umb sva et sama þér enar leípelego laúnþurfa synþer es sumer men gera. þeir es eige þyrma kyrkrom heldr en 5 konom. eþa misþyrma kycqvendom ferfeóttom. þesser hluter aller lykia himinríke þeim es eige vill afláta ne upp bera fyr kene men. || po at maþr fáe á ene efsto stund lífs síns afláts hug allra 62b synþa meþ íþron fullre. honom er heitet miscun guþs. þui es sva ritet efster orþom dróttens várs. at englom guþs se en meste 10 faognóþr. yfer eínom synþgom manne. þeim es til guþs snýsc. at þeir lofa þa guþ. fyr en mesta mótt sin. þan er hann georer gott ór illo. oc syngva þa lof goþe til dýrþar. Gloria in excelsis deo et in terra pax hominibus bone uoluntatis. Nu er sem yþr sé sagt í orþom engla guþs almáttlegs. at friþr er bopen ollom þeim 15 monnom es meþ góþom vilia ero. þeir ero meþ góþom vilia er a guþ almátkan trúua. oc hans boporþ halda. oc þykiasc²⁾ und honom alt traúst eíga. en etke und siólfom sér. Oc þeir ero en meþ góþom vilia. es goþe uno umbfram of alla hlute. vilia at honom allt lifa. en fára at siólfom sér. þeir ero en meþ góþom vilia. es 20 fyrgefa alt fyr guþs sakar. þat es þeim þycker misgort vip sik vera.. oc halda guþs lög. vilia sér siólfom refsa ósipo. oc kena óþrom góþa hlute. vera litelláter oc lastvarer. miscunsamer oc eige mikilláter. hogværer oc eige heiptræker.³⁾ hafa bindande. oc brióstgeóþe. skiliasc fra allre rangre agirne. stilla sik of alla 25 hlute. buase óbreypelega. haldase í hreinlíf. þyrma vel yfer monnom sínom i orþom. georasc óagiarnar oc olmoso góþer. Stillar sik at reiþe. haldase í polenmeóþe. hafna heimskraúte haldase i guþs lofe. Oflætr⁴⁾ til góþra verka. Gaúmgæfa vel típer. vera góþmólger oc eige tungo skeóþer. Bióþa 30 slíct aþþrom sem siálfer vilia piggia. geora sér etke at angre þat er eige se meþ synþom. gleþiasc fyr guþs sakar. oc galeýse hafnna⁵⁾ haldase í guþs lofe. oc i góþom verkum. A þui ero yþr kynleíkar gorver til hvess hvárt leíper oss góþgerningarnar eþa synþer. góþgerningar leípa oss til himinrikis vistar. en synþernar til 35 helvititis vistar. En nu er oss a þui. ar mikel⁶⁾ naupsyn. at vér kostem at halda sva nu þessa hotíp drótningar Maríó at vér megem helzt þena en góþa vilia geta. oc hans friþar nióta meþ hennar arnaþar orþe oc allra heilagra. Oc þa hon siólf sancta uirgo maria:

¹⁾ Läs 'þeir.' ²⁾ Hds. 'þyckvase,' rättadt 'þykiasc.' ³⁾ t öfverskr. ⁴⁾ D. 40 v. s. 'oflætr.' ⁵⁾ Läs 'hafna.' ⁶⁾ Läs 'ormikel.'

Aþeim dege oc a þeiri stundo dags sem adám hafþe misgort
oc þau efa í paradís oc brotit boporf gups oc etit epli þat es guþ
hafþe banat þeim. oc fyr þær sacar vas himinriki byrgt bæpi fyr
þeim. oc aðollom átboga þeira. sendi guþ drottin engil sin Gabriel
til fundar við mario með þui eyrende at segia henni þat at guþ
siálfur kaus hana til mópor sér. oc hon scyllde verþa hafandi at
63a gups syni. en þat eyrendi bar engillen ¹⁾ henri a þessom degi er
nu hælldom vér. hon vas þa einsaman í húse es engillin kom at
segia hene þesse stórmurke. engillin qvapde hana vel oc mælti sva.
heilpu maria full miscunar. drótten guþ es með þer. bletzop ertu ¹⁰
umbfram of aprar conor. oc lofaþr er avaoxtr qvípar þins. En hon
hugþi at qveþio engilsens. oc fekk hene ogner. en gabriel fan þat.
oc mælti við hana. Eige þarfstu at hræþase maria fyrþui atþu
hefer miscun mikela oplatse af guþi. þu mon ¹⁾ geta i qvípi oc ala
son. oc scald ²⁾ calla hann iesum. Hann mon mikill vera oc sonr ¹⁵
ens hästa gups. oc mon drottin guþ gefa honom conungdóm davids
fæpor síns. oc mon hann ríkia oc stýra cyni iacobs avallt oc eige
mon ender verþa ríkis hans ne conungdoms. þui sagþi engillen at
guþ myndi gefa sveini þeim es maría óli conungdom davids
fæpors ³⁾ síns. at drottin vár vas borin ór davids kyni. Fyrþui ²⁰
at maria vas móper hans comen ór davids cyni conungs. Eige
qvap engillin af þui svaat ⁴⁾ at david være faper drottins vár. at
hann ætte mario ne hann være faper iesu crisz dröttens vár. fyr
þui at maria móper gups vas maorgom vetrom sípar í heim en
david være conungr. heldr fyr þui qvap hann sva at. at ⁵⁾ drottin ²⁵
vár var ór davids kyni comen i mópor átt sína. oc þui aþpro at
david merker guþ siálfan fæpor dröttins vár iesu crisz. oc es
david afþui callpaþr ⁶⁾ faper hans. at hann merker guþ. þan es at
sæno es pater ⁷⁾ drottins vár. oc hefer guþ nu sva gaört sem þa
sagþe engellen mario. at drótten myndi gefa iesu syni hennar ³⁰
conungdom davids fæpor sins oc myndi hann ríkia oc stýra avallt
cyni iacobs. oc eige myndi verþa ender ríkiss hans ne conungdoms.
Eige myndi ⁸⁾ gypingom þa þykcia þat veitt es drótten vár lét þa
styrma yfer sér oc pína sic til andláts. oc þeir þóttosk þa hann
yfer hafa stiget til lócs. at hann myndi ná conungdóme davids. ³⁵
þeir vera conungr yfer þeim es comner váró fra iacob. oc allra
sízt hitt at þeir áælaþi þat sem vas at hann myndi vera rex celi

¹⁾ Läs 'mont.' ²⁾ För 'scalt.' ³⁾ Läs 'fæpor.' ⁴⁾ Det senare a öfverskr. --
Läs 'sva.' ⁵⁾ Bör utgå. ⁶⁾ Läs 'callaþr.' ⁷⁾ Öfverskr.

et terre oc allz mankyns bæpi i þessom heime oc æþrom oc mun
 alldrege ender verþa hans conungdoms oc ríkiss sem engillin sagþi
 mario. En þa es gabriel hafþi sagt þessi stórtíþendi mario. þa
 svarar hon. oc spurþi hvessó þat métti verþa at hon yrþi hafandi
 5 at barni. þars! hon hafþi ongo viþ carlmaan¹⁾ skipt. oc qvæpsc heitit
 hafa guþi þui at hon scyllde hreínlife hallda allar stunder. En
 engillin sagþi oc brosti at. at eige þyrfti hon at uga at hreinlifet
 hennar mynde fyr farasc viþ þan¹⁾ getnöþ. heldr myndi helgasc
 mioc. oc fyr þui at eige mon siá getnoþr a þanig || sem veralldar 63b
 10 venia es til meþal carla oc qvena. heldr mun guþs crapti oc
 heilagr andi coma til at vitia þín. oc munþu af honom oc barns
 hafande verþa.²⁾ oc mundu guþ siálfan bera nio mónoþr i qvíþi.
 Nu ef pér es þetta of afl at trva sogo mini eíni saman. þa mon
 ec segia þer dómi sogo til þessa. þa es þu mun eige vita ápr. oc
 15 þa es þu reýner at su es són. es pér mun óglíclegr þykcia fyrst
 es ec sege þér. þa máttu oc trva at þetta mun sva epter ganga
 sem ec hefi sagt pér. þuiat guþi es avþvellt at láta panveg vera
 allt sem hann vill. Ec kan þat segia þér at elisabéþ fræncona³⁾
 þín. cona zacharias spámanz. fer eige eínsaman. su cona es alla
 20 æfi hefer óbyria veret. oc es nu orþin sva gæmol. at hon mætti
 eige barn ala fyr alldrars sacar oc eþlis. pot hon hefþi fyr born
 átt. nu fer hon meþ haðmn. oc es siá en sætti mónoþr fra getnaþi
 es nu es oc guþ sendi mic hingat at segia þér þessi tipendi ðoll
 saman. Allt vas sen at engill hafþe borit mario þetta et helga
 25 eyrendi. oc hir es guþ var comen⁴⁾ at bygva meþ mario. en es
 engillen hafþi lokit eyrendino oc fyrer saognini. þa svaraþe maria.
 Ecce ancilla domini. Se herna aðbott dröttins. verþe mér þetta
 sva sem þu hever fyrer sagt. Oc líttl síþar þa fór maria til fundar
 viþ elisabéþ frændecono sína oc vildi vita hvárt þat væri sat er
 30 engillin hafþi sagt henne at elisabéþ fóri meþ haðfn. oc es þær
 fundosc. þa qvældi maria hana vel. oc heilsaþi henri. en þat gerþesc
 þa es maria heilsaþi elisabéþ. at barnit gladdesc i qvíþi hennar
 elisabéþ. oc feke hon helgan anda guþs oc spáleic. oc mælti viþ
 mario. Bletzop ertu af guþi umb⁵⁾ aprar conor allar á iarþríki.
 35 oc lofaþr es avæxtr qvíþar pins. Oc siá gipta es umbfram of
 verþleíca mína. at siólf guþs moþer se comen til fundar viþ mic.
 þegar ápr er ec heýrþa qveþio þína. þa kenda ec at barnet gladdesc
 í qvíþe minom. Nu ertu sál fyrþui at þu trúþir saðgo engils ens.

1) an öfverskr. 2) Hds. 'verþa hafande' med omflyttningstecken. 3) Läs
 40 'frændecona.' 4) För 'comen.' 5) Tillägg fram of.

allt mún þat sva epter ganga oc framkvæmt verþa. sem þér es sagt af guþe. þa hafpi elisabæþ ioan baptistam i qviþe. oc kendi hon þess es hann gladdesc i qviþe hennar oc laút mario es hon fór meþ dróttin várn. þa saong maria sálm þan es nu es hafþr síþan i aptan saongom es heiter magnificat. oc mælti þessa costar; 5

j. Lofar aond mír dróttin oc glepsc andi min af guþi þrifgjafa minom;

iij. 64a þuiat hann leít litillæti ambáttar sinar. se hernar af þesso munu

.iii. allir mic calla sála of allar allder. þuiat sa es móttugr es gerþi

.iiiij. mikil stórmorki viþ mic. oc heilact es nafn hans. Oc miskon

hans es yfer allt mankyn þat es þar sér til hiálpars es hann'er; 10
hann gerþi mikin mótt meþ sini hendi. oc dreíþpi hann dramblótom

.v. oc mygþi metnaþar fullom meþ eínom saman vilia sínom; Niþr
lagþi hann mótku under fótr ór hosáeti síno. en setti litelláta i

.vj. hósætet i staþen¹⁾). Hungraþa fylldi hann oc fatókia framþi hann

.vij. i góþom hlutom. en auþga gerþe hann fátókia; Tóe hann iacób 15

.viiij. sveín sin. minandisc miscunar sinar; Svasem hann mælte viþ
feþr óra oc hét þeim fyrer abraham oc cyne hans fram i allder²⁾.

Pui gat hon þess viþ at guþ teóki iacób sveín sin. oc míntisc
miscunar sinar. at guþ hafþi þui heitit þeim abraham oc iacob
langfeþgom. at hann myndi siálfri láta berasc hingat i heím ór
þeira kyni sem hann endi síþan. þuiat maria vas fra þeim comen.

Nu ero allar mario messor gaðgar oc vegsamlegar svát eige mego
aprær messodagar comasc til iafns viþ. nema þeir einer taka

umbfram er siólfom guþi ero halldner. oc es þó engi hennar hotíþ
goðgari en siá. fyr þui at her hafa allar hotíper af gorze af 25

þessom degi es guþ com meþ henri. bæpi þár es drótni órom ero
halldnar. oc sva hinur es helgom monnom hans ero halldnar. Má

þar siá hve ríct langa fasta gengr. es slíc hotíþ kómr eige fostoni
af. Fylgise þa vel at bæpe sé borit meínlæti nacqvar álicamanom af

fostoni; fyr þui at þa es cross dróttens várs borin a vallt es maþr. 30
en ber meínlæten nocqvor a licamnom fyr guþs sacar. sem hann

mælti siálfri. at sa es vill til mír coma take hann cross sin oc
fylgi mer en elsea²⁾ guþs boþorþa oc kenninga i briosteno.³⁾ þuiat

svasem lærper men ero scyldder at kena yþr guþs boþorþ. oc segia
yþr guþs vilia. sva erop ér oc scyldder til at hlýpa oc hafa síþan 35

þat es kent er. Seal⁴⁾ hver er hiólp vill oþlasc neita siólfom
sér. en fylgia crizt vilia. ma vera at nacqvar spyri í hug sér
hverníg at þui scyli fara at neita siólfom sér. þa neiter maþr sér

¹⁾ Hds. 'i staþen i hósætet' med omflyttningsstecken. ²⁾ Läs 'elseo.' ³⁾ i
öfverskr. ⁴⁾ e öfverskr.

siólfom. es hann lætr eige epter sér rangar girnþer; fastar hann || 64b
 vel fosto típer þót hann fýse til at matase. *heldr* hann hreinlifi
 óqvángaþr maþr. þót hann fýse til losta. sokir vel típer. þót heima
 þykee hógra. fylger réttó. ræker. losto. oc rekr fra sér rangar
 5 fýster sa neiter sér er sva gører. Seger drótten svá ef vandr
 maþr. snýse fra illseo sinni. oc skilsc viþ. en teer upp goþlifi oc
 guþs boporþ a móti. at þa qveþse hann etki muno a minasc a
 ilzco hans. oc enskiss virþa. Sya en oc ef góþr maþr oc galla
 láss. snýse fra gózkó sine. oc hverfr til illzeo. oc snýse til synþa.
 10 þa qveþs¹⁾ hann eige mono a minasc a góþeo hans ne virþa hana.
heldr mon hann deýia þa í synþom sínom. ef hann skilsc eige viþ
 þær. En þetta mæler hann viþ kene menena. ef ér segiþ eige
 olærþom monnom viþ hui þeir scolo varna. eþa hvat þeir scolo
 gerá. geri þeir afþui illa glópi at þeir viti eige viþ hui²⁾ varna
 15 scal fyr þær sacar at þeim se latlega til kent. þa mono þeir þó
 farasc i glépom sínom. en ec mon heímta aond þeira at yþr seger
 guþ. en ef ér keneþ þeim oftlega.³⁾ oc segiþ þeim hvat þeir scolo
 varasc eþa hvat gera en þeir gefi eige gaúm a mixinggom⁴⁾ yþrom.
 oc gleými eþa oreóki. oc geri þat er þeir rø viþ varabir. þa monu
 20 þeir farasc meþ meiri secp af synþom sínom. en ér hafip þa leýsta
 yþr undan secpom viþ guþ ofþan hlut. oc heimtir hann²⁾ þa etki
 mangiollden at yþr. þarf eige alla á einig at lára eþa á at mina.
 þuiat opt kan þat verþa at sú kening stopar aþrom er aþrom
 stopar eige. svensem þóll postoli mælti viþ lærveseína sína. titvm
 25 oc timotheum. þat mælti hann viþ titum at hann skyldi avita meþ
 ríki. en viþ timotheum mælti hann at hann scylldi kena meþ
 polinmþbi oc hógvære. Hui sætter þat es hann baúp aþrom at
 kena meþ ríki. en aþrom meþ hógvære oc polinmþbi. nema þui
 at titus var hógvær oc miúlyndr. oc mælti hann afþui at hann
 30 scyllde kena meþ ríki. at þa være síþr hógt at órékia ef meþ
 ríki gingi. en timotheus var ríelyndr. oc hvass i hugscoti. oc mælti
 hann þui at hann scylldi kena meþ hógvære oc polinmþbi. at
 þeim þurfti *heldr* aptr at hallda. oc at stopva es acaflyndr var.
 at eige veítti þar ahlaúp i brápi sini. i bansetningom eþa forboþom.
 35 es geig setti. oc særþi hann. || helldr heila en grøddi siúea. þat 65a
 verþr sa oc líta es kener. til hvéss þeir ó fallner es til hlýpa. at
 eige mæli hann fyr þeim myret es lítlar skilning hafa oc eige sva
 langt saman at torvellt sé þeim es til hlýpa at munu epter þat es
 mælt es. Nu scal segia yþr boborþ þar es fylgia eigo cristnom

40 1) Läs 'qveþse.' 2) Öfverskr. 3) t öfverskr. 4) Läs 'miNingom.'

dómé oc crístner men verþa scyllder til at fylla. þar er dróttin
 vár siálfir hefer bopet i guþspiollom. oc qvæþ þar hvern verþa at
 hafa þeira es hiólp villdi oþlasc oc himinrikiss sálo. oc sva hitt
 meþ viþ hvat hann varapi at eige scylde gera. Fyrst seal maþr elsca
 dróttin guþ sin af ællom hug oc ællom erapti. en alengr þar næst 5
 elsca hvern cristen man sem siálfan sic. en alengr seal maþr eige
 vega man ne sára oc eige stela. eige sra. eige girnasc a anars
 eigin at raongo. eige liúgvitni bera. vera viþ alla men góþr þa es
 vel fara meþ sér. oc þat eitt viþ anan gera. es mani¹⁾ þykci vel
 gort viþ sic at sva sé. hirta licama sin. oc móþa hann nacqvat í 10
 meinlætom. at hann verþi obeipull til rangra hluta. virþa hvorvetna
 guþs vilia meíra an sin. ef at móti stenze elsca meír fôstor an
 cráser. beina fyr fátókiom. clæþa næþpa. vitia siúcra oc leíta þeim
 hógynda. grafa daufa. huga þa er hrygver ó af harmi. legia eige
 hug a veralldar skemton scamnælega. Fell a heldr ást sína þangat 15
 til es guþ er. reipasc eige. þa láti hann brátt faret. oc se scam-
 rácer. veri eige velin ne ótrúr i scapi. mæla eige þar fagrt er
 maþr hygr flátt. sveria eige rangsþri. heldr seal it sana segia á
 vallt ef maþr veít. gera engom mani meíngörþ. en fyr gefa aþrom
 brátt pót anar misbiópi. giallda eige illt a móti illo. elsa²⁾ óvini 20
 sína fyr guþs sacar. vera vel viþ vinæ sína oe trvlyndr. mæla
 vel³⁾ viþ þan at móti þot mani sé bolvat. pola vel meíngörþer.
 oc hefna eige. vera eige metnþar maþr. oc eige aðfundsamr. eige
 ofdrykciomaþr. ne acafliga ger. eige svefnogr. ne latr ne ohlyðin.
 eþa maoglonar samr. ne bacmáll eþa umbllassamr. fela vón sína 25
 alla under gupi. oc þacka guþi þat alt er maþr ma got gera. en
 saca siálfan sic fyr þat allt es misgort verþr. láta sér eige ór
 hug ganga andláz dögr sit. né helvitís qvalar. vera eige hlátr
 milldr. ne fiðmóligr. allra sízt heimsmologr. vera eige þrátin ne
65 b piorkudriúgr. vera otþlega⁴⁾ a bónom || oc elsca helgar keningar 30
 iþrasc synþa sína. oc bera til scriptar. oc leíta viþ at gera eige
 optar enar sámo vera rétlátr oc iafngiar⁵⁾ hafa himinrikiss faognóþ
 opt i hug sér. oc vera giarn til guþs. örvilnasc aldrege guþs
 miscunará. Nu ef þessar hluter være hafþer sem heró⁶⁾ tínder. þa
 mun guþ þat verca caup at móti reíþa sem hann hefer siálfir fyrer 35
 heitet. þat er auga manz má eige her siá inan heims þuflíct. oc
 engom má i hug coma at átla slíca sálo sem guþ láetr þa men
 hafa er hans boporþ fylla. Of stórmerke oc of dýrþer dags þessa

¹⁾ ani öfverskr. ²⁾ Läs 'elsca.' ³⁾ Öfverskr. ⁴⁾ Läs 'óþlega.' ⁵⁾ Läs 'iafngiarn.' ⁶⁾ D. v. s. 'her ero.'

ero marger hluter merkeliger¹⁾ heldr²⁾ fram at greípa þeir er þockoleger ero at heyra oc forvitne mætte mikil a³⁾ vera ef þeir være fram fórþer af cunande góþre eþa oc meþ orpföre. en nu er hvarstvegia es til vant þa hófer þat eige viþ sie oc langmæle
 5 mikit. En þó at hvóro scyllda acaflega guþs bopörþ til þess hvern sem eín þeira mannaða er kenemanz nafnet bera at þegia eige meþ aðlo yfer tócnom tíþarenar. Enda eige es mine scullde³⁾ at hvóro at vér lítem vanlega a naupsyn óra þa es vér eigom til þess at guþe licaþe hotipar halldet vårtt þuiat hann mon glög-
 10 pekceen at vera med hveriom róçþar þocha þat er framet af hvers várს hende.

Fra uphafe heíms hefer þetta líf sva otrútt veret at þat veler alla oc ma enge þui trva. Oc eige at eíns lýgr þat at vinom sínom heldr dregr þat þa til allra synþa. þetta líf egjar galaðsa
 15 men til ofáts oc ofdryckio. oc hordoms men til saúrlifess. miner þat þiðen at hann stele. en reiðan at hann vege. en scróðman at hann liúge. þetta líf. sári velldr skilnaþe⁴⁾ meþal hiúna oc georð sundrþyke meþ vinom. oc þráetor meþ friþsæmom oc stygþ meþ bróþrom. þetta líf teer réttláte fra domondum oc hagleic fra
 20 smjópm. oc hófseme fra síþom. En bróþer vegr bróþor eþa fáþer banar syne sinom. eþa sonr fáþor. eþa hveriage⁵⁾ odáþer er gorvar ero. þa verþr þat allt gort af travste oc fyrertælo pessa lífs. oc gøresc þa hatr meþ monnom er þeir elsea þetta lif meþ⁶⁾ en rétt er. Til hvess heria vikingar a caupmen eþa illvirkia a
 25 brauttingia. eþa til hvess tefia sælingar ðogfga men. nema til þess at þeir þiona þesso life. oc väätta þeir þess at þeir mone lenge nióta ástar þessa lífs. En þetta líf eggiar gláþa men oc býþr osipo. oc teyger men til odáþa. en i síþan sel[r.....]iona⁷⁾ sína 66a
 30 oc vine til eilifs dáþa. Af þesso life gørþese eilifr dauþe a þeire tip er hiner fyrsto men þionoþo lösta sínom oc girnþ augna sína. oc urþo þeir þáþan recner i þetta dauþa herap. er ápr väro seapper til lífs. en nu urþo þeir þáþan recner til helvítés. oc hæfþo etke meþ sér nema synþer einar. Nu cöstom góþer men hygiom at hvat eosss hófer oc miþlom viþ azma men fiárlute
 35 våra. eosss þycker nu fagrt goll oc gørsemær haller góþar oc bør góþer. oc eíga ór aðnor. hygiom at hverso fagrar þær haller ero.

¹⁾ i öfverskr. ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Läs 'skylda.' ⁴⁾ Hds. 'skilnaþe velldr' med omflyttningstecken. ⁵⁾ Läs 'hveriarge.' ⁶⁾ Läs 'meir.' ⁷⁾ I hds. är något bort-40 rifvet. UNGER supplerar sel[r þat þjona].

er skína æll sáte i golle oc gimsteinom. þar folnar eige blóme grasa. þar hrörna eige alden scóga. þar falla hunangsflotande léker. a eí grónom vællom. þar hilma æll gros sem it dýrsta reykelse. þar skín liós án seugga. oc biart heip án poco. oc eilífr dagr án myrkre. þar banar etke fægnop ne eraser. þar es alldrege 5 heýrþr grátr ne stynr. ne enge leipeleg rædd. þar ma etke siá liótt. ne svart ne sauroct ne hræþelect. þar ero aller hluter i fegrþr oc i hreíno lióse. þar má etke siá ne heýra þat er hugr hræpesc. þar hreýster organa songr. sa er englar syngva lof guþe. þar gnyia eige reípar þrvmor. þar fliuga eige elldingar. par es 10 eige beísleier ne illr daún. þar bera viper a sér hin dýrst smyrsł. þar georer eige fótsla saur i quipe manz. Svásenm heýro¹⁾ fagna góþom tipendom oc nasar góþom ilm en áðgo fagryndom sva er oc þar fótsla hunangsflotande. oc sva hveriom pockop i munne sem honom lícar batst. en af þeire feótslo er eige saúrr ne synþ. En 15 hvatke er ænd manz girnesc þar. pa pióna aller hluter þegar girnpom hans þuiat sa er her í dauplego lífe berse igeagn munupom sínum. pa mun hann þær þar²⁾ fina óbrugþnar³⁾ oc hirþdar af guþe. Guþ scapaþe men oc leyste pa. oc sette hann hrætslo daupans a móti munupom þeira. at þeir es fýstesc at lifa. leitape 20 annars lifs þess er eige þyrfti þar at hræþasc daupan. þar es réttláter hafa eilifan veg. en rangláter eilifa⁴⁾ pinning. En es maþr reýner at þessar hluter ero svarem sagþer ð.⁵⁾ þa ma han þess spyriá til hvess guþ scapaþe marga fagra hlute oc unaþsamlega her i heime. ef þui scal ællo hafna. eþa til hvess honom var at 25 scapa holdlegar girnþer oc fýse munuplifess i liegomom mana. ef þeir verþa seker oc eilífra pinninga verþer er at munupom lifa.

66b Til hvess ero mér aupþfe veitt af guþe queþr maþr || ef ec scal hafna þeim⁶⁾. Elske⁶⁾ sva aupþfe yþ[or]⁷⁾ at ér megeþ of vallt nióta þeira. þuiat þar mego eige coma epter yþr deyiandom. en 30 þar mego fara fyrer yþr lifandom. ef ér vilep siálver. Fegiarn maþr. oc síngiarn aerkarl. anar selr mane fé sitt at leiga.⁸⁾ at hann take hólfo meira a móte. en anar selr iorþo sáþ sitt. at hann take þar hundrapfallt a móte es hann sore einfallt. oc gelldr sculldar maþr en fé meþ leigom. en iorþen gelldr aerkarle sáþe 35 meþ hundrapfolldom.⁹⁾ fyr hui er eige ohæft at ætla þat at guþ

¹⁾ För 'eyró.' ²⁾ Hds. 'þar þær' med omflyttningstecken. ³⁾ n öfverskr. ⁴⁾ Det första i öfverskr. ⁵⁾ I kanten utmed raderna 16–23 har en yngre hand skrifvit dessa ord: "Þessar enar domini haller. oc pena en dasamliga fægnus eiger en sa (?) ok nu fyr þui at hann var hlyðin Guþs boðorðom meðan hann var i þessom heimi." ⁶⁾ Läs 'elskeþ.' ⁷⁾ Otydligt. ⁸⁾ Läs 'leign.' ⁹⁾ Läs 'hundrapfoldo.' 40

myne eige giallda þer meþ miklo¹⁾ a vexte þar aupþfe es guþ gefr honom²⁾. Til hvess gaf guþ mer aupþfen queþr þu. ef ek scal þegar giallda þar.³⁾ Guþ sellde þer aupþfen at þu meger vita huero mikit unaþ at þeim má vera. Ef þu hefer ást meþ aup-
 5 ofom þínom. oc seler þau til tryggrar hirþslo. Ef þu vill þat eige. þa mon ofát ok ofdrykcia eþa lostaseme taka fra þér auþeofe þín eþa ella mon til coma bráþr daúþe. oc griþa þau fra þér. svát þu meger þar alldrege hafa síþan ne siá. Ef þu maþr feorer þar es illvircia være vón a góto þíne. oc fynder þu vin þín þan es
 10 þér hefþe fé gefet. oc bæpe hann pic selia sér til hirþslo fé þat es hann gaf þer. þuiat illvirkarner vilia ráena pic eþa bana þer. fyr hui mynder þu eige falla til fóta honom. oc biþia hann at
 15 hann tóke viþ feno. þar es þu visser víst at hann meonder⁴⁾ þer selia féet meíra an hann teóke viþ. oc mætter þu þa forþasc fiandrína. Af því er oss naupsynlect at selia criste aupþfe or. Ef ver elscóm aupþfe ór eþa craser. þa seliom ver þeim þau til varþeitslo⁵⁾ er þau hirþer öss til handa óbrugþen. þar es ver megom nióta þeira ei oc ei. Ef vér viliom neýta aupþfa vára i þesso lífe. þa megom ver eige ná þíonosto þeira i æþrom heime.
 20 Fyr þui lótom vér aura vára þíona her aúmom monom oc þurþondom oc þeim er i myrqvastofom ero eþa á heipnom laðdom. at ver megem lengi nióta þíonosto þeira i dyrþ sona guþs. Aoll munoph fyr ferse eige ef hon er hirþd til ó orþens lifs. þuiat maþr má eige mikit goll varþveita. nema hann fele þat i iorþo. en hann
 25 má þui øryglegar hirþa goll sit sem hann feler vandlegar. ||⁶⁾

67a

Litellátlega iátning scolom vér hafa vára a meþal oc sva mæla i lýsingi trv várrar. Ec true a guþ fæfor almatkan scapera himins oc iarþar oc allrar skepno scapera. Ec true a hans einga sun. drötten varn iesum cristi es geten es af anda helgom oc boren
 30 fra mario meyio hingat í þena heím bęþe guþ oc maþr. Ec true þui at hann óx her upp í þessom heime sem elle⁶⁾ hverr maþr.⁷⁾ fyr utan synþer. Ec t. þ.⁸⁾ at hann fastape .xl. daga oc náttá samfast oc sat fiandanom freistne. Ec t. þ. at hann görþe allskyns iarteiner sem i guþspíollom er sagt. Ec t. þ. at hann vas selldr

35 1) Läs 'miklom.' 2) Läs 'þer.' 3) Läs 'meonde.' 4) s öfverskr. 5) Fortsättes i hds. sid. 69a. 6) Läs 'ella.' 7) Hds. ¶. 8) D. v. s. true þui. Samma förkortning på flera ställen.

oc hondlaþr *sípan* at vilia sinom. bunden oc barbr hrécpur oc at hápe hafþr. Ec t. þ. at *hann* vas píndr vnder ponzkom pilato iarle. Ec t. þ. at *hann* vas a *cros* festr a þeim dege es vér kóllom fostodagen langa at miþiom dege oc dó a crossenom lika^{ns} daþa i eyð dags. Ec true at *hann* var *lagþr* spióte andaþr a crossenom vnder hondena høgre ¹⁾). Ec trui þui. at þar kom ór baépe blóp oc vatn.

Ec ²⁾ t. þ. at licame *hans* vas *grafen*. en aond *hann* ³⁾ meþ guþdoms-crafte sté niþr til helvítis. oc braut helvítis byrge oc batt fiandan.

Ec ⁴⁾ t. þ. at *hann* leysti oss meþ þui blópe fra vellde fiandans. Ec t. þ. at *hann* leyste ór helvite alla þa men er honom þóttó ¹⁰ þess vera verþer. Ec t. þ. at *hann* reis upp af daþa a þriþia dege epter pils sína meþ þui manfólke ollo er *hann* leýste ór helvítis. Ec t. þ. at *hann* sýndesc Mario mópor sine oc postolom sínom. át oc drack meþ þeim. Ec true þui at *hann* var her *sípan* er *hann* reis upp af daþa unz *hann* sté til himna upp at aug- ¹⁵ sióndomi postolom sínom a þeim dege er vér kóllom upstigningar dag. Ec t. þ. at *hann* er i himna dýrp stýrande skepno sine meþ guþe almótkom feþr. Ec t. þ. at *hann* mon þapan koma a enom efsta dege at *doema* ⁴⁾ of allt mankyn. pat er dóms er vert. Ec true a anda helgan at *hann* es iamt guþ sem faper oc sunr. Ec ²⁰ t. þ. at sa er ein guþ. faper oc sunr oc en helge ande. Ec t. þ. at su er heilög cristne oc almenneleg trua er postolar guþs buþo. Ec t. þ. at heilagra manna samneyte es hiarta hrein ⁵⁾ oc heilaæt. Ec t. þ. at mér mono synþer fyr gefase ef ec vil af láta oc yuer beóta. oc viþ siá viþ ógorum synþom. Ec t. þ. at pat es holld oc blóp dróttens mins es ver kóllom *corpus domini* vilec þui bergia of sin eþa oftar a .ij. misserom at kene mana ráþe mér til hiálpar oc synþa bótar. Ek t. þ. at ec scal upp rísa a dóms dege oc taká þa aðbon verka mina hvártz veret hafa góþ eþa ill. Ec t.

67b þ. at iller men || mono hafa oc recner vera i helvítis píningar meþ ³⁰ diofle oc árom *hans*. þui true ec oc at góþer men eigo þa vistar vón meþ guþe almótkom i himinsrikis ⁶⁾ dýrp svat aldrege keomr fyr enda.

Mep þeire trv íáte ec guþe almótkom. en ec niti fianda oc *hans* vercom.

¹⁾ ø öfverskr. ²⁾ Bokstáfverne *b, a,* beteckna omflyttning af satserne.

³⁾ Läss 'hans.' ⁴⁾ Öfverskr. ⁵⁾ För 'hreint.' ⁶⁾ Läss 'himinsrikis.'

Ec sege þat guþe drotne mínom oc ene helgo mario möpor
 hans oc ollom guþs helgom oc yþr systkinom mínom. at ec hefe
 synþer gorvar aúmr oc vesall allar þær er. *maþr.*¹⁾ ma misgera²⁾
 meþ menzkre aond oc menzkom likama i orþom oc i verkom oc i
 5 huga rængom. J æfund oc i ofmetnaþe. i heíft oc i reiþe.³⁾ bræþe
 oc i langräke. Hefe ec synþer gort i morþe oc i mandrape. J
 averkom a *cristnom* maðnom. Ec hefe s. g.⁴⁾ i hordóms atferþ oc
 i aollo saurlífi rængo svarem vandr *maþr* ma sér spilla. villda ec
 þat mart gera er ec mätta eige. Ec h. s. g. J stulp oc i ráne. i
 10 kaupafare rængo. oc i allre ó iafngirne oc i alzkonar ó racléte oc
 ó menzko. J gilldinge bæþe fyr guþe oc monnom. Ec h. s. g. i
 dómom rængom. J liuguitnom. i eþom rængom oc i alzkyns orþa
 lage qnýto. Bæþe hefe ec illr veret viþ men oc fenþ. Ec h. s. g.
 i hæpnæ oc i hlatre. J gleþe oc i ógleþe. Ec h. s. g. i bøyvon oc
 15 i gauprífi. J grimleíc oc i illgirne. Ec h. s. g. J bacmelgi oc i
 bermelgi. i rógseme. i haseme⁵⁾ oc i skelkne. Ec h. s. g. i illmélgi
 oc i tungoskeóþe. J óiafgrne⁶⁾ fiár oc ofmetnaþar. i singirno⁷⁾
 rangre. J flærþ oc i allzkyns vélom bæþe viþ þa es mér trúpo oc
 abra. Ec h. s. g. i hindrvítne oc í forneskio. i atrvnabi rængom.
 20 Ec h. s. g. i óreócp at hallda helgar tiper eþa fausto típer. i sýslo
 andmarka mina. Ec h. s. g. i ofáte oc i ofdryckio. J ofsvefnge⁸⁾
 fra góþom hlutom. oc i vækom til andmarka. J indælgirne oc lete
 allra góþra verka. Ec h. s. g. bæþe sofande oc vakande. vitande
 oc óvitande. at vilia minom oc óvilia. Ec h. s. g. i þui at⁹⁾ ec
 25 hefè anara manna a miþil¹⁰⁾ þat saman fórt er ec skyllda skira.
 hefe ec latlega til scripta ginget oc örøkelega til sagt. illa halldet
 þat er mer var boþet. Jlla hefe ec varþveitt guþs boporþ. óll.
 latlega hefec típer sótt. oc illa hlýtt. haft hegóma fyr bóna orþ i
 helgom stóþom. Ec h. s. g. i goþlæston oc i atfyndle bæþe viþ
 30 lærþa men oc ðlærþa. J oflitille reócp oc óst viþ fæþor oc móþor
 oc alla fréndr mína. Ec h. || s. g. i mikille ofdirf¹¹⁾ at taca holld 68a
 oc blóþ dröttins mins serifsta lauss oc galauss. hefe a allar lunder
 misfaret meþ þeim helgom dóme. Ec veit mik sva vesalan man
 at ec hefe mer fyr gort i ollom vitom líkams. i síón. oc i heýrn. i
 35 hilming. oc i berging. oc i allre hneigingo licams míns. Nu tel ec mik
 sem ec emk. allra synþa sekian oc saurgan þeira er vandr. *maþr*¹⁾

¹⁾ Hds. . ²⁾ Hds. 'gera mis' med omflytningstecken. ³⁾ Tillägg i. ⁴⁾ D.
 v. s. *synþer gort*. Så i det följande på flera ställen *h. s. g.* = *hefe synþer*
gort.

⁵⁾ Läs 'hápseme.' ⁶⁾ Läs 'óiafgrne.' ⁷⁾ Läs 'singirne.' ⁸⁾ n öfverskr.

40 ⁹⁾ Hds. har *er*, rättadt *at*. ¹⁰⁾ Hds. *mepal*, rättadt *miþil*. ¹¹⁾ Läs 'ofdirfþ.'

ma sér spilla i. Nu vil ec allra þeira íprasc afláta oc yver beóta
 viþ gúþ oc viþ alla men. þa er ec hefe misgort viþ. Vil ec ællom
 fyr gefa þeim es misgort hafa viþ¹⁾ mik mismált eþa mishugat
 til þess at gúþ fyr gefe mér mínar synþer. Ek biþ gúþ drotten
 min miscunar. en mario mópor hans arnaþar orþz oc alla gúþs 5
 helga at fyr geta ec bót synþer minar en ec fara ór heime pessom.
Jndulgentiam.

Petrus ait ec true a gúþ

Credo in deum. Sa truer ifalaust a gúþ. es alla hiolp oc
 eorna þyckesc i guþe eiga. sem es. en sa mon huer a ecke girnasc 10
 fópor almatkan
 fyr boþet oc enskes varna þess es veita scal. patrem omnipotentem.
 þui es hann ei fáper. at hann heuer ei son attan. en afþui al-
 scapara himins
 máttegr at hann ma allt þat gera es hann vill; creatorem celi 15
 oc iarþar
 et terre. J nafne himins scal skilia andlega hlute alla oc ósyne-
 lega. en iorþen iarteíner alla likamlega hlute oc synelega. þat ero
 oc a jesus crist.
 allar skepnor; andreas dixit²⁾. Et in iesum christum. Jesús es 20
 hiálpare a ora tungo. þuiat hann helpr ællom sínom monom. en
 cristus es smurþr at þýþa. þuiat hann es fullr ens helga anda es
 son hans eingeten droten ván
 andleg smurning es kallaþr. filium eius unicum dominum nostrum;
 þan es geten es af anda helgom boren 25
 Jacobus dicit³⁾. Qui conceptus est⁴⁾ de spiritu sancto. Natus
 fra mario meyio
 ex maria uirgine. þót vér seem aller oskmeger fæpor af hans
 miskun. þa es þó iesus eín eínga sonr hans. es geten es af anda
 iohannes 30
 helgom. oc boren fra mario meyio. sem enge mapr ana;
 ait pindr vnder pondverskom pilato erosfestr
 Passus sub pontio pilato. Crucifixus. mortuus⁵⁾. Píndr es hann
 til þess at ver seem ópínder. i vellde pilatus. oc a eros festr til
 þess at gefa oss deóme hue hendr órar skolo negldar vera eþa 35
 bundnar fra synþom óc feotr. allra þeira mana es crístner erom i
 fiorom skautom heímsens. sem crossen es ferskeyttr. þar umb
 mælte david conungr þetta málnu. Syngue aller lof goþe þeir es
 leýster ó i austre oc i vestre. i norþre. oc i suþre. Dauþr vas hann
 likams dauþa til at gefa oss andar líf es áþr værum dauþer í 40

¹⁾ Hds. 'viþ hafa' med omflyttningstecken. ²⁾ Dessa två orden stå i kanten med hävnisningstecken. ³⁾ Jfr not. ⁴⁾ ⁵⁾ Hds. 'esst,' rättadt 'est.' ⁵⁾ Skr. i kanten.

oc grafen
synpom. et sepultus. þa erom vér dauper i graef lagper. oc risum
 kykver || upp. es vér erom¹⁾ synþger²⁾ aþr oc fiándans þrælar. 68b
 komom sípan hreiner ór skírnar brvnnenom oc guþs born til lífs
 5 niþr ste hann til niþrstápa
 boren. Descendit ad inferna. Niþr sté aond hans til helvita
 at leysa alla sína men þáfan. Philippus dixit³⁾. Tertia die
 reis hann upp fra daupom monnom
 10 resurrexit a mortuis. þui reis hann upp a enom þrþia
 dege helldr an fyr eþa sípar. at hann leýste oss fra þrimr hlutom
 þeim es til hverar synþar ero hafþer áþr algorver verþe. fra
 fiánda aminingo. oc manzfýst. oc róþnom vilia. Thomas ait⁴⁾.
 upp ste hann til himna sitr hann til heogre handar guþs
 15 Ascendit ad celos. matheus dicit⁴⁾. Sedet ad dexteram dei
 fópor allmattægs
 patris omnipotentis. Vppste hanu til þess at vér of stigem upp
 20 at deoma kyqua oc daufa
 est iudicare uiuos et mortuos. Fáper es ólikamlegr oc hefr⁵⁾
 eonga likams hænd.⁶⁾ en sonr sitr sva a heogre hænd fópor. at
 hann es slíer sem fáper. en þui es hann sitia sagr⁷⁾ heldr an
 standa. at hanu es þar til huíldar komen. oc af þui aþro at
 25 sitiande maþr seal deoma. en hanu mon þáfan koma at deoma
 lifendr i góþom verkom. oc daufa i synþom. iacobus dixit⁴⁾. Credo
 ee truc
 en oc a anda en helga
 et in spiritum sanctum; ⁸⁾ sanctam ecclesiam catholicam sanctorum
 30 communionem remissionem peccatorum.

[Ek true en oc a anda en helga sem a fópor oc a son. þuiat
 helga cristne
 þær þriar skilningar⁹⁾ ero aliafnar oc eitt. sanctam ecclesiam
 almennelega
 35 catholicam. helga truec vera þa eina cristne es almenneleg es.¹⁰⁾
 heilagra
 en eige þa helga es villo men kendo; Mapias dixit¹¹⁾ sanctorum
 sameigin
 communionem. heilagra sameigin. i tru oc ástar vercom.¹²⁾ re-

40   ¹⁾ Öfverskr. ²⁾ þ öfverskr. ³⁾ Dessa två orden stå i kanten med hänvisningstecken. — Under 'Philippus' står i hds. skrifvet 'Bartholomeus.' ⁴⁾ Jfr not. ³⁾.
⁵⁾ D. v. s. 'hefir.' ⁶⁾ h öfverskr. ⁷⁾ För 'sagþr.' ⁸⁾ Här böra sannolikt inflickas orden 'simon ait,' som stå i kanten utan hänvisningstecken. ⁹⁾ Orden från [stå i kanten. ¹⁰⁾ Öfverskr. ¹¹⁾ Jfr not. ³⁾. ¹²⁾ Här böra inflickas de i kanten
 45 stående orden 'Judeas taddeus.'

aflansn synþa
missionem peccatorum. Aflausn synþa es i siau hlutom. i skírn oc
i synþa ipron. i olmosogerþom oc i óheiptræke. i kenningo viþ breópr
óra at þeir varne viþ illo en geore gott i huslon oc i bana fyr
hollz upriso
gups sakar. Carnis resurrectionem. True ec at hver maþr scal
upprísa a dómsdege meþ sínom likama beortum eþa suortom;
oc líf eilegt vist
& uitam eternam amen. þat líf es eilegt. es ei hefr¹⁾ veret. oc es.
oc vesa mon. himinrikes líf. eþa sa es þetta mælte. ec em gata. 10
69a. oc et sana oc líf.: ||

Neytae²⁾ maþr eige crasa ne fagnapa i þesso stundlego lífe. at
eige týne hamn þeim i þui lífe er aldrege líþr. Líf þetta er hundruþ
vetra hit lengsta. en es líþr en efsta dag. þa sýnesc þat svasem
eige hafe veret lengra en eínar nætr gisting. en anat líf er ei oc 15
ei. oc elldesc þat alldrege ne endesc. En sa maþr er átlere oc
andvane allz góps er eige elscar þetta et fagra líf. er alldrege
fersc. þar ero eilifer fagnaper oc aupófe oc cráser. oc dýrþ sú er
sva hefsc upp at alldrege endesc. En sa er eige vill elsca þetta
et biarta líf. þa ma sá eige til þess comasc. helldr verþr hamn 20
teken af eilifom daupa. oc hallden í eilifom loga. þar ero hræpeleger
fiandr. þeira ægo skíota af ser elldlegom órom þeira rödd er
svasem grenion hina óargao dýra. þeira víþlit gera hrætslo oc
sárleic oc daúpa. Oc være sva vel at daúþen mætte biarga viþ
þessom meínom. heldr er hitt þyngra at þar es til þess lifat. at³⁾ of 25
vallt se þeir i qvöлом er þar ero. oc til þess endrnyiase líper
þeira at þeir sé ofvallt slitner af hoggormom er etke vilia geyma⁴⁾
gups boporþa. hræpomk vér eige licams þyngþer ne sótter ne
fiárscaþa oc lótom fiárlhute vára fara fyrer oss til álmáttegs gups
meþ sigre at vér megem forbace eilifar qvalar oc comasc til 30
himnescra fagnapa. Snuum vér tærom vórum i fægnoþ oc grátoni
nu synþer várar oc hæfom hug várn pangat er gup er. Fægnom
vér þeim er sigr vógo a fióndom. oc nu ero tígner gorver. aller
helger í himna conungs hirþ. Nu er sa dagr hallden er diofoll
varþ yfer⁵⁾ stigen þa er hann hugesc⁶⁾ sigr hafa oc bunden þa 35
er hann hugþesc binda. oc varþ hann vegen þa er hann villde

¹⁾ D. v. s. 'hefir.' ²⁾ Jfr ofvan sid. 145, not. ³⁾. ⁴⁾ Överskr. ⁵⁾ I marginalen stå orden 'fyr þui at þeir villo' utan hänvisningstecken. ⁵⁾ Hds. 'yfer varþ' med omflyttningstecken. ⁶⁾ Läs 'hugpsc.'

vega i þui er *hann* var a braút reken ór hofe síno oc ine. En nu vekiom vér huge vára til guþs ástar at vér megem styrcelega stíga yfer þan er oss víll¹⁾ glata. Veckiomk vér nu af oróðpar suemne. oc hefiom upp hugscots ægo ór. at ver sém tálgrafar þær er 5 ðovinren²⁾ grefr til þess at véla oss í. oc megem vér forþasc meþ guþs fulltinge. en diabolus siálfir oc hans árer falle i tálgróf sína. svát ver megem þetta mæla meþ spamanenom. Gráðo þeir gróf fyr áglite mino oc fello í siálver. ||

69b

A allra heilagra messu dag sermon³⁾.

10 Pav ero upphöf at mali mino at þui es siá hotip vas set. at pafi sá es bonifacius heíter. en helgaste maþr. *hann* var en fiorpi fra Gregorio pafa. baþ þess fócam keisara at *hann* skyldi gefa cristnom monnom til forráþs. hof þat er lengi hafþi staþet í róma borg. er eígnat var aðollom dioflom. þat hof lét gera domicianus keisare sa 15 er en fiorpi var verstr viþ crístna men. þeira es keisera næf⁴⁾ hafþi⁵⁾ haft. *Hann* lét taca ioan postola fra stóli sínom ór effeso. oc fóra i útlegpri fra aðrom monnom aðollom i eý pa es heiter paþmós. til þess at svellta *hann* þar til bana. en guþ veitti þa hugon postola sínom at *hann* leiddi *hann* upp a himna. oc lét *hann* þar 20 siá sin almót. oc aðl tiþendi þar er gerþosc i heíminom. en a þeim misserom enom saðmom sem domicianus lét feria ioan postola i útlegpina. þa var *hann* drepen af romveriom. svát þeir steyppo⁶⁾ golli leícanda nýtecnó ór affi i mun honom oc deýpdo *hann* sva. qváðosc átla at þa scyldi *hann* eórit hafa gollit. En fyr þui 25 at guþi var aðst mikil a postola sínom. þa lét *hann* niþr brióta allt oc ó nýta es domicianus hafþe boþit. gerþo men þa epter iohani. oc léto *hann* fara heim meþ vegsemþ mikilli til borgar sinar effeso. En fóca keiseri gaf bonifacio pafa oc cristnom monnom hof þat 30 svasem páfen ésti. En sípan fór pafin til meþ fiolpa lærþra manna oc sva ðláerþra. i upphafi manapar þessa es nu er comen er heiter november. at vígia hús þat. *Hann* helgar hús þat almótkom guþi fyrist at upphafi oc sancta mario moþor hans. oc englom guþs. hæfopþefþrom oc spamonnom. Postolom oc píndom monnom. sótdaþom oc meyiom. oc aðollom helgom monnom guþs.

35 1) Öfverskr. 2) Öfver *n* står i hds. felaktigt förkortningstecknet för *er*.

3) Skr. i 15 århundr. med röda bokstäfver. 4) Läs 'næfn.' 5) Läs 'hæfþo.'

6) e öfverskr.

at þar er áþr var ó maclegr vegr veítr að lom dioflom. være
 vétr¹⁾ macklegr oc skylldr vegr nu sípan að lom helgom. Vas
 sva sett at allt cristit fólc of allan heím seyldi hallda hotíp pessa
 sem iola dag in fyrrsta. að lom saman helgom monnom guþs til
 dýrpar. en eoss til hialpar. fyrpui at marger ero þeir helger men⁵
 er etki verþa messo dagar þeira haldner a .xij. monopom. oc
 marger þeir meþ etki mini dýrþ eþa tígn meþ guþi. helldr en
 hiner er haldner ero messo dagar oc gorvar típer. þótti fyrpui
 naupsyn at være næccor su hotíþin es haldin være ollom saman
 guþs helgom monnom. til pess at ongver være hlutláser helger¹⁰
 men af þeiri dýrþ er ver mættum veíta. at þa mættum vér aþplasc
 allra þeira arnaþar orþ viþ álmátkan guþ. Enda fyr þui at i
70a morgo lagi verþa eige halldnar sva helgar típer. || sem verþuet
 være. bæpi af órécpom. oc naupsyniom i sumo lagi. þa vas sia
 hotíp til pess sett. at nu scyldi. þat beotasc i halldi pessa dags.¹⁵
 Nu helgar hotíp pessa fyrist at uphafi sa er alt helgar þat er
 heilact verþr. dróttin vár iesus cristr. fra hans speki seger spamaþr
 en. Alla hluti settir þu meþ mælingo oc hrátslo oc tolo. Sva
 scal siolfom guþe hallda dag þena til dýrpar. oc unna honom umb
 allt anat fram. virþa hans vilia meíra an siN þar er a móti²⁰
 sten[d]sc.²⁾ gera alla góþgerninga fyr guþs sacar. oc til synþa
 lausnar sér. oc sva til hiálpars. En þeir er guþ elasca. munu
 elscaper vera af guþi. oc munu coma til samfelldrar hotíþar meþ
 honom svarem hann mælti siálf. Ego diligentes me diligo. et qui
 mane uigilauerint ad me. inuenient me. Ec elasca þa er mic elasca²⁵
 qveþr drottin. oc þeir er væco hallda til mér at pióna. munu fina
 mic. oc þar sem ec em siálf seger guþ. þar mun sa vera hia mer.
 er mer piónar. Nu er slíct feginsamlect góþer men þeim er guþi
 pióna meþ óst oc góþom vercom. En þar næst a þenna dag meþ
 guþi maria móþer hans. su er allt a meþ honom domina celi. oc³⁰
 iarþar. Vér scolom henni halda hotíp pessa næst almótkom guþi.
 a þan neg³⁾ at bera guþ siálfan meþ henni. oc má vera at næccorum
 þyke kynlect þat er sva er at qveþit. oc spyri i hug sér a hvernveg
 pess mege vera. at vér berem crist sem maria bar. Eige megom⁴⁾
 crist i qvíþe bera sem maria bar nio monop. Henni eni⁵⁾ vas sa³⁵
 vegr veítr at vera móþer scaperans sialfs. bæpi licamlega oc
 andlega. Nu megom vér bera guþ andlega meþ henni. en eige
 licamlega. Andlega sva at bera boþorþ hans i briósti. oc láta

¹⁾ Läs 'veittr.' ²⁾) d är i hds. utplánadt. ³⁾) = þan veg. ⁴⁾) Tillägg vér.

⁵⁾ D. v. s. 'enI.'

verba framqvæmb í atferþini. þa berom ver siálfan guþ. ef ver
 berom gótscona i brióstino. óst oc elseo viþ guþ oc viþ men. Vnna
 guþi meira an æollo æþro. en hveriom cristnom manne sem siólfom
 sér. ero þar ástar boþorþ tvær ózt allra boþorþa. oc fyr þui at par
 5 felasc aðl guþs boþorþ ænnor í. En síðan hverfr halld hótípar
 þessar þangat til er englar guþs ero. þeir er guþ hever scapat
 til þionosto viþ sic a himnom. bæpi oc til fulltings viþ menena a
 iorþonni. Sumer¹⁾ til þess setter, at varþeita eost manna na at
 þeir fare eige at fiflscopom ne gangi glapstígó eþa gleými rétlæti.
 10 en sumer til þess setter at hepta fiándr at þeir of geri eige sva
 michtit illt sem þeir vilia. oc þeir myndo gera ef þeir næpi. bana
 þeim at bana monnom eþa brióta hestr oc fótr. eþa taca vit fra
 monnom oc slá órum á. at þeir gleými guþi oc gótsco allri. eþa
 drepa fé manna. eþa slá men sóttom. svæsem þeir fóro viþ iób.
 15 þeir lomþo hann meþ lícþro. en feldlo hús a sono hans. oc deýðo | þa. 70b
 en dróþo fenop hans allan. En hit scolop ér þo vita góper men
 at þar at eins gera þeir slíct eþa sva anat þuiglíc. er þeir hafa
 leýfi til tekit áþr af guþi. sem par seger i bókeini iobs. At þar er
 manna var mart comit til fundar viþ guþ at þíona honom. oc þigia
 20 af honom hiólp oc heílso. þa com þar oc fiándi farandi. en drotten
 varp orþom a hann. oc spurþi hvaðan hann være comin. Hann
 sagþi. Qvæpsc hafa farit umbhverfiss heimen. Fina mynder þu
 iób vin min sagþi drottin. þan man er nu fáse trávt slíker i heimi at
 gótsco sem hann er. þat er eige cynlict qvæþ satán at iób sé vel
 25 viþ þic. þar er hann hefer allt got af þer. þat er hann vill. bæpi
 metorþ mikil oc morþ fiár. heílso góþa oc hygiandi. Nu þótti mér
 þa vita mega ef þu tóker þetta lán fra honom allt er nu hefer þu
 lét honom. hve fast hann helldi vinóttoni viþ þic. Lofa ec þér nu
 qvæþ drottin vár at þu taker fra honom þat lán allt er nu hever
 30 hann. anat nema lifit sva oc vit. þat seal hann hafa hvártuegia.
 svat þu scall þui etki granda. en tac fra honom annat allt ef þu
 vill fyrst of stundar sacar. oc reýnom til. hve fast hann halldi
 vinóttoni viþ mic. En þegar es fiándi hafþi leýfi teket af guþi.
 þa fór hann oc laúst iób lícþro leipiligrí. sva at allt ór hvirfli oc
 35 niþr á térf. vas svá sem eín scón være of allan licaman. oc vágfoll
 mikil meþ. Síðan laus²⁾ hann sono hans oc deýddi þa. en alengr
 fenopin allan þan allan³⁾ er hann átte þa deýddi⁴⁾. Nú seal hit
 heýra hve iob verþi viþ freistnina sva mickla sem vas. Nœcqviþ
 comen³⁾ com ec í heímen fra móþor qvæpi. enda mon ec necqv-

40 1) Tillägg ero. 2) Läs 'laust.' 3) Bör utgå. 4) 'þa deýddi' bör utgå.

íþr¹⁾) fara ór heimnom. Dominus gaf mér þa eigo er ec átta. enda var at hans rápi a bravt tekit fra mer. nu er sva gort sem guþ licaþi. Nu allz vér tócom góþa hluti af guþi. hui scylin ver nu oc eige taka feginsamlega viþ freístninni þeiri er guþ hever til handa sent. oc meþ þui ef guþ sér oss vel viþ verþa. þa mun ⁵ hann en a leíp rétta. enda reýndisc þat svá. At þa es iðb vas meoddr necqveria stund i freístni²⁾ þessi allri saman. oc þat vas reýnt hverso vel hann bar oc polinmópliga.³⁾ þa tóc guþ af honom vanheilsona oc varþ hann maþr heill svasem þa er hann var batst heill. lét guþ aukasc þa oc helmingi eigo hans alla. sva at þa ¹⁰ átti hann allt hólfo fleíra an fyr þa er flest var. sono atte⁴⁾ ðe síþan .vij. Hann lifþi oc lengi síþan. oc varþ ellztr þeira manna es þa være .xx. vetr oc .c. tólfreótt lifþe hann síþan. Nu scaut ec af þui dómisogo þessi i þetti⁵⁾ mál. at þat es styrking mikil þeim monnom er fyr vanheílso verþa eþa manna missi. eþa fiárscaþa. ¹⁵ nu er slíct hreínsonar eldr her inan heims. oc brener þat synþer

71a af monnom þeim er sva verþa || viþ sem⁶⁾ iob. Hitt fylger oc þar er drottin vår reynir sína men a þanig þa mun hann huga þa brát ef þeir bera vel svasem⁶⁾ gerþi viþ iðb. Sumer guþs englar⁷⁾ til þess sender at gefa monnom sigr i sóenom þeim. er þar hafa ²⁰ traðst sit er hann er. en sumer til þess at veíta monnom læning. þeim er a guþ heita eþa helga men hans. Nu þót aller se gæfger. guþs englar. oc meþ mikclom mætta. þa ero þo sumer en gæfgari an sumer. oc en meþ meira mætta. oc ofundar þó engi þeira anan at helldr. feórer hver sva fram sína sýslo sem guþ hever fyrer ²⁵ hann lagit. holldom vér þa oc englonom vel þenna dag. oc ver gliciom þat oc epter þeim. at hvern fylgi vel þeiri íþn sem guþ hever hann til settan. oc engi ofyndi annan. þót sumer hafi meira lán af guþi an sumer. Síþan eignasc dag þena þeir haefpingiar heíms þessa er haefþepr ero callaper. þar er fyrst í þui tali adám ³⁰ fráendi vår sa maþr er guþ scappi fyrstan i heím þena. oc aller ró fra comner. en þar næst abél sonr hans. en helgasti maþr. ham er til döma teken avallt síþan í hverre messo. oc þess beþet at svá seyle guþ gera þágilegar orar bónar. oc góþgerninga. sem hann gerþe fórner abéls. EN vas síþar nœcvi i heíms bygþini ³⁵ enóe hann vas en siaýndi maþr fra adám. oc sva heilagr maþr. at guþ tóc hann kyqvan ór pessom heim. oc liver hann en. oc

¹⁾ Kan möjligens läsas 'nœcviþr.' ²⁾ t öfverskr. ³⁾ n öfverskr. ⁴⁾ För 'petta.' ⁵⁾ Hds. 'sem viþ' med omflytningstecken. ⁶⁾ Tillägg hann. ⁷⁾ Tillägg ero.

seal hingat aftr i heim þena. oc þeir helias báþer spámaþr.¹⁾ lítlo
fyr domsdag. at kena rétta trv oc atferþ þeim monnom²⁾ í anticieriz
villo vefiase. Ero þeir afþui báþer kyqvir meþ lícomom heþan
tecer. enóc oc helias. anar fyrer noa flóþ. an anar mykelo epter.
5 at guþ hever þa til pess áetlat at þeir scolo þa hingat coma ór
æþrom heime. oc cuña segia. at su es rétt trva es nu hafa cristner
men. oc saþr oc eilífr es faognóþr. góþra manna meþ guþi. enda
svá oc í æþro lagi ero sanar oc eilifar³⁾ qvalar vándra manna
meþ diofli. þa trv vill anticistr nípr brióta oc ónýta. oc seger
10 hann þat rét er rangt er. en þat rangt er rétt er. snýr hann sva
umb eno rétta ollo. at hann segise siálfr guþ vera. sa er en versti
fiandi er. oc seger þat himinrikess gáto er helvítis gata er. at
lifa allt at munophom. fasta lítt. oc gera mart þat er nu er cristnom
monnom banat. Nu fyr þui at þeir ganga mest a mótt honom enóc
15 oc helias. oc leiþa marga þa aftr guþi til handa meþ réttri trv.
es anticistr hever áþr villta. þa láetr anticistr þa taca bápa oc
pína. oc láta þeir þar lif sitt. fyrþui at deyja verþa aller ór
heiminom þessom. er þa oc seamt at bíþa at guþ lystr anticist
meþ eldingo. oc verþr hann bráþdaúþr. siá men til pess at hann || 71b
20 myni vprísa a enom þríþia dege epter daufan. sva sem hann hafþi
sagt. en þat frestase oc verþr etki ór uprisoni hans. fyrþui at
hann lósek⁴⁾ aðllom guþdoms crapti á. oc mátti hann þa eina
stund lifa siálfr. eþa slícar síónhverfingiar⁵⁾ gera sem hann gører.
es guþ banar honom eige. Forvitnasc men umþ⁶⁾ siþan hui hann
25 risi eige upp. oc fara at siá liket oc líta brátt at þat vellr moþkom
allt. oc odaúnan af. oc fina men þa at þat var villa ein allt þat
er hann hefer kent. en hin es rétt trva oc sœn es þeir enóch oc
helias kendo. oc góþer men haefþo áþr i heíms bygþine. snýse þa
síþan aðl heímsbygþ til réttrar trvar. þat er þa liver epter. Veít
30 þa engi nema guþ ein. hvé lanet epter es heimstoponar. an þat
vito marger at scampt mun epter. Nu skipter þat eige allmikclo
þa men er nu ero i heimnom hve lanct þat skeiþ er. er þar er a
miþli dráps anticiriz oc dómadags. hitti⁷⁾ skipteri⁸⁾ hvern miklo
meíra at þa være vel viþ buin er hann kómr. en sva er sem
35 hveriom comi dómadagr þegar er hann andasc. fyr⁹⁾ at veit hver
þa þegar sin hluta. hvárt hann seal helvítis qvalar hafa þær es
alldrege scal prióta. eþa seal hann hafa hreinsonar elld næcqveria

¹⁾ 'spámaþr' bör må hända flyttas fram före 'báþer.' ²⁾ Tillägg er. ³⁾ Det
första i överskr. ⁴⁾ s överskr. ⁵⁾ För 'síónhverfingar.' ⁶⁾ Läs 'um þat.' ⁷⁾ För
40 'hitt.' ⁸⁾ Läs 'skipter' eller 'skipter i.' ⁹⁾ Tillägg þui.

stund. oc þar mæinlæte¹⁾ es af honom breni enar smæri synþer. þær er hann never óbótar áþr hann andisc. Afþui nefni ec helldr enar smæri til þess at hreínsonar elldren megi af brena an enar steórri. at þær einar ma hreínsonar elldr en af taca. er hinar smæri synþer ero callapar. en hinar eongar er hæfþop synþer ó. er þui mikit under góþer men at hæfþop synþernar være til scriptar bornar. áþr maþr skilþisc viþ lífit. at engi má hiólpina fá ellegar nema sagt hafe til ena steórri synþana. a lengr er hreínsonar eldr en má engar þær hreínsa er stórt éro. Hafa enger men sva helger veret í heimnom. at eige hafi necqvat misgort. þót sumer hafe bæþe fátt oc smátt. nema drottin vár síalfr. hann ein er sva er etki misgerþi. hvártki í orþom ne i vercom eþa hugreningom. oc þui móttolegar at hann eín never velldi til oc almótt at slœqva synþernar oc fyr gefa þær. Maria moþer dróttins várs. var oc sva sem þeir men er helgaster hafa veret í þessom heím áþr guþ dominus com meþ henni oc hon varþ hafandi at guþs soni. en síþan varþ hon helgari an hver maþr anara oc gupi næst at gaoðgleíc ællom oc gózco. En at reóþa of þa men er varo snimma í heimnom miklo fyrer hingat burþ dróttins várs. sem ver gótom fyr stundo áþr þar er enóch var. oc hafþep ér heýrt nu hve kær 72a

hann || var gupi. es eige anat en merkilegra stóro. en geta noa viþ nacqvat þess olldor manz es guþ síalfr mællte þat viþ at hann scylldi ore gæra oc hiálpa sva viþ þui ællo er guþ villdi lifa láta. bæpi af mankyni oc eyqvenda. oc fogla. meþan hann deyddi óvini sína. i diúpi vatmana. þeira es þa lét hann ganga yfir allan heimen. Svasem guþ lét þa vatnit ganga yfir allan heimen. oc deyddi sva allt manfóle þat er í heimnom var. nema þat eít es i orkini vas meþ noa þeir átta men. Noe oc cona hans. syner hans þrir. Sem kám oc iaphéth. oc conor þeira. oc never þaþan qvislasek²⁾ oc grézk síþan allt mankyn. sva mun oc guþ láta elldin ganga yfer allan heimen at nestlöconum. oc deýþa sva allt mankyn þat es þa er í heimnom. oc lífga en allt síþan áþr til dóms ens øfsta comi. ero þessi en fyri heimslit colloþ es vætnen gingo yfer alla veroldina. en hin en síþorco³⁾ es guþ láetr elldin ganga of allan heimen miþli himins oc iarþar. Være nauþsyn mikil góþer men at haga sva her atferþini at eige yrþi maþr þeim elldi i staþdr. en góþer men aller þeir es nu fara ór heim áþr anticistr keomr at villa fólkut. enda hafi eige hæfþop synþer a høndom staþet óbótar oc ósagþar áþr þeir skilesi viþ heimen. kendi en

¹⁾ i öfverskr. ²⁾ Kan äfven läsas 'qvislastk.' ³⁾ Läs 'síþorsto.'

helgi abrahám. oc þeir langfeðr isaac oc iacób. monnom góþ dömi
í atferþ sini. scyldom ver vera iafntræfaster sem þeir. oc sva hlýþner
guþs boþorþom: sem abraham at þa er guþ reýndi til hve hlýþin
abraham myndi honom vera. oc mælti at hann scyldi taca ysaác
5 son sin þan er hann uni sem siólfom sér oc haögva oc feóra hann
sva guþi í fórn. en ér megoþ áetla. hvárt nacqvat myndi honom
iafn mikit þykta sem þat. oc villde hann þó þat virþa meíra es
guþ mælti en sin vilia. tóc sveinen. oc brá sverþi oc villdi haögva
ham sem guþ hafþi mælt. en guþ sendi til engil sin at stopva
10 haoggit. oc mælti viþ abraham. Nu seec at þu vill þui hlýþa er
bóþk þer. oc þesso a móte seal coma at í þíno cyni scolo allar
þiðher bletsasc. oc þit eyn seal betr at þrifom verþa en etki cyn
hati fyr orþit. oc hiner gæfgosto conungar muno fra þér coma.
Nu sva sem þu villder eige þyrma eínga syni þínom. helldr villder
15 þu haögva hann fyr guþs sacar þegar er hann mælti þat. sva mon
guþ oc gera at moti viþ þic at hann mun eige vággia eínga syni
sínom. oc mun hann senda hann af himni hingat í heim til lausnar
ællor mankyni þui es fra þer keomr. Scolom ver sva halda þeim
enom helgom feþromi er nu reópom ver umb þessa hotíþ. at vera
20 sva træfaster sem þeir voro oc rétdómer oc hlýþner. svensem er
heyrbóþ nu hver laun at móti qvomo af guþi hlyþini¹⁾. Seyldini
ver þan veg móta oss mest sem guþ kendi postolom sinom. oc
qvap þa eigi mega comasc elligar í himinriki. nema þeir være
25 þannig motaþir²⁾. Þá es postolarner spurþo dróttin vårn hver
þeira³⁾ mestr vera í himinriki. Hann sagþi at sa. myndi mestr
vera þar. es minst bærse á her. oc være litillátstr. oc hlýpnastr
guþs boþorþom. oc lét þat fylgia. Vesip er vitrir sem hoggormar.
en einfallder sem dúfor. þar þarf hvárt at stypia anat hyciandin
30 einfaldleikin. en einfelldin hyggiandin. Seal gefa einfalldleíkinom
nafn anat liósara. vetka⁴⁾ ec nema eige viti men elligar sva
gloct hvat þat er. oc calla þat góztko síalfa. er sa einfaldr. es
eige er tuefalldr í scapino. Nu sa hver es einfalldr er. sa mun
falyndr vera oc es þat þegar gótsca. þar fylger oc oft litilláte. oc
hlýþni falyndino. hógvare oc hreínlifi trufesti oc tárfelling. staþfesti
35 hugscotz⁵⁾ oc stiðrn atferþar. geffesti oc gasemi. oc er þat mikil gótsca
allt saman. En tuefalldleíkinom fylger mart illt slégp oc sárlifi
lygi oc lausung oc lester marger scopon. oc scialsemi oc skeítun.
optlega giálp oc galeýsi. gleþi ofallin. gildingr oc geþleysi grand

¹⁾ Läs 'hlyþini.' ²⁾ i öfverskr. ³⁾ Tillägg 'myndi.' ⁴⁾ För 'veitka.' ⁵⁾ t
40 öfverskr.

er þat andar. Can þat verþa stundom at einfaldleíckinom oc þeiri gótseo er þar fylger. grandar onexing oc auvirþscapr. mælti afþui drottin vár þat við postolana at þeir scylldi vera hygner eþa hvassir sem hoggormar. at hyggiandin oc hvasleikrin scal hvessa einfaldleíkin til neningarinar. en einfaldleikrin og gótsean scal stilla 5 hygiandin at hon snuisc eige til sleógpars eþa til suika. Afþui sem dúfur. at dufan es óslég. oc hreín sva at etki er gall i hen. vill hon eongo granda ne skeþia vill guþ oc sva láta vera sína men. En afþui sem hoggormar at þat es eþli hoggormsins þa es vetr keomr at hann skríþr a miþli tría þar es þróngt es oc strýkr 10 ór ser eítrit allt oc verþr þa spanýr epter. se ðolom ver oc þat glíkia epter honom at þróngva licamanom til þess at eítrit fari ór hugnom. þróngva meþ meínláetom. fostom oc vœcom at vaka of típer vel. i erfíplifi at vina trvlega þeir es vere men ero. eþa þót eige heiti veremen oc es þo hveriom hiálpvælist¹⁾ at erfipa ser í necki²⁾ ef 15 hann es heill svarem hver es hellst³⁾ til fær. sumer i bønahaldi oc knebepiar follow. í smíþom þeir er hager ró. fylgia ofþrom monnom yfer vætn. eþa slíct er guþ scýtr hveriom i hug at gera til hialpar sér. oc strýqva sva eítrit or hugnom. reípi oc rangláti. bolvón oc baemeli. æfund oc ofmetnoþ. eítr es slíct callat. oc 20 verþa sva spanýr oc ungr í anat sin. þót hann sé áþr gamall. svarem dróttin vár mælti siálfri við læresveína sína en í æþró guþspialle. oc heímti til sín sveín litin oc mælti við þa. Góritse er slíker sem sveín siá es. ef ér vilþ oþlatse himinríki. en ellegar megip ér eige. Eige mælti hann þat við þá at þeir skyldi sva 25 lítlir vexti sem sveinin var. þar er þeir voro flester áþr miklir vexti. helldr hit at þeir scylldi scapit hafa sva galla laúst sem barnit hafpi. oc iafnvéllaúst. Es þa bápi postolom guþs oc spá-

73a monnom siá hótíþ halldin ef vér róm solmoso góþer oc veítom volopom sem postolar dróttins vár gerþo. en lifom forsiálega oc 30 spaclega sem spamen kena. oc siá⁴⁾ sem þeir só fyrer oorþna hluti þa er síþan cómo fram. Sva se ðolom ver oc aetla fyrer oorþna hluti þa er en ero eige fram comner oc munu þó fram coma. þat er andlát várt. oc anars heims vister góþra manna oc vándra. nu þót þat se þeim monnom en eige fram comit er nu lifa. þa 35 sióm vér at þó er morgom fram comet. oc megom ver afþui vita at slikt eigom vér fyr hende. Nu fyrþui at þess er a eínigri stundo erváent at daupin comi at hendi. þa scylldim ver a vallt vera við buner. at eige comi hann þa er sitz varer ef hans er gleýmt. En

¹⁾ Läs 'hiálpvænlict.' ²⁾ Läs 'neckvi.' ³⁾ s öfverskr. ⁴⁾ Läs 'svá.'

sa¹⁾ hlutr vánstr til at støfva andmarkana ef andlátino verþr eige gleymt. es þa forsiálega oc spálega²⁾ lifat. oc bæpi sót postola travst oc spamanна í hotípar halldino. Conungar helger hafa oc eignatse dag þena meþ guþi. þeir er heriat góto himinríki
 5) oc unit af guþs miscon bæpi meþ licamlegom vópnom oc andlegom. sva meþ licamlegom at þeir børpose til friþar oc réttenda. oc ráko fyrer guþs ándseota oc sína. at góper men mætti i friþi vera þeir er guþi villoði þiona. børpose til laga oc landzípar. at guþs log gengi rícrea helldr an ovenia vándra manna. eþa sipleýsi
 10) svicapiópar. svasem dauid gerþi conungr. eþa constantínus siþan er hann tóc trv oc skírn af siluestro páfa. osvalld rex eþa edmundr eþa oláfr er til sípar oc fripar barþisc i norvegi oc lanzlaga réttra oc marger aþrir helger conungar. En þanig meþ aondlegom vópnom uno þeir himinríki sem oss er bopet. ef vér scolom comase
 15) mega til hósætra slícrea sem þeir hafa nu oþlatse meþ guþi. at þeir børpose hverndag a móti laostom oc lýtom. oc róeo sva fyrer osýnelega fiandr meþ andlegom vópnom. þat er síþom góþom oc stiðr at þeir stýrþo bápi sér oc síno fólk til laga hallz. oc guþs boþorþa varþveítslo. sem þeir róeo synilega andscota af haandom
 20) meþ synilegom vópnom. Es þa þeim hotíp hallden es vér gliciom þat epter þeim at beriase amót löstonom oc reca sva fyrer fiandr þa es fóra vilia oss fra fóstriðrþo vári at láta eige epter spaningom þeira. oc standa a móti styrelega oc stíga sva yfer andscota andar várrar. Muno stypia oss prýpiliga píslar váttar dröttins várs þeir
 25) es en hafa eignatse⁴⁾ dyrp af dröttne órvm oc samfellda hotíþ þar es hverndag es halldin allra heilagra messa i himinrikis fagnapí. þeir hæfþo áost a guþi oc a boþorþom hans. at þeir lægþo lífít á. oc léto heldr qvelia sic sárlega an þeir vildi af guþs boþorþom ganga. Nu þeir es þangat vilia til hotípar hallz ens comase
 30) meþ þeim. þa verþa oc meínláta sér nacqvat. Es mykla⁵⁾ þat aúþvelldra at láta í mein sér at gera eige olafat. an hitt⁶⁾ sé at bóta yfer synþina þa es gor er. enda¹⁾ þat guþi en þágilegra meínlætet. at pína heldr hugscotit bæpi oc licaman i þui at láta i mein ser at gera eige gleopin pót maþr verþi fuss til. oc er þo
 35) sa eín || til at bóta yfer sem brápast i næseyrom⁷⁾ meinlætom oc 73b scripta gangi ef misgort verþr. Gillt mun þykia mæínlæti at hallda þolenmæpi at móti. þar er manni er allmikill osómi boþin i hvígi sem þan⁸⁾ es. oc verþi maþr allfuss at hefna oc megi hann

1) Tillägg er. 2) Läs 'spaclega.' 3) För 'andlegom.' 4) t öfverskr. 5) Läs 40 'myklo.' 6) h öfverskr. 7) För 'nækkurom.' 8) Läs 'pat.'

ef hann vill. er sva oc mart anat þat er maþr verþr fúss til at gera þat es synþa fang es í. at meínlæti mun i vera at standa a mótt oc gera eige. oc teer hann fyr þat¹⁾ þo laúnin af guþi ef hann látr í meín sér. kallar guþ þa pínda men sína er ser meínlæta til þess at misgera eige. þót þa fýsi til. Ero marger þeir 5 men er eige þykeer þat betra at gera er verra es. heldr ero þeir hins fúsari micklo at gera þat es þeir vito at gott es. oc lícar guþ viþ þa allra batst. oc ef hunn callar þa píslar vátta sína. es sér hallda sárt oc standa at móti misgörþinni þót til fýsi. eþa meínlæta sér til yferbótna ef misgort verþr. þa má átla hve vel 10 guþi mún viþ hina líca es þess ero fúsari a vallt er vel er. oc þat þykeer betra es betra er. Sem betra mun þyckia at véra laúss an bundin. oc betra at verþa eige þráðl anaupþigr. þót hann comise ór anaupþinni of sípan eþa sva ór bændonum. A vallt es maþr gerer glópin. þa er hann þráðl góð a naupigr af synþini. oc bundin 15 fra himinríki. en abyrgþ er a mikil góþer men. hvárt maþr verþr friáls ef hann kómri i þráeldommin.²⁾ eþa sva laúss ef hann verþr bundin. oc er þui öruggara micklo at coma eige í anaúþena oc þráeldomini ne böndin fyr ondorþo. Kena þat oss helger biscofar 20 oc sva aþrer góþer men oc góðsceo fyldur. þeir es sótdaupir hafa orþit ór heim heþan. at þaneg má til himinríkiss fagnapar comasc. at láta mart í meín sér hér þat er maþr veit at olofat es. þót hann fýsi til. oc sva hit meþ at gera sem flest got. Hafa helger men þat sýnt oss bæpi. í orþom sinom. oc i atferþom. at eige þorff vína³⁾ grandverin eímsaman nema fylgi góðgerningarner. oc eige 25 góðgerningarner at fullo nema fylgi grandverin oc góplífit. en ef allt fer saman grandverin oc góðgerningarner. þa es guþi þægilict. oc ero þat vænger tveir þeir er manin mego up hefia til himna af iorþini. Scal sva hotíþ hallda helgom monnom her a iorþuni at leíta at hafa nacqvat af orþom þeira oc atferþom. oc þa ván at 30 comasc megi til eilifs hotípar hallz meþ þeim. Muncar oc meyar eignasc en dag þena meþ drótni órom. scal þeira dýrp sva gera i dags halldeno. at forþase veralldar metnoþ fallvalltan oc scam- eligan. hafa hreint hugscot oc licama svensem dominus noster kendi siálfir. Beati mundo corde. quoniam ipsi deum uidebunt. Sálar 35 ero þeir sagþi hann er hreint hafa hiarta. þuiat þeir muno siáluer⁴⁾ guþ siá. Beati misericordes. quoniam ipsi misericordiam consequentur oc þeir ró sáler es miscunsamer ró. þuiat þeir muno

¹⁾ Hds. 'þat fyr' med omflyttningstecken. ²⁾ Läs 'þráeldomin.' ³⁾ Läs 'vinnr.'

⁴⁾ i öfverskr.

miscunnina siáluer oplase af guþi. Nu er þar yfer¹⁾ i næckorum
orþom oc²⁾ gæfogleic hotípar þessar. oc sva hve hallda scal
hveriom sveitom. || til þess at guþi oc aðlom helgom monnom hans 74a
verpi þægiliet þessa dags hald. oc mættim vér oplase af veralligra
5 hotípa haldino at comasc til eilífa hotípa oc fanapa³⁾ meþ al-
móttkom guþi. Qui uiuit et regit per omnia secula seculorum. amen.

A ioladagin⁴⁾.

Puiat hingat burþ dröttins vár iesu crisz kenom ver scýrt at
frasogo sanctorum guþspialla scallda mattheus oc lucas. oc manz
10 eþli þat er hann bar her til þurptar oss. meþ iarteína gerþ oc
stórmekiom. þa er oc nauþsyn at ransaca orþ heilags ioans
postola þau er hann hever sagt fra guþdómi guþs oc eilífi. þui er
hann hever ávallt lifat oc verit ón uphafi. oc mun sva a vallt
vera ón enda. er hann eín svá at a vallt hafi lifat ón uphafi. en
15 skepnan oll hefer uphaf tekit af honom. oc hever hann sva nu
gort af miscun sini. oc hingat burþi oc hervist. at þeir aller er
vel hallda boporp hans oc lifa lastvarir. scolo a vallt lifa meþ
honom ón enda sem hann siálfir. sanet ioan postoli seger i guþ-
spialli þesso er i dag er lesit í hómesso. at aller þeir er viþ honom
20 tóco oc trúþo a hann. oc hlýddo boporþom hans. gaf hann þat
velldi. at þeir urþo syner hans oc sameilífir honom. svasem nu ero
helger men hans. eþa svá góper men þeir er her ero en inan heims.
sem hann var ioan postoli þa inan heims er hann sagþi i guþ-
spialli síno þesso er nu er uphafit lesit í dag í hómessonni. fra
25 guþdomi guþs. oc qvæþ sva at fyrst er hann hóf. Jn principio
erat uerbum. J uphafi var orþ. oc orþ var meþ guþi. oc guþ var
orþ. Guþ er uphaf siálfir allrar gótsco. fyrþui at hann er fyrstr
oc óztr. oc fyrþui uphaf at hann hóf allt fyr aondverþo oc scapapi.
þar es ekci var áþr. Hann es bæpi uphaf oc ender allz. eige
30 fyrþui at hann hafi hvártki uphaf ne enda siálfir. sa es eí⁵⁾ veret.
oc á vallt mun vera. heldr fyrþui uphaf oc endir. at hann var fyr
oc óþri en allt anat. oc af honom hever skepnan oll hafizsc. enda
mun hann oc lúca aðlo. oc láta enda verþa allz þess er þessa

¹⁾ Tillägg mælt. ²⁾ Läs 'of.' ³⁾ Läs 'fagnapa.' ⁴⁾ Rubrik från 15 årh.

35 ⁵⁾ Tillägg hefer.

heims er. en orþ var meþ guþi. eigi es þat vant at skilia oc scýra. ætla má hvárt sa mun haft hafa orþ meþ sér. er málit hefer gefit 5 oc scapat mónonom. en þat er allt eírt orþ guþs oc specþ hans. þuiat etki mæler hann anat nema specþina. en sva mikill er mótrr guþdoms ens. at orþ hans oc specþ er callat sunr hans. en sunr guþs er oc guþ slíct sem fáperen siálf. oc eige mini ne meiri heldr samiafn feþrnom. þuiat eige er specþ guþs mini an ham siálf. fyrþui at svá er rétt at ætla at guþ er specþin siólf 10 oc gótsca. er þar fáperen er hugvitit er. meþ huguitino má fina allt. en þar er sonrin er minit er. en þar es en helgi andi er skilning es. Nu þat er huguitit fíþr þat má muna meþ minnino. en skilia oc greina meþ skilningone huiglít þat er es maþr sér 15 eþa heyrer eþa siólfom kómri i hug. oc es þó eín specþ altsaman huguit oc mini. oc skilning. sva er oc eín guþ fáper oc sunr oc heílagr ande. Sa byGver i brióste góþra oc sitr þar sva sem i himnom. sem hann sagþi siálf. at himen es stól¹⁾ min. en iorþina 74b hefe ec at fótborþi. Seger sva oc salomón || en spaki. at aond réttláts manz es sess speki. En þóll postoli seger at cristr iesus es craptr guþs oc speki. þat es oc sýnt allz guþ es siálf spekþin. en aond góþs manz es stóll speparinár. at þa er aond góþs manz 20 stóll guþs þat es allt eitt oc himin. sem daniel seger i salaltera. At himnarner bopá dýrþ guþs. himnar ro callaþer kenimen góþer peir er crist bera i briósti meþ gótsco. þat er allt eit oc peir bera helga specþ guþs boporþa í briósti meþ astríki. oc eige at eíns kenemen ero sva callaþer. heldr aller trívaster men oc rávander. 25 sem dominus noster sagþi siálf. At glíct es himinriki conungmani þeim es gerþi brúþeaúp seoni sínom. hver es sa conung²⁾ er brúþeaúp gerþi seoni sínom hver nema sa er sálma scáldit sagþi fra. Guþ gefþu dóm þin conungi. oc réttlæti þit seoni conungs. Sa gerþi brúþeaúp syni sínom. þa gerþi guþ fáper brúþeaúp guþi 30 syni sínom. es hann samtengþi hann manligo eþli i meyiars qvíþi. oc samtengþi honom síþan helga cristni. heilagr meyiars qvíþr var brúphuila þessa brúþguma. þaþan seger dauid. i sólo setti hann búþ sína. oc svasem brúþgumi fór hann fram ór brúphuilo sine. Hann sendi örindreca sína at bióþa monnom til brúþeaups þessa. 35 sendi hann of sin oc i anat sin. þuiat fyrst lét hann spámen bopá hingat. burþ sin. en síþan postola. en fyrþui at peir er fyr var bopit villdo eige fara. þa vas sva atqveþit i anat sin es mænonnom var bopit. Se herna dögörþ min. bió ec til. griþungar miner

¹⁾ För 'stól.' ²⁾ Läss 'conungr.'

oc alifoglar hogner. oc aller hluter búner. comib ér til bopins.¹⁾ huat seal þar merkia i griþungom oc alifoglom. hvat nema helga feþr hvárstueggia laga hallz fórn sínss. Pat vas lofat i lögum moysés at góper men oc guþsviner seyldi reca fyrer ef þeir mætti 5 guþs andscota oc sína. oc baúþ svá i forn laga haldi²⁾ þui er moyses tóc af guþi. at maþr seyldi elsea vin sin en hata óvini sína. en þat er nu banat af guþi at hata óvini sína i þessum lögum nýiom er i guþspíllonum standa. sem dominus noster seger siálfri i guþspíalli. elskip ér ovini yþra. oc gerip ér vel viþ þa. 10 er yþr hata. oc biþip fyr þeim er yþr bolva. at ér geritse seoner fópor yþvars. þess er a himnom er. oc sól sína láetr skína iafnt yfer vánda sem gopa. oc riener³⁾ slict yfer illa. oc láetr gróa iarper þeira sem góþra. oc sva gerpi hann sialfr þa er hann hekc a crossenom fyr órar sacar. þa baþ hann fyr óvinom sinom. oc 15 þeim⁴⁾ at voro at pína ham. oc mæli sva. Fáper fyr gefþu þeim. þuiat þeir vito eige hvat þeir gera. enda sýndi hann⁵⁾ sva micla miscun viþ þa er at voro at pína hann. at hann létt þa réttase. oc íþrasc oc yfer beóta. Egi⁶⁾ es þat nu óseyldra helldr en i moisés lögum at elsea vini sína oc vera þeim trúð. huat merkia 20 griþungarnar. nema feþr ens fórna laga hallds. þar es þeim vas lofat i þeim logonom at stanga andscota guþs. oc sína meþ horni hatrs. epa hvat merkia alifoglarner nema -feþr ens nyia laga hallz. þeir er girnþer sínar hafa til guþs. oc fliúga meþ helgom skilningom oc guþs boporþa óst. svarem meþ vængiom til⁷⁾. Góþgerningar 25 oc guþs boporþa halld oc vili góþr hefr || manni uppi til guþs 75 a sem vænger. en þeir sendimey guþs. er hann sendi at boþa oc reca sín ørendi fyrst spámen. en síþan postolar. polþo ófriþ mikin af vændom monnom. sva at lifi voro teener marger sem at var qvepit i guþspíallino. fyr þeim er boþit var til fagnaparens. griþ- 30 ungar míner oc alifoglar ero hægner oc aller hluter bunur. comeþ er til bopins⁸⁾ sem þetta⁹⁾ mælt. Fyrer farande feþra dömi oc daúþa litip ér. oc ætliþ þaþan af læcningar lífs yþvars. En þeir gerþo eige fara es boþit var. oc fór anar i þorp sit en anar til caupskapar síns. Sa es í þorpit fór. merker þa men er etki gá 35 anars nema iarpligra hluta oc verka. oc hallda órókilega helgar típer. epa bónahalld sit. En sá er til caupscapar fór. oc vildi eige þigia heímboþit conungs ens. merker þa men er sva mikin hug

¹⁾ Läs 'bopins.' ²⁾ Hds. 'haldi laga' med omflyttningstecken. ³⁾ För 'rigner.' ⁴⁾ Tillägg er. ⁵⁾ Öfverskr. ⁶⁾ För 'eige.' ⁷⁾ Tillägg guþs. ⁸⁾ Jfr 40 not. ⁹⁾ Tillägg er.

lecia a caupscap veralldigan oc ávoxt fiár. at fyr þér sakar gá eige guþs. boporþa. Nu þa es sumer legia hug a veralldar æn oc vina til fiár sér þeir er eige þurfo fyr omegþ at leggia. oc eigo fyr einom sér at leíta. oc gírnase þeir sva acafliga fevæxtin af verconom. at þeir gefa eige gaúm guþs boporþom æþrom fyrþui. 5 helga daga at hallda eþa típer at hafa. eþa kenningar at heýra. eþa fæsto dægr sem sumer gera. eþa gefa sér etki tóm til fyr verœnnini at biþiase fyrer. oc fyr ágirni réyndar fiárlutana. þa comasc þeir eige til fagnaþarins meþ conunginom. en eige scolop ér sva ætla þa er ec mæli þetta. at eige se verket þo got þar es 10 maþr viþr hællega a rúmhelgom tíþom. vanstillit er illt oc mis-skiptit oc ágirni sú fiárins. at fyr þui verþr eige anat halldit þat er sett er i cristnom dóminom. En sumer legia hug á caupscapin sva at þeir gá eige fyr þui guþi at pióna. eþa hlýþa hans bopom. oc er þó ágirnin under hvártveggia fiárlutana. en horvetna þess 15 er mikil es fiár ágirnan. ¹⁾ þa mun fylgia þar metnaþar gírnir ²⁾ meþ. at maþr ætlar at feen myni honom afla metorþana eþa sælfiss. ³⁾ nu þeir es á slíct leggia meira hug. heldr en á heimþop gonungs. ⁴⁾ þa coma þeir eige til fagnaþar ens meþ honom. en þeir er eige coma til fagnaþar meþ honom. þeir coma aller til 20 eilífrar vesalþar meþ fiánda. Hitt can stundom verþa er en ⁵⁾ þýngra. at marger ero þeir er eige gefa gaúm siálver guþs heimþöpi. en hit at fornaþi at þeir veita móþtopo oc ófriþ guþs piónom oc ørendrecom sem seger i guþspiallino. At sumer þeir er eige vildó heimþöpit þigia at conunginom. þa tóco sendi men hans 25 oc drópo. En þa er conunginom var sagt hvat þeir haefpo gort. þa sende hann her sin oc lét drepa vikinga þá: oc brendi upp borger þeira. Sva gerip ⁶⁾ guþ iafnan viþ þa er ófriþ veita oc móþtopo ørendrecom hans at hann teer þa fyrst. af lífi en sípan brener hann oc borger þeira. þat ero licamer þeira. ⁷⁾ bygþo ander 30 þeira í svasem i borgom meðan þeir lifþo. en qvelr hann hvártveggia oc brener i helviti ænd þeira oc licama. oc sender hann ⁸⁾ her sin til at glata vikingonom. þar ero englar hans er her sa er. þa sender hann til þess er hann vill láta sysla. hvárt sem 'hamn' vill láta drepa andscota sína. eþa vill hann láta góþa vini 35 síná. Verþr sva sem orþzqvir ⁹⁾ en mæler. at sér || striþer vesall maþr at ¹⁰⁾ mat hafne. ¹¹⁾ þeir striþa sér oc siólfom er eige vilia

75b

¹⁾ Läs 'ágirnin.' ²⁾ Läs 'gírnin.' ³⁾ För 'sællifes.' ⁴⁾ Läs 'conungs.'

⁵⁾ Tillägg er. ⁶⁾ Läs 'gerir.' ⁷⁾ Tillägg er. ⁸⁾ Öfverskr. ⁹⁾ Läs 'orpzqvipr.'

¹⁰⁾ Öfver at står i hds. rättelsen er. ¹¹⁾ I hds. öfverskr. hafnar.

þigia heimbop at conunginom. fyrhui at þeýgi mon *hann* scorta
 bopsmennina. *hann* býpr þa æþrom pegar. sem seger i guþspiallino.
 at þá mælti conungr en viþ bræla sína. Buin fognópr en. en þeir
 voro óverþer at nióta er bopit var. oc býr þeir vitni umb þat
 5 siálfar par es¹⁾ nítto heimbopino. oc gerþo eige þiggia. Fareb ér
 nu til gatna móta. oc biópit ællom þeim er ér finiþ til brúþeaups
 ens. þat can oft verþa at þeir þigia fúslegar heimbóþit at guþi.
 es her hafa fára til skemtonar af heimþom. oc ei bilar at nægvat
 a vallt pót þeir costgáfi gaman veraldar enar eþa epterlifi at þeir
 10 fái. Nu fara þeir sendimen conungs ens oc sœmnoþo saman ællom
 þeim er þeir fundo góþom oc illom. oc varþ þa manna fiolpi mikill.
 bera bopsmenir²⁾ vitni umb er marger voro vándar. at þat braup-
 caup³⁾ er þar es umb rótt i guþspiallino merker þetta manþop
 her inan heims er guþ býpr ollom iamsaman til sín i heilagre tru
 15 oc skírn. en eige hit es a domadegi. býpr *hann* góþom monnom
 eínom heím oc helgom til sín. en rekr vánda men a bravt alla fra
 sér i elld eilífan meþ diofli. Her es samblund mikit góþra oc
 illra fisca í trvarnótini. oc má hex eige of⁴⁾ greina. oc verþr alla⁵⁾
 saman til lands at draga. oc bípa unz sa skipter a dóma degi er
 20 veit hverer góþer ró eþa hverer eige. ero góþer einer hvergi nema
 i himinríki. oc svá en oc iller einer hvergi nema i helviti. en i
 perso lífi er a miþil er himins oc helvítis. sva sem þetta es i miþio
 set. sva teer þetta oc huaratueggjo⁶⁾ góþa oc vánda. Nu þeir es
 her ero góþer i þessa heims lifino. þa verþa bera her vandræpi oc
 25 meíngerþer vándra manna. en sa er eige vill bera móþstöþo illra
 manna. þa ber siálfri vitni umb at *hann* er eige góþr. Nítir sa
 abél at vera es eige vill þola gagnstöþo cains. es sva oc i lófanom
 at cornit ligr under soþonom. er sva oc at blómærnar rena upp a
 miþli þyrnana. oc rósan vex upp a miþli clungra oc þyrna. oc
 30 hilmer hon. en þeir þreyngva henri er þeir vaxa upp hia oc sára
 hana. afþui at þeir ero snarper oc hvasser. Tva sono atte en
 fyrsti maþr adám. oc var anarr þeira góþr en anar vandr. abél
 vas góþr. en caín vandr. Prír voro syner noa i ærchini meþ
 honom voro .ij. góþer en ein var vandr. Sem oc iaféth voro góþer
 35 en kám var illr. Tua sono atte abraham. oc vas anar góþr en
 anar illr. isaac var góþr en ismael illr⁷⁾. Atte isaac oe tva sono
 var anar góþr en anar vandr es iacób góþr oc en helgasti maþr

¹⁾ Tillägg þeir. ²⁾ Läs 'bopsmenninir.' ³⁾ Läs 'brúþeaup.' ⁴⁾ Öfverskr.

⁵⁾ Hds. 'allra,' rättadt 'alla.' ⁶⁾ Läs 'huaratueggjo.' ⁷⁾ Öfver illr är i hds.
 40 öfverskr. vandr.

en esav vandr¹⁾). Tólf sono atte iacób. oc vas eín sa er aðllom gaf þeim líf. en þeir haefþo hann selldan mansali fyr əfundar sacar oc ilzco. Joséph gaf þeim aðllom líf oc feke þeim atvino of hallærit þar es þeir myndo svellta ellegar oc farase. Tólf voro postolar eristz oc vas eín recningr oc diofull heldr en maþr. Síar 5 voro diácnar vígþer af postolom guþs oc voro sex helger en ein gerþise villo maþr. eige mego goþer men ón of vera vanda menina. mun þat þykcia yverscotlct. svasem vander men²⁾ of vera eige ón góþa. mun þat þykcia aðllom aúþsýnt. til þess þarf illa menina meþ góþom. at þeir reýna þa hvárt þeir se góþer. þeir reýna i 10 meingerþom oc í móþtopo. svasem fiándin reýner meNina ·inan i
76a hugscotino oc teýger þa til rangs. en of þa er eige láta atþui leipase er hann teýger. þa hleýper hann at þeim rækcom sínom fram. þat es vondom monnom a hendr þeim. at þeir geri þeim meingerþer bæpi i orþom oc i vercom. oc vita ef þeir verþi i þui 15 yferstigner at þeir standise eige meingerþirnar. oc vili snuase til hefnða. oc verþa marger sva yferstigner þeir er hit stópose. Lótom vér oss i hug coma umbliþnar tíþer. oc vitom þat at avallt hafa góþer men orbit at bera vandræpi oc meingerþer vandra manna. oe átlom en til þess at sva meoni vera meþan heimr en 20 stendr. oc buomse vip þui at bera meingerþer missnuina manna. oe ef ver viliom coma til sélo meþ þeim. þa munom ver verþa gera at þeira domom. nu var engi sa³⁾ góþr alldregi. at eige yrþi at bera móþtopor vandra. Heþan af er þat es sæll iób seger fra ser. bróp var ee orma. oc samtengr eitrkyqvendom. oc þat 25 sanar salomon. Svasem lilyum renr upp a miþli þyrna. sva es oc vinconia mí  a miþli qven . Heþan af er þat er dróttin var⁴⁾ vip ezekielem spaman. sunr manz ótrvir ró meþ pér. oc meþ eitr ormom bygver þu. þat fylger oc þesso es petar postoli seger fra helgom lóth. at rettlátr lóth vas þrøngþr af vandri atferþ illra 30 manna. bygvandi miþli þeira es dag fra degi villdo ond retlats missnuua af vondom vercom sínom. þetta seger oc p l postoli et sama. mælti vip l resveina sína.  r bygvip meþ rangl to fólki. oc missnuþo.⁵⁾ lýsip sva miþli þeira sem stiornor a himni biarta atferþ hafendr. Her fylgia oc orþ ioans postola. er hann mælti 35 vip góþra manna flok þan er var i borg þeiri er pergamis heiter. þar vas f lc illt. þegar er þan flok le p. er á hafþi hlýtt a fyrertolotlor ioans oc voro trvfaster. hann sagþi þeim orþ dr ttins v rs.

¹⁾ Öfverskr. v ndr. ²⁾ Till gg mego. ³⁾ L s 'sva.' ⁴⁾ Till gg mælti.

⁵⁾ L s 'missnuno.'

pau er *hann* mælti viþ góþa men þa er þar voro oc a *hann* trúþó. oc mælti sva sem viþ eín man. Veít ee var¹⁾ þu bygver. þar er fiánda setr er. er at meíri raun at er þu helldr vel trú mina. oc góðgar nafn mitt. Seherna bróþr míner at sva dregr æll démin
 5 til. oc hafip ér nu heýrtt margra heilagra manna orþ. at engi varþ góþr nema reýndr være af vándom. eige má huast verpa iárnit elligar. nema til egiar se hvat eþa sorfit. sva má oc eige verpa aond ór hvoss nema hon sé til eggiai hvor meþ þróngvingar þelini. eþa hegningar harþteíni. En eige seal yþr þat skelfa
 10 góþer men. þó at marger se vánder í cristnini. en fáir góþer. þuiat merker voxstr²⁾ arkarenar noe at fleiri ero vánder en góþer. orkin var oc niþr breiþ oc viþ. en uppnió oc þróng. eige meír en fáþus breiþ ofan. voro niþr i orkena ferfot eyqvendi oc skrifþeyqvendi
 15 þar er hon var breiþ oc viþ. en upp þar er hon var mióri. voro men oc foðlar. ero sva oc í cristnini marger cyqvendliger. oc ero þeir neþar en andliger ero fári. oc ero þeir ofar oc óþri í cristnini. þeir ró eyqvendliger er allan hug hafa a heimnom sem eyqvendin. oc ero ósípláter. er þui meiri þorf at bera polinmóþliga ganstóþor³⁾
 20 þeira sem þeir ero fleiri. þuiat í lófanom ero oc mioc fó cornin þau er hirþd ero oc í hlóþor borin. hia þui sem sáþa haugarner eþa agna. þeir er til enskiss ero nyter.⁴⁾ nema casta í elld oc láta brena. En fyr þui at guþi veítanda hafip ér oc aller vér oþplatse
 25 in at ganga í brúþeaúps hús guþs. þat es hel ga cristni. þa es oss naupsyn góþer men at hygia at vandliga at etki sé þat í hugar fari óro er himna conungr stygvise viþ. meþ mikilli hrátslo ma heýra þat er fylger í guþspiallino. Conungr geckc in í hollena oc sa yfer líþ þat er comit var til bopsens. oc getr *hann* at líta þar man þan eín er eige hafpi bopsómilict clæpi. En hvat scolom ver þa ætla bróþr. þat klæpi merkia et bopsómiliga. eþa hvat
 30 klæpi þat sé er *hann* callar sva. hvat nema óstina. at vera ástupþigr viþ guþ fyrst at uphafi. oc viþ mevnina sípan. þykeer guþi sa eige sómiligr at bopino í cristinna manna lípi. er *hann* hever eige ástrikit viþ bróþr sína cristna men. en sa hever óstina es
 35 *hann* láetr ósparat viþ anan þat es *hann* er í betrum feórum i huígi sem þat er. Sa gliker epter guþi siólfom er sva gerir sem ioan postoli seger at guþ elscapí sva manfólkit at *hann* fór hingat siálfr í heimen at leýsa lýþin oc lúca upp himinríki. þat er alldrigi yrþi uplokut elligar. nema ham yni þat til at fara hingat. Nu

¹⁾ Läss 'hvar.' ²⁾ x öfverskr. ³⁾ Läss 'gagnstóþor.' ⁴⁾ Hds. 'neyter,' 40 rättadt 'nyter.'

sá er af ástríkino fór hingat til vár at leýsa oss. þa ber *hann* siálfr. vitni umb at þat er clápi sva er *hann* vill at aller hafe eristner men ástin. oc honom pykeer engi hæfr ella í cristina manna lípi. nema sva se buin. sem seger i þeim orþom er epter fara. at þa es conungr sa þan er eige hafþi þat it bopsómiliga 5 clápi. þa mælti *hann* við þan. Vinr huí fórtþu sva hingat til bops at þu hafþer eige bopsómilict klæpi. En sa þagnaþi vesall. Sípan mælti conungr en við práela sina at þeir scylldi binda hendr hans oc fótr. oc casta honom i qvalar. þeir ero þa bundner naupger i quoliní er her binda sic lostca¹⁾ i glépalifino. oc þeir es nu 10 vilia eige hondom til taca at pióna guþi. eþa liúea²⁾ fátókiom monnom. ero þá bundner í píslini. oc er þeim castat i myrkr en ytri þar es grátr oc gnísting tana. en ytre myrkr ero helvítiss myrkr. oc aúglíósar qvalar. en en ipri myrkr ero hugscots myrkr. oc blindleíc³⁾ brióstz. nu þeir es her vilia siálferafa þola myrkr 15 misgerþana. þeir verpa þar þola naupger meiþingar myrkr oc ei vesande nótt. þar er grátr aúgna oc gnísting tana. þar scolo aúgon gráta þau er her rena til rangra fýsta oc teþr þar es tygia þa er þær scylldo fasta. eþa sva þær er tekit tygva allrahellzt es bæpi er oheímillt oc a fosto tíþom etit scolo gnísta sárlega. þa 20 fylger sípan ógorliet atquæþi góþer men i guþspiallino. At marger ero callaþer en fáer⁴⁾ ró körner. Aller erom ver callaþer til guþs i skírnini oc i trvni. oc vitom ver þó etki til hve marger þeir ero af þesso lípi er körner sé af guþi til himinrikiss sálo. es fyrþui scyllt at hver halldi sic i litilláti oc góþri atferþ. at þa mun *hann* 25 körin vera af guþi en elligar eige. Ero sumer þeir er fát taca þegar up þat es got sé at gera. en sumer hefia upp miocmart i góþgerningom oc leipa etki til loka en sumer fylgia synþa lífi næsta allan alldr sín. oc snuasc þa til góþtico sumer þeir at nestlöcom ęfinar. oc iprase þa acafliga glópa þeira es þeir hafa 30 gort. En sumer pykeia góþa atferþ hafa alla ęfi. en yip enda alldrs síns þa glópase þeir oc gera illzco. en sumer hefia sva upp góþa atferþ at þeir hallda henri meþan þeir lifa.. en sumer ró alla ęfi illir. oc batna alldregi. Nu þarf hver || sér at ugga. oc vera hræddr of sic. þuiat *hann* veit eige hvat epter keomr. Hit er 35 sýnt at epter illa atferþ mun illt coma. ef eige verþr her bætt inanheims i scriptom oc i ipron. en epter góþa atferþ mun gott coma. oc meíra got en men of hygi. Pykei guþi dominum nostrum⁵⁾

77a

¹⁾ D. v. s. 'lostga.' ²⁾ h öfverskr. ³⁾ Läs 'blindleifer.' ⁴⁾ r öfverskr.

⁵⁾ Orätt casus.

afþui eige mikil várcun á við oss. at ver scylim meira meta
 löccón oc teýgingar fiánda. *heldr* en vilia guþs oc bopørþ. svamikit
 sem hann hever til unit a marga¹⁾) til hiálpar oss. scapat manin
 fyrst til meiri sálo en ɔngr cuni ætla eþa segia þar er himinrikess
 5 dýrp es. en settan hann þó í sva mikla sálo þar es paradísar
 fægnoþr er at oss ma þat. þeim monnom es stadder erom í vesolþ
 veralldar þessar. í sottom oc sárleígk.²⁾ hríþom oc frøstom. oc
 óarum. sullti oc mandaúþ. oc marghóttom meínlætom þeim es
 her verþa at hafa þeir men er heimen bygva. *heldr* þyckia
 10 himinrikiss fagnaþi glicara en veralldligri sálo. oc vas þo þui
 heitir maninom ef hann cyni vel þigia þa ena mini paradísar
 sálo. oc gæfi meíra³⁾ gátm guþs bopørpi oc vilia. oc ætti⁴⁾ eige
 alldin af tre þui er guþ hafþi banat. *heldr* an spanningo fiánda.
 at þápan seyldi hann fara til meíri sálo. himinrikis fagnaþar.
 15 En nu allz maþr en varþ yfer stigin af spanningo fiánda. oc gat
 eige halldit þat it eína guþs bopørþ. at eige æti hann epli þat er
 guþ hafþi banat. þa rac guþ hann a bravt ór sælþar staþnom. oc
 hingat í vesolþ veralldar þessar. oc misti hann þa hvárstveggia
 paradísar sálo. oc himinrikiss fagnaþar. En nu síþan er maþrin
 20 hafþi týnt ollom fagnaþinom fyrer sér. en rapit sic til alzvesalþar
 af misgerþini. þa harmaþi guþ af huggópi þat er maþrin hafþi
 faritse oc mist dýrparenar þeirar er guþ hafþi maninom ætlat. oc
 villdi hann *heldr* leggia á naupina a hendr ser. *heldr* an maþrin
 misti til allzendis dýrþar enar. eþa fiándin seyldi þui avallt hélasc
 25 at hann hefþi ríkri orþit af illzco sini oc flærþ. *heldr* an guþ af
 gótsconi. Nu villdi guþ manin efla a móti fiádanom meþ guþ-
 dóminom. oc þótti þat eiga at vera. at sa er manin. hafþi tællt
 oc yferstigit. oc fra dýrþini flæmt. yrþi oc af manenom yfer stigin.
 30 oc efldr sva af guþi at hann nætti ná þeiri dyrþini. es fiándin
 hólldise þa sic hafa ráent hann. tóc guþ afþui mandómin oc hulþi
 sva holldi guþdómin. at bæpi fiándin oc hans lípar ætloþo þar
 man vera eín hvern. þuiat þeir só licaman þan er hann bar en
 eige guþdómin. só þeir stórmerki þar oc iartegner er hann gerþi
 af guþdóminom oc dulpose viþ. oc snoroþe til vinstri handar viþ.
 35 en þat voro gýpingar. oc tóco at ofunda oc bacferla. oc qvøþo
 hann gera slict af diofols crapti en eige guþdoms. en hann sýndi
 hógvære a móti sa es allz atte cost viþ pa. oc svaraþi. ef ee geri
 i diofols crapti iarteíner. i hvers crapti scolo yþrir frændr þa gera
 iarteíner. þat com til postola dröttins várs oc anara heilagra

manna þeira er þaðan væro áetiskaþer oc comner fra gyþingom.

- 77b Nu leitom vér at samtengiase þeim || es samtengþi guþdómin oc mændómin. oc efldi sva manin á móti fiádanom at hann gerþisc bæpi¹⁾ guþ oc maþr iesus cristr dominus noster. sa er hingat lét berasc a pessi nótt til hialpar heimsbygðini. Qui uiuit et regnat per omnia secula seculorum amen²⁾.

- 78a || taker þa ýr heime. heldr at þu varþveiter þa fra illo. Helgaþu pa i sanleic. en mál þit es sanleier. Svasem þu sender mic i heim. sva sende ec þa i heim. Eige at eins³⁾ bipec fyr þeim. heldr oc fyr ællom þeim es a mic trúá. fyr orþ þeira. at þeir sé aller eitt. svasem ec em meþ þér. oc þeir sé eit í ocr. at heír⁴⁾ true þui at þu sender mic. Ec gaf þeim biartleic þan es þu gaft mér. at ec siá i þeim. en þu i mér. oc sém vér aller eitt. at heimr kene þat at þu sender mic. oc elscaper þa. svasem þu elscaper mic. Pater þat vil ec at þeir sé par. es ec em. ef þu gaft mer. at þeir se biartleic þan es þu gaft mér. þuiat þu elscaper mic fyrer uphaf heims. Eige can heímr þic faper. en ec kan þic. oc kendo pesser at þu sender mic. kunt georpa ec þeim nafn Pitt. oc mon ec en kyna at elска su es þu elscar mic. sé i þeim. oc siá ec meþ þeim. Sípan er drótten iesus cristr hafþe þesse orþ mælt. oc ænor maorg fyr læresveínom sínom. þa gekc hann út i garþ nekcqvern. meþ postolom sínom. En iudas visse. at iesus vas vanr at coma þangat. 25 • oc fór hann þangat meþ gyþingalífe. oc fóro þeir meþ sverþ. oc stanger oc log. En iesus visse hvat verþa meonde. oc mælte hvess leiteþ ér.⁵⁾ En þeir svorþo. Jesum nazarenum. Jesus mælte víþ þa. Ego sum.⁶⁾ þa fello þeir a bac efter þegar es hann hafþe þat mælt. En spurþe hann þa. Quem queritis.⁷⁾ Jesum nazarenum. En hann mælte víþ þa. Sagþa ec yþr áþr at⁸⁾ ec em sa. En ef ér leiteþ míð. þa láteþ ér þessa út ganga es mér fylgia. En mælte iesus víþ þa es comner væro. Sva fórop ér. at seókia mic meþ sverþom oc stongom sem þiof. en ec vas hverndag í mustere meþ yþr. oc tókop ér mic eige. En sia es⁹⁾ stund yþor 35 • oc vellde myrra. En es sendeman gyþinga hændlóþom¹⁰⁾ iesum.

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ Å sid. 77b äro i hds. blott 3 rader skrifna. ³⁾ i öfverskr.

⁴⁾ Läss 'þeir.' ⁵⁾ Hds. 'Ego sum. Jesus mælte víþ þa,' med omflyttningstecken.

⁶⁾ Öfverskr. ⁷⁾ s öfverskr. ⁸⁾ Läss 'hændlóþo.'

þa brá simon pettar sverþi. oc hió af eýra et heógra af þræle
 einom. en sa hét malcus. En iesus mælte viþ pettar. Felpu sverþ
 þitt i umbgeorp. þuiat sa mon sverþe hogven verpa. es sverþe vill
 vega. Eþa ætlað þu eige ef ec bæþa fþor min. at hann sende
 5 mér meír an tólf hervígi engla.^o Eþa hverso meondo fyllase þa
 ritningar spamanna es ritet er of mic.^o Eþa villþu eige at ec
 dreka dryke þan es faper min gaf mér. En es iesus tóc hende
 sixe a eýra þrælsens. þa vas hann heill þegar. En gypingar tóko
 10 iesum. oc bundo. oc leiddo fyrst i skíþgarþ biscops þess es anas
 15 hét. En læresveinar eius omnes fugierunt ab eo. En petrus fór
 epter stundo sípar. oc gekk in i skíþgarþen. En friost¹⁾ var mikit.
 20 oc vas elldr kyndr i skíþgarþenom. oc stóþo þrælar viþ ellden. oc
 vermpo sic. oc vas pettar þar meþ þér²⁾. En es || ambótt nekkver 78b
 leít hann. þa mælte hon viþ hann. Ertu af læresveinom pessa
 25 iesv.^o En hann neitte oc mælte. Eige em ec þess líþs. En com
 ænor æmbótt líþlo sípar. oc sanape a hendr honom. at hann være
 af líþe iesv. En petr neitte. oc mælte. Eige kan ec þan man.
 En mælte þræll unus viþ petr. frænde þess es hann hió eýrat af.
 30 oc sa ec þic i garþe meþ honom. þa neitte pétr meþ svardaga. at
 hann hafþe alldrege meþ iesv veret. En es hann petta mælte. þa
 gól hane. þa mintesc petrus orþa þeira es iesus sagþe honom at
 35 hann meonde fyr honom .iijvar. neitt hafa an hane geóle. oc gekk
 pétr út scyndelega. oc grét sárlega. En anas episcopus spurþe
 iesum. at keningom hans. oc at læresveinom hans. Jesus svaraþe
 honom. Ec kenda keningar berlega í heime. oc talþa ec fyr
 monnom i mustere. oc a mótom þar es aller gypingar cómæ saman.
 40 oc mælte ec ekce leynelega. hvat sprýr þu mic.^o Sprýru þa es
 heýrþo hvat ec mælte. þeir mono cuna segia þér. En eín af
 þrælom laíst a kin iesv. oc mælte. Fyrhui svararþu sva stuttlega
 45 episcopo.^o Jesus svaraþe. Ef ec mælte illa. þa faþu vittnes til
 þess. En ef ec mælte vel. huat lýstr þu mic þa.^o þa sende anas
 iesum bunden til chaiphás mágs sins. En sá kaifás hafþe ráþet
 gyþingom. at ein maþr skylldde deýia fyr aþlom lýþ. En at morne
 drógo gyþingar sveit saman mikla. oc leiddo iesum a þing sitt.
 50 55 ies 35 oc leitþo liúgvittna i gegn honom. þa cómo tveir skreocváttar oc
 mælto. pena heýrpom vér mæla. at hann meonðe ofan brióta
 mustere þetta. oc upp geora þat a þrimr dægom. þa mælte hæfþ-
 inge kenemanna viþ iesum. Fyrhui svarar þu eongo i gegn þui
 es þesser sana ahendr þér.^o En iesus þagþe. þa reis upp hæfþ-

inge kenemanna. oc mælte. Seóre ec þic fyr gub lifanda. at þu seger oss. ef þu ert cristr sonr guþs. Jesus svaraþe. Ec em sá es ér segeþ. oc monop ér siá son manz sitianda til heógre handar guþs. oc comanda ýr scyiom himins. þa sleít hæfþinge kenemanna klæpe af sér. oc mælte. Hvat þurfom vér nu vátta.¹⁾ Siálfir 5
heyrfom vér nu goþlaoston ór hans muNE. Epa hvat sýnese yþr.²⁾
þa colloþo aller. oc mælto. Daþa er hann verþr. þa tóko necqverer at spýta í andlit honom. oc hulþo þeir dúke andlit hans. oc lusto a háls honom. oc hlógo oc mælto. Spápu nú cristr. oc seg hver þic lást. En es þeir hæfþo hleget at honom. oc mælt a marga 10
goþlaoston viþ hann. þa selldo þeir hann piláto iarle. En pilatus spurþe þa. oc mælte. Hveria sôc hafþ ér i gegn þessom manne.³⁾
Gypingar svorþo. Eige meondom vér pér selia hann. ef hann

79a hefþe eige illa gort. || Pilatus mælte hvat georþe hann illa.⁴⁾ En þeir svorþo. Willer hann þiðþ óra. oc banar at giallda keisara 15
órom scatt. oc seger sic conung vera. Pilatus mælte. Takeþ ér hann. oc dómþe at laegom yþrom. Gypingar svorþo. Eige es oss lofat at vega man a pósþom. þa spurþe pilatus iesum oc mælte. Ertu conungr gyþinga.⁵⁾ Jesus svaraþe. hvárt mæler þu þetta af pér siólfom. eþa sægþo aþrer pér þetta fra mér.⁶⁾ Pilatus mælte. 20
Eige em ec gyþingr. þin þiðþ oc þíner biscopar selldo þic mér. hvat georþer þu.⁷⁾ Jesus svaraþe. Eige er af þessom heime ríki mitt. En ef af þessom heime være ríke mitt. þa meondo þíonar míner standa i gegn þui at ec véra selldr. En eige es hepan ríke mitt. Pilatus spurþe. Erþu conungr þo.⁸⁾ Jesus svaraþe. þu seger 25
at ec em rex. Ec em til þess boren. oc til þess com ec í heim. at ec báera vitne hino sanna. En hver heýrer rød mína es af sæno es. þa mælte pilatus viþ gyþinga. Eonga sœc fin ec i þessom manne. En gypingar heldo á síno mále. oc mælto. Villte hann lýp i keningom sínom of allt gypingar⁹⁾ land. oc hóf upp i galileo 30
alt hingat til. En es pilatus heyrþe nefnda galileo. þa spurþe hann ef iesus være þapán. En es hann varþ þess víss at iesus var ýr herodis vellde étscapr. þa sende hann hann til herodis. es þa vas oc til iorsala comen. a peim dogom. En herodes varþ fegen er hann sá iesum. þuiat hann heyrþe mart sagt fra honom. 35
oc var hann fúss at fina hann. þuiat hann vætte iarteínar necqverrar af honom. Herodes spurþe hann margra mála. en hann svaraþe eongo. En gypingar stópo hiá stabfaster oc reógþo hann viþ herodem. En herodes fyr leít hann. oc sende hann aftur til

¹⁾ Hds. 'vátta nu' med omflyttningstecken. ²⁾ Läs 'gyþinga.'

pilatus. oc georþosc þeir pilatus oc herodes viner fra þeim dege.
 þar es þeir varo áþr óviner. Pa heimte pilatus þangat gyþinga.
 oc mælte viþ þa. Ér feórþop mer þena man. oc sægþop¹⁾ hann
 villa þiþ alla. oc spurþa ec hann svá at ér heyrþop. oc fan ec
 5 enga darþa soc i honom oc eige herodes. Beria mon ec hann láta
 oc undan ganga. En sa vas vanþi at hann lét undan ganga
 a póskom ein bandingia þan es gypingar villdo þigia til lífs. pa
 spurþe pilatus gyþinga. Vileþ ér at ec gefa yþr conung Gyþinga.
 En þeir svorðo. Eige vilion ver hann. heldr barraban. En barr-
 10 abás vas illvirke. þa lét pilatus beria iesum. En riperar undo
 saman corónó ór þyrnom. oc drógo a hæfop honom. oc scryðo hann
 conungs skrúþe. oc hlógo gyþingar at honom. oc lusto a kiþr honom.
 En sumer fello a kné fyr feótr honom. oc luto honom oc mælto.
 heíll þu conungr gyþinga. Sípan leiddre pilatus iesum a þing gyþ-
 15 inga. oc hafþe hann þorngjorþena a hofþe. || En es biscopar oc 79 b
 yfergyþingar sæ hann. þa colloþo þeir oc mælto. Crosfestu crosfestu
 hann. Pilatus mælte. Takeþ ér hann. oc crosfestep ef ér vileþ.
 þuiat mér sýnese hann saclaús. Gyþingar svorðo. Vér hæfom
 læg þar es hann er darþa verþr. þuiat hann callar sic son guþs.
 20 En pilátó varþ ógn at pessu mále. oc leiddre hann iesum i skíþgarþ
 sin. oc spurþe hann iesum oc mælte. huafan ertu.²⁾ En iesus
 svaraþe honom eige. þa mælte pilatus. Svarar þu eige mér.³⁾
 Veítstu eige at ec hefe vellde at crosfesta þic. oc sva at láta þic
 undan ganga.⁴⁾ Jesus svaraþe. Etke vellde hefer þu i gegn mér.
 25 nema þér være leypt⁵⁾ af himne. Af þui hefer sa meire synþ
 es mic sellde þér. En leítape pilatus mális viþ gyþinga at láta
 undan ganga iesum. En þeir kolloþo. Ef þu láetr þena undan
 ganga. þa ertu eige vinr cesari. þuiat sa gerer i gegn keisera. es
 sic kallar conung. En es pilatus heyrþe pesse móþ. þa sat hann
 30 a dómstóle i staþ þeim es kallaþr er gabatha. þa sende cona hans
 epter honom. oc mælte. Etke áttú at seókia at pessom réttlótum
 manne. þuiat mart ber i sýn fyr mic i dag. fyr hans sacar. þa
 leiddre pilatus iesum til gyþinga. oc mælte viþ þá. Her es nu rex
 yþvar. En þeir colloþo. Tolle tolle cruceifige eum. Pilatus⁶⁾ mælte.
 35 Scal ec crosfesta regem vestrum.⁷⁾ Episcopus⁸⁾ svorðo. Enge
 hofom vér conung nema keisera. [oc hver sa er sic gerer conung.
 oc sva hin es hefia vill hann. eþa hallda þa stendr a móþ keisera.
 Mun tiberius cesar. sa es þér gaf pesse metorþ. at ráþa her bopi
 oc bani of land allt. mon hann brát taca af þér allt velldit þeygi

vist hvárt þu helldr lífeno. ef *hann* veít at þu vill sva standa a vélom viþ *hann* at hallda conung anan. oc gerase sva drottins sviki.¹⁾ þa tóð pilatus vatn. oc þó hendr sínar. oc mælte viþ gyþinga. Sép ér at ec siá hreín af uthellingo blóps pessa hins réttláta manz. En allr lýþr *svaraþe*. Se blóp hans yfer eoss. oc 5 yfer óra sono. þa gaf pilatus gyþingom illvirkia þan es þeir bóþo. en *hann* lét iesum leípa til crosfestingar i staþ þan es heiter caluarie locus. þa gripo þeir neeqvern man þan es simon hét. oc neyddo *hann* at bera crossen. epter iesum. En es riþerar leiddo 10 iesum til crosfestingar. þa fylgþe honom líp mart. oc conor þær es gréto pisl hans. þa leít iesus til þeira oc mælte. Ér deótr jerusal- em. gráteþ eige mic. heldr yþr siálfar. oc sono yþra. þuiat þeir dagar mono coma es ér monop þat mæla at þær se²⁾ sælar es eige hafa³⁾ börn alet oc obyria ero. þa crosfesto þeir iesum at miþiom dege faþstodags. oc varo crosfester meþ honom tueir piófar 15 a sína hænd hvár. En iesus mælte. Faper fyrgefþu þeim. þuiat þeir vito eige hvat þeir gera. En fíorer riþerar þeir es crosfesto iesum. skifto meþ sér kláþom hans. En kyrteil hans vas loer ofen. en eige sumaþr.³⁾ þa mælto riþerar meþ sér. Eige scolom vér slíta kyrten. heldr hluta meþ oss. þa fylldesc þat es sagt es 20

80a í || sálme. Skifto þeir meþ sér fautom mínom. oc laogþo hlut yfer klæpe mitt. En pilátus reit rit. oc feste yfer hæfþop iesv. en þat var ritet latíno stofom. oc gríxcom oc eibreiscom. Siá es iesus conungr gyþinga. Gyþingar stóþo hia crosse iesv. oc hlógo at honom. oc mælto. Ef þu ert cristr sonr guþs. georþu heílan siálfan 25 pic. oc stíg niþr af crosse. Similiter hlógo at honom yfergyþingar. oc mælto. Aþra georþe *hann* heíla. en *hann* ma sic eige⁴⁾ heílan geora. Ef *hann* es conungr gyþinga. stíge *hann* niþr af crosse. oc monom vér trúa honom. Sva hæddo oc at honom riþerar. oc báro rammán dryke at mune honom. en *hann* saþ a. oc svalg eige niþr. 30 En anar af þeim þiofom es crosfestar varo meþ honom iesv hló at honom oc mælte. Ef þu ert cristr. georþu þic heílan oc oss. þa *svaraþe* anar. oc avitape hin. oc mælte. Fyrhui hræþesc þu eige guþ. þar es vér erom aller i eíne písl. oc hæfom vit þat es vit erom verþer fyr verc okor. en siá georþe alldrege illt. þa 35 mælte *hann* viþ iesum. Minstu míni drótten. þa es þu keomr i riþe Pitt. Sat sege ec þér. i dag sealltu meþ mér i paradíso. En

¹⁾ Orden från | äro skrifna dels i marginalen dels i öfre kanten på sidan. Ett häänvisningstecken antyder, att de böra inflickas här. ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Läs 'saumaþr.' ⁴⁾ Öfverskr.

hia crosse iesv stopo móper iesu. oc systor moþer¹⁾ hans maría cleophe. oc maria magdaléna. En es iesus sá móþor sína. oc ioan postola. þa mælte hann viþ móþor sína. kona sé herþu son þín. Síþan malte hann viþ læresveín. Sé her es moþer þín. En fra
 5 peike tíþ tóc ioan at fylgia marío. oc þiðna henne at ællo þui er hon purfte. En iesus villde fyllasc láta allar ritningar. oc mælte hann. þyrster mie. þa rétto²⁾ þeir drykciar ker fullt órvínans. oc
 rétto til hans. þa es iesus hafþe teket órvínan mælte hann. Nu
 es loket. þa kallaþe iesus hótt. Faþer fel ec anda min a hende
 10 pér. Frá miþiom dege georþe myrer mikit of alla iorþ til nóns dags. En at nóné kallaþe iesus hótt. heli. heli. lamazabathani. pat es guþ min guþ min. hui fyr láetr þu mie. En necqverer þeir er hiá stóþo. mælto. helias callar siá nú. En eín af peim fór renande. oc fyllde ker af órvínane oc gaf honom at drekca. En
 15 sumer mælto. Sióm vér nú hvárt helias meone coma at frelsa hann eþa eige. En þá callaþe iesus í anat sin hótt. oc fór frá lícam. þa georþe landskiálfta mikin. svá at steínveger hrunþo. oc rifnaþe tialld ýr ofanverþo í neþanvert. oc marger licamer sanctorum þeir er grafner óro þa riso upp. Oc þeir es upp riso ýr
 20 grófom. cómo þeir epter upriso hans í helga borg. oc sýndose morgom. En hundraþs hofpinge || oc þeir es meþ honom væro 80b varþveítendr iesum at líþnom landskiáltanom³⁾ þeir es þar væro. hræddose harþla oc mælto. Sanlega vas sá guþs sonr. En þar væro margar conor oc⁴⁾ langt þær es fylgt hæfþo honom þangat.

25 Stephanus vas fullr hins helga anda oc gerþe margar iarteiner. oc talþe trú fyr gyþingom. þa riso upp þráeto men i gegn honom. oc hugþose hann meondo mælom mæla. en þeir mætto eige. þuiat himnesc⁵⁾ speke mælte fyr mun hans. þa es stephanus talþe a þinge gyþinga. þa sýndesc ællom andlit hann⁶⁾ biart sem engels andlit. Gyþingar ygldosc a hann. oc gnísto tænom. fylldosc illzco es þeir heýrþo avit hans. þa leít stephanus til himins. oc sa hann iesum standa til heógre handar guþs fæpor. oc mælte. Nu se ec himna opna oc son manz standa til hógre handar guþs fæpor [oc mælte. Nu se ee himna opna oc son manz standa til hógre handar

35 1) Läs 'systir moþor.' 2) Läs 'fyldo.' 3) Läs 'landskiáltanom.' 4) Läs 'of.'

5) n överskr. 6) Läs 'hans.'

crafts guþs¹⁾). Gyþingar eóppó i gegn es þeir heýrþo þesse orþ. oc stungo fingrom í eýro sér. Sípan georþo þeir fór at honom. oc leiddo hann út or iorsala borg. oc baorþo hann grióte. En saulus hét eín ungr maþr sa es gátté fata þeira. En es þeir baorþo stephanum grióte. þa callaþe hann a guþ oc mælte. Domine iesu accipe spiritum meum. Sípan fell hann a kné oc mælte. Drotten gialltu eige þeim synþ þessa. En es ham petta mælte þa sofnape hann i friþe guþs. En cristner men grófo líc hans. oc urþo hryggver epter.

Pat²⁾) langa áfe veret es licamr stephanuss leýndesc i iorþo. 10
oc anara heilagra manna. þeira es grafner væro meþ honom. unz drótten vár villde lýsa yfer dýrþ þeira til miscunar ællom þeim es³⁾ dýrþ. goþs oc heilagra mana hans.

Lucianus hét prestr es vas scamt fra iorsala borg. a beó þeim es kallasc gamaliéls staþer. þuiat þar hafþe hann buet. oc kirkio 15
gera látet. Gamaliél spekingr sa es feóddan hafþe pól postola. oc teket trú af hans kenningom. En siá lucianus vas længom at kirkio. oc vas hann vanr at sofa í kirkio scote. En þetta gerþesc a daðgom conunga þeira es anar hét honorius. en anar þeodósius. A neqveræ fæsto nótt. þeire es vas tueim nóttom fyrer barbaro messo. þa es 20
lucianus vas comev i rekcio sína. oc-sofnapr lást svat hann visse trá/t hvárt hann vacþe eþa eige. þa sa hann coma til sín gæfoglegan man allduþan. mikiN vexte oc síþskeggiþan. i kenne manz buninge i klæþom. huitom. hafþe móttol yfer sér. oc settan gollegom gimsteínom i scaut niþr. hafþe cross marc under skikio sine. oc 25
gollsprota i hende sér. oc squa⁴⁾ gollaumapa a fóto.⁵⁾ oc stóp til heógre handar prestenom. oc enúþe hann meþ sprotanom brysvar. oc mælte. Luciane. Luciane. Farþu i iorsala borg oc mælt þetta viþ ioan bisp. hverso lenge seþolom vér byrgþer vera. 30
þar es vér eigom a þínom tíþom at vitrase. Lúčpu upp seynde-
81a lega gróf þeire es i liggia licamer órer⁶⁾. ||

J gér helldom ver típlegan burþar dag himna conungs. en í dag haølldom vér sigrsæla píls riþera hans. J gær scrýdesc conungr

¹⁾ De inom [ ] satta orden bilda en rad i hds. och äro ett felaktigt upp-
repande af de, likaledes en rad utgörande, närmast föregående orden: 'oc mælte 35
.....guþs fæpor.' ²⁾ Tillägg hefer. ³⁾ Här fattas ett ord. Man kan tillägga
greipa eller dyl. ⁴⁾ För 'skúa.' ⁵⁾ Läs 'fötom.' ⁶⁾ Fortsättes i hds. fol. 94 a.

vår lícams buninge. oc lét sér sóma. at coma hingat í heím. út gangande fra meyiars qviþe. en i dag fór sigrsæll riþere til himins hallar út gangande ór tialldbúp licams síns. J gær vas cristr vafr¹⁾ i reifom. en i dag vas stephanus scrýddr oðarþlego scrúpe.

5 J ger tóc þraong eta viþ criste ungom sveíne. en i dag tóc rúm haðl himins viþ stephano cristz riþera. J ger vas cristr boren a iorpo at stephanus være i dag boren a himne. Kristr sté niþr holdr hulþr en stephanus sté upp blóþe helgaþr. J gær sungo englar gláper lof goþe. en i dag tóko þeir stephanum fagnendr i 10 sína sveít. Fyr þa hotíp es í gér helldom vér erom vér leýster. en fyr þa hotíp es í dag haðldom vér es sýnt deóme epter glikengar. Heilagr stephanus vas valþr til diaens af postolom eriz. en ór diácene georpesc hans²⁾ frumváotr guþs. Frumváotr guþs kallase stephanus. puiat hann tóc fyrstr píls epter drótten várn.

15 Petrus postole valpe stephanum til diaens. en stephan kende deóme petro staþfastrar tru. Maclect nafn vas stephano gefet. puiat stephanus þýpese a ora tungo prýdr. Maclega callase hann prýddr. puiat hann tóc fyrstr prýþe píslar vöttess fyr guþs nafne. [cristr gerþe iarteiner. Stephanus gerþe oc iarteiner. cristr gerþe áon 20 stephano en stephanus mátte eige gera áon criste³⁾. Stephanus vas fylldr af helgom anda. oc leít hann i himne oc sa dyrþ guþs. Heilagr ande sa es brióst hans fyllde. let hann eige siá iarpæla hlute helldr himnesca. Bipiom vér oc þa at sa en same ande sylle hiorto ór sva at vér elskem meír himnesca hlute an iarpæla.

25 oc fýsemsc meír eilífra hluta an fallvalltra. Se ee himna opna quad⁴⁾ stephanus oc son manz standa til heógre handar guþs fæpor. Afþui callape hann heldr crist manz son an guþs. at hann hneýche ótru gyþinga þeira er eige trúþo iesum eriz upp hafa riset af dauþa ne upstiget til himma⁵⁾. En fyrhui sa hann crist standa 30 þar es álmeneleg trua ór iáter hann sitia til heógre handar goþs fæpor. þat || vitom vér at domendr scolo sitia en sa stendr es 81b aþprom vill teóia i orrosto. Afþui segiom vér crist sitia til heógre handar fæpor. at vér iótom hann vera dómda allrar alldar. En stephanus sa hann standa puiat cristr teópe riþera sínom at hann 35 métte stíga yfer grímleic gyþinga. Stephanus vas grióte barþr en cristr hellt hlífskilldi fyrer honom oc tóc viþ steínom. En es gyþingar grýtto stepfan⁶⁾ þa callape hann a guþ oc mælte. Domine accipe spiritum meum. Sípan fell hann á kné oc callape mikille

¹⁾ Läs 'vafþr.' ²⁾ Läs 'hann.' ³⁾ Orden från | skrifna i kanten med
40 hänvisningstecken. ⁴⁾ Läs 'quæp.' ⁵⁾ Läs 'himna.' ⁶⁾ Läs 'stephan.'

ræddo oc mælte. Drótten gialldpu eige þeím synþ pessa. Hyggeþ at ér góper brópr hverso mikla áost hafþe stephanus. Standande baþ hann fyrer sér. en hann fell a kné es hann baþ fyr óvinom. Nemom vér oc þa döme stephans at elска vine óra í goþe en óvine fyr gúþ at vér megem oplasc eilifa fagnaþe. En sú beon 5 es stephanus baþ fyr óvinom. vas heýrp af goþe þuiat saulus sa es eín gætte allra fata þeira es grýtto stephanum. hann snøresc til gríps af bón stephans oc georþesc postole oc kenande þiðþa. Afþui minom vér yþr góper brópr oc sýstr a þetta¹⁾ at sa es góþr es glíkisc stephano i staþfeste góþra hluta. en sa es vándr es. fine 10 hann deóme leíprettigar póls. Sa es góþr es hallde hann rettléttre allt til enda meþ stephano. En sa es illr es. hverfe skiott fra illseco meþ parlo. Hyggi at góþr at eige falli hann. En illr coste upp at rísa. Sa es illr es lægesc hann meþ paulo í illo. at hann ríse upp meþ honom í gopo. þuiat hann fell niþr illr oc reís upp 15 góþr. Niþr fell hann grímr of stopa maþr. en hann reís upp agætr kenande. En nu er hann samtengþr stephano i dýrp a himne. þuiat hann georþesc saþr ór varge. Nu fagnar saulus meþ stephano. oc nýtr gups miscunar meþ stephano oc eignasc eilift ríki meþ stephano. þuiat þangat sem fyrer fór stephanus 20 grýtr af steínom pauli. þangat com epter paulus leípretr af beonom stephani. par scammasc eige paulus dráps stepfani. heldr fagnar stephanus af samlagi pauli. þuiat áost fagnar í hvorom tveggia.

82a Óst stephans sté yfer grím leíc gyþinga en óst pols || bætte fiolpa synþa. Óst es bruþr oc upphaf allra góþra hluta. oc ágét líf²⁾ 25 viþ synþom oc gata su es leíper til himins. heilog áost stephanuss girnþesc at hiálpa þeím i beónom es hann mátte eige leípréttta i keñingom. þuiat eige elscape hann þa at eíns óvine sína es hann baþ fyr þeím. heldr elscape hann þa oc avitape þa of ótrú. Siólf en sama óst varþveítte polenmøþe sana i beón. su es helldr rétta 30 stiðrn hirtingar í keñingo. Afþui varþ beón hans heýrp í hógvære at eige væro ástlaús avit hans. í keñingo. þuiat hvárt sem hann baþ fyr óvinom eþa hann avitape þa. þa varþveítte hann áost í hværo tveggia þuiat hann leítaþe ofvalt heílso villtra. En hann sýnde i beónene at ávit hans væro eige af hatre helldr af áost. 35 En es goþs váttr georþe svá. þa sýnde hann áost þeím es þa lifþo. en hann leíþe nytsamleg deóme ókomnom i heim. Afþui vesep ér góper breóþr oc staþfaster i góþom vercom oc veite hver æþrom áost oc miscun at ér megeþ siá himna opna meþ stephano. En

¹⁾ Skr. i kanten med hänvisningstecken. ²⁾ För 'hif'.

allz vér heýrpom sagt fra þolenmeóþe stephans góper fratres. þa
 hverfom vér aftr til vár siálfra. oc hyggiom at vér glikem í necqve
 óst hans oc þolenmeóþe viþ vini óra oc óvini. þuiat þa stopar oss
 at hallda hotíper sanctorum eþa vita líf þeira ef vér bætnom i
 5 epter glikingo atferþar þeira. En þat es vitanda at enge má at
 rétto teliase undan elso náongs. Ma maþr segia at maþr mege
 eige fasta eþa vaka eþa fyrláta alla eigo sína. En þat má hann
 eige segia nema hann vile liúga at hann mege eige elscá náong
 sin. eþa hann mege eige fyr gefa misgeorondom viþ sic. Verþr
 10 atþui at necquer mæle svá í hugreningo. Mart hefer óvinr min
 misgeortt viþ mic oc létr hann en eige af at misgeora. afþui ma
 ec honom eige¹⁾) fyr gefa. hver es sva mæler í hug sér. þa hygr
 hann at hvat maþr misgeorer viþ hann. en hann lítr eige á hvat
 hann misgeorer viþ guþ siálf. Ef vér hyggiom at vandlega hvat
 15 vér haðfom misgeortt viþ guþ. þa mon oss lítils virþasc allt þat
 es nóngar órer misgeora viþ oss. En þui gorsamlegarr fyrgefasc
 oss synþer órar af goþe. sem vér fyrgefom gorsamlegar óvinom
 órom þat es þeir misgeora viþ oss. svarem dominus mælte siálf.
 || Ef ér fyr gefefþ monnom synþer þeira. þa mon faþer yþvar 82b
 20 himnescer fyr gefa yþr synþer yþrar. En ef ér fyrgefep eige. þa
 mon oc faþer yþvar eige yþr fyrgefæ. Sa es elscar óvin sin oc
 fyr gefr misgeorondom viþ sic. eorogr ma hann vera af fyrer heiti
 guþs at honom mono synþer fyrgefasc. En þat es vitanda at sa
 es fyri velldr oskilom viþ nónig sin. hann es scylldr at beota fyre
 25 yfer oc biþia fyri sáttar. en hin es sípan scylldr at fyr gefa
 honom af ællo hiarta. En ef anar velldr fyri óskilom. en anar
 hefner oc georer slíc oskil at móte eþa meíre. þa es skylldr
 hvártuegge yfer at beóta fyre. oc hvártuegge scylldr at fyrgefæ.
 En sa es fyri beóter yfer viþ óvin sin oc velldr þeýgi fyri af
 30 brigþom. hann glikesc dróttne siólfom es baþ fyr óvinom sinom
 þa es hann vas til erosfestingar leíddr oc mælte. Pater fyrgefpu
 þeim þessa synþ. þuiat þeir vito eige hvat þeir geora. Ef vér
 elscom ovini óra oc fyr gefom misgeorondom viþ oss. þa verþom
 vér eige at eins viner guþs. heldr oc seoner hans svarem hann
 35 mælte siálf. Elskeþ ér óvine yþra oc georeþ vel viþ þa es yþr
 hata oc biþeþ fyrer þeim. at ér séþ seoner fæþor yþvars es a
 himnom es. Sleógr freístere teýger meñ til missáttas. þa fýser
 hann anan fyra til óskila en anan at hefna meíngorþa. oc ber
 hann þa sigr afþeim es hann getr teýgþan fyra til meíngorþar.

En ef anar reípesc eige meíngærþom oc laúnar góþo illt. þa ma
en forne fiánde þan eige yfer of stíga. helldr týner hann hinom
er hann hafþe áþr yfer stigen. þuiat sa mon brát scammasc es
óskilom olle oc íprasc afbrigpa. oc mon yferbeóta. þa es hann
réyner þolenmeóþe anars. i gegg sínom oskilom. Ef vér erom 5
þolenmóper viþ meíngærþer nængra vára. þa monom vér bera sigr
af diofle oc georasc verþer at siá dýrp guþs meþ stephano þeim
es i dag hollodom vér hotíþ. þat láte sér sóma at veíta oss síalfr
drótten várá iesus cristr sa es meþ feþr oc helgom anda lifer oc
riker per omnia secula seculorum:¹

Allz vér haolloðom i dag góþer breóþr hotíþ iohannis postola oc
guþspialla scállds. þa scolom vér máela nacquat of dýrp allra
83a saman guþspialla manna drottens. þess || es fyrst leitanda fyr hui
drótten villde hafa fióra kenendr boporþa sina helldr en fære eþa
fleíre. Maclega valpe drotten sér fiórra¹⁾ guþspialla men. þuiat 15
keningar hans ótto at fara of fiórar átter heíms. þessa fióra
guþspialla men merkia fiórar ár þær es falla ýr paradíso hingat i
heín. þuiat himnescar keningar þeira flióta of alla veræld sem
renande ár. oc dogva til andlegs góþrar²⁾ hiorto truaþra. oc
sleocqva andar þorsta oc hreínsa oss af synþa sá/re. þessa fiogorra 20
gliking létsa sia sa en same iohannes es vér haolloðom hotíþ i dag
þa es hann sá himna sýn oc mælte. Sá ec hia dómstóle guþs
fiogor eyqvende argna full utan oc inan umbhverfess. Guþspialla
men callasc afþui aúgna fullir umbhverfess at þeir scygndo of
allra þurft i keningom sínom. oc só gleogt hvat til hverskess átte 25
at koma. Jnan oc utan callasc þeir aúgna fuller. þuiat þeir váró
scygner inan at varþveita hug sin oc orþ oc vere. oc seygner utan
at duga naupsyniom nóniga. En scýrþe iohannes gor lícneske
þessa kyquenda oc mælte. Eitt af þessom eyquendom vas glíct
eno ó arga dýre. anat vas glíct oxa. et þriþia hafþe alit manz. 30
en et fiórþa vas glíct erne fliuganda. Ef vér lítom a uphof allra
fiogorra guþspialla þa megom vér skilia hvern guþspialla man
hvert merker þetta eyquende. eþa fyr hui þeir ero i þessom likiom
sýnder. þuiat ezekiel spamaþr es myklo vas fyrer burþ cristz. sa
þesse en sömo eyquende á himne sem iohannes sa i himna sýn³⁵

¹⁾ Läs 'fióra.' ²⁾ Läs 'gróþrar.'

sini. Mattheus hóf guþspiall sit af langfeþra tolo oc talþe cyn langfeþra allt fra abraham til cristz en síþan sagþe hann fra iarteínom burþar crists. Afþui es hann maclega sýndr svasem .....¹⁾ hóf guþspiall sit af monnom oc talþe þær iarteíner 5 cristz georsamlegast es mandom hans merkia. Markus hóf guþspiall sit af goþe helldr an af monnom oc mælte sva. þetta es uphaf guþspiallz drottens várs iesu cristz sonar guþs. Afþui es marcus .....²⁾ sýndr í liceske ens ó arga dýrs. es sterest es allra dýra. at hann sýnde fyr í Guþspialle síno stereleic máttar 10 gops. an læging mandóms. J þui merker et ó arga dýr guþdóm || at svasem aoll dýr ero hráedd víp et óarga dýr. sva hræpese aoll 83b skepna guþ. Lukas hóf guþspiall sit af kene monnom oc sagþe fyrst fra zakaria kene manne oc fra iohanne baptista seone hans. en hann reit í goþspialle síno þau verc dröttens flest es hann 15 georþe í mustere eþa nér mustere. Afþui es lucas mercrei í oesa like. at kene men feórþo fórpom øxn til musteress oc seófþo þar i fórn guþs. En þær fóerner es seófþar varo guþe fórpom mercrei píls dröttens es seófr³⁾ vas a crosse lifande fórn til laúsnar várrar. En svasem lucas es afþui mercrei oxe at hann seger georst 20 fra písl crists sva es oc marcus afþui mercrei sem et ó arga dýr at hann sagþe georst fra upriso dröttens. Þuiat et oarga dýr es datt boret. en a enom þriþia dege lifnar þat oc vaenar af ræddo oc afblæsti⁴⁾ fæpor sín. En þat merker upriso dröttens es upp reis á þriþia dege í crapti fæpor. þat es arnar eple at hann 25 flýgr hæra an aþrer fóglar oc drepr honom alldrege scý fyr aúgo þót hann sé allan dag i gegn sólo. Johannes er afþui mercrei sem aorn at honom drap alldrege villo skí⁵⁾ i hugscotz aígo þót hann see a guþdoms sól dröttens. Aþrer guþspialla men gingo a iorþo meþ dröttne. þuiat þeir mæltó fátt of guþdom hans. en saogþo fleíra 30 fra tæconom mandóms hans. En iohannes fló upp til himins meþ dröttne þuiat hann reóddé fát of mandóm cristz. en hann scýrpi gleóct tócn guþdoms hans. En þesse fiogor cyqvende es vér segiom merkia fióra guþspialla mex. þar mego oc merkia drótten þan es boren vas i heim. oc píndr fyrer synþer órar. þuiat sa es berase 35 lét hingat i heim fra meyio sem maþr hann lét sér sóma at vera seófr³⁾ i píls sine sem oxe. en⁶⁾ upriso sinne glícpese hann eno ó arga dýre. en hann hófse upp yfer sey sem aorn í upstigningo. En hvat stopar oss at scýra þesse tæcn i orþom nema vér varþ-

¹⁾ I hds. är något utplånat. Tillägg *maþr er hann*. ²⁾ Något utplånat. Men-
40 ingen är dock fullständig. ³⁾ Läs 'seofpr.' ⁴⁾ Läs 'áblæsti.' ⁵⁾ Läs 'sky.' ⁶⁾ Tillägg i.

veitem gliking þeira i vércom. þuiat vér megom hafa í atferþ váre gliking pessa fiogorra cyqvenda ef vér varþveitom boporþ fiogorra ¹⁾ guþspialla. þa holldom vér manz asiþo í atferþ váre es vér veítom scynsamlega óst oc mensco nængom órom. oc dugom i 5
84a þurft þeira. svasem drötten sýnde óst || oc litilláte þa es hann tók mandóm á sic. sva sýnom vér oc scynsamlega mensco í oss. ef vér holldom ást oc litilláte i ællom hlutom oc minome oft at vér erom ýr molldo scapaþer oc secolom i molld fara. þa glíkome ²⁾ vér eno óarga dýre ef vér rísom upp af andar daúþa. þat es fra synþom svasem et óarga dýr lifnar a þriþia dege. J þrimr hlutom ¹⁰ algeorvesc hver synþ. þat es í hugreningo oc i fýse oc i atlátæ. En þa lifnom vér a þriþia dege af ræddo oc áblaðste færþ. ef vér holldom oss meþ miscun heilags anda fra atláte synþa þeira es hugr oc fýse teýger oss at geora. Oexa lícneske sýnom vér í atferþ váre. ef vér berom ok dröttens oc drogom orþa plög guþs ¹⁵ þat ero helgar keningar yfer hugscots iþrp nængva vára. Svasem færþom seófþr oxe merce crist píðan. sva merker nú siá oxe licams meínláte ór þao es vér mæþom oss fyr synþer órar. En þa glikiome vér fliúganda erne ef vér hefiom hug várn yfer ský til himins dýrpar oc æmonbar fyr allt þat es vér georvm got a iorþo. ²⁰ þa glikiome vér fliuganda erne ef vér lítom vandlega a biartleíc guþs oc hyggiom oft at helgom ritningom þeim er sýna goddóm crists. En pesse fiogor cyqvende segiase aagnafull vera umb-hverfess. þuiat vér secolom umblítasc a alla vega oc sia viþ ællom vélom fiánda oc viþ allre freistne heíms. Varþveitom vér oc þa ²⁵ góper breóþr oc systr kevingar guþspiallegra boporþa at vér megem comasc til þeira fagnaþa es oss es heítet i guþspiollom. Veítom vér miscun oc mensco nængom órom at ver megem nióta þeirar miscunar er dominus tók mandóm a sic fyr oss. Mæþom vér lícum várn í meínlátom fyr synþer órar. at vér megem gerasc epter ³⁰ glikiandr píslar dröttens. Rísom vér upp fra synþa daúþa til góþra verka at vér megem fagna dýrþ upriso crists. Fliúgom vér meþ tueñom ástar vængom ³⁾ þat es meþ guþs elsooc oc nængs til himnesera hluta fra iarplegom girnþom. at vér megem uppstíga epter erfeþe pessa lífs til eilífra fagnaþa þeira es guþspialla men ³⁵ sýndo oss i kevingom sínom. þar es vér megem fagna meþ þeim oc meþ ællom guþs helgom of ódauplegar allder allda:

¹⁾ Läss 'fiogorra.' ²⁾ För 'glikiome.' ³⁾ För 'vængiom.'

Sva seger mattheus guþspialla scálld at engell dróttens vitrap-
esc ioseph í dráme oc mælte. Rístu upp oc || far til eigmata 84b
lanz meþ sveín oc meþ morð hans. oc ves þar unz ec sege pér.
þuiat herodes mon leíta sveíns ens oc vilia glata honom. þa reis
5 ioseph upp oc fór til eigmata lanz meþ mariam oc sveín. oc vas
hann þar allt til daúpa herodis conungs. at fylldisc þat es sagt
vas fyr ysaiam prophetam. Af eigmata lande kallaþa ec son min.
En es herodes conungr sá at ¹⁾ vas tælldr af austr vegs conongom.
þa sende hann men i bepleem. oc lét drepa alla tvæ. vetra. sveína
10 oc yngre þa es våro i bepleem oc í ællom endemærkom hennar.
þa fylldesc þat es sagt vas fyr hieremiam prophetam. Rødd vas
heýrp í loft grátr mikill oc hrygleír þa es rakél grét sono sina.
oc villdi hon eige huggasc þuiat þeir heýrp eige.

Her es sagt i guþspialle fra daúpa barna þeira es herodes
15 rex lét drepa. en þar es fyrer mereþr dýrlegr daúpe allra písla
vátta guþs. Lítill børn våro hægven. þuiat lítelláter eíner oc
meínláuser mego verþa píslar ²⁾ våttar crists svarem hann mælte
siálf. Eige megoþ er inganga í rike himna. nema er lægeþ yþr
oc verþeþ meínláoser sem børn. J bepleém oc í ællom ende mærcom
20 hennar våro sveínar dreppner. þuiat eige at eins gerþesc ófriþr guþs
vinom a gyþinga lande þar er heilög cristne tóc uphaf. helldr
ofrapesc grimleír ótru manna en dýrkapesc polenmøþe réttlátra í
ællom ende mærkom cristnenar ³⁾ sva vípa sem hon deílesc of
heim. Tuævetrær sveínar merkia algorva men at lærdóme oc at
25 gopom verkom. en ener yngre merkia ólærpa men oc eíñfallda þa
es þó hafa iafna staþfeste retrrar tru sem hiner. Sveinar våro
hægner en cristr forþapesc lifande oc vas honom hellst bane
ætlapr. þuiat vánder men mego bana licæmom réttlátra. en þeir
mego eige skilia þa fra criste ne erist fra þeim cyquom ne daúpom.
30 oc gera þeir þó til þess eins allan ófriþr cristnom monnom at þeir
mege þa skilia fra criste. Rødd sú oc grátr es hiereias ⁴⁾ spamaþr
sagþe heýrpæ vera í lofte merker grát heilagrar cristne þan es
hon grétr daúpa lípa sina þeira es óverþer ero daúpans. En su
rødd vas heýrp í hæþ þuiat grátr heilagrar cristne es heýrp ⁵⁾ á
35 himnom i guþs augliti. Rakel þýþesc saþr eþa siánde guþ en hon
merker almenalega cristne þa es allt costgæ||fe hefer til þess at 85a
siá guþ. Sia hin sama cristne es sa saúþr es góþr hirþer leítaþe
a iorþo at epter lótnom nio tegom oc nio saupom engla líps a

¹⁾ Tillägg *hann*. ²⁾ s öfverskr. ³⁾ n öfverskr. ⁴⁾ Läs 'hieremias.' ⁵⁾ Läs 'heyrþr.'

himne. oc lagþe *hann* a axler sér saúþ en es *hann* fan *hann* oc bar *hann* aftr til himins. Rakel grét sono sína oc villdi eige huggasc þuiat þeir ero eige. þuiat heilog cristne grátr bravtreknинг sína manna ýr heíme en eige vill hon sva huggasc at hon vile aftr calla til heíms vandræpa þa es meþ daúþa sínom stigo 5 yfer heímen. Eige ero i anat sin aftr callande í heím þeir es of sin forþoposc vandræpe heíms oc quómo til crists. Drótten fleóþe til egípta lanz oc firþese herodem. þuiat guþs kevingar hurfo til heiþena þiðþa. þa es gyþingar georþo ófriþ guþs vinom. Pa es dominus fleóþe undan ófriþe herodis. pa sýnde *hann* þat at helger to men meondo oft verþa bravt recner ýr sínom staðom oc dómþer í útlegþer. par es oc gefet dóme truopom monnom at þeir treystesc at fleóia ofriþ vandra manna es þess georasc feóre. pa es þeir minasc at dominus georþe sva. En allz vér holldom i dag hotíp ena fyrsto guþs váttu góper bróþr. pa scolom vér oft hygia at 15 eilifri hotíp guþs vina a himne. oc glíkiasc þeim í æollo þui es ver megom at vér verþem hluttakendr dýrpar þeira pa es ver¹⁾ georomk epter glikendr píslar þeira. þuiat sa teer hlut huggonar heilagra qvad²⁾ paulus apostolus es teer hlut meinlætes þeira. Eige scolom vér iafnmioc gráta ómaclegan daþa þeira. sem vér 20 seþolom fagna maclego verceape³⁾ sigrs þeira. þuiat en himnesca hierusalem hefer nu teket vip þeim. oc senda pa í eilifan faognop dröttens síns. Verþr atþui at necqver spyre sva. hveria epter glikeng megem vér gera barna þessa es vér holldom hotíp í dag. par es þa varo aoll óvitar en sum ómála. Dominus siálfr scýrþe 25 þat hvesso vér scolom bornom glíkiasc. pa es *hann* vas spurþr af discipulis⁴⁾ hver mestr være í ríke himna. pa sette *hann* sveín líten a miþli þeira. oc mælte. Sa yþvar es sic læger svasem sveín siá. sa mon mestr verþa í ríki himna. Svasem *hann* petta mælte scýra. Svasem siá sveín helldr eige lengi heíft i hiarta pót *hann* 30 verþe reiþr. oc girnese eige til gólegrar cono pót *hann* sé. oc hyggr

85 b eige anat en *hann* mæle. sva megþr ér eige inganga í ríki || himna. nema ér verþþr iafn eínfallder oc meínlauser. Sva mælte oc paulus postole. Verþþr ér bernsker at illseo. en rosener at vite. Sa helldr hotíp heilagra es batnaþar dóme teer af atferþ þeira. þuiat pa 35 stopar oss at hallda hotíp a iorþo. ef vér lifom sva líf vårt at vér sém verþer at coma til hotíþar a himne.

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ Läs 'qvad.' ³⁾ Läs 'verceape.' ⁴⁾ Hds. har 'discipulum,' rättadt 'discipulis.'

Sníþep ér hiorto yþor helldr an licame yþra. A þessom dege †
 1) fylddesc þat es spamaþr sagþe. þuiat dominus cepit til þess licam-
 lega scurþar skírn á sic at hann georþe hana andlega super nos.
 En þat es vitaða at vér megom varþveita umb scurþar skírn
 5 dróttins a ðóllom vitom ens ytra manz. oc hins jþra ef vér lifom
 síplega. Sa skírer augo hugar síns oc licams. es enga licamlega
 fegrþ létr tæla hug sin. oc helldr sýn sini fra þeim hlutom ðóllom
 es hug hans teygia til rangra girnþa. þuiat oskírp ero þess aúgo
 es oft siá þat es hug hans eþa licam teyger til freistne. Sva ero
 10 oc óskírp hugseots augo þess er uner viþ synþa líeneske þar es
 óhreínande sýner hugscote hans. Sa skírer eýro ens ytra manz
 oc ens iþra es eige vill heýra ónýt orþ ne illgiarnleg oc hneíger
 eige hug sínom ne atferþ fra réttom á huga þót hann heýre rangar
 fyrer tælor. þuiat óskírp ero þess eýro es gaman hender at illom
 15 tíþendom eþa saúryrþom. Oc ero allra hellst óskírp hugseots eýro
 þess er wersnar af anara orþom. Sa skírer mun sin scurþar
 skírn gups es hann varasc viþ ónýt orþ oc allrahellst viþ þar es
 vere ero en tóm. Sa skírer mun hins iþra manz er eige bólvar
 nónge sínom í hugscote oc reíper etke þat i hiarta síno es mikil
 20 synþ sé at mæla. Sa skírer berging munz síns. es sic helldr fra
 ofáte oc ofdrykcia oc hefer stilling á allre ágirne átz oc drykcia.
 En es ipre berging su es naúþsyn es at hver sníþe af hiarta síno.
 þat es synþa fýse su es þynger oc þrer hugen svarem ofát oc
 ofdrykcia licam. þuiat en hefer eige teket. scurþar. s. ²⁾ cristz í
 25 bergingo munz síns sa er mæler kinroþa nónge sínom. eþa bólvar
 honom í hiarta síno. eþa sa es sárgar licam sin í óstillto áte oc
 drykcia. eþa hann etr í hiarta síno en ipre óhreínende þat es fýse
 oc átlát synþa. Oráþvandra Qvena vanþe es at bera í hús sín
 ilmande urter at þær tæle meþ || þessom ilm oc teyge til sín pa 86a
 30 men es eige cuno sia viþ vélom þeira. En naúþsyn es at hver cristen
 maþr halde sér fra þessom ilm. es skíra vill vit ilmingar sínar.
 þan ilm seal oc cristen maþr rékia es heipner men gera fyr
 scurþgofom sínom. En es ænor ilming ens iþra manz su es þarf
 umbscurþar. s. ²⁾ crists. þat er at hann verþe eige samdaúne viþ
 35 synþer náungs síns. Sa verþr samdaune viþ anara synþer es sva
 elscar vine sína at hann hatar ³⁾ eige illverðe þeira helldr efler
 hann þa til synþa. Sa skírer hendir sínar. s. s. ⁴⁾ es þeim helldr

¹⁾ I hds. är här infäld en rubrik 'en åtta dag,' men utstrucken. — Jfr ofvan sidd. 54—56. ²⁾ D. v. s. skírn. ³⁾ h öfverskr. ⁴⁾ D. v. s. scurþar skírn.

fra stulp oc ráne oc fra allre fe tæko þeire es meþ rangyndom es.
 þuiat þess hendr ero óskírpar þót hann stele eige ne ráne aþra.
 ef hann tecr mútor eþa fégiafar til þess af¹⁾ efta neeqver rangynde.
 EN es ænnor umb. s. s. ²⁾ ens ipra manz. þat es at hann hallde
 haðandom hugar síns fra agirne þeira hluta allra es honom er eige ⁵
 lofat at hafa. þuiat eige ero hugscots hendr þess manz skírpar es
 hann gírnesc anars eigens i hiarta síno. þót hann take þat eige
 meþ haðandom. Sa skírer feótr sína es georer þat es salomón
 mælte. Ef synþger men teýgia þic meþ sér at vera saclaúsan.
 gacþu eige meþ þeim. oc bana fótom bínom stíg þeira. þuiat feótr ¹⁰
 þeira rena til illz. Feótr ens ipra manz ero hugrenningar þær es
 bera hug en íymsa staþe sem feótr bera licam. EN þessa fóta
 umb s. s. es at láta eige liótar hugrenningar bera hugen fra guþs
 gáto. Afþui hreínsom vér hiorto ór oc licame góper breópr. oc
 skírom sýn óra svásem dævid mælte. Snú fra þu aúgo míni ¹⁵
 dominus at eige se þav onýtt. Skírom vér eýro ór svásem ritet es
 i guþspialle. Sa es af goþe er. heýre hann orþ guþs. Skírom vér
 mun várn oc bering svasem sálma scáldet mælte. Qvam dulcia.
 Seótre an hunang ero muni mínom mól bínn dominus. Skírom vér
 ilming óra. at vér megem sva mæla meþ paulo postola. Gópr ilmr ²⁰
 erom vér fyr guþe. Skírom vér hendr órar. svasem dauid mælte.
 Vpp hófec hendr minar til boporþa þina dominus. Skírom vér
 feótr óra svasem sálma scáldet mælte. Bannapa ec fótom mínom
 alla illa gáto. Skírom vér hiorto ór oc licame svasem en mælte ²⁵
 dævid. Cor meum et caro mea. hiarta mitt oc holld mitt faðgnopho
 i goþe lifanda. Ef vér varþveítom þessa hlute i orþe oc í verke oc
 86b í || hugreningo. þa monom vér coma i himnesca ierusalem epter
 enda þessa lífs oc monom vér þa fina alla dýrp umbsurþar skírnar
 af goþe drótne órvm iesv criste þeim es meþ feþr oc anda helgom
 lifer oc riker per omnia secula seculorum amen. ³⁰

† ³⁾ Fyr þat utan at vatnet oþlapesc i sumo meíre giof heilagleix.
 þuiat maria oþlapesc sér at eíns giof hreínlifess. en vatn veítte
 oss heilagleíc. Maria náþe at forpasc allar synþer. en vatnet náþe
 at hreínsa synþer. Maria gat eín son oc es mær. en vatnet gat
 marga sono fyr miscun heilágs anda oc es hreínt. Of þena sona ³⁵

¹⁾ Läs 'at.' ²⁾ D. v. s. skurþar skírn. ³⁾ Detta stycke hör till den ofvan
 före sid. 79 intagna predikan om Epiphania domini och bör inflickas sid. 79^{2s},
 såsom korset i marginalen därstädes antyder.

getnoþ mælte dominus. nema hver sem eín verþe endr geten fyr vatn oc helgan anda. eige ma hann inganga í riki guþs. J dag a necueria lund er ¹⁾ anar burþar dagr drottens vars oc gréoþera. Vér vitom at hann vas boren meþ miklom röcom. en þo var hann
 5 meþ meirom tæconom skírþr. þuiat en same ande sa es meþ honom vas í mópor qviþe. sa com yfer hann i dúfo like i skírn. Oc sa es þa lýste mariam nu helgaþe hann aðl vætn faper af himne sa es veitte scugga síns craptst ²⁾ í burþ. nu callaþe hann í ræddo oc bar vitne eno sana oc mælte. Siá es sonr min er ec an vel.
 10 honom scolop ér hlýpa. Sia es oc þa biartare burþr crists an en fyre. þuiat sá burþr sende crist hingat i hlióþe ón vitne. en siá skírþe drótten meþ guþdoms vitne. þa vas ioseph áetlaþr faper hans sa es eige vas. en nu sýnde guþ sic fæþor sa es eige vas áetlaþr. þa vas móþer grunóþ þuiat enge gekn i gagn faperne. en nu veg-
 15 samapesc móþer þuiat guþ váttape faperne sonar. Gøfgare er oc þa en eptre burþar tíþ an hin fyre. þuiat her sýndesc guþ faper en þa vas áetlaþr ioseph pater. þuiat gøfgare es sá er callaþe af himne. an hin ³⁾ starfaþe a iorþo. Joseph smiþr vas áetlaþr faper iesu crists a iorþo. þat má ráþa til rettrar skilningar er smiþr vas
 20 áetlaþr faper hans. þuiat guþ er hin sane smiþr sa es meþ ó umbreóþelegom mætte smíþape himen oc iorþ oc sá meþ aðlo síno serúþe. Smiþr er hann þuiat hann læger ofmetnoþ en hefr litillæte
 25 oc sníþr onýt verð af sipom orom en styrker nytsamleg. † || 87a

Fyra dag saogþom vér necquat fra tuinom rökom hotíþar þeirar
 25 es vér hælldom of stund góþer breóþr. en allz vér hælldom i dag
 en átta dag fra enom .xij^{da}. þa scolom vér necqvat reóþa of en
 þriþio rœc hotíþar enar. Johannes guþspialla scáld seger svá at
 brúpcáúp var gort í galilea a beó þeim es chána heiter oc vas
 þar móþer iesu. oc vas boþet þangat iesu oc læresveinom eius.
 30 En es vín þraút at sameundo. þa mælte móþer iesu viþ iesum.
 Eige hafa þeir vín. Jesus svarape. hvat er meþ mér oc þér cona.[“]
 Eige er en comen stund míñ. þa mælte móþer iesu viþ reíþu men.
 Georeþ ér þat er iesus býþr yþr. En vatnker séx stóþo þar þau
 es í lógo málþkiþor tuenar eþa þrenar. Jesus mælte viþ reíþo
 35 men. Fylleþ ér steínkeren vats. En þeir fylldo þa. Þa mælte
 iesus. Auseþr ér up nu oc feóreþ arkitriþino ⁴⁾. Oc þeir feórþo.

¹⁾Öfverskr. ²⁾Läs 'crapts.' ³⁾Tillägg er. ⁴⁾Öfver 'arkitriþino' är skrifvet 'manne.'

Qndvegess *maþr* berge vatne þui es at víni var orþet oc vissi eige unde comet var. reíþo men visso es vatn haðþo upp auset. þa callape aondvegess *maþr* á brúpguma oc mælte viþ hann. Hver anara gefr fyrst gott vín en sípan et vera þa es men ero drvener. En þu hirþder got uínum allt til pessa. pessa iarteín georþe *jesus* 5 fyrsta í augliti læresveína sina. oc sýnde þeim dýrp sína oc trúþo a hann læresveinar hans.

Pót vér skilem *eige under* stópor guþspiallz pessa. þa veíta oss orþen¹⁾ siólf mikla *kening* i gegn villo *þeira* es löstopo brúþeaúp oc hiúscap. þuiat ef synþ váeri í rétholldnom hiuscap *þeim* 10 es at laogom guþs oc manna es góð. þa meonde *eige* drótten til brúþeaúps coma oc *eige* par þa iarteíner geora es *hann* gledde²⁾ alla bopsmen. En í sini hingat quómo georþe drótten maclega greín þriggia palla *cristnenar*.³⁾ oc sýnde at góþr es hiúscapr. en betra hreínlife *þeira* es efter hiúscap hverfa fra ællom licamis- 15 munophom. en *þeira* botst es meyðóms dýrp. þuiat cristr lét sialfr fra meyio berasc. en eckia su es ana hét tóc viþ honom þa es *hann* vas i mustere boreni. fiorom tegom daga sípar oc kende *hann* fyr helgan anda. en þa es *hann* vas fulltípe þa com *hann* til brúþeaúps 20 oc vegsame⁴⁾ hiuscapar men meþ hine fyrsto iarteín sine. En þui helgare óc hreíne sem hver verþr í lífe sino. þa seal *hann* 87b þui litellátare vera oc várcunlátare viþ ostyrkia náonga || i þeim hlutom ællom es lofat er at várcyna. pau deóme gefr þat er epter fer- í guþspialleno. En es vín þrávt at sameundo. þa mælte móþer *iesv* viþ *iesum*. Eige hafa men vín. Heilög maria mær meýia 25 domina heíms oc iarþar ællom englom hreíne oc ællom monnom helgare. Hon bar várcunar a hyggio fyr brúþkaups monnom oc sýste umb viþ son sin dominum *iesum* at eige yrþi háttá foll at sameundo oc sagþe at men haðþo eige uínum. En huat vill sér þat es dominus svarape móþor sine.⁵⁾ huat es meþ mér oc þér 30 cona. Eige er en comen stund mín. Eige mælte dominus af þui þetta at *hann* dulpesc viþ móþor sína. helldr af þui at *hann* hafþe eige af móþor sine iarteín þa es hon baþ *hann* geora. hvat es meþ mér oc þér cona. Svasem *hann* þetta mælte. Eige hefe ec af þér iarteíner þár es ec geore af goþdóme. helldr ostyreþ þa er 35 ec sýne í mandóme. Eige es en comen stund mín. su es ec mon sýna hvat þat es er ec hefe sameigit viþ þic. Su stund com es *hann* sýnde þat. þa es *hann* hekk a crosse oc mælte viþ móþor sína.

¹⁾ Här bredvid står i marginalen 'bede,' sannolikt af en yngre hand. ²⁾ Läs 'gladde.' ³⁾ n öfverskr. ⁴⁾ Läs 'vegsamaþe.'

kona sé her son þin. Manz lícam þan es píndr var. hafþe hann af mópor. en eige guþdóms iarteín þa es hann georþe vín ór vatne. En þót aprer skilþi eige hvat iesus mælte. þa skilþi maría eige at eíns hvat hann mælte helldr oc hvat hann meonde geora. þuiat hon 5 mælte viþ reípo men. Georeþ ér þat es iesus býþr yþr. Ecke meonde hon eíkom mæla viþ reípo men. ef hon visse eige at iesus meonde bióþa þeim necqveria hlute. Jesus mælte viþ þa. Fylleþ ér steínker þesse vats. Dominus georþe vín ór vatne at hann sýnde sic vera siálfan seaperá þan es skipta mætte skepno síne sem hann villde.

10 En til þess gladdi hann sameundo men nyio víni at hann teýgþi hugi þeira til nýrar trú veldess síns. þuiat sva es sagt í enda guþspiallz ens. þessa iarteín georþe iesus fyrsta í aðgliði læresveina sina. oc sýnde dýrþ sína. oc trúþ a hann discipuli eius.: Nu hæfom vér reótt necqvat of ena ytra¹⁾ skilning guþspiallz ens. en 15 pó ero en epter en ipre oc en óþre tóen þess ólíþop. Brúþearp²⁾ vas gort í galilea á beó þeim er chána heiter. oc vas iesus þar oc moþer hans oc læresveinar hans. Sonr guþs lét sér sóma at coma til brúþearps a iorþo. at hann sýnde sic vera sanan brúþgvma þan es sálma || scáldet sagþe fra oc mælte. Siálfur es hann svásem 88a

20 brúþgume.³⁾ framfarande ýr sáte síno. Cristr es brúþgume en heilog cristne brúþr hans. boþs men þessar sameundo ero aller trvæper men. Brúþgume sáte es quiþr o savrgaþrar guþs mópor. þuiat þa samtengi cristr sér helga cristne es hann lét berasc fra meyio. Siá sameunda hófsc fyrst. a gyþinga lande a þeire tíþ es

25 cristr tóe mandóm a sic. en nu deilasc fagnaþer þessar sameundo of allan heím sva vípa sem cristen þiþ es. Vín þræt at sameundo þuiat laog þau es gyþingom væro gefen hæfþo þa dofnat eþa en helldr þrotnat í hiortom þeira. a þeire tíþ es cristr lét hingat berase. Steínker sex stóþo þar tóm þar es í lógo tuenar eþa þrenar

30 málkiólor. Steínker þesse merkia hiorto þeira es trúþo hingat qvomo crists en þau væro tóm a þeire tíþ es eyðdose en forno laog unz cristr gaf en nyio. Tuenar eþa þrenar. málkiólor lógo í steinkrom. þuiat sumer cuno skilia of fæpor oc son at eíns en sumer skilþo gleoct of alla þresing guþs. Tuenar málkiólor lógo 35 í steínkere. þa es spámaþr mælte svá. Allahlute georer þu í speke drötten. þrenar málkiólor lógo í steínkere. þa es sva mælte spaþr. Orþe drottens ero himnar styreþer oc anda munz hans allr eraptr þeira. En þesse steínker væro sex. þuiat sex ero heims

¹⁾ För 'ytre.' ²⁾ av öfverskr. — Hds. 'brauþearp,' rättadt 'brúþearp.' ³⁾ Hds. 40 'brúþgume svásem' med omflyttningstecken.

alldrar oc væro necqverer a ællom þessom heíms alldrom þeir es skilia cuno of þrening guþs. Jesus mælte viþ reípo men. Fylleþ ér steíkeren vats. Oc fylldo þeir. þess es leitanda fyr hui dominus villde geora vín ór vatne heldr en scapa vín í tómum steíkerom. Vatn merker helgar ritningar þær es sva þva oss af synþa saure 5 sem vatn þvær oss af licams saúre. oc sva¹⁾ þorsta²⁾ andar várrar sem vatn licams þorsta. Reípo men es steíker fylldo vatn merkia kenemen þa es helgar ritningar boþopo hiortom tráþra manna. Dominus georþe vín ór vatne. þa es hann baþ at skilia þat andlega es i enom fornorn lögum vas boþet at hallda licamlega. 10 Vr vatne georþe hann vín heldr an ór ongo. quia hann com eige at brióta en fornorn læg heldr at bæta. þat es at snua þui æollo til andlegrar skilningar es licamlega var boþet i laogom. Etke onýte hann þat es i fornorn lægum vas ritet. heldr bætte hann. oc hóf 88b hann æll boþorþ sín af || enom faornom ritningom. svásem hann 15 georþe vín ór vatne oc eigi ýr eongo. þessa víns fyllde hann sex steíker. þuiat ham fyllde brióst sína manna andlegrar skilningar at skilia andlega helgar beócr þær es gorvar hafa veret a ællom sex ælldrom. Vileþ ér heýra góþer breóþr hverso dominus georþe andlega vín ór vatne. Jesus vitrapesc epter upriso sína tveim 20 læresveinom sínom oc lauc up vit peira at þeir skilþe ritningar spamanна þær es of hann væro ritnar. Vilip er en heýra hverso petta vín feke a þa es þui bergþo. Sípan es iesus hvarf fra augliti peira oc þeir haefþo kendan hann. þa mæltó þeir meþ sér. Brenanda vas hiarta í oss þa es hann mælte viþ oss of goto fyr. 25 Maclega callasc andleg skilning heilagra ritninga. vín. þuiat svásem vín teer móþe af manne oc gleþr hiarta hans sva georer oc andleg skilning manne lét æll erfeþe fyr guþs ást. oc gleþr hugen himneskre huggon. en létr hann gleýma iarplegom hlutom sem víndrucken man. Jesus mælte viþ reípo men. Aúsep upp ér 30 nu oc feóreþ aondvegess manne. Reípo men es byrloþo vín þat es ýr vatne vas gortt merkia postola guþs es boþopo tru andlegrar skilningar. Aondvegess maþr merker kene men gyþinga. þuiat þeir haefþo et øptsta³⁾ sáte at sameundo guþs meþan þeir helldo trv rétre. Dominus baþ fyrst byrla vín aondvegess manne. þuiat 35 hann baþ postolom fyrst at bøpa gyþingom trú sinar miscunar. En es necqverer af gyþingom léto sér skiliasc⁴⁾ kevingar postola þa fundo þeir hverso siólf en faorno læg haefþo dofnat í hiortom

¹⁾ Hds. 'þva' rättadt till 'sva,' eller tvärt om. ²⁾ s öfverskr. ³⁾ Det första t öfverskr. ⁴⁾ Det senare s öfverskr.

þeira eþa hverso mikit a miþli vas ena færno laga oc ena nýio.
 þuiat þat es aðndvegess *maþr* bergþe vatne þui es at víni vas
 orþet. þa callape *hann* þangat brúþguman *oc* mælte viþ *hann*.
 Hver *maþr* gefr fyrst got en sípan et vera þa es men ero
 5drvener. En þu hirdder got vín allt til þessa. Hve *kening* sú
 es vas i gyþinga laðgom vas fyrst batst haldden en sípan gleýmpesc
 hon af óreócpom líþs *oc* af breytne yfergyþinga svasem et vera
 víni være byrlat druenom monnom. En es crists boþorp cómo sva
 at necqverer gyþingar léto sér þar skiliasc. þa undroposc þeir þat
 10es gup hafþe dualet sva lenge at sýna þeim sva gott || andar vín. 89a
 En ende læc gupspiallzens¹⁾ bera vitne at andleg iarteín fylger
 licamlegre. þa es dominus georþe víni ór vatne. þuiat sva es ritet.
 þessa iarteín georþe iesus fyrsta í aúgliti discipuli sui²⁾ *oc* vitrapre
 gloria sua²⁾. Oc trúpo a *hann* læresveínar hans. þa es iesus fecit
 15licamlect víni ýr vatne í aúgliti læresveína sina. þa georþe *hann*
 andlegt víni fyr hugscots augom þeira. þat es *hann* sneore hiortom
 þeira fra ótrú gyþinga til sinar trú. þa es þeir glaðdose utan af
 licamlego víni þa glaðdose þeir oc inan af andlego víni þat es
 óst cristz. þessa hina andlego sameundo oc víndrykkio scolom vér
 20elsca af æollo hiarta góper breópr oc drekcom sva andlect víni at
 þat fáe a oss en fylli eige. Pan fyller andlegt víni es *hann*
 þrútnar i ofmetnape af lærdóme sínom. En sva verþr drukcen af
 gups víni es hitnar í óst gups *oc* gleýmer iarp legom hlutom þui
 meír skilr fleira af himnescom hlutom. Kostgáfe hver at skilia
 25sem flest af himnescom táknom. en *hann* drambe eige af lærdóme
 sinom *heldr* byrle *hann* nónge sínom þetta víni *oc* láte nióta anan
 hyggende sinar. Hitne áóst gups i hiortom órom svat yér gleýmem
 iarp legom girnpom. en gleþemk i himnescom fægnopom. Hælldom
 vér sva sameundo gups a iorþo. þat es friþr *oc* samþykci álmene-
 30legrar cristne. at vér megem coma til eilífrar sameundo hans a
 himne. þar es vér fagnem meþ honom of allar allder allda amen:-

Pat es uphaf elseo várrar at vér elschem gup af ællom crapte
 órom *oc* af æollo hiarta óro. En sípan nónga óra svasem siálfa
 oss. En sípan es þér boþet at þu drýger eige saþlifi. Scallat tu
 35stela. *oc* eige³⁾ of ágiarn. Sealdtu eige bera liúgvitni. Sealldu⁴⁾
 gaoþga alla men. *oc* gera viþ engi man þat es þér mislícár ef viþ

¹⁾ z öfverskr. ²⁾ Orätt casus. ³⁾ Tillägg vera. ⁴⁾ c öfverskr.

pic es gort. Sealdtu *eige* geora þin vilia rangan *heldr* fylgia
guþs boporfom. Hirtu ¹⁾ licam þin. oc georse *eige* sállífr. Elscaþu
fæstor. Gefþu fateókiom. Kléþ neocþa. Witiaþu siúera. Grafþu
daþa. Farþu at fina naúþstadda. Hugga harmaþa. Sealdtu etke
láta eóþra en crists elseo. Láttu *eige* verþa algorva reíþe þína. 5
Minztu *eige* a reíþena epter. Hafþu *eige* vél i hug þér. Gefþu
89b *eige* svicsamlegan friþ. Fyr lát *eige* elscona || þót viþ pic se
misgeort. Scallt þu alldrege viða eíþ at *eige* meíneíper þu.
Georþu guþs boporf í orþom oc i huga oc í verkom. Giallt þu
eige illo illt. Georþu *eige* angrsamlega hlute viþ anan man. Helldr 10
berþu þolenmóplega ef viþ pic es misgort. Elsca þu ovini þína
oc vini. Biþ þu fyr þeim es þer blóta. þu scall ²⁾ þola ranglæte
af æþrom fyr rettléte þir. Vestu *eige* ofmetnapar maþr. oc *eige*
ofdrykcio maþr. oc *eige* of atz maþr. Vestþu *eige* svefnogr oc *eige*
latr oc *eige* baemologr oc *eige* mæglonar samr. Setþu vón þína 15
avallt meþ guþe. en láttu *eige* þa hluti af þér orþna ³⁾ es vel ero
i hag þínom. *heldr* af guþe. En þu áetla þa hlute af þínom vælldom
es illa ero. Hrástu ⁴⁾ dómsdag á vallt. Oc óase helvítess
elld. Hafþu daúþa þin i hug þér avallt. girnstu til lífs eilifs avallt
á hveriom dege. Vittu víst at guþ sér pic i hveriom staþ oc sva 20
atferþ þína alla. Varþveíttu mun þin fra orþom illom oc ó skylldom.
Scalltu *eige* mæla mart. oc *eige* hlátr mildr vera. Georþu
eige licamlegar girnþer. Scalltu hata þin vilia eigínlegan. heyrþo ⁵⁾
fúslega heilog mól oc kenningar. Vestu ofstlega á beón þíne. oc
iát goþe synþer þínar at gráta a hveriom dege meþ tórom. oc meþ 25
ipron leítáþu at batna þaþan fra. Vestu hlýpen yfer manne þínom.
ef hann misgeorer. þa minstu þess es drótten vår mælte. Georeþ
þer þa hlute es hann kene yþr. en *eige* þa alla er hann georer
siálfr. Segstu *eige* fyr góþr an þu ert at *eige* of seger þu síþar
sanara. Fylgþu guþs boporfom a hveriom dege i ællom hlutom. 30
Elscaþu hreínlife oc hata engi man. Scalltu hvártke hafa í hug
þér hatr ne æfund. Gæfgaþu gamal mene oc elscá ungmena. Biþ
þu fyr ovinnom þínom af crists elseo. Ef þu verþr reíþr. þa scalltu
hugasc samdeogres. Scallt þu alldrege orvilnasc guþs miscunar.
þesse ero andleg smíþar tól naúþsynlega fylland af oss báþe nött 35
oc dag. ef vér georom svasem her es kent. þa monom vér fa þar laún
a dómsdege es drótten noster heitit sínom vinom.:

¹⁾ För 'hirptu.' ²⁾ I st. f. 'scalt.' ³⁾ Hds. 'orþaa,' rättadt 'orþna.' ⁴⁾ Det
första t öfverskr. ⁵⁾ För 'heyrþu.'

Pa es vér holldom helge altera oc musteres cristz. ef vér hyggiom
 at trlegra oc teokelega.¹⁾ hvatke es georese i musterom. hændom
 geort þat seylde fyllase alt i oss oc í andlegræ timbron. þuiat eige
 es lygi þat es sagt es. þuiat ér erop heilact mustere guþs. oc en
 5 es mælt í aþprom staf. Vitop ér þat at licamer yþrer ero mustere
 anda heilags þess er í yþr byggver. Oc fyrþui ener fratres
 karissimi costom vér svá sem vér megom meþ guþs fulltingi at
 vér || georemse verþer at vera guþs mustere fyr guþs miscun. at 90a
 eige fine²⁾ dominus noster í müsteri. þat es i oss eþa íoro lífe er
 10 honom þycki reiþe vert. heldr teóme hann bygþ hiarta vársl fra
 laðstom ok fylle þat af helgom cræftom. se aftr loket brióst várt
 fyr diosfrenom en up loket fyr criste. oc sva kostom vér meþ aðlom
 afla órom at vér megem upplúka fyr oss meþ lvelum góþra verka
 dyr himinríkiss. Svasem aftr lúcase fyrer oss dyr eilifs lifs af
 15 illom verkom órom. sva mon oc upp lúcase dyr lifs ón ífa meþ
 góþom verkom. oc fyrþui ener kærsto breóþr. þekke hver sem eín
 huguit sit. oc ef hann kener sic vera sáran af necqveræ hæfþ
 synþ. þa coste hann fyr at hréinsa hugsnot sit meþ ipron oc
 fæstom oc beonom oc ólmóso georþom. oc fare svabuen a guþs
 20 hótíp til guþs musteris at bíþa fyr sér. oc mono þa verþa þægelegar
 beoner hans. oc mon þa mikill fiolþe synþa fyrgefasc honom.
 Ef þu kener þic synþgan vera snýse þu til litellætis oc mon sciött
 coma líen goplegrar miscunar. þuat³⁾ svasem sa es sic miklar
 mon lægþr verþa. en sa es sic læger sialfr. sa mon vera miklaþr
 25 oc upphafeþr af goþe. Ec bíþ yþr breóþr at ér hyggeþ at þessom
 orþom reokelega. Ef boþ es set til sameundo gafofogs manz. þa
 scal eige þangat coma meþ slitnom clæþom ne savgom. hve mycklo
 meíre scyld es at coma hreínlega buen til sameundo eilífs conungs.
 en þa es þat. es ér comeþ til altera dróttens. ef ér fineþ í scape
 30 yþro eþa atferþ. aðfund eþa reiþe. eþa hatr. eþa abra hlute þa es
 til synþa ero. þa es sem ér comeþ meþ slitnom clæþom eþa saþrg-
 om. þa seþolþ ér hreínsa hiorto yþor meþ ipron meþ aðst meþ
 litellæte meþ polenmeóþe meþ fyrgefningo viþ þa es viþ yþr
 misgera. oc feóreþ þa síþan fórn goþe til altera oc mono þer þa
 35 pegelegar⁴⁾ vera guþe. Ec bíþ yþr breoþr. Sa es eige vill lúca
 í aðrk sine elldz gneísta. fyrhui hráþesc ham eige at keyqua loga
 reiþe⁵⁾ aðndo síne. þuiat vér lótom fyrþui eige eld i aðrc óra at
 vér elsecom klæþe ór. en fyrþui sleoccom vér eige loga reiþenar

¹⁾ Läs 'reokelega.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Läs 'þuiat.' ⁴⁾ Öfver det sista g står
 40 i hds. den för er vanliga förkortningen. ⁵⁾ Tillägg i.

þuiat eige at eíns elscom vér heldr hæfom vér í hatre ǫnd óra. svasem ritet es. sa es elscar illverc. hann hatar aond sína. Oc fyrþui ener kærsto breóþr costom vér at varþveita reokelega í huguitom órom svasem vér megom meþ guþs fulltingi af þessom deomom. at þa es dómsdagr keomr. oc góper cristner fara i eilifa 5

90b seþlo þar es alldrege byggver illr. oc þápan alldrege a braút vísat góþom at eige verþem vér út reener i myrer. oc sýnemse úti locner. heldr scrýþom vér oss meþ óðaúþlego scrúþe. meþ gimsteinom hreinlifess oc réttlætess. meþ biortom clæþnaþe olmoso georþa oc georemse verþer at heýra viþ oss mælt af guþe. comeþ ér bletsaper til fæpor 10 míns. oc þu góþr þráll oc trúr gackþu in i fægnop dröttens þíns. Biþiom vér várn dominum at hann leipe oss í þan fægnop es sa er í es lifer oc ríker per omnia secula seculorum amen.

Dominus iesus christus conungr eilífrar dýrþar. ens hæsta fæpor álmátteet orþ. craftr oc specþ scyniande alla hlute. pér iáte ec oc 15 þic gæfga ec. pér lýt ec lausnare allz mankynd. þu harmaþer aumlegan daúþa þrála þíns veldess. þu siálfr synþa laúss oc saka. þolþer sárar piningar allt til bana þess es þu tóc¹⁾ á crossenom helga til hiálpar oc til miscunar synþgom mænom. Nu vil ec þacka pér af aðlom hug pinning þína oc aðl meínláte þau 20 es þu þolþer til hiálpar mér oc til laúsnar aðlo mankyne. Biþ ec þic almáttegr sonr guþs²⁾ lifanda. læen³⁾ þu sær andar minar meþ smurneng heilags anda. kend⁴⁾ þu mér heilagr hiálpare heims. hve ec mega hellst nólgasce miscun þína. Styrcþu mic guþ min milldr oc miscunar.⁵⁾ meþ crapte cross ens helga. á mot allre 25 freiston fiánda. oc efl mic til afláts synþa. oc til ipronar þær⁶⁾ þægelegrar. Ec bióþome under bardaga þín oc heíte a þic af aðlo hiarta at þu hirt⁷⁾ mik oc hreínsa i þessom heíme af aðlom andmærkum mínom. oc lát mic sva buasc viþ andláte míno. es ek mega anars heíms miscunar dóum af pér taku. oc ec mega þa 30 nióta eilífrar sælo meþ pér siólfom i samneýte allra heilagra. i þui ríke oc velde es þu hefer meþ goþe feþr almótkom oc hinom helga anda. per omnia secula seculorum.

¹⁾ Läss 'tóct.' ²⁾ Hds. 'guþs sonr' med omflytningstecken. ³⁾ Läss 'læena.'

⁴⁾ Läss 'ken.' ⁵⁾ Läss 'miscunari.' ⁶⁾ Für 'þær.' ⁷⁾ Für 'hirþ.'

Heilog maria móþer drottens míns. blóme hreínifess. herbirge heilags anda þu ert aðllom helgom helgare oc háre at verpleicom. þu þígr allt þats þu vill af seone þínom almótkom goþe. ec þyckiom¹⁾ þic á engeveg maclega mega queþia fyr sacar synþa mina.

5 En alz þó veit ec þic vera batsta beóna oc mótkasta í arnarþar²⁾ orþe viþ guþ. þa vil || ec þó þér felasc a hende af aðllom hug. oc **91a** vátte ec af þér allrar miscunar nést goþe aþtu muner mér viþ hiálpa af huggeoþe³⁾ þíno. oc eige mic fyr róþa láta í naúþsyn mine. þu en séla domina celi et terre. mater allrar miscunseme oc

10 allrar geótsco. feórþu mic i friþ viþ eínga són þin. oc þigg af mer alla guþs reiþe. Fyrþu⁴⁾ mic aðllom þessa heíms vandræþom. oc gét míni viþ aðllom suicom fiánda. en þu efl⁵⁾ mic til allra góþra verka. Wes þu mér at traúste í andlátte míno. oc svara fyr mic þeim orþom es mér come til hiálpar. þa es keome fyr deómestól

15 sonar píns. Valld þu þui en helga maria as⁶⁾ verpleícom þínom. at eige deóme sa mic til eilifra qvala fyr sakar synþa mina. es mic leyste fra eilifom daúþa af miscun sine meþ blóþe síno siálfss. iesus christus filius tuus dominus noster. sa es í eíningo goþdóms meþ feþr oc meþ helgom anda uiuit & regnat per omnia secula

20 seculorum amen.

Lucas goþspialla maþr seger fra þui. at eíno hverio sine þa es dominus iesus reis upp af beón þa es hann hafþe áþr mæltsc fyrer viþ goþ faþor. þa geck at honom eín af láresveinom hans oc mælte. Dominus kenda oss at bipiase fyrer. svasem iohannes 25 kende láresveinom sínom⁷⁾. Fareþ eige meþ langmæle í beon yþvare sem aburþar men bipiase fyrer. þeir es séner vilia verþa lóngom af mænom a beón sine. A þessa lund megþ er mæla þa es ér bipetsc fyrer. Pater noster qui es in celis. Faper vár sa es ert í himnom. Til þess ber mart es vér scolom sva goþ queþia 30 í upphafe beonar várrar. Afþui es oss boþet at calla goþ faþor. at vér scolom en helldr una honom sem faþor helldr an hráþasc hann sem drótten. þat miner oss á heíta ofst þa es vér eígom goþe at una es vér kællom hann faþor meþ leýfe hans. fyrfui at

¹⁾ Läs 'þyckiomk.' ²⁾ Läs 'árnarþar.' ³⁾ För 'huggeoþe.' ⁴⁾ För 'firrþu.'
^{35 5)} Hds. 'efl þu' med omflyttningstecken. ⁶⁾ Läs 'at.' ⁷⁾ Här är något ute-
lemnadt.

þeim næfnom fylger avallt ásthúp. es sonr kallar fæpor eþa færer
 son. Af þesso calle tækom vér oc miket traúst. at vér mynem
 þiggia þats vér bipiom. fyr þui at vón es at sa mon oss alt annat
 vilia veíta þats vér þurfom at þiggia es þat sialft¹⁾ veiter at
 heíta oc vera færer várr. sem goþ vill vera. J þui oc es vér 5
 cællom goþ fæpor. erom vér mioc aminter hué tígulect es at
91b oplasc || þat færne meþ kostom. eþa hve ovirþelect es at missa
 þess fyr illifess sakar. J þui oc es vér cællom til guþs. færer
 várr. en eige færer min. eigom vér at muna bróþerne þat. er²⁾ es
 allra cristena manna a miple. J þui sæno bróþerne a etke systkina 10
 at fyr líta anat. fyrþui at gæfogr es sa hverr es goþ vill sit
 barna³⁾ calla. þat ma oc mioc i hug eoma. at sa mun firasc
 fæpor ástena. es eige vill hann virþa til þess at rókia systkinen
 samfebra. Cristr drótten kallaþe ofst sva til goþs. at hann mælte.
 Færer min. oc heófpe honom sva at mæla. fyrþui at hann es 15
 einkanlega geten af óþle fæpor ens. oc es hann afþui eínga sonr
 goþs. En vér cællom. Færer noster. fyrþui at aller góþer men
 ero osþorn goþs. af giof hans oc miskuñ. en eige af óþle. oc es
 þaþan af oss scyllt at reókiase vel. es vér kællom samheitelega
 goþ fæpor várn. sem eínga sonr hans kende oss at calla. þu es²⁾ 20
 ert í himnom. Afþui es ofst sva at queþet at goþ sé í himnom⁴⁾
 at fyr ofan himen es staþr engla goþs. es nalægast sia óþle goþ-
 dóms af hreínleíc sínom. oc af dýrþ óþless þess es þeir hafa. J
 þui es vér queþom sva at. sa es ert í himnom. eigom vér at
 minasc a þat. at oss heófer at leggia hug várn frá reókþ iarplegra 25
 hluta. en gírnasc a himnescan fæpor várð fægnoph. þan es hann
 býpr oss til. fyrþui at þa megom vér þui maclega heólasc at vér
 eigem fæpor a himnom. ef vér lifom retlega a iorþo. oc geromsc
 þess verþer at koma locs i þan en andlega himen es goþ færer
 himneser byggver meþ helgom englom. J þessom orþom lýsom 30
 vér huar vér þykciomk traúst eiga es vér málom sva. Færer vár
 sa es ert á himnom. en síþan segiom vér hvess vér viliom bíþia.
 þa es vér málom færer vár lýsom vér hvat vér þykciomk eiga til
 at telia. at hann scylle⁵⁾ veíta oss þats vér bipiom. en es vér
 segiom sa es ert í himnom. þa lýsom vér. hve móttogr sa es. es 35
 vér heitom á. Síþan bipiom vér oc málom. Sanctificetur nomen
 tuum. helgesc nafn þitt. Nafn goþs es avalt heilact í sér siólfó.
 oc þarf þat eige oc eige ma þat i sér helgara vera an þat es áþr.
 En a þan veg bipiom vér at helgesc nafn goþs. at vér es trúum

¹⁾ l öfverskr. ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Läs 'barn.' ⁴⁾ Läs 'himnom.' ⁵⁾ Läs 'scyle.' 40

rétt a gop oc kollomik børn goðs. oc kunom réttlega kalla nafn || 92a
 goðs. megem sva lifa at af góplífe óro oc af heilagleíc se ællom
 sýnt. hue heilagr sa es¹⁾ vér helgorsk²⁾ af. i þui es vér truom a
 hann. oc þíonom honom. þa helgasé nafn goðs a oss. ef vér lifom
 5 sva. at sva se honom oc vegr at oss osbærnom sínom. fyrþui at
 sva sem tígn faþor dýrkar børn. sva gæfgase faþer af góþom
 bærnom. þa helgase nafn goðs faþor. á børnom es fleire oc fleire
 trua rétt. oc þeir lifa betr oc betr es rétt trua. þessar helgonar
 nafns guðs eigm vér hversdaglega at bíþia. Sípan segiom vér.
 10 Adueniat regnum tuum. Til kome ríke pitt. þo mon ríke goðs
 coma þót vér bíþem þess eige. Ríke goðs es nú oc mon avallt
 vera. en þó es maðnom siálfraðe miket gefet i þessom heime. oc
 es margr óhlýþen góþe. J æþrom heime gengr þui fastara ríke
 goðs at þa hefer hver sem verþr es. oc es enge ó hlýþen góþe.
 15 Wiþ þui ríke goðs quipa vándler men oc ótruver fyr þui at þeir
 eigo þa hart fyr haandom. en góper men oc vel truaþer bíþia oc
 óskia at þat ríke kome. fyrþui at þeir vito at sa mon fegnastr
 þui ríke verþa es mest langar til at þat come. þa keomr oc ríke
 goðs til vár es hann stýrer oc ráþr ællom hag órom oc athofnom
 20 efster vilia sínom. en þess eigm vér a valt at bíþia. at a þan veg
 se goðs ríke yfer oss. Fiat uoluntas tua sicut in celo et in terra.
 Werþe vile þin svensem á himne sva oc a iorþo. þess bíþiom vér i
 þessom orþom. at svensem englar goðs á himnom bregþa i eongo af
 goðs vilia. sva verþe oc men a iorþo hlýþner góþe of allahlute.
 25 Himnar ero oc ofst at bóc male kallaþer réttláter men. þeir es
 himnesco lífe lifa í hreínleíc sínom. en iller men þeir es saurollega³⁾
 lifa oc mioc at munoplom. ero iorþ callaþer. Efster þesse skilningo
 bíþiom vér þess þa es vér mælom. verþe vile þin sva a iorþo sem
 a himne. at svensem góper men fremia vilia goðs i ællo. sva snuesc
 30 oc synþger men til góplífes oc drýge í þui vilia goðs. er allra
 farsælo fagnar. Ofst ber oc sva til at ande manz es up a vega
 iarteíner himin. en licame es viþ iorþ á øple iarteíner || iorþ.
 Ande fýsese góðs iafnan. en licama lyster munoplífes. Efter þesse
 til ineningo⁴⁾ verþr þess beþet at sva sem ande hnígr efster vilia
 35 guðs. sva verþe oc licame hlýþen boporfom guðs. En kena sumar
 beóer þa skilning þessa máls. at cristr iarteine himin. en crisne⁵⁾
 iorþ. af þui at svensem himen es yfer iorþo oc af honom frævasc
 iorþ. Sva es cristr øfre iorþo heilagrar cristne. oc georer sú iorþ

1) Tillägg er. 2) Läs 'helgomsk.' 3) Läs 'sauroglega.' 4) Läs 'tilinengo.'
 40 5) Läs 'cristne.'

allan andlegan avoxt af *keningom* hans. svasem iorþ teer gróþr af dægg himins. Epter þess skilningo verþr þess beþet. at svasem *cristi dominus* vas hlýþen goþ feþr til bana. sva verþe oc heilog *cristne unande* goþ sva framarla. at hon óttese eige at deýia fyr gops sacar ef þess parf. Hingat til koma þessar þrennar beóner í 5 *pater noster* allra mest til anars heíms hluta. pót þær þurfe fram at coma í þ[esso]m¹⁾ heime....²⁾ nockorom hlut. en þær fiðar beóner es epter ero. koma at eins til þessa heíms þurfta:

*Panem nostrum cotidianum da nobis hodie. Braúþ várt hversdaglect gefþu oss í dag. Braúþ iarteiner ofst at bóemále alla 10 atvino þa es men þurfo at hafa. Afþui ma sva skilia. at vér biþiom i þessom orþom goþ fæþor gefa oss alla atvino þa es oss es nauþsynleg i feóþslo oc í cléþnaþe. þat es oss boþet at hafa eige samfellda ahyggio fyr þessa heíms hlutom. en þó es rétt at biþia goþ allz þess es vér þurfom at hafa. oc þat es alsoylli at 15 þacka honom alt gott þats vér hæfom. Vel má³⁾ oc skilia í þui braúþe es vér biþiom goþ gefa oss hverndag orþ guþs oc *keningar*. es vér þurfom at hafa scylldega til lífs anda vára. Sumar helgar beócer scýra sva at braúþ þetta es vér biþiom guþ gefa oss sé *corpus domini*. fyrþui at svasem eigi má licame lifa ón iarplega 20 feóþslo. sva ma eige oc aond manz lifa ón holldteki *dominus*.⁴⁾ þat braúþ biþiom vér goþ gefa oss. fyrþui at þionosto hollðs *oc blóþs dominus* gefr goþ siálfr hveriom þeira es niota má. en etke stopar þeim at taka af kene manne es eige verþr at piggia af goþe siólfom. En þat es vér mælom. gefþu oss í dag. keomr til 25*

93a þess. at sva es sem hverndag take sa maþr hver || hver⁵⁾ *corpus domini* í samneyte heilagrar *cristne*. es vel þiónar goþe oc bipse reokelega fyrer. þótt *hann* take eige húsl. synelega á hveriom dege. Et dimitte nobis debita nostra. sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Oc fyr gefþu oss sculder órar. svasem vér 30 fyr gefom sculdorum órom. Liós es skilning þessa máls. efterþui⁶⁾ sem *dominus* mælte. Fyrgefep ér. oc mun fyr gefat verþa. þess verþom vér alsoylder at fyrgefa þeim mænom es misgera viþ oss. oc láta af at misgera. oc iprase oc vilia yfer beóta. Hirta eigom vér þa es misgera til þess at þeir batne. oc scolom vér þat gera 35 af óst oc af elso. en eige af heifst ne af reiþe. Engom mane scolom vér svá reípasc at eige scylem vér þó unom⁷⁾ línear una af goþe. fyrþui at *hann* línear hveriom meþ rettyndom. oc fyr

¹⁾ Otydligt. ²⁾ Rasur i hds. — Tillägg at. ³⁾ Öfverskr. ⁴⁾ För 'domini.'

⁵⁾ Felaktigt upprepadt. ⁶⁾ ter öfverskr. ⁷⁾ Läs 'honom.'

deómer enge meþ rangyndom. Sa ¹⁾ beón ma haldquem oss vera viþ guþ. ef vér erom fyr hans sacar óhefne samer viþ þa es viþ oss ²⁾ misgeora. en a þat megom vér vandlega oc líta. hve þungleg síá forbeón mun verþa þeim es eige vill fyr gefa þat es viþ hann

5 verþr misgort. þars vér biþiom svá gop oss fyr gefa synþer órar. sem vér fyrgefom þeim es viþ oss misgera. Et ne nos induceas in temptationem. Oc eige leíper þu oss í freistne. Mange leíper guþ í freistne. en sva má skilia sem þa leípe gop í freistne. es hann láetr leípa í freistne. oc fyr láetr í freistne. En þat es víst at enge

10 mapr má vel freistne standask ef hann es fyr láten af goþe í freistnene ³⁾). Vér eigom oc eige þess at biþia at vér comem í enga freistne. fyr þui at þat es hveriom mane verþleika avke. at hans se freístat oc standesc hann vel freistne. Afþui es oc í þessom orþom es vér mælom. leíp þu oss eige i freistne. ⁴⁾ þess

15 beþet at réttre skilningo. at gop scyle eige fyr láta oss í freistne. oc láta oss í þá eína freistne koma es vér megem vel of standasc. oc oss kome til gagns en eige til meíns. Sed libera nos a malo. heldr laþtv oss fra illo. J þessom orþom biþiom vér gop at ⁵⁾ firra ossollo illo. efster þui sem hann veit hvat ilt es. fyr þui at

20 sva es allt sem honom sýnesc. en oss þykcer mart þat illt es eige es sva. En þa má oss etke til angrs vera. ef gop læýser oss fra qollo illo þui es || at háns virþingo es illt. en þat ero synþer oc 93b diosflar. oc helvitíis qvalar. þeir hluter ero at sáno iller. en þeýge megom vér þa firrasc. nema gop fyre ⁶⁾ oss. Amen. þat se. Sva

25 es sem þat mæle amen. þetta es vér segiom efster pater noster. at hvesskes es vér biþiom þess í pater noster. es oss gegner at þiggia. hvárts sem vér kunom þat seynia eþa eige.. þa veite oss þat gop allt efster gnótt millde sinar. fyrrui at hann veit allt et sana. oc hann vill allt et góþa.

30 Pessar siav beoner es í pater noster mego finasc. samtengiasc siav gifstom heilags anda. þeim es ysaias talþe fylgia myndo sone guþs. En þat es ande specþar. oc skilningar. ráþs. oc styrkleics. frópleics oc millde oc hráetslo dróttens. Su es fyrst anda gifst taleþ es häst es. en þat es specþ gopleg. Su es lægst es síþarst

35 es taleþ. en þat es hráetsla dróttens. Sa es hver álgorvastr at sér es mest verþr ávite guþs specþar. En sa es hráþesc gop. hann es eige algor at sér. fyrrui at óst fylger algorleic. en eige hráetsla. Su es häst beón i pater noster es fyrst es. oc vér mælom.

¹⁾ Läs 'sia.' ²⁾ Hds. 'oss viþ' med omflyttningstecken. ³⁾ n öfverskr. ⁴⁾ i
40 öfverskr. ⁵⁾ Öfverskr. ⁶⁾ Für 'fyre.'

helga þu oss í nafne þíno. Algær es sa hver es heilagr es. þat má enge at fullo her i heime oplasc. Fyr þui at engi es maþr ór allre abyrgþ meþan hann es eige skilþr viþ þena heim en. Su es lægst beon es efst es i pater noster. þa mælom vér. Leýstu oss fra illo. þat es þeira manna beón. es í freistne ero. oc í vandræpom. 5 þa beón þurfo eige góper men fram at hafa anars heims. fyrpu at etke et illa má þá þeim at hende coma. En efsta beón hófer ene hásto anda gifst. Sva næckva¹⁾ heófa²⁾ þar a miþle hver beón at anare. sem hvere anda gifst. Efster þesse scýringo pater noster. megom vér fáom orþom a þessa lund. fyrer mælase viþ goþ. 10 Fáper vár es oss ant færþorlegre áost. oc vér eigom at elsca af aðllom hug. sa es ríke hefer yfer aðllom hlutom. oc huívetna ert eópre. helgaþu oss í nafne þíno. Ráþpu fyrer oss alzcostar oc lát oss nólgasce ríke þit. Styreþu oss til þess at vér fremm í aðlo vilia þín á iorþo svasem englar fremia a himne. lát oc licama 15 várn eige hverfa til illifés a mótt þui es qnd ór villde þér hlýpen vera. Fa þu oss || alla atvino þa es vér þurþom at hafa her í heime. Látþu oss hversdaglega nióta holdtekio crists dröttens. Fyrgefþu oss synþer órar. oc gef oss þat hugscot es vér megem réttlega fyr gefa þeim es viþ oss misgeora. Seilse³⁾ þu eige fra 20 oss þa es vér verþom í freistne. oc lát oss batna af freistne en eige versna. Leýstu oss fra ollo illo. Amen. þat allt vildem vér af þér þiggia. sem þu veist⁴⁾ at i þesse beon es beþet es vér sengom. Pater noster.

Jakím hét fáper maríe móþor dröttens. en ana hét móþer hemmar. 25 Epter andlát ioakim. vas ana gefen þeim manne es cleophas hét. þeira dótter vas maría es alpheus átte. Seoner alfei oc maríe vóro þeir iacobus es callaþr es bróper domini. oc ioseph. oc simon oc iudas. Sia cleofas fastnaþe mario stiúpdóttor sína ioseph broþor sínom es vas kevingar fáper crists domini. priþia sine vas 30 ana gifst þeim mane es salome hét. þau áotto oc dóttor es maria hét. hana átte zebedeus. þeira soner váró þeir iacobus en ellre oc iohannes evangelista. þrír váró buendr anne. Joachím. Cleofas. oc Salome. þriár váró deótr ane. oc hét hver þeira maría. Anna

¹⁾ För 'næckvat.' ²⁾ Läs 'heófer.' ³⁾ Hds. 'scilkse,' rättadt 'seilse.' ⁴⁾ För 35 'veitst.'

átte systor es hét esmeria. hennar dótter vas elisabéþ móþer ioans baptiste.:

(¹) oreóþper at drótten gúþ lúke upp durom millde sinar fyr man- †
kyne. þuiat heímren feóresc margar lunder i háska. En ec ber
5 eige ahygio fyr mér eínom. helldr oc fyr þeim es meþ mér ero. Lucianus mælte. hver ertu. eþa hverer ero meþ þer.²⁾ En hann
svaraþe. Ec heíte gamaliel fóstre þaols postola. En austr fra
mér i grófena. þar es stephanus dominus miN. es grióte var barþr
af gyþingom til bana fyr tru eriz. utan borgar i norþr átt. oc la
10 licamr hans þar dag oc nótt fyr dýrom omylldr sem gyþingar
buþo. En etke dýr ne fogl grandaþe lícamra hans. En ec vissa
trú hans. oc heilacleíc. oc vilda ec eignasc necqvern hlut meþ
helgom manne. oc senda ec leynelega of nótt þa men es ec vissa
eriz trú hafa. oc fecc ec þeim reíþskiota. oc alla nauþsynlega
15 hlute. at þeir feórþe likam stephans. a beo minn tottogo mílor fra
iorsolom. En ec lét hann leggia í || steínþró mína nýia es ec hafþa 94b
mér góðrva. En í anare steínþró huíler nikodemus. sa es com of
nótt til lausnera várs. oc heýrþe hann þa kening af honom at enge
máette inganga i himinríki nema hann være endr geten af vatne
20 oc helgom anda. Sípan tóc hann skírn af læresveínom eriz pettare
oc iohanne. en gyþingar urþo víþ þat varer. oc tóko af honom
haþpingia vellde. oc ráoko hann abrávt ýr iorsala borg. En ec
tóce víþ honom oc feóddac hann. clæddac hann unz ham andapesc.
En sípan gróf ec hanu vegsamlega hia stephano. þuiat hann hafþe
25 oc teket ofriþ fyr eriz ³⁾ nafne. þar huiler oc í ene þriþio steínþró.
Abibás sunr miN es meþ mér tók skírn af læresveínom eriz tuíteogr
at alldre. oc andapesc fyr an ec. oc vas ec lagþr sípan í þa ena
sæmo steínþro hiá honom. En cona míN etheria. oc en ellre sunr
miN sedemias ero grafen a æþrom beo. þuiat þar villdo eige taká
30 eriz ⁴⁾). En es gamaliel hafþe þetta mælt. þa spurþe lucianus
prestr oc mælte. Huar scolom vér yþvar leíta.⁵⁾ Gamaliel svaraþe.
J acre þeim es callasc delagabré. en þat pýpese styrera manna
staþr ⁴⁾). Pa vaenþe lucianus. oc geþe til bónar oc mælte.
Drótten iesv cristr. ef siá sýn es afþer oc es þetta eige villa. þa
35 veittu at mér vitresc í anat sin oc et þriþia þa es þu vill. at ec

¹⁾ Fortsättning från hds. fol. 80 b. Jfr ofvan sid. 176³¹. ²⁾ Hds. 'eriz fyr'
med omflyttningstecken. ³⁾ Läs 'erizne.' ⁴⁾ Hds. 'J acre þeim . . . staþr.
Gamaliel svaraþe,' med omflyttningstecken.

treystome at segia vitron þessa. þa tóc lucianus at fasta. oc þurra fózlo at hafa allt til anars fóstodags. þa vitrapesc honom en gamaliel meþ enom sama buninge oc álite sem et fyra sin. oc mælte viþ hann. Fyr hui orðþer þu at segia ioane biscope pat es ec baþþ per.¹⁾ Lucianus svarape. Hráddome ec drótten at segia ena fyrsto sýn. at eige gérþome ec lyge maþr. En ec baþ drótten atpu scyllder vitrasc mér í anat sin oc et þriþia sin. ef þu ert sendr til míni af goþe. Gamaliel mælte. þuiat þu spurþer hvar helger dómer órer være. þa hygþo²⁾ at vandlega þeim hlutom es ec sýne pér. Lucianus svarape. Sva scal drótten. þa sýnde honom¹⁰ gamaliel þria gollega kistla. en en fiórþa silfrlegan fullan ilmunda grass. þrír golleger kistlar vóro fuller fagrablóma tváir²⁾ huítra sem snær. en eín ráþra sem blóþ. En es lucianus spurþe hvat pat mercþe. þa svarape gamaliel. þetta ero helger domar órer. Sa es raúþa blóma hefer. par es heilagr dómr stefanus es huíler¹⁵ til hógre handar í aústr átt fra haucs³⁾ durom. eo dyren voro sunan a hægenom. En anar kistell. par es heilagr dómr nikodemus sa es huíler i gegn durom. En en silflege kistell par es abibás sunr min. es hreínlífr andapesc. oc es hann afþui sýndr silfre biartare meþ góþom ilm. En hann huíler i ene saomo steínþro sem²⁰ ec svasem tuiburar. oc es su í hæstom staþ. En sípan huarf hann

95a a bravt. En es lucianus vaenape. þa gerþe hann goþe þakker || oc helt fosto sine en til anars fasto dags. þa vitrapesc honom gamaliel et þriþia sin reíþr oc ógorlegr oc mælte viþ hann. Fyrhvi orðþer þu hingat til. oc villder eige segia biscope pat es²⁵ ec sýnda pér.¹⁾ hveria ván montu hafa a dóms dege fyr þessa óreóþ. Sér þu eige hverso miket halláre es of allan heim. oc ertu þo oreóken. Fyr hui skilr þu eige at marger ero pér betre helger men a eýpemorec oc líþom vér umb þa. oc villdom vér heldr pér vitrasc. Afþui villdom vér þic láta her vera kenne man a 30 pessom beó. at fyr þic yrþem vér sýnder. Afþui ristu upp oc far oc seg biscope at hann lúke upp grafom fróm. oc gere oss bóna staþ. at drótten miscune lýþ sinom meþ óró arnaþar orþe. Lucianus svarape meþ hræzlo. Eige dualþa ec fyrer órðþ drótten. heldr beíþ ec enar þriþio qvomo þinari. oc scal nu fara at morne at³⁵ segia ioane biscope. pat es þar⁴⁾ baþtt mér. Oc þa er hann horf⁵⁾ reíþr i gegn mér. þa bra þui viþ sem ec keóma i iorsala borg. oc sagþa ec ioane biscope pat es fyrer mic hafþe boret. En mér

¹⁾ För 'hygþu.' ²⁾ Läs 'tveir.' ³⁾ För 'haugs.' ⁴⁾ Läs 'þu.' ⁵⁾ Läs 'horfþe.'

þótté sem biskop svarape. Ec vil hafa en mesta oxa ýr eigo þíne.
 en þu haf siálfir ena mine. En ec mæltu hvat stopar mér at ec
 eiga efþu hefer abravt. *Episcopus svarape.* Her es vant eins
 ocsa til enar mesto kerro þess es þar hefer leýnzc í landeigo þíne.
 5 Oc sómer at sa se íene gøfgosto borg. *heldr* en i lítлом bō.
 Vipr pér bō vel þaorf at þu hafa¹⁾) tva øxn ena mine til ekio a
 iorþo þíne. Þa vacnape lucianus oc gerþe þakker goþe almótkom.
 oc fór þegar til iorsala borgar. oc sagþe iohane biskepe þat es
 hann hafþe heýrtt eþa sét. En *hann* þagþe yfer eoxna dravmenom.
 10 oc þóttesc vita at en meste ocSEN²⁾ stephanum. en kerror mercþo
 kirkior. oc en mesta kerra mercþe templum domini. Oc ætlaþe
 hann at biskop meonde vilia hafa helgan dóm stefans til templum
 domini. af vitringo oxans. En es ioan biskop heýrþe þetta. þa
 fellde *hann* tár fyr fagnaþe oc mælte. Lofaþr se drótten iesus
 15 eristr sunr guþs lifanda. Ef gop vitrapé pér þat es þu heýrþer
 bróper. þa byriar mér at feóra þaþan stephanum framvátt eriz oc
 erkidiaen eriz. þan es fyrst háþe goþs orrostor. oc sá drótten
 standa a himne i síno velde. oc sýndesc biartr sem engell a pingi
 manna. En þu lucianus bróper scall fara til staþar þess es pér es
 20 vitrat. oc leíta þeira þar. oc seg mér ef þu fípr þa. *Lucianus svarape.*
 Gekc ec of akren. oc sá ec þar gríóthaug oc ætla ec þa þar vera
 í haúgenom. *Episcopus* dicit. Farþu oc graf haúgen. oc send
 diaen þin epter mér. ef þu fípr þa. þa fór lucianus heim oc sende
 orþ aðlom beoiar monnom at þeir rise upp snemma. oc grófe hæggen.
 25 En a þeire ene sámo nött vitrapesc gamaliel munke næqveriom
 meínlasmom oc sipsámom þeim es migetius hét. meþ eno sama
 alite oc buninge || sem hann vitrapesc luciano. oc mælte viþ hann. 95b
 Farþu oc seg luciano at hann starfar at þarflauso í hauge þeim.
 þuiat vér erom nu eige þar. En þa varo³⁾ vér þar fyrst es
 30 graten vas darþe vár at fornorn sib. oc vas þar orpen haúgr sa
 til vitnes. En nu leiteþ er vár i landnorþr þaþan i staþ þeim es
 callase a sýrlendscia tungo debathalia. en þat caollom vér góþra
 manna eigo:. En of morganen árla es tíþom vas loket. þa biósc
 lucianus en meþ líþe síno at fara til haúgsens. oc grafa haugen
 35 viþara. þa mælto næqverer. viþ lucianum. hlyþ þu fyrst þui es
 migetius muner seger. En es *hann* vas þangat heímtr þa spurþe
 lucianus hvat *hann* hafþe sét:. En *hann* sagþe aðl merke gam-
 alielis þar es lucianus hafþe sét. oc sagþe *hann* sic sét hafa. fornau-
 haug í akre. oc priár gollrekkið breiddar í haugenom. oc vas ein

hære en aþrar. oc huíldo tueir i þeire rekkione anar gamall en anar ungr. En eín huilde i huáre hina anara. þa mælte en gamle maþr sa es vas iene hæsto rekio. viþ migecium. Farþu oc seg luciano. at vér erom drótnar staþar þessa. En ¹⁾) hann vill fina en gøfgasta guþs vin oc en retlata. þa huiler hann aústr fra mér. ⁵ En es lucianus heýrþe þetta. þa dýrkape hann gop. þuiat funden vas anar vátr vitranar heilagra. En es lucianus fan etke i háge þeim es þeir grýfo þar. oc fundo priár steínþroar svarem vitrat vas luciano preste. þar fundo þeir oc rúnar clappaþar a steíne. þa sende lucianus diaen sin at segia þetta iohane biscope þa es hann vas ¹⁰ a kene manna funde i borg þeire es lidda heiter. þa hafþe hann í fór meþ sér tua biscopa. es eleuperius hét hvartuegge. anar var ýr borg þeire es hierikó heiter. en anar ýr þeire borg es sebaste heiter. En sípan réþ ioan episcopus rúnar. her huiler celiél þat þýpesc stefanus gops vatn. oc mardán. þat þýpesc nikodemus. oc ¹⁵ gamaliél. oc abibón. En sípan laúk ioan biscoop upp steínþró ens helgasta stephanus frumvats iesu christi. þa varþ landskiálpti mikill. oc kom ilmr sva dýrlegr at enge maþr hafþe slíkan kendan. svát aller hugþosc i paradís vera þeir es þar váró. En þar vas mikill fiolþe manna viþ staþdr. oc marger þeir es siúker váró ²⁰ ymissa kynia sóttom. EN á þeire ene sámo stundo tóko heilso þrír men ens átta tegar af ilm þessom. fra sámom ²⁾ fleóþo dioflar. oc vitkóþosc eórer. en sumer tóko sýn sina. sumer hreínsoþosc lícþraer. sumom beóttesc hæfþop verkia sumom staþvapesc bloþróðs. ³⁾ en sumom inan meína. eþa riþosóta. oc margra anara kynia sótta ²⁵ þeira es vér cunom eige nefna. Sípan kysto þeir a helga dóma. oc luco afpr ⁴⁾ steínþróm þeira. þa feórþe ioan episcopus helgandóm stefanus meþ guþs lofe i hierusalem til hæfþop kirkio þeirar es sión. ⁵⁾ þar es hann hafþe diaen veret. vígþr af postolom. En ioan gaf luciano necqveria hlute af beínom hans. oc þa aþra helga ³⁰ 96a dóma es þar fundose meþ stephano. Feórþr || vas heilagr dómr stephanuss til iorsala borgar anan dag ióla. en þa váró áþr purkor miklar oc halláre víþa of sveit. ⁶⁾ en a þeire stundo com regn af himne. oc gaf goþ gnógan avæxt. oc ár a iorþena. fyr beoner ens helga stephanuss. fyr miscun ⁷⁾ oc millde dróttens vårs iesu criz. ³⁵ Lucianus prestr reít ságo þessa a gríxca tungo. Auitus hét anar prestr es ságo þessa fórþe a latino tungo. oc lét coma i hendr meþ neqveriom hlutom af beínom ens helga stephanuss. Orosio preste

¹⁾ Tillägg *ef.* ²⁾ För 'sumom.' ³⁾ Hds. 'bloþróðs.' ⁴⁾ Läs 'aftr.' ⁵⁾ Tillägg hét. ⁶⁾ Öfver 'sveit' har textskrifvaren tillagt rättelsen 'heim.'

es sent hafþe. Augustinus episcopus til handa. Jeronimo preste at hafa þaðan helgar bær. oc svá af helgom dóme stephanuss. en es orósius com heím. þa tóc augustinus episcopus fegensamlega viþ helgom dóme stephans. oc miðlaþe síðan helgan dómen viþ 5 marga kenemen í sinne sveít. oc urpo margar iarteiner. hvar þess es heilagr dómr hans kom. eþa altáre væro honom vígþ.:

Pa es projectus biskop fór meþ helgan dóm stephanuss hia vætnom þeim es heíta tibilitáni meþ miklo fiolmerne. þa vas sión-láis cona neqver þangat leidd. oc baþ hon sér miscunar. oc lagþe 10 a helgan dómen gros faogr es hon hafþe i hende. En es hon tók gressen. oc hellt viþ augo sér. þa tók hon sión sína. oc fór fyrer a leip fagnande. oc þurfti eige síðan leíptoga.:

Lucillus ¹⁾ biskop ýr castala þeim es finitensis ²⁾ heiter. hafþe eóxl mikit a hende. oc vas áetlat til at láecnar scyllde skera þat. 15 En es hann tóc viþ helgom dóme stephans. oc bar til kirkio sinar meþ fagnape allz lýþs. þa vas hænd hans heíl. oc af horfet eóxlet.:

E[uch]arius ³⁾ hét prestr a spania lande sa es heílso tók epter langa sótt af helgom ⁴⁾ stephanuss. þeim es possidius episcopus 20 sende honom. En siá prestr tóc síðan sótt aþra oc andaþesc. þa vas klæþe hans boret til altera stephanuss oc aþr þaðan. oc lagt yfer líc ens daupa. oc reís hann upp þegar lifande.:

Marcialis hét hæfþinge neqver heiþen maþr gamall at aldre. En hann atte dóttor cristna. oc mág þan es leýnelega hafþe skírn 25 tecna. En es þau taþpo trv eriz fyr honom siúkom. þa stygþesc hann viþ þat. oc rac þar bravt fra sér meþ reiþe. þa fóro þar til kirkio stephanuss. oc bóþo lenge fyrer honom meþ tærðum. at guþ gæfe hænom fýse til rétrrar trú. Síðan tóko þau necqver faogr gres af altára stephanuss. oc laogþo under hæfþ enom heiþna 30 manne þa es hann svaf of nót. En þa es hann vacnape fyr dag. þa sende hann þegar men epter kene monnom. En es prestar quomo þa sagpe || hann sic trua a eriz oc vas hann þegar skirþr. 96b oc mælte hann þetta eitt orþa síðan meþan hann lifþe. Drótten tacþu anda min. Oc hafþe hann þar orþ síparst i mune sem 35 stephanus þa es hann vas grióte barþr. at þat lýstesc i þui. at hann sneoresc af stephanuss beónom til tru.:

¹⁾ Läs 'Lucilius.' ²⁾ Monne 'Synicensis?' Jfr Alcuins Homiliæ (Cöln 1539), sid. 49. ³⁾ Bokstáfverne uch utplånade i hds. ⁴⁾ Tillägg dóme.

I þeim staþ enom sama fingo en heilso tvær¹⁾ fótveiler. anar inanheraþs maþr. en anar útlendr es þeir héto a stephanum. Fyr enom utlenda vas vitrat i dráme hvat inan borgar maþr georþe þa es hann varþ heill. oc gerþe hann oc slicht et sama. oc varþ heill.: 5

A beo þeim es audurus heiter es kirkia en helgasta stefanus. oc es þar af helgom dóme hans. A þeim beo gerþese þat at eoxn hliópo meþ vagnslasse á sveín necqvern ungan. es léi²⁾ velle oc lampesc hann pegas oc dó. En moþer hans fan hann oc bar hann til kirkio stephanuss meþ miklom hrygleíc hugar. oc tóci hann þar til bæpe líf oc heilso.: 10

Nuna necqver varþ siúc. oc vas kyrtill henar boren til kirkio stephans. En hon vas aondop ápr kyrtellen kóme afstr. En pó laogþo frændr henar kyrtelen a líc henar. oc reis hon upp heil.: 15

Bassus hét maþr es com til kirkio ens helga stephans meþ klæpe dóttor sinar siúkrar. oc baþ fyr hene. þa kómo sveínar yr húsom hans. oc saugþo meý andaþa. En viner hans bænoþo sveinonom at segia honom síðlfom andlát henar. En es hann com afstr. oc lagþe klæpet á liket. þa reis mær upp lifande.: 20

Sonr buanda necqvers dó þess³⁾ hireneus hét. oc vas buet of liket. meþ miklom hrygleíc. Marger viner hans kómo at hugga hann oc mælte eín þeira. Take viþsmior yr lýsekere stefans. oc smyrve liket. þat vas gort. oc lifnaþe sveinen.: 25

EN com ríkess maþr necqverr sa es eleusinus hét til kirkio stephans meþ son sin daúpan. oc baþ lenge fyr honom oc lifnaþe hann. Sa vas en sette maþr es stephanus reiste upp af daupa.: 30

Húsfreyja necqver gæfog vas vanheil. svát læenar móttó eige hene bót vina. En gyþingr necqver talþe þat fyr hene. at hon bynde i harþræþe sínom fingr goll þat es steín sa⁴⁾ í fölgen. es funden hafþe veret í ocea nýra. oc magnaþr síþan meþ forneskio. En hon gerþe sem gyþingr mælte. oc fór pó at sókia helgan dóm stefans. En es hon fór || leíþar sinar hia að necqvere. þa sa hon fyrer fótom sérliggia a gæto fingr gollet es hon hafþe knýt i harþræþenom. þa undrapesc hon. oc leitaþe til harþræþar ens. oc fan hon heilan meþ ællom réxnom sínom. þa grunaþe hon at fingr- 35

¹⁾ För 'tveir.' ²⁾ Tillägg á. ³⁾ Tillägg er. ⁴⁾ Tillägg var.

gollet mende brotet vera. oc sloppet af hárþrænenom¹⁾). En es þat vas osakat. þa hafþe hon iarteín þessa. fyr vitne heilso sinar þeirar es hon vætte af stephano. oc castaþe hon fingrgolleno a áona. oc tóc hon heilso sem hon vætte af enom helga stephano. hafþe 5 sípan gæfogt giaforþ í borg þeire es cartágo heiter.:

Tio systkin væro i borg þeire es cesarea heiter. oc væro sia sveínar. en priár meýiar. væro þar gæfog at kyne. En þar georþosc ohlýpen mópor sine epter dæþa faþor sín. oc eune hon illa o hlýpne þeira. oc bælvape þeim. oc tóko þar æll víte a sér. svát 10 þau skelfe²⁾ ogorleg³⁾ sótt. þa scaðpose þar skialpta síns oc sóttar. oc þorþo eige at vera í sino heraþe. oc dreíþposc þar i ymsastaþe. Tuav systken af þeim kómo hálflom manape fyrer páskra til borgar augustinus episcopus. het hann paulus en hon palladia. Oc gingo þar hverndag i kirkio. oc báþo þar ser líenar oc heilso af gópi i 15 miningo ens helga stephans. En es margr lýpr vas til típa comen páskadagen fyrsta. þa stóþ sveinen pöll. oc studdesc viþ cónþile þat es var fyr altára stephans. En es minst of varþe. þa fell hann niþr. sem hann sofnape. oc scalf eige sem hann vas vanr ændranær⁴⁾ þa es hann svaf. Aller undropose þeir es hia stóþo. oc villdo 20 sumer upp reísa hann. en sumer bænopho þat. þa reíss svein en pöll upp heill. oc scalf eige sípan. oc lofopo aller guþ þeir es hiá væro. oc gerþese rómr mikill of alla kirkiona. Hver at aþrom sagþe augustino pesse típende. oc þóttesc hver nyia saðgo hafa at segia þo at aþrer hefþe sagt fyr. En es tíþom vas loket of dagen. 25 þa fór svein til borþs meþ argustino biscope. oc sagþe hann honom allan atburþ meínsemþar systkina sina oc mópor. En en priþia dag i pósþom sagþe argustinus alþýþo atburþ iarteínar þessar. oc lét hann standa systken bæþe saman þar es anat scalf af sót. en anat eige. oc mælte at aller scyllde bíþia at góþ gæfe þeim iafna 30 heilso. En es argustinus mælte petta. þa vas honom sagt at mæren palladia hafþe niþr fallet. svarem sofnoph være fyr altára stephans. oc riset upp heil. þa felldó aller tær fyr fagnape. oc gerþo aller þakcer guþe álmótkom. oc enom helga stephano es fyrstr vas píndr epter písl dróttens várs iesu criz. þess es lifer 35 oc ríker meþ feþr oc helgom anda i eilifre dýrp. of óendrar allder allda.:

97b

¹⁾ Läs 'hárþrænenom.' ²⁾ Läs 'skelfþe.' ³⁾ Läs 'ogorlega.' ⁴⁾ Läs 'ændranær.'

Ande heílagr es algorleícr oc fylleng verca dróttens. þuiat áon vðro syslolaúser postolar guþs þa es þeir sóto hrædder fyr áogn manna. hvorvetna ero syslolars boþ guþs. engla oc manna. nema ande heílagr come i brióst þeim es heýra. Hann keóqver vilia gópan í brióstom manna. oc gefr styreleír at gera verc góþ. En sa maþr gerer tóen en mesto í life síno. es sva reýnesc fastr i áost guþs. oc algær. at þa es hann es stáþdr miþil eigna pessa heíms. oc til fýselegra hluta. oc hneíger hann fra þeim. sicut scriptum est. þat es dýrp eilif ef hann mótté misgera. enda misgeræ¹⁾) hann eige mótté gera illa. oc gerþe hann eige. þat es raún 10 es guþ reýnde en²⁾ fyrsta man. oc alla men i þessom heíme. at hann setr hiá til fýselega hlute. oc býr at eige scyle til gírnasc. oc mæler fyr postola sin iohannem. Hirþeþ eige ér at elasca heím þena. ne þa hlute es í heime ero. En hver þeira es guþe vill þíona. þa scal hann sic fra ællom stáþva þeim hlutom. es tru 15 hans oc réttlætte³⁾ mego duelia. Scal hann slica hlute meþ cappe kena. oc gera es hann ser at gerande ero. oc leggia licam sin under þíón⁴⁾ a allar lunder sem hann má meþ litillæte. at eige verþe hann siálfr recningr. ef hann gerer eige sem hann býr. Maþr en es þíón guþs. enda ef hann pionar guþe meþ gópon vilia. 20 þa tecr hann himinrikiss víst. En hann scal guþ elasca sem sonr góþr fæpor sin. en eige hræpasc sem þráell drottin sin. Maþr en scal óasc dróttin. þuiat hann es móttogr at giallda víte eilift þeim es misgera. En afþui scal eilift vera víte ranglatra. at þeir répo eige lífe síno. þuiat þeir misgerþo meþan þeir móttó. Maþr 25 en scal elasca guþ af ællo hiarta af þuiat hann vill gefa eilift líf þeim es a valt vilia vel gera. Enda á afþui vilen góþr at vera oc þragiarn a góþo verke í lífe manzens cristens. at sialfr iesus cristr drotten var⁵⁾ mæler. En at hui kalleþ ér mic drotten drotten. enda gerþe ér eige þaz ec mæle. Oc en i æþrom stáþ meþer hann. 30 Eigi mon inganga i ríke himna hver⁶⁾ þeira es mæler drotten drotten. heldr sá es gører vilia fæpor míns es i himnom es. sa mun in ganga i ríke himna. Heýra scal maþr boþ⁷⁾ drottens oc gera. enda leita þeira hluta es guþs ero. an eige sín sialfs. oc hata sva líf sit í þessom heime. í óhogondom pessa heims. at 35 hann bíþe eige scaþa lífs síns. heldr fine hann í himna vist líf sit. meþ syne guþs oc vegsamaþr af guþe feþr. Huer mege meira

¹⁾ Läs 'misgerþe.' ²⁾ För 'enn.' ³⁾ För 'réttlæte.' ⁴⁾ För 'þíán.' ⁵⁾ För 'var.' ⁶⁾ För 'hver.' ⁷⁾ Öfverskr.

veg býpa *maþr* en at veítslo guþs orþen. en *hann* se vinr guþs
 oc sonr. fyr þat es *hann* glíker verð sín eptir syne guþs. oc *hann*
 se þar es er sonr guþs. Sípan es hiner fyrsto frændr órer væro
 út reener fra fagnaþe paradisar. þa evómo þar í ersefpe oc vesolþ
 5 þessa heims. enda ólsc her upp kyn þeira. En þót þar visse vera
 guþ almátkan scapera sin í himnom oc engla guþs. oc alla þa
 hlute o synelega es í pessom heime ma eige ravn a coma. þa mótté
 þó ifa kyn þeira. þót þar segþe þa hlute. es þar hafþo reyndu.
 Ef su cona være set í myrqvastofo es qvíþog være enda óle hon
 10 son oc feódde hon par upp. oc segþe hon¹⁾ honom í pessom heime
 vera men || oc cyqvandi sól oc stiornor. en *hann* trýpi eige ságo 98a
 hennar fyrpu at *hann* visse etke anat nema myrqvastofo oc myrer
 hennar. þa mynde hans þat o hygelect kallat. Sva es oc vár þat
 15 í pessom heime ó hygelect. ef vér trúum eige vera osynelega hlute
 himnesca. þót ver hafem eige séna. Aller hafa trú. Ef *maþr* es
 spurþr hvern fápor eþa hveria mópor *hann* eige. þa seger *hann*
 ifa lást þót *hann* hafea mine at muna anat en honom es sagt.
 Trúa es rávn allra þeira hluta es men mego eige siá eþa kena.
 Guþ almáttegr eilífr ande scapape anda þrena. þat es engla oc
 20 manna. oc kyqvenda. Ande es eín sa es eige es huleþr hollde.
 Sa engla ande es a vallt scal lifa. fyr mótt scapera síns. ANAR
 ande es ósynelegr. sa es hollde huleþr. oc eige deýr meþ hollde
 sa es ande manna. sa scal oc avallt lifa. fyr mótt scapera síns.
 EN priþe es ande oc osynelegr. sa es hollde es huleþr oc deýr
 25 meþ hollde sa es ande cyqvenda. Nu ma eige afþui mistrva
 ósynelega hlute at þeir sé. fyr þui at onger ero syneleger hluter
 þeir es standesc. nema fyr ena ósynelego hlute. licamr manz ma
 eige standasc. nema *hann*²⁾ ænden cevque *hann*. En *maþr* en má
 á enga lund líca guþe nema fyr trv. En þuiat licamr ón anda
 30 es dáþr. enda trva en ón verð góþ sýslo lázs. en áón trúna ma
 enge *maþr* líca guþe. þa verþr trvan fyrst naþsynlegost. oc meþ
 hemme verð góþ. En trua es rétt at trva a eín guþ fápor oc son
 oc a anda helgan. oc trva þrenning í skilningom.³⁾ en eíning í
 guþdóme. oc i aðllom mótté. Sípan á at fylgia truene vón at *maþr*
 35 vilnesc i eongom alldrege nema i guþe almótkom. oc vite *hann* oc
 treýstesc at af honom coma aller góper hluter þessa heims oc
 anars. Enda meþ vón þeire es *hann* hefer til guþs. þa vere *hann*
 hlýþen bopom oc tógenom dróttens synelegom oc ósynelegom oc
 kenerom þeira. oc vilnesc *hann* þar sér anars heims stóþa sva.

sem *hann* elscar þar her. Elscan æplasc hästan metnoþ at guþs. at *maþr* en elske gup umb alla hlute. oc hafne aðlom munopom pessa heíms fyr guþs sakar. oc gere aðl góþ verc guþe til lofs oc dýrþar. en etke sér til lofs. ne til epter mæless af monnom. enda elske *hann* svá náonga sína sem sic siálfan. þat es at *hann* 5 hiálpe þeim sva í naúpsyniom sem *hann* villde at gup hylpe honom. En afþui gengr elска häst. at þa es pessa heíms hluter líucasc aller. oc viner guþs hafa tecna eilifa vist. þa es fyr trú oc fyr vón oc vere góþ eignophose þeir. þa hefsc upp elска eilíf at una guþe oc englom hans. fyr þui at þa siá þeir hvat þeir hafa óplatse 10 fyr guþs miscun. Enda of skilia þeir þa es þeir siá qvalar ranglatra. hvat þeir hafa meþ guþs miscun forpaze. Enda mego þa góþer i engre várcun miscuna ranglátom afþui at þeir siá þat allt rétt es guþ drótten¹⁾ deómer. enda være eige²⁾ fullt ynþe i himnom ef næqvætt þotte illa. En þess es þaorf en mesta. ungom 15 oc gømlom at varþveíta hiarta sitt at þat kvægve eige rangar hugreiningar. afþui at drótten mæler. Oc góþr *maþr* ór góþre 98b hirþzlo hiar|ta síns ber fram góþa hlute. Oc illr *maþr* ór illre hirþzlo hiarta sins. ber fram illa hlute. þuiat af gnót hiarta mæler muþren. hvert orþ þat es men mæla þarflaust. þa scolo þeir 20 giallda of þat seynseme a dómsdege. Af orþom þínom scalltu retlátr verþa. oc af orþom þínom mundu meiddr verþa. Stýrom³⁾ men hestom þangat es vilia meþ beíslom þeim es í mun þeim ero láten. oc sva skipom þót mikil se meþ litlo stýre. þangat es stýre *maþr* vill. Sva et sama stýrer tunga manz. allre rós lífs hans. 25 Aðll cyqvende verþa tameþ af monnom. en tungo ma enge *maþr* temia. at hon mæle eige þarflausa hlute. En sa es eige misgerer i orþe. sa es algør callaþr. Meþ tungone lofom vér guþ faþor. meþ henne bælvom vér mænonom es til glikingar guþs ero scapaper. enda fer fram þaþan lof oc bælvon. En brúþr láetr eige fram ór 30 ene sáomo rós⁴⁾ bæþe sórt vapa oc beíset sen. Eige þeckesc guþ álmáttegr bærnar oc lof af þeire tungone. es mæler ónyta hlute. En þesser hluter ero sva at seínst eldasc at licama. hiarta at hygia. oc tunga at mæla. þat es í hugen⁵⁾ kómr. Ofmetnoþ allan scolom vér nibr leggia. fyrþui at vér megom eige ellegar til þess 35 ynþess coma. es en fyrste engell tapaþe fyr ofmetnoþ. Ofund scolom vér aller forpase. þuiat fyr aðfund diofols com dárþe í heím pena. afþui at *hann* aðfundape enom fyrsta manne oc cyne hans himna vistar. oc spanþe *hann* *hann* fyr aðfond fra ynþe þui es

¹⁾ För 'drötten.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Läs 'Stýra.' ⁴⁾ Hds. 'rós.' ⁵⁾ en öfverskr. 40

honom vas áetalat. til dáþa oc helvitis qvala. Enda es afþui naþsyn at ver forþemsc at ȝofonda ȝþrom góþa þan es þeir hafa. at alldrege of ves¹⁾ vera an at glíkiasc fianda oc gera sér illt af anars góþa oc synþ. Vér eigm at elskar heldr pa hlute góþa i 5 ȝþrom. es vér haþom eige at veitslo guþs í oss siólfom. Ohlýpne eigm vér at firasc. þuiat i óhlýpne misgerþo ener fyrsto men. Oc vas þat uphaf synþar þeira. at þar áto þat es þeim vas banat. oc hlýddo eige þui es þeim vas bopet af almótkom guþe. Afþui 10 vas synþ adáms mikil. at hann vas sett svarem fyrer drótne. oc mællt at hann scyllde eige fra guþe líta. enda láta a bac sér allan þena heim oc eige fra guþe líta pót allr feoresc heimr en. Nu fyrþui at hann hlýdde eige guþe. en guþe lícar betr hlýpne an aþrar fórner. þa vas óhlýpne hans meíre. an bane allz heimis ens. En meþ ó hlýpne. misgerþo þar í átgirne. Nu eigm vér oc scylld- 15 lega at varna viþ atte²⁾ oc viþ ofdrykio umb naþsyniar. En fyr þui at þar stópose i ynþe meþan áto eige. en þegar áto þa tóþopoþo þar ynþeno. sva megom vér oc eige til þess ynþess coma es þar fyrléto nema vér elskem faðstom³⁾ oc sparneytne. oc fóþem meþ þui þa men es þurfa ero. es vér drægom af viþ oss. Hordóm 20 oc allan licams losta oc sárgon meíre oc mine scolom vér rækia. afþui at eige mego hordómsmen. ne saurlifess men ne blarter men eignasc rike guþs. En mine hordómr es sa callaþr es at óple geresc meþ || cærþom oc conom. en sa es en meíre es í gaogn óþleno 99a es gorr af karlmanni viþ carlman. eþa viþ cyqvende. Bláþter ero 25 peir callaper. es epter qvena síþ breýta atferþ sine. Vér eigm at elskar hreínlífe. afþui at þat es engla líf. Tálom vér oss bróþr míner nema vér staðvem í oss allan licams losta. oc górem vere góþ. afþui at eige megom vér ellegar inganga til himna vistar meþ syne guþs. Reípe ranga. ólund oc hatr scolom vér firasc 30 afþui at reípe bróþ oc staðvöþ. es hugscote manz sem aogn ága. en ef hon fóþesc í scape manz lenge. þa snýsc hon í háls. oc meiþer athygle manz ens. enda fellr hann síþan í óþolenmeóþe. eþa í hatr. oc í mandróþ. enda minesc hann eige þolenmþenar es værþr es allra góþra hluta. Enge es góþr ne verþr eilífs lífs 35 nema hann se þolenmþr. Járn hvessesc a iárne. oc maþr hvesser asiþo vinar síns. Eigom⁴⁾ megom vér glœct góþer vera í hugscoteno. nema þél rangláteß hvesse oss. en ver fyrgefem meingerþena. Sva eigm⁵⁾ oc niþr at leggia a girnþ atra oc eigna til fyselegra hluta. oc eignasc enga hlute fyr rán. ne fyr stulþ ne

fyr vél. þuiat guþ álmáttigr es þess allz hegnare a enom efsta dege. þa aller scolom vér at standa fyrer dóumstóle criz. oc scolom vér þar fram bera þaz sem vér gerpom hversem eín. hvárt sem¹⁾ got eþa illt. Agirnþ tenger viþ. póll postole. i orþom sínom viþ hordóm oc sárlífe. oc mæler sva. þat scolop ér vita bréþr míner 5 oc skilia at hverr hordoms maþr oc sárlífess maþr oc agiarn. þat es seurþgopa þíonon. hefer eige erfþ í ríke criz oc guþs. En fyr þat kómr reiþe guþs yfer men ef þessa hlute mistrva. Ógleþe veralldlega oc lete scolom vér fórþase. þuiat þíon guþs scyllde alldrege sýslo lars vaka. Sípr má fiándc fina vél at sýqva þan 10 man es í góþre sýslo es stadr. Ogleþe es ræng at harma þessa heims meín. þa es hann stæþva fra þessa heims munom eþa anan. afþui at fyr stundar harm þessa heims. ef þolenmóplega es boreni. scolo men coma til eilifs lífs. Fagna scolom vér meþ þeim es fagna góþom verkom sínom oc anara. oc lofe dröttens. en gráta meþ 15 þeim í samneýte es synþer sínar gráta. þuiat drótten mæler. sáler ero þeir es gráta þuiat þeir mono huggasc. Sáler erom vér es vér grótom þat sárlega es vér misgerþom eptarlátlega at síalfræþe óro. afþuiat vér scolom fagna at fyrgefnum oss synþom. Gráta scolom vér bæþe verc ór ræng oc hugrenningar rangar. oc þat es 20 ver hæfom eige efnt þat es vér hétonm guþe í skírn. at vér mændem nítia oc hafna fiánda verkom oc hans scravte. Sármælge oc heimsmælge. oc ferleglæte. oc bac mælge scolom vér niþr leggia. þuiat bacmólger men oc illmólger ero guþe hatrleger. Enge maþr kycr ne dáþr má flóia dóum guþs. Hegóma dýrþ oc vegsemp 25 þessa heims scolom vér flóia. afþui at þeir es þat vilia hafa fyr verc sín góþ. þeir hafa tekna sombon þá es þeir mono. Marger men gera verc góþ. oc bera fram mikit meínlæte. i fóstom oc i 99b bønom fyr monnom || oc vilia þat lofat láta vera af monnom. oc sic meþ fé góðda. þeim ero verc í hóndom sem þeir bere dust í 30 vinde. þat vilia oc marger lofa láta of sic²⁾ þeir gera illa. þat es mællt fyr david. þuiat lofafr verþr synþogr í girnþom lífs síns. oc illgiarn es vel qvæþdr. þær synþer ero seínar til yfer bóta es sva dulpar.³⁾ at lofafar ero sem góþ verc. þær ero háettre þeim es gera. an þær es mioc ero hataþar. Licams loste a þesso lande 35 es hafþr í róþom a miþil manna at gamne svasem ofdrykcia í norvege. Eþa capp miþil manna. þat es gratanda es allt miklom gráte. eþa ellegar ber þat at eilifa qvæl. Lúgvitne⁴⁾ oc meínseore scolom vér forpase. fyr þui at salomón mæler sva. Liúgvátr seal

¹⁾ Tillägg sé. ²⁾ Tillägg at. ³⁾ Tillägg ero. ⁴⁾ Läs liúgvitne.

eige vera ópíndr. Mef litilláte scolom vér gróþa synþ ofmetnaþar. þuiat drótten mæler. Til hvers mon ec lita nema til litellátz oc cyrs oc ugganda mól mínn. Mef ást scolom vér gróþa sár æfundar. þuiat þöll postole mæler. Elsca æfvndar eige. Eigi gerer hon misca. Eigi drambar hon/ eige es hon agiorn. eige leitar hon sina hluta. eige háþer hon. eige hygr hon illa. eige fagnar hon illo. En hon samfagnar góþo. Alla hlute ber hon. aðllom truer hon. aðllom vilnasc hon. aðllom helldr hon upp./alldrege fellr hon. Sliker hluter gerasc í hiarta þess manz es elsear guþ álmatkan.

10 at hann vill eige i meín gera guþe ne monnom. En lásnere vár býpr oss hlýþne í gogn óhlýþne. En í gogn of áte eþa ofdrykci sparneýtne. en í gogn licams losta oc sárlife. bindande. hreínlife oc grandvere. En halldsømom oc ágiornom býpr hann orleíc. en ólundar monnom hógvære oc friþ. J gogn lete býpr hann þra-

15 giarnlega góþar sýslor fram at hafa. en í gogn ógleþe bliþleic góþan. oc fognoþ of góþa hlute oc vilnon himneskra. J gogn mélge onýtre oc gleþe óhófelegre. býpr hann lof guþs fram at féra oc bóner fyr sér oc allre cristne. hefýra orþ guþs oc kena oc harm at hafa oc grát oc meínláte fyr synþer sínar. Oc virþa sic ónytan

20 oc aðllom mina. þa es hann gører vere góþ þa es boþen ero. afþui at hann veít eige hve guþe líca vere hans. enda veít hann eige hverer goþer hluter leýnasc íscape anars. Sva seal forpasc hegóma dýrp at virþa drótne almótkom hvern góþan vilia. oc hvert got vere ísér oc æþrom. svasem þöll postole¹⁾). Sa es

25 dýrkase í drótne. dýrkase í drótne dýrkase²⁾ hann. Oc íanat sin meler hann. Miscun guþs em ek. þat es ec emk. Nu eígom vér mioc at harma oss of þat es vér gðrom eige góþ vere þragiarnlega. oc gráta þat oc guþe iáta oc helgom monnom hans. oc hver æþrom at vér hófom misgort a alla vega. vakendr. oc sofendr.

30 synelega. oc ósynelega. vitendr. oc óvitendr. hygiendr. oc málendr. oc vinendr. þa hlute es banþer ero. En sa es gører þat es banat es. sa seal i meín sér láta oc gera eige lofapa hlute. Játa seal maþr kene manne synþer sínar. en síþan bóta meþ iþron sem hann má. oc kene maþr i vökum oc í fóstom. í bónom oc í miscunar

35 verkom viþ þa || es þurfa ero. þuiat drótten mæler. Sæler ero **100a** miscunsamer. þuiat þeir móno oþlasc miscun. Sa es miscun samr es. sér es hann góþr. afþui at sa es grimr viþ sic es illa gører. Maþr en ósker sér góþra hluta allra í þessom heime. þat es oc en mesta nauþsyn at hann sé góþr miþil þess es hann á. Hann

vill líf sit langt láta vera. þa es náþsyn at got sé. en ef scamt
 scal vera. þa es oc en mesta náþsyn at got sé. Duele maþr
 eige at snuasc til góps oc vel at gera. fyrþui at hann veit eige
 dag dappa síns. enda þó at hann vite hvat í dag es. þa veit hann
 eige. hvat a morgen mun vera. Sic siálfan scal maþr guþe fóra. 5
 þuiat guþs sonr iesus eristr gaf sic siálfan í daupa fyr oss. Guþ
 drótteñ á heim allan oc alla þa hlute es í heime ero. hann seger
 fyr spamañ sin david hvat hann vill af oss þigia. Seófþu guþe
 blót lofs. oc gialltu enom hæsta heit þín. enda callaþu a dege
 qvalar. frelsa mon ee þic. oc scalldu vegsama mik. Lofa scolom 10
 vér almatkan guþ. þuiat hann es móttógr at frelsa oss fra illo.
 oc giallda eilift líf þeim es vel gera. hann es móttógr at giallda
 víte þeim es illa gera. hann mæler en fyr david viþ synþga. oc
 seger at hann vill eige lof þeira. nema þeir take lærend gups oc
 ipron synþa. Viþ synþga mæler guþ. fyr hui bopar þu réttlæte 15
 mín. oc teer upp fyr mun þin logmál mitt. En þu hataþer lærend
 oc varptu róþom mínom a bac aftr. Efþu sát þið rantu meþ
 honom. oc meþ saúrlifess monnom lagþer þu hlut þin. Muþr þin
 gnépesc¹⁾ illzco. oc tunga þin vatt saman vélar. Sitiande í gogn
 bróþr þinom mællter þu. oc í gogn syne móþor þinar lagþer þu 20
 hnögving. þessa hlute góþer þu. en ec þagþa. Etlaþer þu at hefna
 hærþo vándr. oc hit at ec mvna vera þér glíer. avita mun ec þic
 oc setia í gogn áglite þíno. Skilipíþ²⁾ ér þessa hlute es gleýmeþ
 guþe. at eige þrífe hann of sípan oc sé eige sa es frelse. Guþ
 mon coma berlega góþer men. guþ vár. oc mon hann eige þegia. 25
 Elldr mon brena í áglite hans. oc hríþ acafleg vmbhverfiss hann.
 þa mon hann til kalla himin ofan oc iqrþ. at skilia þið sína. þa
 muno brena fioll en hæsto. enda muno skiálfa aller helger.
 mikil mon þa ógn í heime vera. es conungr vár kómr reíþr. En
 at þui scolom vér nu hyggia íþulega hvat þa scolo ener vesolsto 30
 svnþger men. þeir es þa ero setter fyr áglit sín siálfra. svat þeir
 siá siálfar þa zoll verc sín oc hugsot. oc þeir scammasc þa synþa
 óbeotra. es ipron es án hiólp. hvat scolom vér þa vesaler oc
 synþger mæla eþa gera. es ver hæfom vátke góps at bera fyrer
 guþ almatkan domara varn. Nu scolom vér tína. sipo óra oc 35
 hiorto oc flóia synþer. oc costa at vér sém vercen dröttens. at
 viþ oss verþe mællt af drótne. maclegr es veremær verccærps síns.
 Vér scolom vaca bróþr míner oc vera varer of oss. af þui at vér
 vitom hvártke dag ne tíþ. oc líta vandlega á orþ dröttens. es hann

¹⁾ Läs 'gnégpesc.' ²⁾ Läs 'skilip.'

mæler. Biþep ér. at eige verþe flótté yþvar a vettre eþa || hrípar 100b dege. Hríp þrónger fóte manz a vetr en. en log hefta men fra gaongo á huilpar dege. J sót manz es ósýn iþronen til hiálpar. en epter daþan má eige flóia synþer ef maþr vill eige áþr iþrase 5 afþui at þa þróngva qvalar synþgom. oc es mgom lofat þa at vina siólfom sér til hiálpar. Nu eigom vér at biþia drótten várn at hann sé nu a þesse tíþ hialpare vár oc miscun ór. þuiat sia tíþ es þægeleg til iþronar oc nu es dagr þrifsamlegr. Se gúp drótten hiálpera ¹⁾ vár at vér megem flóia synþer órar. oc gera vere góþ. 10 svat hann vile vera viptakare vár epter þetta líf. Egiome ver a þat at biþia gúp oc sva gera sialuer. at eige se syslo láſ miscun hans í oss. þat es skírn oc cristindómr sva at vér verþem meþ fornوم klæþom. a dómsdege fra guþe reener. þat es meþ synþom i helvitess qvalar. heldr fylgem vér sva trú oc góþom verkom. at 15 vér megem laþaper vera meþ hiorþom gúps oc til himna scrýþder dýrþ eilífre af syne gúps es meþ feþr oc anda helgom lifer oc ríker per omnia seculorum.

Pat es af miscun góþdóms ens ener kærsto brøþr miner. at sa 20 dagr es nu comen yfer oss. es vér scolom hallda meþ mikclom fagnaþe. [burþar tíþ várslarsnara ²⁾). Oc afþui biþ ee. oc á mine ee. at sva leitem vér vip óra hiólp nu sem mest megom vér meþ gúps fulltinge. at á þeim dege megem vér meþ sva hreíno hiarta at vér vitem got eit a hændr oss oc hreinom licama ganga til altera at taka holld oc blóþ várslar drottens. eige til afallz dóms. 25 heldr til þess at vér naem at taka til endrbótar andar várar. þuiat i erists licama es líf vårt. allz sva mælte hann siálfir. Nema ér eteþ qvæþ hann hold sonar manz. oc drekceþ blóþ hans. þa mun eg ³⁾ hafa líf i yþr. Skipte sa nu lifeno es taka vill lífet. þuiat vip anan cost spillese meir vip þess lífs ⁴⁾ tekio an bøtesc. 30 oc meír devr víþ at ⁵⁾ cycne. Oc sva es sem postolen mælte. at sa es eriz licama etr. oc hans blóþ dreker ó maclega. hann etr sér a fallz dóm oc dreker. Oc þót oss se a hverre tíþ þat eitt fallet at scrýpa oss góþom verkom oc prýpa. þa scolom vér allrahellzt þó á burþar tíþ dröttens. sem hann siálfir mælte i guþspialle. 35 Sono ⁶⁾ ec stand fyr durom. oc bere a hurþ hverge es upp rís. oc lýer mer upp hurþena. þa mun ec inganga til hans oc hafa nöttórþ

¹⁾ Läs 'hialpere.' ²⁾ Orden från [stå i kanten. ³⁾ Läs 'munof eige.'

⁴⁾ Hds. 'lífs þess' med omflyttningstecken. ⁵⁾ Läs 'an.' ⁶⁾ Läs 'sé nú.'

meþ honom oc *hann* meþ mer. oc mon sál su aond es sva costgáfer
 meþ guþs fulltinge. at stýra lífe síno. at *hon* náe at hafa crist
 gest oc í bygvvara sin. svarem þar í gegn es su vesol oc mikels
 gráts verþr.¹⁾ es sva blóþgar sic í illom verkum. at í heñe huilese
 eige cristr. *heldr* hit at í heñe take diofoll orþ at hafa. Slíe aond.⁵
 ef eige helpr henne brátt ipronar læcning. verþr myrcrom horfen.
 liós andvana oc allra hogynda. en fullrar²⁾ vesalpar. Daupen
 fargar henne. en lifet fyr láetr *hona*. þeyge scal sa ifa³⁾ of drottens
 101a millde at *heldr* þót slíer sé. oc eige orvil[nasc]. *heldr* rene *hann*
 aftr til ipronar sem brápast. oc hafe sva viþ sie heilsamlegar¹⁰
 læcningar meðan en er nv. oc vorm synþa sór hans. þuiat læcner
 vár es almattegr. oc sva es *hann* vanr at gróþa sáor ór at *hann*
 létr eige øren á sea epter. Sva iafnt nu oc þa bróþr míner sem
 á hvere tíþ varneþ ér viþ enom hormolegom oc enom aormom
 byrgesconom. sva scolop ér oc bindasc viþ conor sialfra yþvar¹⁵
 mioc margu daga fyr an ér halldéþ anattveggia dróttens burpar
 tíþ eþa aþrar hotíper. flóþ ei ofdrykconna⁴⁾ fyr hvetvetna fram. oc
 óstillta reípe. flóþ ér oc þer leýndar synper þær es ér viteþ at
 guþ myne styrð viþ verþa. þuiat þott cristr⁵⁾ drotten vár hafe
 epter písl sína riset upp af daga.⁶⁾ oc stiget upp til himna. þa²⁰
 sér *hann* þó at þui es vér trúum. oc miþar gløgt hverso hverge
 þræla sina koste at hallda sic fra á girne oc reípe. fra ofmetnaþe
 oc lostaseme til at hallda hans burpar tíþ. oc veiter at þui hveriom
 sem eínom giof sinar miscunar. sem *hann* sér *hann* buen vera
 góþra verka scrúþe. En ef *hann* sér manen cláþdan góþtco leoseno²⁵
 oc scrýþdan miscunar gimsteínom. hreínan litellátan góþgiarnan
 miscunsaman. oc dágiarnan. þa mon *ham* gefa þeim af pionosto
 presta sina. holld sit oc blóþ. eige til afallz dóms. *heldr* til laðnar.
 Ef ef *hann* sér nacqvern manzcono misþyrmt hafa. eþa ofdrykcio³⁰
 man. á giarnan eþa ofmetnaþar man. þa uge ec at þat verþe viþ
hann mællt. es dróttten mælte i guþspialleno. þu vinr. hui máttær
 þu her inganga. svat þu hafþer eige þat cláþe es at brúþeape
 somer at hafa. Oc þat uge ec honom en es þar fylger. oc þat es
 guþ láte eige viþ oss mælt verþa. Bindéþ ér hendr hans oc fótr.³⁵
 oc verþeþ honom í myrc en ytre. þar es vera mon grátr oc
 gnísting tana. Heyreþ þar ér nu huilica bólvon sa tecr a dóms
 dege.⁷⁾ til dróttens hotípar keonr í lasta sarrenom válkáþr. sva at

¹⁾ Läs 'verþr.' ²⁾ Läs 'full allrar.' ³⁾ Hds. 'ifa sa' med omflyttningstecken.

⁴⁾ Läs 'ofdrykciona.' ⁵⁾ Hds. 'cristr þott' med omflyttningstecken. ⁶⁾ Läs 'af daupa.' ⁷⁾ Tillägg er.

hann hefer eige ipron teena. A burþar tíþ dróttens. ener vnelego
 bróþr es cristr tengþr viþ brúþe sína cristnena seálfia. svarem at
 andlego brúþkaþe þá es et sana af iorþo upp runet. oc þa leít
 retletet ýr himne ofan til.¹⁾ þa gekc brúpgumenýr huílogólfie síno.
 5 hvat an heldr an orþ guþs ýr meýiar qviþe. Hann gekc þaþan
 meþ sine brúþe. þat es sva at skilia. at hann tók þa manscapen²⁾
 a sic. Nu þá er öss er boþet til þess ens sva helga brúþeáps. oc
 vér scolom inganga til sameundo faþor oc sonar oc ens helga
 anda. þa hygeþér gorla at meþ huilicom cléþnaþe vér scolom
 10 scréþder vera. At þessom hlutom scolom vér hygea ener kársto
 bróþr. eige láþslega. heldr meþ mikille hrátslo. Vér óm laþaper
 til borþs þess es eige at eíns es manna fózla er a boren. heldr
 bæþe oc heílagra engla bravþ. Oc fyrþui scolom vér at hino
 hygea at eige verþe sva illa. at inan i ændene. þars vér scyldem
 15 góþra verka gimsteinom búner vera. at þar sýneme vér vafþer i
 fornorn tætrom || þa es hreinlifet sýner þa men biarta es fyr guþs 101b
 argom ero góþer. þa mon losta lifet sýna þa men saúrga es óráþ-
 vander ero. Afþui scolop ér oc þa eige at eíns viþ eno illa byrg-
 isqvena samlage varna sem ec oft á mine. heldr bæþe oc viþ
 20 samlage vþvara heimlla³⁾ qvena. mego⁴⁾ oc⁵⁾ marga daga áþr
 fyrer þaz ér halldéþ iolatiþ epa aprar hotíper. Legeþ nípr allt
 oscap. oc þær synþer es fyr varo gþvar verþe af leýstar meþ
 afláts ipron⁶⁾ ólmosogerþom. Verge viþ enge man hatr haft. Sa
 es hingat til evðde í drykcio oc i áte feno. hann take nu at gefa
 25 armom monnom. þót of vallt se gott at gefa. armom monnom. þa
 scolom vér þá gera meíra þó at⁷⁾ es ver hælldom hotípernar.
 Gefeþ ei til þess mestan cost. at ér calleþ ena arm til vþvars
 fagnapar. Eige es þat rett. at a heilagre hotíþ scyle í cristnom
 lýþ þeim es aller ætla sér til eíns góþs at coma. at þar scyle
 30 sumer of drvener vera en sumer svellte. Bæþe vér oc allr cristen
 lýþr. erom eíns dróttens þrælar. oc eino verþe ýr anaþ leýster.
 evómom oc meþ iofnom rétte í þena heím. monom glícom skilnaþe
 viþ heímen skiliasc. oc ef vér gerom vel. þa scolom vér oc aller
 saman til einar fullsálo coma. Hui scal vesalingren eige taka
 35 fóþslona meþ þer sa es taca scal himinríke meþ þer. Hui scal
 en áme eige taka meþ þér þo fornán cyrtel þá. sa es meþ þér
 scal taka eilifess prýþena. Hui scal en áme eige na a bravþe
 þíno at bergia. sa es na scylde scynseme skírnar meþ þér. hui

¹⁾ Tillägg iarþar. ²⁾ en öfverskr. ³⁾ Läs 'heimilla.' ⁴⁾ Läs 'megoþ ér.'
 40 ⁵⁾ Tillägg varna. ⁶⁾ Tillägg oc. ⁷⁾ Hds. 'at þó' med omflytningstecken.

scal sa eige maclegr þyckia til at neýta crása þina meþ pér. es meþ per scal taka fózlo englana.¹⁾ Heýrep er brópr eige mit boþorp heldr dröttens. þat es til allra manna teor. Sva mælte hann i guþspialle. þa es þu fremr dægorþ eþa nótþorp. þa hirþu eige at biðpa aþgom monnom þeim es þér biðþe í gegn. Helldr 5 biðþu vesalingom oc hælltom monnom. oc montu afþui sáll verþa. þuiat þeir eigo etke til at látna pér. en pér verþr larnat í upriso réttlátra manna. En sva mæler necqver nu. Sva seger þu nu at hvártke seal biðpa vinom ne fréndom. Biðpa seal þeim. en eige scolo óstillilega mikil til lög vera. í cráson eþa í drvkció. heldr 10 seal hagspaclega vera. oc þó sómelega at epter sé þat es ener ámo stypise viþ. til þess at þa es dómsdagr keomr. scylem vér eige meþ þeim monnom es auma men fyr líta. heýra petta viþ oss mællt nu. hverfep a bravt ér fra mér ener baþvopo men í elld en eilega. heldr til þess at vér heýrem meþ enom réttlótum monnom 15 petta viþ oss mælt nu. comeþ ér nu ener bletsopo men. oc takeþ himinrike. þuiat mic hungraþe. oc gófop ér mér þá at eta. enda þyrste mic. oc gófop ér þá mér at drekca. Come oc þat et girnelega mál. þar meþ til vár. es i guþspialleno es mælt. Ei þu heill en góþe præll oc en trygge. afþui nu at þu vast trygr of þessa ena 20 fó hlute. þá mun ec nu setia þic of marga hlute. gake indo nu í faognop dröttens þíns. Oc en mun ec ina fáom þeim orþom þaz nu mællta ec til þess at bæþe sé. at ér munep at lengr oc scileþ 102a at betr. A þat mintom vér brópr || Míner. at þajan af es nu nólgaþe burþar tíþ dröttens. buemsc vér of alla iola fostona viþ 25 hen¹⁾ sem viþ bruþaplegre oc himneskre sameundo. sva at vér séem skírer allrar lostaseme oc scrýpder góþom vercom. oc gefem fé armom monnom. oc rekem ólund eþa hatr ýr hiortom órom sem eitr mændom vér. Hafþ hreínlife viþ vþrar conor þegar. vereþ eige mólgær í kirkio. callæþ auma men til sameundo yþvarar. comet 30 snemma til kirkio. fyr hótíper oc fiolmenep mioc. þa es ér standeþ í kirkione. þa góþep ér anat tveggja at ér biþep fyr yþr. eþa ér syngeþ goþe lof. Georeþ sva of þar orþ. es at ongo þarf at hafa. eþa veralldleg orþ ero. at ér mæleþ þar eige siálfar. heldr hit at ér stoþveþ aþra at mæla þar. Hafþ friþ viþ alla siálfver. en þa 35 es ér sép sunðrþykcia. þa scolop ér til samþykcess fóra. Nu ef ver²⁾ vileþ trúlega fylla þessa hlute meþ crists fulltinge. þa monop ér mega bæþe i þesse verælldo öruglega taka dröttens holld oc

¹⁾ Läs 'hexe.' ²⁾ Läs 'pér.'

blóp. oc í anare verælldo comasc sällega til enar eilego sælo. meþ pess fultinge es liver oc ríke helldr. fram í verallder verallda.:

Burpar dagr dröttens sa es í dag scal halldex vera. af allre cristni¹⁾ pióþo. es af þeim socom setr. af helgom monnom ósca hótíp at á honom lét cristr berasc licamlega til lásnar heimenom ór qvíþe marie meýiar. sa es i vellde fæpor sameilifr guþe feþr. En til þess burpar es sonr guþs lét berasc. vas su sae. síþan es hin fyrste maþr adám faþer mankyns. vas véltr í epless áte af teýgingo fiánda. þa fell hann ór paradíso brát útlendr oc glataþr 10 af ohlýþne i vesolþ þessa heíms. enda leiddhe hann svá synþ. oc víte synþar þat es dárþæ.²⁾ oc epter dárþa heluitessþape³⁾ of allt kyn sit. En síþan óx mankyn í ácafare illengar. at til dreifþom hvaþan efa synþom. oc þui es en er vera ællom blótom seurþgopa. En guþ faþer almattegr sa es liver ein í þreningo meþ syne 15 oc anda helgom. þess es dýrþar oc miscunar ero fuller himnar oc iorþ. hann réþ hiálþ róþ heimenom fyr valþa men sína i orþom. oc í logom oc í spamonnom. oc í tóenom meþ meínom oc undrom. En þa es heímren vas sva a mintr. enda kendhe hamr eige at heldr villa sína illengar. amintr fyrer laog. oc under laogom þa sende 20 guþ son sin at hann scrúþdesc hollde. oc sýndesc monnom oc grðdde synþga men. En sá sonr guþs iesus cristr com afþui i menzcom licama í heim þena. at hann mätte eige í guþdóme af monnom sén vera. oc hann hafþe eige áþr þat es hann dœ. nema hann tóke hollð a sie. oc at maþr leýste man. oc at þat øple fyr 25 son guþs stige vfer fiánda. es vélít vas af fiánda. Sonr guþs villde frelsa oss fra fiánda. oc fra vercom. oc fra helvitess qvælom mankyn þat es hann hafþe scapat meþ guþe feþr oc anda helgom. fyr þui tóc hann upp af meýio mario þat es hann vas eige áþr. vesande en same sem áþr vas hann sameilifr guþe feþr. Drótten vár iesus 30 cristr vas boþaþr marie ene helgo meýio. þeire es einsaman ón dóme⁴⁾ áþr oc síþan. hafþe batzt lícat guþe. oc || [afþui var oc 102b sendr]⁵⁾ af guþe til henar gabriel engell at boþa [hene at hon myn]de quipog verþa af anda helgom oc bera son guþs. enda varp

¹⁾ Läs 'cristinni.' ²⁾ Synes vara rättadt från 'dárþa' till 'dárþæ.' ³⁾ Hds. 35 'heluitessþape,' rättadt 'heluitessþape.' ⁴⁾ Läs 'deóme.' ⁵⁾ Otydligt. De följande inom klammer stälde bokstäverne äro i hds. mycket otydlig. Flerestädies är skriften nästan utplånat, hvadan läsarten på de ställen, som inneslutits i klammer, icke är fullt säker.

h[on þess nu viss] at bopanda engle. [en] sonr guþs fyr [en være]
 geten. kom at loconom qviþe hennar meþ henne geten af anda
 helgom. En sa en same sonr guþs. almattegr guþ es geten vas
 at loconom qviþe meyiari. sa vas boren at loconom quiþe henar.
 einsaman móttogr at ganga of aftr loket hlip in oc út at vilia 5
 sinom. sa es skipar ællom hlutom. þa es hann vill. oc þanveg sem
 hann vill i himnom oc a iorþo. þess es vile [nema eige] sine góþ-
 girnþ rænasc. Drotten vår iesus cristr guþ oc maþr for sva i
 þena heim fra meyio hreíne sem geisle af sólo biartre sa es geten
 af goþe feþr óumbróþelega fyrer allder. þan bar hingat mær i 10
 getnaþe sonar. mær i burþ oc mær epter burþ. su es ól skapera
 sin sialfrar. Sa es var i ællom staþom sen allr loken qviþe meyiari.
 allr i licama þeim es en helga þrening gørþe criste iesu i qviþe
 meyiari svarem váttar póll postole. J criste iesu býr æll fylling
 guþdoms. Sa vas boren hingat fra meyio. guþ oc maþr a þesse 15
 nótta a enom sætta alldre heims þessa ændorþom. þat es a enom
 epta ¹⁾ alldre heims. oc á ene þriþio tip þesse ændverþre er
 [postolen mælte] sialfr uphaf sé allz. su heiter under miscunn.
 Tip ein heims þessa vas fra adam til moyses su heiter fyrer lög.
 En ænor tip vas fra moyse til crists su heiter under laogom. En 20
 hin þriþia tip hófsc up þa es cristr vas boren su heiter under
 miscun en su lycesc þa es sa ²⁾ en same cristr sonr guþs kómri at
 döma of allt mankyn. þér típer priar táena priar messor a þessom
 burþar dege hans. þuiat a þessom dege eom til manna miskun
 guþs oc lavn su es fyrer vas sœgþ oc fyrer heitin af guþe feþr. 25
 a enom fyrom tipom fra uphafe heims. vas su æfe af þui [vænd]
 kælllop at þa foro aller til helvitiss heþan af synþ adams. En siá
 tip es nu es heiter afþui under miskunn at þa ran himinrikiss sol
 upp es cristr vas boren guþ oc maþr [sa es m]ejþ [sine pinning oc]
 daþa oc uppriso leyste oss fra daþa. sa es guþ vår oc dominus. 30

---

¹⁾ Läs 'efsta.' ²⁾ Öfverskr.

Rättelser.

3^{28,29} läs 'scyr-lega'. — 11¹⁵ läs 'eige'. — 11¹⁹ läs 'til'. — 13³³ läs 'at'. — 26²⁸ läs 'scóp'. — 47³⁷ läs 'hanS'. — 58¹² bör anmärkas, att handskriften har 'váttape' felaktigt för 'vöttöpo'. — 64³⁴ läs 'jfr sid. 5 not. ¹⁾'. — 67³² läs 'avita ovine'. — 67³³ läs 'hann ^{?)}'. — 80³⁰ läs '30'. — 80³⁵ läs '35'. — 97¹⁸ läs 'sem'. — 102³⁹, noten ¹⁾ bör utgå. — 120¹⁰ läs 'menenom'. — 120³⁹ läs 'mannenom'. — 122³⁵ läs 'maþr qveþr'. — 123³⁵ läs 'hugsecoz'. — 141³⁴ läs 'ahlaúp'. — 141³⁹ läs 'boþorp'. — 159¹³ läs 'ændlegom ³⁾'. — 164³² läs 'sender'. — 202¹⁶ läs 'en'. — 217²³ bör anmärkas, att handskriften har 'Verge' felaktigt för 'Verþe'.

Hūo trúu aðr oc val hū pegar skurpr. oc mle hū heita eitt orpa
tj̄ meþ hū lifþe. Þóton tacþu anda minn. Oc halþo hū þau orþ si-
þarði i manje sē staphs þa et hū val griote barpr. at þ þýs
tak i þun. ac hū sinefisc af staphs bénö til trú;

I þor staph enö sama finn en hællo tuer fróveilor. aðrar manhapp
m. en aðrar uðlerdr er þr heito a staphm. sýr enö uðlerda val ve-
tis idamre hvar man dorðar m̄ gæðe þa et hū varþ boell. 7 gþo
hū oc lukt et sama. 7 varþ hæll;

Aðeo þor er audurus herc of kíku en helgasta stofan. 7 er þar af
helgð doms hū. Æ þeit heo gþefc þ at eorn hæopo meþ vagnflase
á evan neqgrn upan. er lec velle a läbisc hū pegar oc do. En mo-
þ hū fari hū et bar hū til kíku staphs meþ miklō hryðleic hugar.
oc toð hū þar beþo lif 7 hællo;

Nunja neqgr varþ súuc. et val kyrtill beyar boen til kíku staph-
ban. En hū val andop alþ kyrtelei, komo afer. En þo lagþo
frænor beyar kyrtelei, alic hexar. et reis hon upp heil.

Bassus heit m̄ et cō til kíku eni helga stephans meþ klæpo-
dator. Tímar síukrar. 7 bap sýr heye. pa komo sveiniar þr hú-
lō hū. 7 lagþo meþ andalpa. En vin hū banþo sveinonö ac segna
honö súhló andlat beyar. En et hū cō afer 7 lagþer klæpet
á laker. pa reis mær upplifande.

Sonr buanda neqgr dō pes hireneus hēc. oc val buet ofliker.
meþ miklō hryðleic. Marð vin hū komo at hugga hū 7 mle eim
þra. Laker viðsimor þr hlyðk stofan. oc smyrve liket. Þ val
gott. oc lufnape sveinum;

En cō rikes m̄ neqgr sa et eleusin hēc til kíku stephans me-
son sin daup. 7 bap lenge sýr hū 7 lufnape hū. Sa val en sette
m̄ et staphs reist upp af daupa.

Hulfrøja neqgr gaflog val vanheil. suat lænar móttó eñ.
bene bot vinja. En gíþinjr neqra talpa þ sýr heye. ac hū bindo
i harþreþo sínó finr goll þ er stoni sa i folgen. et sunði hafþe
vet i oclu myra. oc magnapr súp meþ forneskio. En hū gorþe
sē gíþinjr mle. 7 for þo et sekla helgan dō stofan. En et bonfor